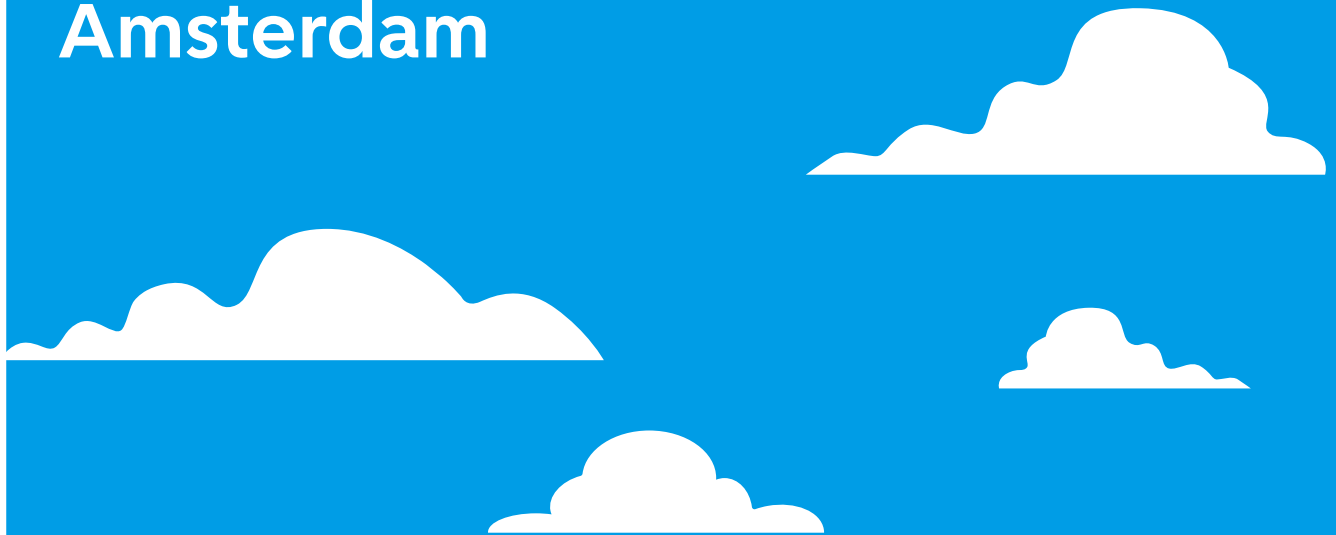

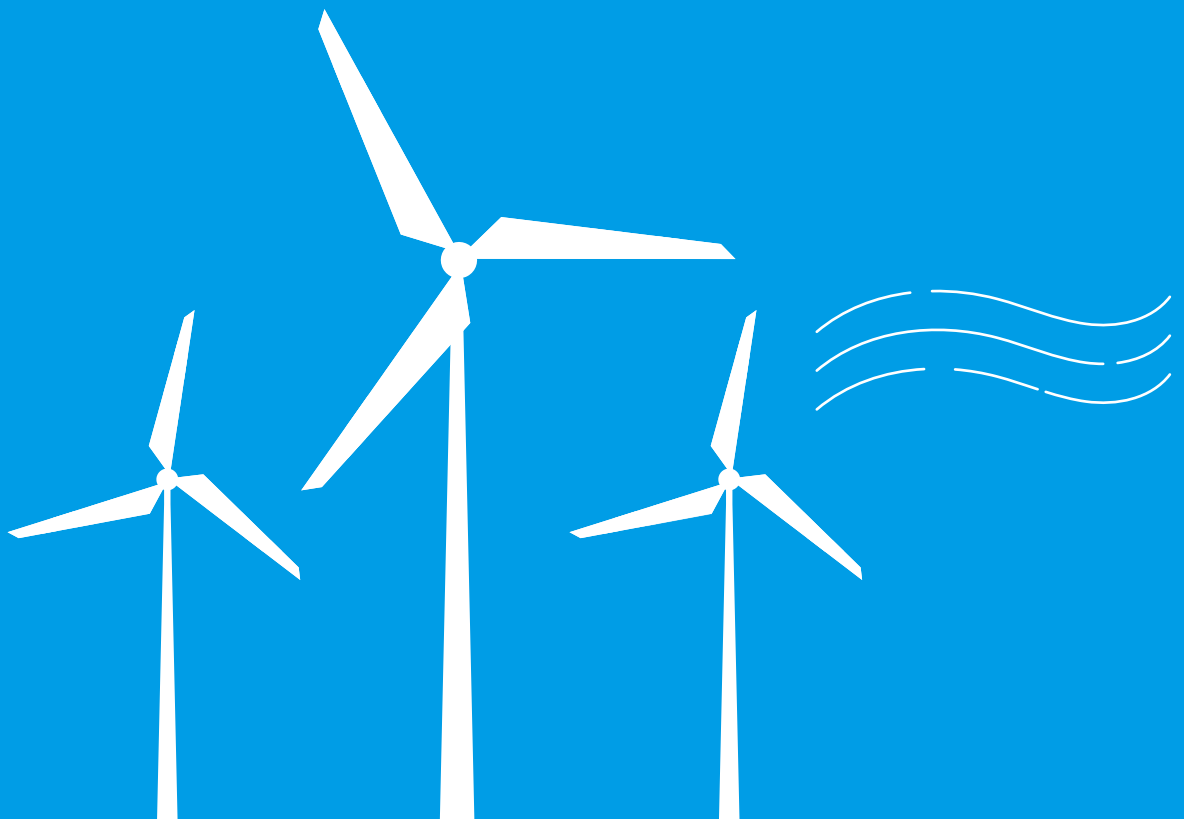

Gemeente
Amsterdam

Nota van Beantwoording

Zienswijzen en adviezen over
ontwerp-Programma Windenergie
Amsterdam 2030 (PWA), Plan-MER
PWA, en voornemen aanwijzing als
versnellingsgebied voor windenergie
in de zin van REDIII.

Nota van Beantwoording

Zienswijzen en adviezen over
ontwerp-Programma Windenergie
Amsterdam 2030 (PWA), Plan-MER
PWA, en voornemen aanwijzing als
versnellingsgebied voor windenergie
in de zin van REDIII.

Voorwoord

In de periode van 23 mei 2024 t/m 17 juli 2024 hebben het ontwerp-‘Programma Windenergie Amsterdam 2030’ tezamen met het ‘Plan-MER Programma Windenergie Amsterdam’ gedurende acht weken ter inzage gelegen. Op 11 juni 2024 is een webinar gegeven. Tevens zijn vier informatiemarkten gehouden in de periode van ter inzagelegging (in Holendrecht, Gein, Driemond en Nieuw West).

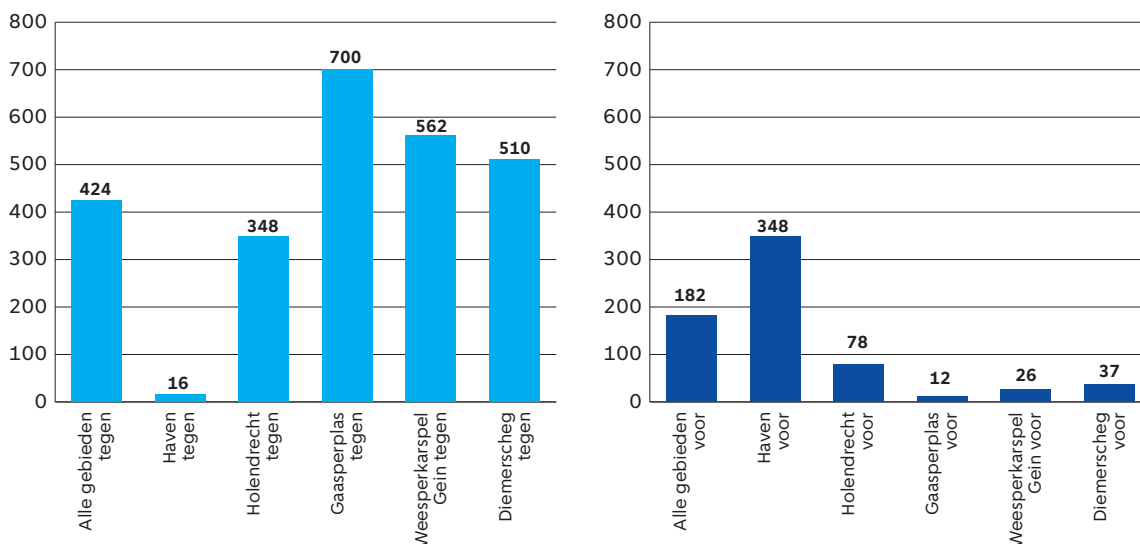
De Nota van Beantwoording is onlosmakelijk verbonden met, en maakt deel uit van, het Programma Windenergie Amsterdam 2030. De Nota van Beantwoording is als bijlage 2.3 bij het Programma Windenergie Amsterdam 2030 gevoegd.

Zienswijzen

Het indienen van een zienswijze kon zowel schriftelijk, als per post, als digitaal.

Tijdens deze periode van 8 weken zijn er in totaal ca. 2100 zienswijzen ingediend. Daarvan hebben een aantal personen meerdere verschillende zienswijzen per persoon ingediend, een enkeling een veelvoud aan zienswijzen. Ook hebben een tiental personen een blanco zienswijzen ingediend.

In aantallen uitgedrukt blijkt uit de zienswijzen het volgende globale beeld over de aangewezen gebieden (zie de tabellen hieronder):

Tabellen hierboven geven de voor (donkerblauw, rechts) en tegenstanders (lichtblauw, links) per zoekgebied weer.

In deze tabellen zijn alle ingediende zienswijze geteld, er is dus geen correctie voor meerdere zienswijze door dezelfde indieners of blanco zienswijzen. Deze tabellen zijn daarom indicatief bedoeld.

Wat staat in deze Nota van Beantwoording?

- In deze Nota van Beantwoording (NvB) vindt u een **samenvatting per thema van de ingediende zienswijzen** over het plan-MER, het ontwerp-PWA en het voornemen om het Havengebied als versnellingsgebied voor windenergie in de zin van Renewable Energy Directive III (REDIII) aan te wijzen. Het gaat dus niet om een letterlijke weergave van alle zienswijzen. Het feit dat de zienswijzen zijn samengevat betekent niet dat onderdelen die niet expliciet genoemd zijn, niet bij de beoordeling zijn betrokken. De reacties zijn in zijn geheel beoordeeld. De zienswijzen zijn per thema onderverdeeld. Het kan dus zijn dat een zienswijze in meerdere thema's is verdeeld.
- De buurgemeenten De Ronde Venen, Oostzaan, Zaanstad en Diemen en de Dorpsraad Driemond hebben zienswijzen ingediend. Zo ook een Statenlid van de Provincie Utrecht namens een minder-

heidsfractie, Bewonersbelangenvereniging Kantershof, Vereniging Gein3Dorp, en Woning coöperatie Eigen Haard.

- Ook een aantal stakeholders die over de NRD om advies gevraagd waren, hebben een zienswijzen ingediend. Het gaat om Gasunie, Port of Amsterdam, Tennet, Waternet, Hoogheemraadschap Rijnland, Rijkswaterstaat en de Brandweer.
- Tevens vindt u **een reactie van het college** op de ingediende zienswijzen, en **hoe deze verwerkt zijn** in het Programma Windenergie Amsterdam 2030.
- Het college heeft daarnaast bij de dagelijks besturen van **stadsdelen Noord, Zuidoost, Nieuw-West en Oost en de bestuurscommissie van stadsgebied Weesp advies ingewonnen**. De stadsdeelcommissie Zuidoost heeft daarnaast een ongevraagd advies ingestuurd.
- **De Commissie mer is tevens om advies gevraagd**. De ingediende zienswijzen zijn door het college onverplicht aan de Commissie mer overlegd, zodat deze goed op de hoogte is van wat er speelt voordat zij advies uitbrengt. In deze Nota van Beantwoording treft u ook een samenvatting van deze adviezen, hetgeen hierover is overwogen door het college en hoe deze verwerkt zijn in het vast te stellen PWA. In de bijlagen bij deze NvB zijn deze adviezen integraal opgenomen.
- Per thema is tevens aangegeven of de zienswijzen/adviezen **tot wijzigingen van het PWA** geleid hebben. Het gaat om de volgende wijzigingen: de Oeverrand Gaasperplas valt af, een nadere toelichting over de voortgang en samenhang tussen gebieden en de wijze van faciliteren van financiële participatie zijn toegevoegd, een nieuwe paragraaf over eisen aan vervolgbesluiten en de achtergrondkleur van het kaartmateriaal is verduidelijkt Voor de overige zienswijzen/adviezen niet.

Dankwoord

Het college wil een woord van dank uitspreken aan alle indieners en adviseurs voor de tijd en moeite die is genomen om mee te denken en suggesties te doen over het plan-MER, het PWA en het voornemen om het Havengebied als versnellingsgebied voor de opwek van windenergie aan te wijzen. Het college begrijpt de zorgen van omwonenden voor hun directe omgeving. Daarom heeft het college zorgvuldig onderzoek gedaan, geluisterd naar alle reacties en adviezen en deze betrokken bij het maken van keuzen.

Leeswijzer

Zoals hierboven al gemeld is gekozen voor een thematische samenvatting en beantwoording, omdat veel indieners dezelfde of vergelijkbare zienswijzen over bepaalde thema's ingebracht hebben. Per hoofdthema is globaal met behulp van unieke codes aangegeven welke zienswijzen het betreffende thema aan hebben gehaald. Sommige codes zijn bij meerdere thema's vermeld.

De zienswijzen zijn telkens in zwarte letters weergegeven, de beantwoording van het college in blauwe letters. Quotes uit de zienswijzen zijn met een grijze achtergrond opgenomen.

Gebruikte afkortingen

In dit document worden de volgende afkortingen veel gebruikt:

- Het ontwerp-PWA: het ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030
- Het PWA: het Programma Windenergie Amsterdam 2030
- Het MER: het milieueffectrapport
- Het plan-MER: het milieueffectrapport voor een plan of programma
- De plan-mer: het plan-MER en de procedure daarvoor
- De Commissie mer: de Commissie voor de milieueffectrapportage
- NvB: deze Nota van Beantwoording

Colofon

Ruimte & Duurzaamheid

Programma Windenergie Amsterdam

resamsterdam@amsterdam.nl

Inhoud

1	Zienswijzen over het PWA/REDIII	8
1.1	Doelstelling	8
1.2	Keuze aangewezen gebieden	15
1.3	Landelijke windturbinennormen	26
1.4	Sociale aspecten	28
1.5	Participatie/draagvlak	30
1.6	Randvoorwaarden vervolgproces	33
1.7	Renewable Energy Directive III (REDIII)	42
1.8	Diversen	42
1.9	Blanco zienswijzen	44
2	Zienswijzen over het plan-MER	45
2.1	Milieugevolgen aangewezen gebieden	45
2.2	Referentiesituatie/stadsontwikkelingen	52
2.3	Recreatie	55
2.4	Gezondheid	57
2.5	Natuur	66
2.6	Landschap	71
2.7	Veiligheid	73
2.8	Bodem	75
2.9	Onafhankelijkheid onderzoek	76
3	Adviezen stadsdelen & stadsgebied Weesp	77
3.1	Stadsgebied Weesp advies bestuurscommissie	77
3.2	Stadsdeel Noord finaal advies DB	79
3.3	Stadsdeel Oost finaal advies DB	80
3.4	Stadsdeel Nieuw-West finaal advies DB	80
3.5	Stadsdeel Zuidoost finaal advies DB	81
3.6	Ongevraagd advies stadsdeelcommissie, Stadsdeel Zuidoost	84
4	Advies Commissie mer	85
4.1	Korte samenvatting advies	85
4.2	Reactie college	85

Bijlage A: Verwijzing nummers zienswijzen naar onderdeel van de beantwoording	86
A 1.1 Doelstelling	86
A 1.2 Keuze aangewezen gebieden	87
A 1.3 Landelijke windturbinenormen	91
A 1.4 Sociale effecten	91
A 1.5 Participatie	91
A 1.6 Randvoorwaarden vervolgproces	92
A 1.7 REDIII	92
A 1.8 Diversen	92
A 1.9 Blanco zienswijzen	92
A 2.1 Milieugevolgen aangewezen gebieden	93
A 2.2 Referentiesituatie/stadsontwikkelingen	93
A 2.3 Volkstuincomplexen/recreatie	93
A 2.4 Gezondheid	93
A 2.5 Natuur	94
A 2.6 Landschap	95
A 2.7 Veiligheid	95
A 2.8 Bodem	95
A 2.9 Onafhankelijkheid onderzoek	95
Bijlage B: Advies Commissie mer	96
Bijlage C: Adviezen stadsdelen en stadsgebied Weesp	97
C.1 Gevraagd advies Stadsdeel Nieuw-West	97
C.2 Gevraagd advies Stadsdeel Noord	101
C.3 Gevraagd advies Stadsgebied Weesp	105
C.4 Gevraagd advies Stadsdeel Zuidoost	111
C.5 Ongevraagd advies Stadsdeelcommissie Zuidoost	121

1 Zienswijzen over het PWA/REDIII

1.1 Doelstelling

Zienswijzen

De reacties over de doelstelling voor windenergie zijn grofweg te delen in positieve en negatieve reacties. In deze samenvatting worden eerst de positieve reacties kort samengevat weergegeven en daarna de negatieve reacties. De negatieve reacties zijn onderverdeeld aan de hand van meerdere thema's.

Vóór de doelstelling

Quotes uit de zienswijzen

“Beter windturbines dan natte voeten over 20 jaar, of hoge stookkosten”

“Goed dat de stad haar bijdrage levert aan de energietransitie, en daarbij standvastig is”

“Er moeten snel meer windmolens geplaatst worden, ook op plekken waar ze misschien lelijk staan”

“Het NIMBY-verhaal moet nu toch wel lager in belang liggen dan de energietransitie! Succes.”

“Windmolens zijn niet lelijk of storend, ze zijn een mooi baken van vooruitgang”

“Gezien alle rampen (extreme hittegolven, bosbranden, overstromingen, hagelbuien) die zich in de wereld voltrekken, hebben wij echt geen tijd meer te verliezen en is snelle actie noodzakelijk.”

Samenvatting

Diverse indieners zijn uitgesproken voorstanders van wind op land, ook als dat dichtbij de eigen woning gerealiseerd zou worden. Voorstanders zijn verheugd dat Amsterdam bijdraagt aan het bestrijden van de klimaatcrisis en het opwekken van schone energie.

Sommigen zouden een veel grotere doelstelling voor windenergie in Amsterdam willen. Het aanwijzen van meer gebieden kan volgens een indiener ook het gevoel van onrecht verminderen.

In de zienswijzen zijn de volgende argumenten vóór windturbines genoemd:

- niet mooi maar wel de beste vorm van schone energie;
- passen goed in stedelijke gebied;
- dragen in belangrijke mate bij aan de beperking van de uitstoot van CO² en het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen;
- de omgeving ‘vervuilt’ onherroepelijk als geen windturbines geplaatst worden;
- duurzaam en schoon, en op land veel goedkoper dan op zee;
- een belangrijke rol spelen bij de energiekosten van huishoudens en bedrijven;
- de nadelen zijn niet aangetoond, danwel de voordelen zijn groter dan de nadelen;
- zorgen voor meer geluk;
- tegenstanders zijn volgens een indiener allemaal Nimby's;
- er is genoeg onderzoek dat er geen gezondheidsschade optreedt door windturbines;
- tegen andere ontwikkelingen was eerst ook veel protest, zoals de metro en IJburg, maar deze blijken in de praktijk niet veel van de gevreesde overlast te geven. Zo zal het met windturbines ook gaan.

Sommige indieners zijn nu wel voorstanders, maar hopen dat er op langere termijn betere alternatieven komen. Anderen zeggen wel vóór te zijn, maar stellen daarbij voorwaarden; zoals niet nabij woningen (tenminste 500 m.¹), het vastleggen van de maximum hoogte en niet de minimum hoogte, of het niet

1 Ook in par. 2.5 worden diverse afstandsnormen genoemd, variërend tussen 500 m en 10 km, of 10x de tiphoogte.

eenzijdig inzetten op de duurzame opwek maar ook op energiezuinigheid plus opslagbatterijen/het verduurzamen van alle (huur)woningen/zon-op-dak (dat zou meer gestimuleerd moeten worden ook in de beschermde stads- en dorpsgezichten). En subsidie voor grootverbruikers, bv alle taxi's, in plaats van voor iedereen subsidie open te stellen.

Tegen de doelstelling

Quotes uit zienswijzen

"Iedereen is tegen..te gek voor woorden"

"Ik denk dat Amsterdam moet stoppen met inzetten op vervuilende windturbines"

"Het akkoord van Parijs is voor heel Nederland en niet Amsterdam alleen, Amsterdam hoeft/moet niet het beste jongetje van de klas zijn."

"Benut daken en investeer in gefragmenteerde opslag ("wijkbatterijen" zodat ook het overbelaste energienet wordt ontlast en te zorgen dat zonne-energie efficiënt wordt toegepast."

"Alleen zonnepanelen op daken en kernenergie"

"Niet nog meer faalplannen van een gemeente, zoals warmtenet ideeetjes die nu een monopolie positie geven aan een commerciële partij!"

"TEGEN WINDMOLENS"

"Het idee dat je windmolens in een stedelijk gebied kunt plaatsen is ridicuul. Diegene die dat bedacht heeft moet met pek en veren de stad uitgejaagd worden."

Samenvatting

- Het is niet bewezen dat fossiele brandstoffen de aarde opwarmen. CO²=leven. Een enkele indiener meent dat er geen verband is tussen CO²-uitstoot en de opwarming van de aarde, en dat bovendien de opwarming geen probleem is omdat dit in de afgelopen miljoenen jaren ook eerder warmer is geweest;²
- Het doel zou moeten zijn CO² verminderen als de gemeente klimaatdoelen wil halen, groene energie opwekken is een te eenzijdige benadering;
- Hoe meer stroom er opgewekt wordt, hoe meer er ook wordt gebruikt. Het zou, net als met meer snelwegen bouwen, geen zin hebben;
- De huidige bestuurders leveren geen positieve bijdrage aan Amsterdam. Wind op land is volgens hen een experiment danwel een hobby/prestigekwestie van Groen Links (richting Parijs? Is er een boeteclausule?)/de gemeente Amsterdam. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 stond in de GL-folder alleen wind op zee en niet in/rond de stad;
- Ook een andere indiener vraagt zich af wat er gebeurt als Amsterdam de doelstellingen niet haalt;
- Energievoorziening is een rijks,- danwel continentale aangelegenheid en niet van de gemeente. In Duitsland stagneert de groene revolutie en in NL zet landelijke rechtse coalitie in op kernenergie en is tegen wind op land;

² Zie in dit verband ook een door andere indiener aangehaalde artikel in Telegraaf, 6 juni 2024, T9, artikel Arnout Jaspers (wetenschapsjournalist) "Er komt geen klimaat-apocalyps".

- De landelijke doelstelling voor 2050 kan ook zonder wind op land behaald worden danwel de landelijke doelstelling van 35 TWh/de provinciale doelstelling zou al behaald zijn in 2024;³
- De ambitie om binnen de gemeentegrenzen zelfvoorzienend op energiegebied te willen zijn is niet nodig/logisch. Geaccepteerd moet worden dat niet alles binnen de gemeente kan worden opgelost en dat is ook niet nodig. Voedsel wordt geïmporteerd en schone energie importeren kan ook;
- Opwekken van windenergie in strijd met de Europese Natuurherstelwet, omdat daarin het behoud en herstel van biodiversiteit voorop staat;
- In strijd met SDG doel 8: zware (kinder)arbeid delven stoffen;
- Verwezen wordt naar het boek: 'Windhandel' van Bert Wetering- windturbines in Amsterdam leveren te weinig op ten opzichte van de totaal benodigde energie/de opbrengst van wind op zee (het ABP investeert ook in mega windparken op zee). Amsterdam kan in ieder geval nooit voorzien in de eigen energiebehoefte, evenmin als in eigen voedsel. Een indiener vraagt in dit verband om inzicht in de vraag en aanbod van energie in Amsterdam in de toekomst en de verhouding tot de energieopbrengst van wind op zee.
- Onduidelijk is wat de relatie is tussen klimaatverandering en het zelf opwekken van groene energie (wie zijn 'we' in het voorwoord van het ontwerp-PWA, wie is 'zelf'?);
- Windturbines zijn achterhaald want technische ontwikkelingen gaan snel (als 4 kerncentrales worden gebouwd, stond in de Telegraaf en Plasterk was ook duidelijk);
- Mogelijk blijkt over 5 jaar dat de windturbines helemaal niet nodig waren geweest, dan is onnodig leed bij tuinders/omwonenden aangericht en zullen de bestuurders niet kunnen slapen;
- Er moet geïnvesteerd worden in innovatie voor over 30 jaar;
- Het rendement van een windturbine wordt overschat. Ook al zou iedere plek in Nederland benut worden dan levert het nog te weinig op. Fossiele energie blijft nodig en het plaatsen van windturbines zou volgens indiener contraproductief zijn;
- Windturbines horen niet in een stad of in de natuur, zijn lelijk;
- Een 'groene' gemeente niet voor windturbines kan zijn, het is een vorm van greenwashing;
- Een indiener merkt op dat hij nog meer tegen windmolens is als de opwek niet voor Amsterdam is;
- Hydraulische olie is niet duurzaam;
- Amsterdammers hebben al veel overlast van vliegtuigen en drugstoerisme.
- De nadelen (opofferen groenareaal, slecht voor vogels, landschap, gezondheid, afbreuk woongenot, schadelijke coating, verspreiding van giftige erosie-stoffen, niet recyclebaar, verjagen van vissen, weersafhankelijkheid-gemiddelde windkracht is 2, draaien op diesel bij geen wind, winning van grondstoffen voor windturbines geeft elders veel milieuoverlast en gebeurt onder slechte arbeidsomstandigheden, kosten, smeerolie, benodigde energie in het productieproces) zijn groter dan de opbrengst/er is te weinig oog voor de nadelen van windturbines;
- Windturbines verstoren het natuurlijk evenwicht voor mens en dier, ook in IJ;
- Er moet onderzoek komen naar netbeheerders die blijkbaar jarenlang geld ontvangen hebben en niet geïnvesteerd in de toekomst.

3 Ter onderbouwing wordt verwezen naar:

- “Het kan met gemak. Met Wind-op-Zee en Zon-op-Dak”, Stichting Windalarm en Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW), augustus 2022
- Rapport CE Delft in opdracht van NLVOW en Windalarm d.d. feb 2023: CE_Delft_220235_Nut_en_noodzaak_extra_wind_op_land_in_2030_en_2050_download
- Second opinion op dit rapport van Neop Observatory, november 2022, bevestigt de conclusies van CE Delft, maart 2023, toont aan dat klimaatdoelen haalbaar zijn zonder extra wind op land
- Update realisatie doelstelling Duurzame Elektriciteit 2030-2050, Windalarm en NLVOW: Update_Juni24- 4984869b.pdf (cdn-website.com).
- Op basis van een artikel in de Volkstrant van 4 juli 2024 blijkt dat Nederland steeds meer een exportland wordt van elektriciteit dat vanwege de enorme elektriciteitsproductie op zee. Daardoor worden nieuwe windturbines op land overbodig

Relatie met ander beleid gemeente

Diverse indieners spreken zich uitdrukkelijk uit tegen wind op land in zijn algemeenheid en kunnen zich niet vinden in de politieke ambities van Amsterdam.

Een aantal indieners meent dat de gemeente Amsterdam drie (conflicterende) ambities heeft:

1. De ambitie om zoveel mogelijk duurzame windenergie op te wekken;
2. De ambitie om te vergroenen;
3. De zorg voor goede gezondheidsvoorwaarden en stimulansen voor bewoners, zoals tegengaan obesitas, meer beweging, betere voedingspatronen.

De energie-ambitie is volgens dezen te dominant/te hoog.

Ook een andere indiener meent dat energietransitie niet de prioriteit zou moeten hebben, maar de 'echte problemen' (bv. 9000 woningen bijbouwen, achterstallig onderhoud, veiligheid en wandel/fietspaden, bouw van betaalbare woningen, overlast door toeristen en onderhoud bruggen en kademuren).

Ook volgens een andere indiener is meer behoefte aan groen, natuur en woningen, daar kunnen de locaties/dure grond beter voor gebruikt worden. Windenergie mag niet ten koste gaan van natuur.

- De doelstelling voor het opwekken van duurzame energie is gemengd, zon en wind. Voor het benodigd opgesteld vermogen windenergie is dus de doelstelling minus (verwachte) opgewekt vermogen uit zon. Er wordt een grote hoeveelheid zonne-energie opgewekt in Amsterdam en dat betekent dat het benodigde opgewekt vermogen uit wind naar beneden kan worden bijgesteld;⁴
- Ook een andere indiener vraagt zich af hoeveel zonnepanelen nodig zouden zijn in plaats van 4 windturbines van 3,8MW;
- 127MW windenergie is genoeg voor 145-147.000 huishoudens, 250MW zonne-energie is genoeg voor 290.000 huishoudens. Samen met 100MW windenergie (dus exclusief 27MW in ZO), was dit in september 2023 reeds genoeg voor 404.173 huishoudens, het streven van 430.000 huishoudens in 2030 is dus al in 2023 benaderd. Geen noodzaak extra opwek. Ook een andere indiener vraagt zich af of wel zoveel energie nodig is. De enige verklaring voor het streven naar extra windenergie (in Zuidoost) is dat deze niet alleen voor huishoudens maar ook voor de industrie wordt ingezet⁵
 - De gemeente geeft dus onjuiste cijfers over de energiebehoefte die moet worden opgewekt voor huishoudens en houdt daarbij geen rekening met energie uit zon. Bewoners worden misleid door cijfers omdat een deel van de groene energie naar de industrie gaat;
- De doelstellingen voor wind in Amsterdam kunnen alleen bereikt worden met aanvullend flankerend beleid.
- Bestuurlijk doordrukken werkt averechts. Het is aannemelijk dat een aanzienlijk deel van het electoraat als gevolg van deze plannen geneigd zullen zijn op politieke partijen die de transitie willen afremmen. Voldoende draagvlak is een randvoorwaarde;
- Energietransitie zou een stuk sneller en goedkoper zijn als burgers een vrije keuze hebben in verduurzamen van de eigen woning en niet verplicht op een warmtenet worden aangesloten;
- Er zou beter gestuurd moeten worden op en energiebesparing (bv door het isoleren van sociale huurwoningen) en energieverbruik, zo zijn terrasverwarmers nog steeds toegestaan, ambtenaren vliegen nog en E-bikes voor de meeste mensen een overbodige luxe. Met één datacentre minder is de doelstelling ook al gehaald;⁶

4 Ter onderbouwing:

- <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/duurzaamheid/duurzame-energie/>
- [Meer dan een miljoen zonnepanelen in Amsterdam | Het Parool](#)
- [Amsterdam: genoeg zon- en windstroom voor 80% van de huishoudens in 2030 | Regionale Energiestrategie \(regionale-energiestrategie.nl\)](#)

5 Ter onderbouwing:

- [De energie van windpark Ruigoord is uit de kunst | Port of Amsterdam](#)
- [20200220-Quicksan-windenergie-Westpoort_BvR.pdf \(energieregionhz.nl\)](#)
- [Schiphol | Synthetische kerosine](#), Amsterdam heeft in deze fabriek geïnvesteerd en voor de productie van 50.000 ton kerosine (één retourvlucht naar NY) is 250MW (groene) elektriciteit nodig.
- [Wat deugt er niet aan windenergie? – Climategate Klimaat](#)
- [Update_Juni2024-4984869b.pdf \(cdn-website.com\)](#)

6 Wat zijn de mogelijkheden van de gemeente om hierop te sturen en wat levert dit op? Nu zijn er meer/uitbreidingen van datacentra gepland in Amstel III en Weesp.

- Windturbines zijn zinloos zolang datacentra, treinen met afval uit Italië komen, Schiphol niet verkleind wordt, biomassacentrales en gasgestookte centrales toegestaan worden en het elektriciteitsnet het aanbod duurzame energie niet aankan (netbeheerders hebben wel jaren geld ontvangen maar onvoldoende geïnvesteerd in de toekomst);
- Bewoners die al geïnvesteerd hebben in zonnepanelen moeten deze straks uitzetten of betalen voor terugleveren op het net en krijgen dan ook nog overlast van windmolens. Windmolens zijn niet nodig om huishoudens van elektriciteit te voorzien, de gemeente doet ten onrechte alsof dat wel zo is. Milieu-investeringen worden op die manier teruggedraaid.

Andere vormen van energieopwek

Een indiener onderschrijft dat de vraag naar energie alleen maar toeneemt en dat de kans groot is dat een tekort aan energie ontstaat, maar pleit voor een energiemix wind en zon, en een transitieperiode voor afbouw van fossiele brandstof naar uiteindelijk kernenergie.

Andere indiener stelt dat de gemeente eerst serieus onderzoek naar alternatieven voor windenergie had moeten doen om eigen burgers en burgers van aangrenzende gemeenten te beschermen, dit is ten onrechte niet gebeurt.

Meerdere indieners pleiten voor andere vormen van energieopwek, zoals:

- investeren in wind op (een nieuw eiland op) zee of op het IJsselmeer (Kopenhagen en München investeren ook in off-shore windparken, ABP heeft een tender gewonnen⁷).
- kernenergie/een Small Modular Reactor werkend op thorium (bv. in het havengebied, in Zuidoost, of tussen Muiden en Weesp; volgens sommigen is kernenergie groener dan windenergie),
- alleen zon op land (bijvoorbeeld in de Sahara of hoogvlaktes van Spanje, benutten braakliggend terrein),
- waterenergie in stuwmere in de bergen, zonne-energie in het zuidelijke regionen, wind op zee,
- importeren schone energie binnen de EU,
- zon op geluidschermen (30.000 panelen is gelijk aan de opwek van windturbine)/solar schuttingen,
- windmolen-muur langs snelweg (AIRIVA), the Dutch Windwheel, of op industriedaken (Flower Turbines, AIRIVA of the Blade)
- zon op dak in plaats van windturbines (de gemeente kan ook daken huren of alle eigen gebouwen benutten),
- geothermie,
- gebruik eb- en vloedstanden,
- waterstof,
- biogas (methaan uit poep),
- een ander nieuw type windturbines/vervangen van verouderde turbines in de haven(eventueel door meer efficiënte die niet hoog zijn, vormgeving van een wasmachinetrommel)/kleinere turbines langs snelwegen of op daken/meer stedelijk inpasbaar,
- (vervroegde) repowering bestaande turbines in het Havengebied,
- veel kleine turbines, zodat deze ook in stadsdeel Zuid, West en Centrum ingepast kunnen worden, Kleine turbines, niet hoger dan 15 meter, geen verstoring luchtvaart, weinig geluid, geen lichtvervuiling, 30 kleine molens vervangen één megaturbine⁸,
- gemeentelijke participatie in projecten voor wind op land buiten de gemeentegrens van Amsterdam/ elders in de Provincie Noord-Holland, al dan niet in combinatie met batterijsystemen bij opwek locaties, slimme netwerken/langs de verbindingen en rondom de stad.

⁷ Ter onderbouwing:

– <https://www.parool.nl/columns-opinie/opinie-amsterdam-maak-werk-van-windmolens-in-zee-in-plaats-van-de-stad-ermee-te-belasten-b48a5e97/>
– <https://nos.nl/artikel/2524114-grootste-windpark-noordzee-wordt-gebouwd-door-pensioenfondsen-abp-en-vattenfall>
– <https://www.rescoop.eu/news-and-events/stories/october-success-story-putting-citizens-at-the-heart-of-offshore-wind-power>
– <https://www.rescoop.eu/news-and-events/press/belgian-government-wants-significant-citizen-participation-in-offshore-wind-energy>

⁸ <https://www.eazwind.nl>

Overwegingen college

Doelstelling (voor/tegen)

Met het PWA geeft het college uitvoering aan de beleidsdoelen van de gemeenteraad zoals vastgelegd in de RES 1.0 en de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. Het college ziet geen aanleiding de doelstellingen te wijzigen en licht dat hieronder toe.

In het Klimaatakkoord van Parijs zijn Europese afspraken om de uitstoot van broeikasgas te verminderen vastgelegd. Dit zal in Nederland door zowel zon, wind op land als wind op zee bereikt worden. Vanuit de EU is mede naar aanleiding van de veranderende geopolitieke verhoudingen de inzet om duurzame energieopwek te versnellen.

In het Nationale Klimaatakkoord uit 2019 is onder meer afgesproken dat we in Nederland in 2030 op land minimaal 35 terra wattuur (TWh) elektriciteit produceren met windturbines en grootschalige zon-pv-systemen op land. Regio's moeten daarnaast ieder een Regionale Structuur Warmte (RSW) opstellen. Met het windvermogen eind 2022 van 6.045 MW is het verwachte aandeel van windenergie op land 17,9 TWh aan energieproductie bij een gemiddeld windjaar.⁹ De monitor van het Planbureau voor de Leefomgeving laat dit ook zien.¹⁰ De landelijke doelstellingen zijn dus, in tegenstelling tot hetgeen indieners stellen, nog niet gehaald.

Het nationale Klimaatakkoord is per regio uitgewerkt in de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0). Dit is ook in Amsterdam gebeurd. De afspraken uit de RES 1.0 voor Amsterdam en de zoekgebieden voor de opwek van wind- en zonne-energie zijn in 2021 door de gemeenteraad vastgelegd in de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. Daarmee zijn de doelstellingen voor energie opwek van wind (en zon) binnen de gemeentegrenzen door de gemeenteraad vastgelegd, waarmee de gemeente op lokaal niveau bijdraagt aan het tegengaan van de klimaatcrisis en het beperken van de opwarming van de aarde. De Omgevingsvisie Amsterdam 2050 heeft doelstellingen voor zowel wind op land als voor zon. In de RES 1.0 is hierover vermeld: "Door de afspraken in het Amsterdamse coalitieakkoord "Een nieuwe lente een nieuw geluid" (2018), het nationaal Klimaatakkoord (2019) en de door de gemeenteraad vastgestelde concept-RES Amsterdam (2020) en de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 (2020) is windenergie in een versnelling gekomen.

In de RES 1.0 en de Routekaart is de ambitie vastgelegd om tenminste 127 MW opgesteld vermogen windenergie te realiseren voor 2030 (huidig vermogen in Q3 2024 is 75 MW). "Het college is daarnaast van mening dat ook na het behalen van de 35TWh de inzet voor het beperken van de klimaatcrisis onverminderd moet doorgaan. Het realiseren van zonnepanelen op dak wordt gestimuleerd, maar gebeurt bij particulieren volledig op basis van vrijwilligheid. Een voorbeeld van de stimulering van zon op land is de inzet van Amsterdam bij het OER traject.¹¹

Het ook door indieners genoemde rapport van CE Delft uit 2023¹² geeft een genuanceerd beeld van de mogelijkheden voor opwek van duurzame energie in 2030 en 2050, inclusief de voor- en nadelen van de verschillende opties. CE Delft geeft geen voorkeur in het rapport voor een van de scenario's. De vastgestelde landelijke ambitie voor 2030 van RES regio's in Nederland (samen 35 TWh) liggen vast in de RES 1.0. Het rapport van CE Delft heeft deze ambities als uitgangspunt genomen in hun analyse. CE Delft gaat ervan uit dat die ambitie wordt gerealiseerd. Zowel voor wind op land, als voor zon op land. De praktijk is helaas weerbarstiger. De RES-regio's zijn nog niet zo ver dat ze de ambities gaan halen. Zo laat de RES-monitor (PBL december 2022) zien dat deze ambitie haalbaar is, maar dat er ook

9 Bron: <https://www.rvo.nl/nieuws/doelstelling-energieakkoord-gehaald>. De eerdere doelstelling van 6.000 MW wind op land in 2020 uit het Energieakkoord uit 2013 was daarmee wel gehaald.

10 Monitor RES 2022. Een voortgangsanalyse van de Regionale Energie Strategieën (pbl.nl)

11 [Over het project | Energie op Rijksground](#)

12 [Nut en noodzaak extra wind op land in 2030 en 2050. Uiteenzetting mogelijke scenario's en afweging - CE Delft](#)

risico op stilstand is. Ook de RES Monitor regio Noord Holland Zuid laat voor Amsterdam zien dat meer nodig is dan de in voorbereiding zijnde projecten om het regionale bod te halen. Het college ziet in het rapport geen aanleiding om af te wijken van de gekozen lijn om de Amsterdamse inzet voor de RES1.0 en dit aan de gemeenteraad voor te stellen. Integendeel. Er is geen tijd te verliezen om de doelstellingen in 2030 te halen. Veel maatregelen en resultaten zijn nog onzeker, waarmee het dus te vroeg om te veronderstellen dat ambities gehaald zullen worden. De luxe om te kiezen tussen maatregelen is er niet. De maatregelen zijn allemaal nodig.

De grootschalige opwek van windenergie is een zeer belangrijk en bewezen onderdeel van de energietransitie, waarin de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen afgebouwd wordt en zo de ergste gevolgen van de klimaatcrisis een halt toe wordt geroepen.

Het leeuwendeel van de huidige windturbines (27 windturbines¹³) staat reeds in het havengebied van Amsterdam. De Haven van Amsterdam heeft aangegeven extra opgesteld vermogen te willen realiseren, ondanks de relatief ongunstige ligging ten opzichte van de hoogtebeperkingen rondom de luchthaven Schiphol. De duurzaamheidsambitie in dit gebied is overigens veel breder dan enkel de realisatie van windturbines. In de Amsterdamse haven wordt bijvoorbeeld gewerkt aan de import, de productie en het gebruik van waterstof, en wordt samen met partners gewerkt aan infrastructuur om de industrie, regio en stad van waterstof te kunnen voorzien.

In paragraaf 1.2 van het plan-MER en paragraaf 1.1 van het PWA is de doelstelling van 127 MW opgesteld vermogen voor 2030 in Amsterdam opgenomen, de in voorbereiding zijnde winparken en de grootte van de restopgave.

Amsterdam zet zich in op het benutten van het potentieel aan windenergie waar dat mogelijk is zonder dat het volgens het college onaanvaardbare risico's voor gezondheid of natuur oplevert. Om inzicht te krijgen in de milieueffecten is besloten om een plan-MER uit te voeren voor de zoekgebieden voor windenergie in Amsterdam. Deze inzichten hebben mede geleid tot een zorgvuldig voorbereid besluit met alle milieu-informatie. Het plan-MER geeft inzicht in de milieugevolgen van windturbines in de gebieden ten opzichte van elkaar. In de volgende fase wordt verder locatiespecifiek onderzoek gedaan.

Ook is nu reeds sprake van een toenemende vraag naar elektriciteit in Amsterdam, waardoor de netbeheerder in sommige gebieden aangekondigd heeft geen nieuwe aansluitingen voor grootverbruikers van elektriciteit zoals supermarkten, kantoren, bedrijven en grootschalige horeca te kunnen verlenen. Amsterdam werkt daarom gelijktijdig aan de realisatie van wind op land en aan het verzwaren van het elektriciteitsnet.

Het elektriciteitsnet is op veel plekken zwaar belast. Voor de gemeente Amsterdam geldt voor teruglevering bijna helemaal kleurcode wit op de capaciteitskaart elektriciteitsnet¹⁴. Dit betekent dat invoeding op het net mogelijk is. In Amsterdam is netcongestie aan de vraagkant, dat wil zeggen er is op termijn meer vraag dan aanbod aan elektriciteit. Het is de verantwoordelijkheid van een ontwikkelaar om voorafgaand aan de concrete bouwfase de aansluiting op het net te verzekeren. In het plan-MER is wel aansluitend de mogelijkheid van aansluiting op het net bij de beoordeling betrokken. Verwezen wordt naar paragraaf 3.10.3 van het plan-MER.

Andere vormen van energieopwek of energiebesparing

Het Programma Windenergie Amsterdam 2030 gaat over de mogelijkheden voor het grootschalig opwekken van duurzame energie door middel van windturbines op het grondgebied van de gemeente Amsterdam. Het Programma Windenergie Amsterdam 2030 gaat dus bijvoorbeeld niet over de mogelijkheden voor de opwek van andere soorten duurzame energie, zoals door middel van

¹³ Zie in dit verband ook par. 2.2 van deze NvB.

¹⁴ [Capaciteitskaart elektriciteitsnet \(netbeheernederland.nl\)](#)

zonnepanelen. Het gaat ook niet over de opwek van duurzame energie door windturbines van minder dan 3MW, noch over de keuze of windturbines op land of op zee moeten komen. Het PWA gaat ook niet over de belangrijke opgave om energie te besparen om daarmee de vraag naar (duurzame) energie te laten afnemen. Al deze maatregelen staan beschreven in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 en/of er lopen afzonderlijke trajecten binnen de gemeente Amsterdam.

Het college stelt zich op standpunt dat zowel wind- als zonne-energie als energiebesparing nodig zijn, als het verzwaren van het elektriciteitsnet als de inzet op warmtenetten (zie in dit verband ook de Warmtevisie van Amsterdam).

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

1.2 Keuze aangewezen gebieden

Quotes uit zienswijzen

“Overal windmolens plaatsen graag! Pal achter mijn huis mag ook, want ik wil graag dat als ik op knopjes druk er allemaal dingen aan en uit gaan en ik begrijp dat dat niet door toverende goede feeën wordt verzorgd”

“Alle gebieden zijn goed, vooral doen die windmolens”

“Ik krijg straks uitzicht op uw windmolens, wat mij betreft is dat oké”

“Het ziet er allemaal goed, degelijk en overwogen uit”

“Het maakt mij niet zoveel uit op welk gebied van de vijf mogelijkheden uiteindelijk de keuze valt voor de extra windmolens.”

“Ik ben voorstander van meer groene energie en dus ook windenergie. Ook als ik er in de buurt woon.”

“Voor mij zijn windturbines de nieuwe hoogspanningsmasten. Vanwege de klimaatopgave vind ik het goed dat er op zoveel mogelijk locaties windturbines komen.”

“Niemand wil windmolens in zijn achtertuin, maar we kunnen ook niet zonder!”

“Als ik de stukken lees dan gaat Amsterdam zeer zorgvuldig om met het aanwijzen van gebieden voor wind energie. Daar waar de zorgvuldigheid toegepast wordt en (nimby) weerstand is waardoor het behalen van de hoognodige schone energie doelen niet vanzelfsprekend is, mag het polderen stoppen en de gemeente besluiten.”

“Mijn advies zou zijn zo ver mogelijk weg te blijven van waar woningen staan of gepland zijn”

“Groene rakkers wordt wakker... verduurzamen en de wereld verbeteren, ja... maar niet in onze achtertuin. Havengebied, industrieterreinen prima!”

“Ik snap dat er een energietransitie is, maar verlies alsjeblieft niet de menselijke maat uit het oog.”

“Windturbines zijn geen knuffels. Dit zijn industriële machines. Laat ze in industriële omgevingen blijven.”

“Wij zijn helemaal voor de groene transitie en willen daaraan bijdragen, maar de keuze voor windturbines in belangrijk groen- en recreatiegebied vinden we onbegrijpelijk.”

“Maak van het Diemberbos geen Turbinebos”

“Om in het perspectief te plaatsen: 212 m. is maar een meter minder hoog dan de schoorstenen van Shell Pernis.”

“Ik wens u voortschrijdend inzicht en plaats die dingen niet dicht bij woonwijken”

“Het wekt de indruk dat de gemeente z.s.m. van ons als volkstuinpark af wil. Want zo jaag je mens en dier wel weg...”

“Ondoordacht plan om de Windturbines te plaatsen rondom Amsterdam Zuidoost, dit gebied heeft juist bescherming zo hard nodig, de bewoners, fauna en flora. Ik kan hier om huilen.”

“En windturbines doordrukken en opdringen in de meest kwetsbare -natuur- gebieden is rechts. Of is dat het nieuwe links, Groen Links?”

Voorstanders aangewezen gebieden

Diverse indieners zijn het helemaal eens met alle voorgestelde aangewezen gebieden, en zien de windturbines liever vandaag dan morgen gebouwd. Ook wordt soms expliciet de keuze voor de gebieden die afgefallen zijn gesteund of gezegd dat het jammer is dat er gebieden zijn afgefallen, zoals Science Park. Indieners die de voorgestelde keuze in het PWA ondersteunen, vinden de selectie van gebieden goed onderbouwd. Volgens hen zijn de gebieden zorgvuldig afgewogen.

(red.: Indieners die de voorgestelde keuze in het PWA helemaal of gedeeltelijk anders willen, worden hierna verwoord).

Voorstellen andere gebieden dan in het ontwerp-PWA

Als andere gebieden worden voorgesteld: de grachtengordel, het Amsterdamse Bos, de Nieuwe Meer, het gebied bij Duivendrecht op de route naar Weesp, de Zuidas, het Vondelpark, alle stadsparken, het Museumplein, aan de rand van de A10 bij de RAI, het hele werkterrein bij de Mac Munterberg, tussen de A2 en de Amstel achter de politiemanege, naast het AMC, achter de Maxis Muiden, het Hemwegcentrale terrein of één van de in de toekomst overbodige kolenopslag terreinen in Amsterdam, langs Diemerzeedijk, langs de Amstel richting Ouderkerk aan de Amstel, de Lutkemeerpolder, de achtertuin van de wethouder, het Diemerknoppunt A1-A9, de ruimte langs het Amsterdam-Rijnkanaal, het IJmeer/het gebied Poort 1A/buiten de Ring A10.

(red.: voor zover andere gebieden buiten de gemeente Amsterdam zijn voorgesteld, zijn deze hiervoor onder Doelstelling opgenomen, omdat de doelstelling de opwek van energie door wind binnen de gemeente betreft)

Andere samenstelling/prioritering aangewezen gebieden dan in ontwerp-PWA

Veel indieners willen alleen in het Havengebied windturbines, sommigen willen gebieden buiten de haven pas openstellen als duidelijk is wat maximaal in het havengebied ingepast kan worden. Een indiener pleit voor de volgorde in de tijd: Havengebied, Knooppunt Holendrecht, Diemerscheg (Noordelijke hoek), Weesperkarspel/Gein (nabij Waternetterrein), Oeverrand Gaasperplas. Anderen willen clusteren/uitbreiding van bestaande parken. Opgemerkt wordt dat uit TNO-onderzoek volgt dat het nut van solitaire turbines in een woongebied niet opweegt tegen de nadelen voor bewoners. Een enkele indiener noemt ook Noorder IJ-plas een ongeschikte locatie.

Diverse indieners stellen andere combinaties van aangewezen gebieden voor:

- Havengebied en langs de snelweg;
- Havengebied en langs de oostkant van A2 plus Holendrecht;
- Havengebied en Diemerscheg;
- Havengebied en Weesperkarspel;
- Voorgestelde gebieden met uitzondering van Knooppunt Holendrecht; Weesperkarspel, Diemerscheg of oeverrand Gaasperplas;
- Spreiding van windturbines over de hele stad (continuïteit energievoorziening bij ramp en optimaal gebruik van wind).

Wijze van selecteren gebieden

De voorgestelde aanwijzing van zoekgebieden buiten het Havengebied leidt bij velen tot teleurstelling, woede of verdriet. Indieners merken op dat volgens het plan-MER 271 MW opgesteld vermogen in de haven haalbaar is. Het is niet duidelijk waarom de andere zoekgebieden nodig zijn. Indieners veronderstellen dat economische redenen hieraan ten grondslag liggen. Zo zijn de kosten van meerdere kleine turbines hoger dan enkele grote turbines terwijl de opbrengst vergelijkbaar is, of misschien is de helihaven van Adam Curry van zwaarwegend belang. Indieners zijn van mening economische belangen niet zwaarder mogen wegen dan het belang van gezondheid.

De methodologie van de selectie is, volgens indieners, niet helder of onvoldoende onderbouwd. Zo zijn redenen om gebieden af te laten vallen, bijvoorbeeld Noord (veel natuur, en al veel geluid en snelweg/vliegtuigen), ook op Zuidoost van toepassing. Enkele indieners vermoeden dat IJburg niet doorgaat omdat daar te veel Groen Links-stemmers zijn en in Centrum en Zuid meer gelobbyd wordt, en de bewoners van de koopwoningen aan de noordkant van de Gaasperplas meer bescherming krijgen dan de bewoners van de (sociale) huurwoningen aan de zuidkant.

Het is volgens indieners terecht dat de zoekgebieden Weesperkarspel en Gaasperplas zijn geschrapt op basis van de nabijheid van de woningen in de wijk Gein en Driemond. Het zoekgebied 'Hoge Dijk' (Knooppunt Holendrecht) zou om deze reden ook geschrapt moeten worden. De gebieden lijken op elkaar. De naam van het zoekgebied 'Knooppunt Holendrecht' is misleidend. Het gebied ligt vlakbij recreatie- en woongebieden.

Indieners menen dat de nadelige effecten van de windturbines de bewoners van Amsterdam Zuidoost onevenredig raken. Zuidoost is een gebied dat al met veel milieuhinder en andere problematiek is belast. De gemeente heeft juist tot taak zwakkeren en minderheden te beschermen. Door het plaatsen van windturbines in de groen- en recreatiegebieden van Zuidoost, wordt de wijk onaantrekkelijk. Beweerd wordt dat in maart 2023 werd besloten de keuze voor zoekgebied Zuidoost te laten vervallen. Het is niet duidelijk waarom het nu toch als een geschikte locatie voor windturbines is beoordeeld.

Een aantal bewoners van Gein-3 zijn teleurgesteld omdat in de wijk al veel eigen duurzaamheidsinitiatieven op eigen kosten genomen zijn. Het idee van het onderbrengen van een windproject in een coöperatie is manipulatief en volksverlakkerij. In ZO leeft een kwart van de mensen in armoede, die hebben wel wat anders aan hun hoofd dan participeren in een coöperatie. Sommige bewoners van Gein-3 zijn juist tevreden over de aanwijzing nabij Gein-3 en wenst/kijkt uit naar lokale financiële deelname.

Indieners zijn van mening dat de aanwijzing van gebieden nabij woonwijken mogelijk is als ieder gezondheidsrisico is uitgesloten. Ook wordt gepleit voor aanwijzing van gebieden met een afstand van minimaal 500 meter, 800 meter, 1 km, 2 km, 4 km, 5 km, of 10x de tiphoogte tot woningen en scholen. Diverse indieners zijn principieel tegen aanwijzing van gebieden bij woonwijken, in natuurgebieden of nabij volkstuinen. Bovendien worden in Zuidoost binnenkort woningen voor kwetsbare groepen opgeleverd en ook mensen in het Amsterdam UMC mogen geen extra last ervaren.

Indieners geven aan dat de natuur van een economisch belang is en dit belang van de natuur moet worden betrokken.¹⁵ Voorgesteld wordt bij de besluitvorming de Eco-cratistische methode toe te passen, volgens welke personen één stem krijgen en het Ecosysteem twee stemmen omdat het ecosysteem zowel natuur als mensen dient. Stimuleer energiebezuiniging en verdeel verantwoordelijkheid en draagkracht om een ecologisch duurzaam energiebewust beleid toe te passen.¹⁶

Aanwijzing Havengebied

Voor de voorgestelde aanwijzing van het Havengebied vindt brede steun. Sommigen wensen alléén het havengebied te benutten (omdat zij vinden dat volgens het MER de hele doelstelling in de haven past), anderen eerst het Havengebied en dan pas de andere aangewezen gebieden. Daar heeft volgens verschillende indieners niemand er last van, zijn al veel windturbines, is de benodigde infrastructuur aanwezig, en biedt de clustering van windturbines voordelen. In het havengebied zijn grootverbruikers

¹⁵ [De waarde van ecosysteemdiensten in de Lutkeveerpolder - WUR](#)
[Natuur in de Eindhovense Wielewaal is 3,8 miljoen euro per jaar waard – kun je hier echt een bedrag op plakken? | de Volkskrant](#)

¹⁶ Zie ook <https://thomasrau.eu>, <https://heembouw.nl/artikelen/blog/energiepostitieve-woningbouw-is-de-toekomst>, https://tno.nl/media/7372/energiepostitieve_woning_infographic.pdf

van elektriciteit aanwezig. Windturbines zijn een productiemiddel. Productie-activiteiten met impact op de directe omgeving horen niet in (toekomstige) woonwijken. Het havengebied is daarom volgens hen de enige geschikte plek.

Een indiener vindt dat Schiphol geen reden mag zijn om niet het Havengebied volledig te benutten. Andere indieners willen alleen (grotere) turbines in het havengebied en langs de snelweg/provinciale weg naar Weesp of eerst het havengebied benutten en dan pas andere gebieden aanwijzen. Voorgesteld wordt ook de bestaande 28 windmolens in het havengebied te vervangen door nieuwe exemplaren met een hogere opbrengst. Schiphol zal radarhoogte moeten afstellen op de nieuwe, hoge turbines. In overleg met Schiphol moeten toch hogere tiphoogtes mogelijk zijn, dat is bij de Noorder IJ-plas ook gelukt.

Er zijn ook enkele indieners tegen de aanwijzing van het Havengebied. Sommigen omdat dat te dicht bij Oostzaan, Zaandam, danwel Landsmeer of natuur in de Brettenzone/woonwijken in Nieuw-West/nieuwbouw Sloterdijk zou zijn, of omdat er al zoveel staan (de RWZI-turbines zijn niet met de bewoners overlegd), of omdat Nieuw West al alles zou krijgen wat elders in de stad niet gewenst is, of omdat het uitzicht vanuit Amsterdam-Noord onrustmakend zou zijn. Ook diverse bewoners van Zaanstad en Belangengroep Nauerna geven aan reeds veel overlast van bestaande windturbines te ondervinden en cumulatief geluid van bedrijven, en willen er niet meer in het Havengebied; of willen op zijn minst het aangewezen gebied in Haven verkleinen, meer richting Hembrug. Ook bewoners van Landsmeer hebben al genoeg overlast van de snelweg. Nergens in het ontwerp-PWA staat hoe rekening is gehouden met bewoners buiten Amsterdam. Gevreesd wordt voor cumulatie van overlast. Zo is er reeds geurhinder vanwege de stank van overslag steenkool, olie, oud-ijzer en vuilnis, geluidsoverlast (voortdurend) gebrom van schepen. Windturbines in het Havengebied conflicteert met de aanleg van een nieuw 'waterstof-net.'

Aanwijzing Oeverrand Gaasperplas, Weesperkarspel/Gein en Knooppunt Holendrecht

Algemeen

Indieners brengen veel argumenten naar voren tegen aanwijzing van gebieden in Zuidoost. De gebieden liggen te dichtbij woongebieden of woongebieden worden ingeklemd tussen twee aangewezen gebieden en daardoor van twee kanten belast. Het gaat hier met name om slagschaduw (vooral in de winter), gezondheidsschade, natuurschade, landschapsvervuiling, en vermindering van woongenot. Turbines in Weesperkarspel/Gein zullen vaak stilgezet moeten worden, zodat ze minder rendabel zijn, maar wel het hele gebied verpesten.

Gevraagd wordt de aanwijzing van de oeverrand van de Gaasperplas te heroverwegen. Uit het MER blijkt dat de turbine op de rand Gaasperplas negatief scoort op natuur en recreatie. Het gebied oeverrand Gaasperplas is een recreatiegebied en dat op de kaart niet als zodanig aangegeven.

Ook over Weesperkarspel/Gein wordt vaak gevraagd te heroverwegen, in combinatie met Gaasperplas. Volgens sommigen is de aanwijzing van deze gebieden niet mogelijk vanwege de conclusies in het MER ten aanzien van geluid (zie ook hfd. 2 onder Gezondheid) en externe veiligheid (aanwezigheid van leidingen leidt tot een negatieve beoordeling, zie blz. 27 PWA; zie ook hfd 2 externe veiligheid). De plus voor 'netinpassing' op blz 27 PWA klopt niet, er is een kostbare kabel van 4,5 km nodig naar station Bijlmer Zuid. De gebieden oeverrand Gaasperplas en Weesperkarspel/Gein kunnen beschouwd worden als één gebied. Door dit zoekgebied te onderscheiden in twee gebieden worden bewoners misleid. Op pag. 34 van het PWA staat dat woningen op een aanzienlijke afstand van een turbine in Weesperkarspel/Gein liggen; dit is slechts 380 m. de tekst is misleidend. Indieners vragen de tekst te wijzigen.

Bij de afweging is geen of onvoldoende rekening gehouden met het feit dat in Zuidoost binnenkort woningen voor kwetsbare groepen opgeleverd en ook mensen in het Amsterdam UMC en de mensen in gezinsvervangende tehuizen zullen extra last ervaren. De helikopterbasis van het Amsterdam UMC lijkt niet te zijn betrokken. De recreatiemogelijkheden (golfbaan, wandelgebied, Hoge Dijk, zwemmeertje) worden verkleind of verdwijnen.

Voor hotelgasten van een hotel nabij Knooppunt Holendrecht geldt ook dat rust en comfort verstoord wordt door een mogelijke windturbine in dat gebied (de gasten zullen last hebben van geluid, schaduwflikkering, visuele vervuiling, en zowel gasten als personeel kunnen negatieve effecten op de gezondheid ondervinden) en dat negatieve effecten op de aanwezige flora en fauna op zullen treden. Volgens indieners is de locatie niet geschikt vanwege de nabijheid van een drukbezocht hotel.

Strijd ander beleid

De natuur in Zuidoost is onderdeel van de natte natuurverbinding van 42km die een verbinding vormt tussen verschillende NNN-gebieden, waaronder de Hoge Dijk, en ook onderdeel van het 'Programma groen en blauw' en de Hoofdgroenstructuur van de gemeente.

Ook specifiek de aanwijzing van Gaasperplas is in strijd met ander gemeentelijk beleid:

- De Gaasperplastunnel is er juist gekomen om geluid terug te dringen, dat staat haaks op toevoegen permanent geluid.
- Er is in het verleden veel geïnvesteerd om het Geingebied te behouden (dijkjes, viaduct bij Abcoude).
- In het toekomstplan Gaasperplas zijn aan de oostoever drie functies toegekend, namelijk: evenemententerrein, hoofdpad voor wandelaars en intensieve recreatie. Plaatsing van een windturbine past hier niet bij.
- Er zijn juist plannen om de recreatie te versterken en het voorstel is in strijd met de Hoofdgroenstructuur. Volgend jaar wordt gestart met het versterken van de biodiversiteit rond de Gaasperplas, de opknapbeurt van het Floriadeterrein. Het plaatsen van windturbines staat daar haaks op, evenals op het gebruik als festivalterrein.

De aanwijzing van Weesperkarspel is ook in strijd met andere door de gemeenteraad vastgestelde documenten, bijvoorbeeld :

- ruimtelijke reservering opstelplaats voor metro Gein, hfd.10 reservering 34 Omgevingsvisie 2050 deel 1.
- duurzaam en gezond bewegen, rigoureuze vergroenen & een klimaatbestendige leefomgeving voor mens en dier, hoofdgroenstructuur, Omgevingsvisie 2050-deel 2.
- Masterplan stadsdeel Zuidoost ten aanzien van gezond en prettig wonen en zorgeloos opgroeien van de kinderen.
- Ontwikkelingsstrategie 2035 en boerderij Langerlust; de beoogde woningbouw Valburgdreef valt binnen de contouren van geluid en slagschaduw van Weesperkarspel en Gaasperplas en toekomstige bewoners van boerderij Langerlust zijn gebaat bij een prikkelarme omgeving.
- Het aangewezen gebied Weesperkarspel is door het Rijk aangewezen als bufferstrook ter bescherming van het Geingebied en de aanwezige flora- en fauna.
- Voor de woningen gelegen aan de Provinciale weg geldt dat deze aan de voorkant al veel geluidsoverlast hebben door wegverkeer, op initiatief van de gemeente wordt dit opgepakt door Projectbureau Sanering Verkeerslawaaï. Het is vreemd als dezelfde gemeente dan wel geluidstoename door windturbines mogelijk zou maken.

Recreatie/rust/natuur/landschap

De Gaasperzoom maakt onderdeel uit van een landelijke wandelroute. Deze gebieden worden zeer gewaardeerd vanwege aanwezige natuur (beschermde diersoorten, genoemd worden o.a. lepelaars,

buizerds, haviken, kiekendieven, ooievaars, zilverreigers, vossen, egels, 'onze' Gascogner koeien en vele andere diersoorten) en recreatieve waarden. Soms hebben meerdere opvolgende generaties zich ingezet voor het behoud van het landelijke karakter van de Gaasperzoom. Nu is het een van de mooiste stukjes Nederland. De turbines veroorzaken veel natuur,- en landschapsschade. De aantasting van natuur (NNN, hoofdgroenstructuur; volgens indieners ook tijdens de aanlegfase vanwege fundering, kabels en toegangswegen; er is al zo weinig groen) en/of wandelpad is niet acceptabel. De milieugevolgen daarvan zijn groot. Juist de bosjes waar de dieren verblijven, zullen moeten verdwijnen, alsmede wandel- en fietsroutes, ten behoeve van de aanleg van een turbine. Recreatie wordt verstoord door slagschaduw en ronddraaiende wieken.

Ook de landschappelijke negatieve effecten (onder meer het mooie Gein-gebied, uitzicht, nadelige effecten op het UNESCO-werelderfgoed) zouden te groot zijn.

Meerdere indieners geven aan dat zij juist in Zuidoost/Driemond zijn gaan wonen vanwege de rust en het mooie groen (in een enkel geval daarheen gelokt door een mooie folder van de gemeente)/om gezondheidsredenen (van de kind(eren)), anderen ook vanwege het mooie stadscentrum, vrij parkeren en fijn recreatiegebied; dit dreigt te verdwijnen en ook het OV wordt uitgekleeft.

Zuidoost is nog een van de weinige gebieden waar nog tot rust gekomen kan worden (tussen evenementen door) en gerecreëerd. Vooral voor gezinnen met een kleine beurs is de recreatie aan de Gaasperplas (strandje Ballorig, zwem- en surfclub, dagkampeerterrein, vogeltjesweide) en ook Hoge Dijk (zwemmeertje) en terrein De Ruige Hof van groot belang, mede vanuit gezondheid gezien (van kinderen, ook om te bewegen en/of kennis te maken met natuur). Onduidelijk is hoe kwetsbare groepen zijn meegewogen in de aanwijzing. In dit verband worden specifiek mensen die extra gevoelig zijn voor geluid en stress genoemd, zoals mensen met hartproblemen, ziekte van Parkinson; (symptomen zouden verergeren, en woning is aangepast) en nabij Knooppunt Holendrecht kwetsbare groepen in Reigersbos; en in Holendrecht West jongeren van het Altra college Bleichrodt en gezinsvervangend tehuis Domus. Voor hen is het belangrijk om in een veilige en prikkelarme leefomgeving te verblijven. Van het gebied Hoge Dijk maakt het Altra college gebruik voor sport en recreatie. Een collega van het Altra Bleichrodt heeft gezegd dat het meertje gaat verdwijnen, dat is toch verschrikkelijk. Ook een zorginstelling met bewoners met ernstige psychiatrische problematiek wordt genoemd en een toekomstige groep bewoners van voormalige Boerderij Langerlust. Deze groep heeft baat bij extra rust. Ook vanuit basisschool Gein worden zorgen geuit ten aanzien van geluidsoverlast en de gevolgen daarvan op jonge kinderen t/m 12 jaar (*zie ook bij Gezondheid*). Eén indiener vindt rust in de natuur van Zuidoost in een zware rouwperiode.

Ook anderen, waaronder een gepensioneerd huisarts, wijzen op het grote belang voor omliggende woongebieden (en toekomstige woongebieden, zoals 290 woningen aan de Tafelbergweg) van een groene buffer in Zuidoost om tot rust te komen, dit draagt bij aan algemeen welzijn/gezondheid. Rustige groene gebieden in de Randstad hebben steeds meer te maken van verstedelijkingsopgaven. Het aangewezen gebied, locatie Waternetterrein, loopt bijna volledig over bestaande gebouwen en vanwege groei van Amsterdam wordt een uitbreiding van installaties voor watervoorziening voorzien (zie ook referentiesituatie/stadsontwikkeling). Er is weinig ruimte voor een turbine. Kleine locaties kunnen volgens indiener beter gebruikt worden om natuur en recreatie uit te breiden, omdat de woningbouw meer moet verdichten. Het lijkt of Amsterdam geen toekomstvisie heeft. De gebieden waren destijds juist bedoeld voor recreatie/groen rond de stad en aan strenge regels gebonden. Een andere indiener lijkt de Waternetlocatie geschikt. Een indiener stelt voor het gebied Weesperkarspel te verkleinen, zodat het niet zichtbaar is vanaf Weesp.

Volgens een andere indiener wordt ook de sociale cohesie vergroot door het gebruik van de groengebieden. Voor bewoners van Reigersbos, Gein 3, Weesp en Driemond die tevens tuinders zijn geldt dat ze van alle kanten overlast zullen ervaren en cumulatieve van geluid uit alle windrichtingen. Een andere indiener wijst erop dat de buurt sterk in opkomst is en aan haar imago werkt. Mensen werken hard aan de buurt maar voelen zich niet serieus genomen door de aanwijzing. Schrijnend dat

de aanvliegroute voor Schiphol een hoogtebeperking oplevert voor de windturbines, Schiphol heeft zo dubbelnegatief effect. Amsterdam is als mede-eigenaar van Schiphol medeverantwoordelijk voor de overlast. Zwanenburg moet nu worden ontzien waardoor Gein/Gaasperplas extra belast wordt. Het aanwijzen van de Gaasperplas als evenementenlocatie is ook zonder overleg met de bewoners gedaan.

Bestaande milieuoverlast

Door de verbreding van de Gaasperdammerweg en het gebruik voor festivals is al veel natuurschade, het gebied moet juist extra beschermd worden voor bewoners en flora en fauna.

De gemeente zegt milieuvriendelijk te zijn maar wil turbines van 240 m hoog plaatsen in natuur in Zuidoost. Stadsdeel Zuidoost gaat wel rekening houden met normen qua afstand en geluidsoverlast bij de bouw van woningen in Brasapark. Een indiener onderschrijft het pre-advies ontwerp-PWA van het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuidoost.

Zuidoost is volgens indieners reeds overbelast door cumulatief (voor een deel laagfrequent) geluid uit diverse andere bronnen (weg,- trein,- en vliegverkeer, traumahelikopter, sirenes, evenementen, festivals). Hierdoor ontstaat overlast en gezondheidsschade (door geluid, trillingen en slagschaduw) en nachtrustverstoring. Een indiener vreest bijvoorbeeld voor het niet meer gebruik kunnen maken van audioapparatuur voor het maken van zangopnames, door de geluidsoverlast. Dit gebeurt namelijk al door de windturbine aan de Ouderkerkerplas vanaf windkracht 3.

Te dicht bij de gemeentegrens

Inwoners van Ronde Venen en Abcoude hebben in de eigen gemeente tegen plaatsing van windmolens gestemd, nu zou men tegen de Amsterdamse turbines moeten aankijken. Sommige bewoners van aangrenzende gemeenten Abcoude, Ronde Venen, en Diemen vinden het asociaal om turbines op de gemeentegrens te plaatsen. In combinatie met de turbines die de Provincie Utrecht beoogd, komen er volgens hen veel te veel.

De gemeente Ronde Venen had al in de zienswijze op de Nota Reikwijdte en Detailniveau gevraagd de zoekgebieden langs de gemeentegrens met de gemeente Ronde Venen te laten vervallen. De gemeente Amsterdam heeft hieraan geen gehoor gegeven. De Nota Reikwijdte en Detailniveau plan-MER van de provincie Utrecht¹⁷ (blz. 41, figuur 3) blokkeert in dit gebied de plaatsing van windturbines. Indiener verzoekt dit te respecteren. De grensverschuiving van zoekgebied Weesperkarspel (5b) is niet toegelicht.

Aanwijzing Diemerscheg

Diverse indieners zijn tegen de voorgestelde aanwijzing van Diemerscheg.

Uit het plan-MER volgt dat het gebied op meerdere punten negatief beïnvloedt zal worden: waarde en beleving van het tuinpark, windturbines sluiten niet aan op landschappelijke lijnen, landschapstype openheid en stilte wordt verstoord, te dicht bij UNESCO-erfgoed en bijzondere provinciale landschappen. Het gebied heeft veel landschappelijke (BPL), natuur,- (NNN) en recreatieve waarden. Bewoners (Weespersluis, Driemond), tuinders en natuur zouden voorop moeten staan.

Volgens sommigen is het aangewezen gebied Diemerscheg te dicht bij woongebieden (Weesp, Driemond, Gaasperdam, Gein, Weespersluis), of zijn de aanwezige natuurwaarden (NNN; veel vogels bijen en vlinders) te hoog en wordt er juist veel aan natuurbehoud gedaan, en wordt het huidige groencompensatiebeleid al te weinig uitgevoerd. Ook op de website van Amsterdam staat dat de Diemerscheg de groene longen van de stad zijn en nodig zijn gezien de groei van de stad. De provincie steunt een project van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten in het NNN om de natuurdoelen te behalen. Volgens sommige indieners moet dit stukje natuur niet nog verder verbrokkelen door infrastructuur. In tijd van verduurzaming kan dat niet de bedoeling zijn.

Er is al vlieg- boot- en treinverkeer; het geluid stapelt zich daardoor op. Bewoners van Driemond

¹⁷ [Notitie Reikwijdte en Detailniveau \(provincie-utrecht.nl\)](https://www.provincie-utrecht.nl/notitie-reikwijdte-en-detailniveau)

en Weesp hebben daardoor al veel overlast. Genoemd worden de provinciale weg langs Driemond (sommigen zijn daardoor gedwongen aan de achterkant van de woning te leven) en het steeds verder afknabbelen van een stukje leefbaarheid voor Weespers (eerdere afspraken worden geschonden; volgens sommigen wordt alles steeds slechter sinds Weesp bij Amsterdam is gekomen). In Driemond zijn al geen voorzieningen, de woonomgeving mag niet verder achteruitgaan. Meer geluidsoverlast (aan de achterkant van de woning) kan er echt niet bij. Geluidsoverlast van de provinciale weg langs Driemond zou beperkt moeten worden met geluidsabsorberend asfalt/geluidscherm. Anderen zijn tegen de aanwijzing van twee groene gebieden in Driemond. Driemond wordt verder ingesloten tussen hoge masten. De bewoners lijken vergeten¹⁸.

Ook de recreatie wordt verstoord door slagschaduw en geluid. Specifiek de volkstuinders komen voor hun rust en genieten daar van maart tot oktober van, zij vrezen ernstige hinder en slapeloosheid. De tuinvereniging is er al vanaf 1973. Indieners noemen de nabijheid van kwetsbare objecten en gasflessen (externe veiligheid).

Een andere indiener vindt Diemerscheg niet geschikt vanwege instabiele grond en veiligheidsrisico's door aanwezige hoogspanningsverbindingen en scheepvaart met vervoer van gevaarlijke stoffen. Benodigde infrastructuur en graafwerkzaamheden (in aanlegfase en voor onderhoud) verenigen zich niet met waardevol gebied, Natura 2000 en NNN, natuurverbindingen, en ecologische structuren. Amsterdam moet van Diemerscheg afblijven. Diemen plaatst al eigen windmolens zonder inmenging Amsterdam. Turbines in Diemerscheg zullen vaak stilgezet moeten worden, zodat ze minder rendabel zijn, maar wel het hele gebied verpesten.

Sommige indieners vinden juist alleen de Diemerscheg geschikt voor windturbines. Opstellingen in het bos vallen veel minder op dan in het open landschap. Een indiener vindt de volkstuinhuisjes van ondergeschikt belang omdat mensen daar tijdelijk verblijven. Een bewoner van Weesp kan zich vinden in de aanwijzing van Diemerscheg, mits er voldoende gemitigeerd wordt in het vervolgproces. Weer een andere indiener pleit voor een gezamenlijke inpassing met Diemen.

Sommige indieners stellen voor het aangewezen gebied Diemerscheg te verkleinen tot een strook zo dicht mogelijk langs het spoor, tot het gebied op de gemeentegrens met de grootste afstand tot de noordelijke bebouwing van Driemond en toekomstige bebouwing, danwel te verduidelijken waar de turbines precies komen te staan, waarbij natuur en recreatie de minste hinder ondervinden.

Overwegingen college

Voorstanders aangewezen gebieden in het ontwerp-PWA

Er zijn ook vele positieve reacties ontvangen. Hierdoor ontstaat voor het college een vollediger beeld van hetgeen leeft in de stad.

Voorstellen andere gebieden dan in het ontwerp-PWA

Hoewel het plan-MER in principe bedoeld was om de mogelijkheid en milieueffecten van windturbines in de eerder vastgestelde zoekgebieden te onderzoeken heeft het adviesbureau ook een gemeentebrede 'belemmeringenanalyse' uitgevoerd (zie par. 2.3 van het plan-MER), om te onderzoeken of kansrijke alternatieve locaties buiten de eerder vastgestelde zoekgebieden waren gebleven. De belemmeringenanalyse laat zien dat er veel aspecten zijn die de plaatsing van windturbines verhinderen. Veel van de in de zienswijzen genoemde alternatieve locaties zijn om die reden niet mogelijk. Bijvoorbeeld om de volgende redenen:

- Veel locaties zijn zodanig omringd door woningen dat windturbines hier niet passen. Denk bijvoorbeeld aan de grachtengordel, de McDonalds aan de Muntbergweg, het AMC en de achtertuin van de wethouder.

¹⁸ Verwezen naar <https://geenmolensdiemerscheg.petities.nl/>

- De voorgestelde locaties bij Duivendrecht, achter de Maxis Muiden en knooppunt Diemen vallen buiten het grondgebied van de gemeente Amsterdam.
- Het voorgestelde Hemwegcentrale-terrein en de in de toekomst overbodige kolenopslagterreinen liggen binnen zoekgebied 1A en zijn dus in het plan-MER onderzocht.
- In een groot gedeelte van de gemeente geldt een bouwhoogtebeperking vanuit Schiphol die windturbines onmogelijk maakt. Het gaat dan bijvoorbeeld om de Zuidas, de centrale stadsparken, het Museumplein, het gebied achter de politiemanege, de Amstel richting Ouderkerk a/d Amstel, de rand van de A10 bij de RAI, de Lutkemeerpolder.
- De Diemerzeedijk valt deels binnen zoekgebied 4E, waar weinig ruimte is vanwege de hoogspanningskabels. Een groot deel van de Diemerzeedijk ligt ook buiten de gemeente Amsterdam.
- De ruimte langs het Amsterdam-Rijnkanaal ligt, voor zover op Amsterdams grondgebied, binnen zoekgebied 5A.

Uit de belemmeringenanalyse blijkt dus dat geen andere te onderzoeken gebieden voor de opwek van windenergie gemist zijn. Daarom beperkt het plan-MER zich tot het onderzoeken van milieueffecten van windturbines binnen de RES-zoekgebieden en zijn locaties daarbuiten geen onderdeel van de reikwijdte van het plan-MER (zoals al benoemd in de NRD van het plan-MER) en het PWA.

Wijze van selecteren gebieden

Voordat de gebieden zijn aangewezen, is een uitgebreide voorbereiding geweest en is onder meer een milieuonderzoek (het plan-MER) opgesteld. Daarover is een advies van de Commissie mer gevraagd. Het college heeft vervolgens een afweging gemaakt en is daarbij van mening dat de milieugevolgen aanvaardbaar zijn. Bij die afweging heeft het college invulling gegeven aan het coalitieakkoord voor de bestuursperiode 2022-2026 voor wat betreft windenergie. In het akkoord staat als volgt:

‘Windenergie maakt een cruciaal deel uit van de energiemix. We willen het potentieel aan windenergie in Amsterdam benutten zonder dat hierdoor onaanvaardbare gezondheidsrisico’s ontstaan of de natuur teveel wordt belast.’

In het ontwerp-PWA zijn in eerste instantie op basis van twee hoofdoverwegingen gebieden geselecteerd; het gaat om de overwegingen gezondheid (buiten het havengebied geen gebieden aanwijzen waar volgens het plan-MER een geluidsbelasting van meer dan 45dB Lden op geluidgevoelige objecten optreedt), en natuur (geen Natura2000-gebied aanwijzen). Vervolgens is getoetst of geen andere onaanvaardbare effecten optreden gelet op de conclusies in het plan-MER, het rapport ‘Sociale aspecten zoekgebieden Programma Windenergie Amsterdam’, en rapport ‘Onderzoek en advies financiële participatie Amsterdamse wind & zon’. Daarmee is niet gezegd dat er helemaal geen negatieve effecten zullen zijn. Het college weegt het milieubelang af tegen het algemene belang om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen. Daarbij weegt ook mee dat voorwaarden voor het vervolgproces meegegeven worden (zie hoofdstuk 4 van het PWA) en dat op project-niveau maatregelen mogelijk zijn om negatieve milieugevolgen weg te nemen of te verminderen. . Op projectniveau zal door het college opnieuw een belangenafweging gemaakt moeten worden mede in relatie tot de verwachte opbrengst van een windturbine. De wijze van selecteren resulteerde in de in het ontwerp-PWA voorgestelde aanwijzing van de gebieden: Havengebied (ten Westen van de A10), Knooppunt Holendrecht, Oeverrand Gaasperplas, Weesperkarspel/Gein, en Diemerscheg.

Aanwijzing Havengebied

Voor de aanwijzing van het Havengebied ten westen van de A10 blijkt uit het plan-MER dat hier in theorie voldoende posities zijn waarbij de milieugevolgen relatief beperkt zijn. In de zienswijzen is brede steun uitgesproken voor dit gebied. Dit gebied heeft ook de bestuurlijke voorkeur. Om dit standpunt te ondersteunen is bij het ontwerp-PWA ook het voornemen bekend gemaakt om het gebied als versnellingsgebied voor windenergie in de zin van REDIII¹⁹ aan te wijzen. De verwachting is, dat

¹⁹ Mogelijk wenst het rijk het hele Noordzeekanaalgebied aan te wijzen als versnellingsgebied voor duurzame energieopwek. Daarover is naar verwachting eind mei 2025 meer bekend als de landelijke inventarisatie door het rijk (‘mapping’) is afgerond. De gemeente Amsterdam loopt hier op vooruit voor wat betreft windenergie.

met name doordat de aanwijzing als versnellingsgebied tot gevolg heeft dat de proceduredtijd voor de vergunningverlening verkort wordt, het voor marktpartijen aantrekkelijker is om in het Havengebied windturbines te realiseren ten opzichte van de overige aangewezen gebieden.

Voor zover de bezwaren die vanuit bewoners van nabij het Havengebied gelegen buurgemeenten of stadsdeel Nieuw-West worden aangevoerd, wijst het college ter onderbouwing van de aanwijzing van het Havengebied naar de conclusies van het plan-MER. Voor negen posities in het Havengebied is een project-mer in voorbereiding. Op projectniveau is uiteraard een zorgvuldige inpassing vereist, waarbij onder andere de belangen van bewoners van buurgemeenten meegewogen worden.

De afstand vanaf de onderzochte windturbineposities tot niet-bedrijfswoningen is doorgaans dusdanig dat negatieve effecten (ook inclusief cumulatie met andere milieueffecten) beperkt zijn. In het plan-MER zijn in het Havengebied (1A) de milieugevolgen van vijfenveertig theoretische onderzoeksposities onderzocht. Daarvan zal in de praktijk het grootste deel niet haalbaar zijn. Om de gemeentelijke doelstelling te halen zijn op dit moment nog circa 4 grotere ofacht kleinere windturbines nodig, waardoor ook de milieueffecten geringer zullen zijn dan uit het plan-MER blijkt. In een plan-MER worden altijd de milieugevolgen van de maximale mogelijkheden van een plan of programma onderzocht. Het college ziet geen aanleiding om de aanwijzing van dit gebied te wijzigen.

Andere samenstelling/prioritering aangewezen gebieden dan in ontwerp-PWA en Aanwijzing Oeverrand Gaasperplas, Weesperkarspel/Gein en Knooppunt Holendrecht

Tegen de voorgestelde aanwijzing van de Oeverrand Gaasperplas zijn de meeste negatieve zienswijzen ingediend. Het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuidoost verzoekt uitdrukkelijk in het finale advies om dit gebied niet aan te wijzen en ook de bestuurscommissie van stadsgebied Weesp vraagt dit gebied te heroverwegen (zie hiervoor ook par. 3.7 van deze NvB). Het college heeft daarom nogmaals overwogen dat dit gebied zeer hoog gewaardeerd wordt en druk bezocht wordt door diverse doelgroepen en omwonenden. Uit gegevens over bezoekersaantallen (uit het groot groen onderzoek 2018) blijkt dat de Gaasperplas onderdeel uitmaakt van het meest drukbezochte recreatiegebied van Zuidoost. In de zienswijzen is ook naar voren gebracht dat het gebied veel variatie in gebruikersgroepen heeft. Mede daarom is er bijzonder veel weerstand tegen met name dit zoekgebied. Het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuidoost wijst in zijn finale advies ook op deze belangrijke functie van de Gaasperplas voor gebruikers uit de nabije omgeving met een beperkt budget. Gelet op:

- de zienswijzen;
- het uitdrukkelijke advies van het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuidoost en het verzoek van de bestuurscommissie van stadsgebied Weesp over dit gebied,
- de relatief beperkte aanwezige fysieke ruimte voor optimalisatie van de positie van de turbine, en;
- de aanvullende gegevens over hoge bezoekersaantallen,

heeft het college -ondanks dat het plan-MER en Rapport sociale aspecten geen onderscheidende argumenten biedt - besloten om dit gebied te laten afvallen.

Het (meertje/strandje in het) gebied de Hoge Dijk valt buiten alle in het ontwerp-PWA voorgestelde aangewezen gebieden. Het gebied Knooppunt Holendrecht bevindt zich aan de andere kant van de Abcouderstraatweg.

In het plan-MER zijn milieugevolgen onderzocht, maar de in de zienswijzen genoemde gevolgen voor hotelgasten nabij Knooppunt Holendrecht maakt daar geen onderdeel van uit. Deze hebben betrekking op economische gevolgen en arbeidsomstandigheden van het personeel. Het abstractieniveau van het PWA is te hoog om daar nu uitspraken over te doen. Op voorhand zijn deze gevolgen niet dusdanig dat Knooppunt Holendrecht niet aangewezen zou kunnen worden. Hotelgasten en werknemers verblijven immers tijdelijk in het hotel. Een hotel is naar zijn aard daarom heel anders dan een woning. Mocht het hotel van mening zijn dat schade geleden wordt, dan is daar een afzonderlijke procedure voor.

Omdat de periode van het PWA relatief kort is (tot 2030) gaat het college gelijktijdig voor Knoop punt Holendrecht, Weesperkarspel en Diemersheg een nadere verkenning starten. Op die manier ontstaat een beter beeld over de daadwerkelijke inpasbaarheid in die gebieden, terwijl tegelijkertijd ontwikkelingen in het Havengebied en Noorder IJ-plas concreter worden. Het college neemt geen besluiten met onomkeerbare gevolgen voor de gebieden in Zuidoost en Diemersheg tot meer duidelijkheid is over het redelijkerwijs te verwachten aantal MW opgesteld vermogen in het Havengebied en de Noorder IJ-plas, en daarmee dus over de restopgave voor de opwek van windenergie in Amsterdam. Stadsdeel Zuidoost verzoekt in zijn finale advies om snelle duidelijkheid, en ook de Commissie mer beveelt aan om een tijdsindicatie te geven. Het is op dit moment helaas nog niet duidelijk wanneer bekend is hoeveel MW in het Havengebied opgesteld kan worden en hoe de vergunningverlening voor windpark Noorder IJ-plas verder gaat verlopen.

Strijd ander beleid

Veel zienswijzen wijzen erop dat het aanwijzen van deze zoekgebieden in strijd zou zijn met ander bestaand gemeentelijk beleid. Het klopt dat in sommige van de genoemde beleidsdocumenten (o.a. de genoemde natuurbeschermingsregimes en de ontwikkelstrategie 2035) windenergie of windturbines niet expliciet benoemd worden. Dit maakt echter niet meteen dat het aanwijzen van windzoekgebieden niet mogelijk zou zijn of strijd oplevert met ander beleid. Soms maken beleidsstukken actief uitzondering voor windturbines (bijvoorbeeld het vigerende (en nieuwe) hoofdgroenstructuurbeleid; zie over het hoofdgroenbeleid ook de beantwoording in par. 1.5 van deze Nota van Beantwoording).

De gemeente Amsterdam heeft vele, soms strijdige, ruimtelijke opgaven die in beperkte beschikbare ruimte moeten worden ingepast. Een zorgvuldige ruimtelijke afweging moet duidelijk maken welk van de opgaven op welke plek voorrang moet krijgen. In sommige gevallen zijn bepaalde functies inderdaad onverenigbaar met windturbines. In het plan-MER is ingegaan op bestaande harde belemmeringen en is een doorkijk gegeven naar enigszins geconcretiseerde toekomstige functies (zie onder 'Stadsontwikkelingen' in het plan-MER). Als deze toekomstige functies op voorhand niet verenigbaar zijn met windturbines, is dat gebied in het ontwerp-PWA niet aangewezen. Soms kunnen functies die op het oog tegenstrijdig zijn, wel worden gerealiseerd als er mitigatie of compensatiemaatregelen worden genomen. Dit is bijvoorbeeld het geval met natuurbeschermingsregimes. Het feit dat in een beleidsstuk een bepaald gebruik extra beschermd is, betekent dus niet dat ander gebruik nooit kan. Wel is op projectniveau altijd aanvullend onderzoek nodig.

Recreatie/rust/natuur/landschap

Het college is zich ervan bewust dat turbines nadelige milieugevolgen kunnen hebben en dat er veel en toenemende behoefte is aan recreatie en biodiversiteit. Het plan-MER laat zien in welke mate nadelige milieugevolgen optreden. Volgens het college zijn deze nadelen op het abstractieniveau van het programma niet dusdanig dat een inpassing in de voorgestelde gebieden op voorhand niet mogelijk zou zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor de gevolgen voor het UNESCO-werelderfgoed. Volgens het plan-MER zijn deze effecten voor sommige aangewezen gebieden licht negatief. Dat neemt niet weg dat op projectniveau meer gedetailleerd onderzoek nodig is en zorgvuldig moet worden gekeken voordat daadwerkelijke toestemming voor een turbine gegeven wordt. Op dat moment kan ook afgewogen worden in hoeverre nadelige effecten weggenomen of gecompenseerd kunnen worden, en hoe deze nadelen zich verhouden tot de verwachte energieopbrengst na mitigatie.

Bestaande milieuoverlast

In het plan-MER zijn onder meer de cumulatieve gevolgen van bestaand omgevingsgeluid uit verschillende bronnen met het geluid van windturbines onderzocht. Geluid van evenementen is daarbij niet beschouwd omdat deze incidenteel in verschillende omvang en op verscheidene locaties plaatsvinden. Uit de cumulatieve berekeningen blijkt dat er cumulatief een beperkte toename is van het aantal ernstig gehinderden (zie tabel 8 in par. 3.3 van het plan-MER). Op projectniveau wordt dit meer in detail onderzocht en wordt beoordeeld welke mitigerende maatregelen nodig zijn.

Te dicht bij de gemeentegrens

In diverse zienswijzen wordt aangevoerd dat de turbine te dicht bij de gemeentegrens zou staan. Uit het plan-MER blijkt dat de onderzoekspositie in Weesperkarspel/Gein mogelijk een overdraai heeft over de gemeentegrens met De Ronde Venen. Mocht deze positie verder uitgewerkt worden, zal dit inderdaad een aandachtspunt zijn. Of daadwerkelijk een overdraai ontstaat zal onder andere afhangen van de diameter en stand van de rotorbladen. Indien daadwerkelijk sprake zal zijn van een overdraai zal de gemeente Ronde Venen daar toestemming voor moeten geven.

In het plan-MER zijn de milieugevolgen onderzocht ongeacht of een gemeentegrens overschreden wordt. In het plan-MER wordt ook ingegaan op beleid buurgemeenten Het plan-MER brengt de effecten van windturbines in kaart in de omgeving van de zoekgebieden. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt of die effecten op grondgebied van Amsterdam of een buurgemeente vallen. Ook de verschillende stadsontwikkelingen van buurgemeenten in de nabijheid van zoekgebieden is in hoofdstuk 3.13 van het plan MER in kaart gebracht. De effecten op het landschap zijn volgens het plan-MER niet dusdanig dat op voorhand de realisatie van windturbines op voorhand onmogelijk zou zijn. De grens van het gebied Weesperkarspel/Gein is niet verschoven. Mogelijk doelt indiener op het aangrenzende gebied Oeverrand Gaasperplas.

Aanwijzing Diemerscheg

Naar het oordeel van het college zijn die milieugevolgen op voorhand niet dusdanig, dat in het gebied geen turbines zouden kunnen worden ingepast. De gebieden die in het ontwerp-PWA zijn aangewezen, zijn allen op dezelfde manier onderzocht en gewogen. Ten aanzien van de gevolgen van geluid op gevels van woningen, is het college uitgegaan van maximaal 45 dB Lden (zie in dit verband ook par. 2.2 van het PWA). Een overschrijding van een geluidniveau van 45 dB Lden, op de gevel van bestaande en geplande woningen (ook buiten de gemeentegrens) wordt niet verwacht. Voor zover de geuite zorgen gaan over de nabijheid van infrastructuur zoals hoogspannings- en gasleidingen en waterverkeer, blijkt uit de belemmeringenanalyse en het externe veiligheidsonderzoek in het plan-MER dat vier turbines inpasbaar zouden zijn in dit gebied. Ook de externe veiligheid in relatie tot het volkstuinencomplex levert niet op voorhand knelpunten op.

Uiteraard is vervolgonderzoek nodig. Een onderdeel van het vervolgonderzoek is om meer in detail de milieugevolgen in beeld te brengen en welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Dit wordt in nauwe samenwerking met onder andere de provincie Noord-Holland en de gemeente Diemen onderzocht. Ecologische waarden en belangen -zowel in de aanleg- als in de gebruiksfase- en een zorgvuldige landschappelijke inpassing komen hier aan de orde. Ook de mogelijke gevolgen voor het gebruik als volkstuin zijn een onderdeel van de nadere afwegingen over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, voordat daadwerkelijk toestemming voor een turbine gegeven wordt. Het college ziet geen aanleiding de aanwijzing van dit gebied te wijzigen.

De zienswijzen leiden wel tot wijzigingen

De in het ontwerp-PWA voorgestelde aanwijzing van de Oeverrand Gaasperplas vervalt. Voor de andere gebieden Knoop punt Holendrecht, Diemerscheg en Weesperkarspel/Gein worden voorbereidende onderzoeken gestart naar de inpasbaarheid. In die gebieden worden geen besluiten met onomkeerbare gevolgen genomen, tot meer duidelijkheid is over het redelijkerwijs te verwachten aantal opgesteld vermogen MW in het Havengebied en de Noorder IJ-plas voor 2030.

1.3 Landelijke windturbinenormen

Zienswijzen

Wettelijke normen moeten in acht worden genomen. Het doorzetten van de plannen zonder landelijke normen en met onvoldoende aandacht voor de expert adviezen, kan leiden tot juridische

kwetsbaarheid en maatschappelijke onrust. Het suggereert een voorkeur voor de belangen van initiatiefnemers boven die van bewoners en het milieu.

De windturbines zijn volgens indieners in strijd met de wettelijke afstand ten opzichte van woningen, i.v.m. geluid en slagschaduw. Volgens het Besluit milieuregels windturbines gelden de landelijke geluidsnormen 47dB/s nachts 41dB en voor slagschaduw geldt maximaal 17 dagen per jaar, niet meer dan 20 minuten op een gevel met ramen.²⁰

Volgens indiener is in het ontwerp-PWA op voorhand aan de landelijke normen getoetst. Eén van deze normen is een afstandsnorm: tenminste een afstand van 2x de tiphoogte tot windgevoelige objecten. In het ontwerp-PWA is geen rekening gehouden met deze norm. Het betreft een landelijke norm ter invulling van het criterium 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Er is gekozen voor een harde norm waarvan de gemeente alleen vanwege zwaarwegende belangen of zwaarwegende andere maatschappelijke belangen kan afwijken op basis van indringende inhoudelijke afweging en goede motivering.²¹

Ook de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, kiest voor een afstandsregel, zie plan-Mer, technische bijlage, blz. 122 "De Afdeling gaat er echter vanuit dat de gevolgen van het zicht op het windpark voor het woon- en leefklimaat op een afstand van meer dan tien keer de tiphoogte in beginsel te beperkt zijn om nog te kunnen spreken van gevolgen van enige betekenis".

Overwegingen college

Het PWA is bedoeld om te zorgen dat er genoeg extra windturbines kunnen worden bijgebouwd om aan de doelstelling te voldoen, mits deze windturbines geen onaanvaardbare effecten veroorzaken op gezondheid en natuur. Uiteraard moeten de windturbines ook voldoen aan provinciale en landelijke wetgeving en beleid.

De normen voor geluid en slagschaduw uit het Activiteitenbesluit Milieubeheer/Besluit activiteiten leefomgeving waarin in de zienswijzen wordt gerefereerd, zijn als gevolg van een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding, 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1395) alleen nog van toepassing op één of twee windturbines maar niet op windparken (dat zijn drie of meer windturbines). Dat is omdat volgens de Afdeling door de wetgever ten onrechte geen plan-MER was opgesteld voor de normen voor windparken.

In het najaar van 2023 zijn de nieuwe landelijke milieunormen voor geluid, slagschaduw, externe veiligheid en lichtschittering van zowel solitaire windturbines als windparken *in concept* gepubliceerd. Deze normen zijn door de rijksoverheid met een plan-MER onderbouwd. Hoe de definitieve versie van deze landelijke 'windturbinebepalingen' eruit komt te zien is momenteel nog niet bekend. In het hoofdstuk 'Leemten in kennis' van het "Plan-MER Programma Windenergie Amsterdam 2030" is getoetst of de aangewezen gebieden ook uitvoerbaar zijn onder de concept-landelijke normen. Dat is het geval, zie hoofdstuk 5.1.1 'Landelijke milieunormen windenergie' en tabel 21.

Na het vaststellen van het PWA dienen de aangewezen gebieden door de initiatiefnemers verder te worden uitgewerkt met detailonderzoeken en daarbij dient in de vergunningsaanvraag te worden aangetoond dat eventuele turbines kunnen voldoen aan de gestelde wet-regelgeving en welke mitigerende maatregelen daarvoor nodig zijn. Als inderdaad een afstandsnorm van minimaal twee keer de tiphoogte wordt vastgesteld, betekent dit bijvoorbeeld dat mogelijk een lagere windturbine gerealiseerd kan worden dan in het plan-MER is onderzocht.

²⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/geluidsoverlast/vraag-en-antwoord/welke-regels-gelden-er-voor-het-plaatsen-van-windmolens-vlakbij-een-woonwijk#:~:text=Windmolens%20kunnen%20ook%20andere>

²¹ Staatscourant 2023, nr. 27607

Het citaat in de zienswijzen over de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State gaat over tot welke afstand volgens de Afdeling nog gesproken kan worden over een belanghebbende. Als iemand geen belanghebbende is, gaat de Afdeling niet inhoudelijk in op de beroepsgrond. Dat is dus een heel ander toetsingskader dan aan welke norm een windturbine moet voldoen.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

1.4 Sociale aspecten

Quotes uit de zienswijzen

“Bij en in deze wijken Gein3 en Gein 4 is iedereen goed en lief voor elkaar en genieten we van onze omgeving. Daarom, zoals Eberhardt van der Laan al zei voor alle Amsterdammers: “wees lief voor elkaar” en in dit geval ook voor ons. Hier geen windturbines!”

“Er is bewust gekozen voor het aanwijzen van gebieden waar de minste juridische weerstand te verwachten is”

“Weesp is een kleine plaats waarbij de rust, landelijkheid, schoonheid, en vooral woonplezier al sterk onder druk staat door (geplande) hoogbouw, geluid door voornamelijk treinverkeer maar ook wegverkeer en asociale elementen in de samenleving.”

Zienswijzen

Windturbines in of nabij natuurgebieden kunnen deze gebieden volgens indiener minder aantrekkelijk maken voor recreatie en natuurbeleving, wat weer negatieve economische gevolgen kan hebben voor het toerisme en de lokale gemeenschap.

Reigersbos en Holendrecht West zijn recent tot ontwikkelgebied verklaard vanwege grote uitdagingen op sociaal- economisch gebied en op het gebied van gezondheid, huisvesting, onderwijs en werkgelegenheid. Deze kwetsbare groepen krijgen geen betere welstand door te investeren in bewonersenergiecoöperaties, zij hebben geen middelen om te investeren.

Voor een sociaal zwak stadsdeel als stadsdeel Zuidoost is positieve aandacht nodig. Er is niet voor niets het Masterplan Zuidoost. Windturbines ondergraven de ambities daaruit door overlast en het opofferen van groen.

Het PWA en bijbehorende plan-MER richten zich voornamelijk op milieutechnische en ruimtelijke aspecten van windturbine. Het belang van draagvlak en leefomgevingskwaliteit wordt erkend maar een diepgaande analyse van sociale effecten in het plan-MER ontbreekt en dat is een ernstige tekortkoming, gezien de potentiële impact op de leefbaarheid van de stad (zie ook onder par. 2.1 van deze NvB milieugevolgen).

Gerelateerd aan de piramide van Maslow, scoren veel bewoners van Zuidoost laag. Buurten binnen Zuidoost scoren slecht op thema's als eenzaamheid en gezondheid. Er is sprake van een cumulatie van problemen, financieel, gezondheid, stress, lichamelijke klachten.

Dat Gein 3 en 4 bovengemiddeld goed scoren op sociale aspecten is niet onderbouwd. Het lijkt daardoor of de uitkomst al van tevoren bepaald is. De suggestie dat 'betere wijken' Gein 3 en 4 (de naam 'Weesperkarspel' bestaat niet meer) beter kunnen omgaan met geluidsoverlast/extra overlast wel aankunnen is een vreemde redenering. Als het een rustige wijk is, is een windturbine juist extra storend. Bovendien is dit in strijd met artikel 1 van de Grondwet, nl. dat gelijke gevallen gelijk behandeld moeten worden. Een vergelijking met de postcodeaffaire gaat hier op. Het betrekken van sociale aspecten bij het PWA is volgens indiener niet juridisch houdbaar.

Een andere indiener concludeert op basis van het rapport Sociale aspecten iets anders dan hetgeen hierover in het ontwerp-PWA staat 'Het onderzoek naar sociale aspecten geeft een meer wisselend beeld. De wijken Gein 3 en 4 scoren bovengemiddeld op sociale aspecten, maar in Weesperkarspel bevindt zich wel een sociaaleconomisch kwetsbare buurt'. Er zijn kwetsbare groepen in Reigersbos en Holendrecht West, nabij Knooppunt Holendrecht.

De wijk Kantershof is maar voor een deel meegenomen, terwijl er 600 woningen zijn met kwetsbare groepen en ouderenflats met mensen die maar met moeite rond kunnen komen en daardoor veel stress. Deze zijn voor recreatie afhankelijk van een dagje Gaasperplas.

Overwegingen college

Het college beoogt met dit programma gebieden voor de mogelijke ontwikkeling van windenergie aan te wijzen die volgens hem op voorhand geen onaanvaardbare gevolgen hebben voor gezondheid en natuur.

Na de stap of geen onaanvaardbare gevolgen zijn voor natuur en gezondheid, heeft het college gekeken of naar verwachting geen andere onaanvaardbare milieugevolgen ontstaan of dat de sociale kwetsbaarheid van wijken in de directe nabijheid van het aan te wijzen gebied voor het college aanleiding is om het gebied te laten afvallen. Dat is niet het geval bij de voorgestelde aanwijzing van de gebieden in Zuidoost. De redenering dat er meer geluidsoverlast zou kunnen als een wijk niet sociaal kwetsbaar is, klopt niet. Sociale aspecten hebben mede een rol gespeeld in de keuze om een gebied al dan niet aan te wijzen, maar zijn niet het enige en doorslaggevende argument.

Het betrekken van sociale aspecten is geen wettelijk verplicht onderdeel van een plan-MER. Mede naar aanleiding van het advies van de Commissie mer over de NRD heeft het college dit aspect wel meegenomen. Het wege van sociale aspecten is evenmin in strijd met de Grondwet.

Sociale aspecten zijn onderbouwd met het rapport Sociale aspecten zoekgebieden Programma Windenergie Amsterdam van 21 december 2023 van Anteagroup. Dit rapport was nog op basis van alle RES-zoekgebieden, zodat onder andere het hele gebied Gaasperplas, beschouwd was. In het rapport Sociale aspecten zijn woonwijken onderzocht die binnen een kilometer van een zoekgebied liggen. Die contour beslaat is inderdaad niet de hele wijk Kantershof. In het ontwerp-PWA was echter het gebied Gaasperplas aanzienlijk beperkt tot alleen de zuidoostelijke oeverrand, zodat ook de meest kwetsbare wijken in Zuidoost grotendeels buiten de 1 km-contour rond de oeverrand Gaasperplas zouden vallen. Uit de bevindingen in het rapport over de meest dichtstbijzijnde wijken Gein3 en 4 volgt geen groot risico wat betreft sociale aspecten (zie in dit verband tabel 9 in het rapport Sociale aspecten zoekgebieden Programma Windenergie Amsterdam van 21 december 2023 van Anteagroup).

De zinsnede 'in Weesperkarspel bevindt zich wel een sociaal kwetsbare buurt' in par. 2.3 van het ontwerp-PWA wordt gecorrigeerd in het PWA. Bedoeld is 'bevindt zich binnen een contour van 1 km rond het aangewezen gebied Weesperkarspel/Gein ook een sociaal-economisch kwetsbare buurt'. Het college is zich ervan bewust dat Amsterdammers in sociaal-economisch kwetsbare wijken voor recreatie meer zijn aangewezen op recreatiegebieden in hun buurt/wijk. Dit was echter geen onderzoekscriterium in het rapport Sociale aspecten (zie voor de indicatoren tabel 2 van het rapport Sociale aspecten). Ten aanzien van het aspect recreatie bij de Gaasperplas wordt verwezen naar de overwegingen in paragraaf 1.2 van deze Nota van Beantwoording. Op basis van die heroverweging valt in het PWA het hele gebied Gaasperplas af voor de grootschalige opwek van windenergie.

De inzet van het college is dat óók minder draagkrachtige inwoners van Amsterdam rondom de zoekgebieden kunnen deelnemen aan coöperatieve ontwikkeling van windturbines.

De zienswijzen leiden tot een tekstuele verduidelijking in het PWA met betrekking tot Weesperkarspel/Gein zoals hierboven omschreven. Voor het afvallen van de Oeverrand Gaasperplas zie par. 1.2 van deze NvB.

1.5 Participatie/draagvlak

Quotes uit zienswijzen

“Jullie hebben compleet lak aan reacties en stemmingen van inwoners”

“Zo ging het ook bij de invoering van betaald parkeren, een overgrote meerderheid was tegen maar het kwam er toch”

“Dit positieve bericht versturen wij om te voorkomen dat een minderheid die overal op tegen is, de boel gaat frustreren”

“Er was geen participatie, er is geen draagvlak”

“Agenda’s die gepland zijn gaan ALTIJD door, en U weet het drommels goed, net zoals ik.”

“Maar al bij al, puik werk hoor.”

“Mooi initiatief en de procedure ziet er zorgvuldig uit. Trots op m’n stad!”

“Jullie krijgen natuurlijk superveel commentaar op windmolens. Ik wil gewoon even zeggen dat ik voor ben.”

Zienswijzen

De reacties over het onderwerp participatie zijn grofweg te delen in positieve en negatieve reacties. In deze samenvatting worden eerst de positieve reacties kort samengevat weergegeven en daarna de negatieve reacties. Verder wordt in deze paragraaf het in de zienswijzen naar voren gebrachte (gebrek aan) draagvlak samengevat.

Positieve reacties

Diverse indieners spreken hun waardering uit voor de gedegen besluitvorming, het delen van informatie in de hele stad en de aandacht voor de zienswijzen. Daardoor wordt het draagvlak vergroot. Er is vertrouwen in een zorgvuldige belangenafweging.

Indieners zijn van oordeel dat de gemeente goed heeft geluisterd naar de bezwaren en er zijn weinig gebieden overgebleven. Ook was een stedelijke adviesgroep SARA ingesteld waar ruimte was voor alle meningen. De bezwaren zijn verwerkt in het concept ontwerp-PWA voordat deze openbaar werd.

Indieners merken op dat positieve zienswijzen belangrijk zijn omdat voorstanders meestal zwijgen. Een andere indiener vindt het onzin dat hij gevraagd is om zijn mening te geven, want hij woont op ongeveer 4 km van mogelijke windturbines vandaan.

Negatieve reacties

Volgens indieners is het onderwerp veel te groot en is er veel te veel informatie. Bewoners zijn lamgeslagen door quasi informatieavonden, nieuwsbrieven, inspraakrondes, bezwaar en zienswijzenprocedures en wat nog meer. Indieners hebben geen vertrouwen in de klankbordgroepen. Kortom, velen haken af het is te veel en reageren heeft geen zin.

In het participatietraject zijn burgers betrokken, er wordt echter niet naar de reacties geluisterd en er wordt niets mee gedaan. De keuze is al gemaakt, de politiek doet wat ze wil en drukt door. Het bestuur negeert ingediende petities, moties van buurgemeenten, (ongevraagde) adviezen van stadsdelen, uitkomst referendum over hoofdgroenstructuur en de zorgen van bewoners over gezondheid en leefomgeving, opmerkingen tijdens informatieavonden zijn gebagatelliseerd en ongewenste informatie is niet opgenomen in verslagen.

Indieners zijn van mening dat de stukken alleen door hoogopgeleiden wordt begrepen. Een toegankelijke samenvatting ontbreekt. Bij de participatie is geen rekening gehouden met het feit

dat in Zuidoost, 170 nationaliteiten wonen die niet allemaal Nederlands lezen en spreken. Volgens het coalitieakkoord 22-26, blz. 67 moeten burgers centraal worden gesteld en het vertrouwen in de gemeente vergroot, en dat is hier niet gebeurd.

Voorts wordt opgemerkt dat een effectieve samenwerking en overleg met stakeholders zoals luchtvaartautoriteit, lokale gemeenschappen en vogel organisaties, ontbreken.

Draagvlak

Meerdere indieners geven aan dat er geen draagvlak is voor windturbines in bewoond gebied, terwijl draagvlak juist belangrijk is voor de energietransitie. Draagvlak voor de plaatsing van windturbine is een absolute basisvoorwaarde volgens afspraken Klimaatakkoord.

Een deel van de indieners meent dat de gemeente/rijk niet serieus/in het geheel niet luistert naar zijn burgers en aangedragen alternatieven niet serieus neemt. Indieners verwijzen in dit verband naar eerdere volgens hen mislukte participatietrajecten sinds de RES in 2020 en het project Noorder IJ-plas. Deze zouden niet voldoen aan de vereisten van het Klimaatakkoord, namelijk: een initiatiefnemer stelt samen met de omgeving een participatieplan op legt afspraken vast in een participatieovereenkomst, stelt een omgevingsfonds op ter compensatie van hinder en de turbines zijn minimaal 50% eigendom van omwonenden.

Indieners merken op dat de wethouder in de raadscommissie heeft gezegd dat er voldoende draagvlak is omdat een politieke meerderheid voor de plannen stemde. Een politieke meerderheid voor een besluit zegt niets over het draagvlak in een buurt. Een onderzoek naar draagvlak onder bewoners in de buurten ontbreekt. Uit een draagvlakonderzoek nieuwe windmolens in Amsterdam, oktober 2020; blijkt dat geen draagvlak is voor Gaasperplas/Waternet en Diemerscheg. Ook is geen draagvlak in Weesp en Driemond, terwijl dat de belangrijkste voorwaarde is. Voor de fusie heeft de gemeente Weesp zich fel uitgesproken tegen windturbines.²²

Overwegingen college

Positieve reacties

Het college is verheugd dat diverse indieners van zienswijzen waardering uitspreken voor de manier van besluitvorming, de informatievoorziening en de aandacht voor zienswijzen. Omgekeerd spreekt het college grote waardering uit voor de indieners van zienswijzen en adviezen, waaronder de Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam. Zij tonen een grote betrokkenheid bij de stad en dit lastige onderwerp.

Het college begrijpt dat niet iedereen zich even direct betrokken voelt, bijvoorbeeld wanneer de afstand tot de aangewezen gebieden groter is. Toch acht het college het van belang om een breed spectrum aan zienswijzen te verzamelen, omdat het PWA mede betrekking heeft op RES-zoekgebieden die nu afgefallen zijn. Door het meewegen van alle zienswijzen en adviezen kan tot een weloverwogen besluit gekomen worden.

²² Verwezen wordt naar:

- https://www.itarch.nl/megaturbinesGein/DRV_NHZreactieRES.pdf
- <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3750440/amsterdam-wil-mogelijk-windmolens-plaatsen-naast-de-ronde-venen-en-daar-zijn-inwoners-en-de-politiek-niet-blij-mee>
- <https://www.weespernieuws.nl/natuur-milieu/natuur-milieu/337827/kritiek-op-windturbineplannen-amsterdam-gezondheid-en-natuur->
- https://gemeente.derondevenen.nl/Bestuur_en_organisatie/Actueel/Nieuws/Gemeente_De_Ronde_Venen_is_tegen_mogelijke_locaties_voor_windturbines_in_Amsterdam

Negatieve reacties

Het college begrijpt dat de inhoud van het PWA, en de bijlagen, en de grote hoeveelheid informatie als overweldigend kan worden ervaren. Het is belangrijk om te beseffen dat bij een ingewikkeld onderwerp voor de stad veel onderzoeken en beleidsdocumenten horen. Deze documenten zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat beslissingen gebaseerd zijn op feiten, wetenschappelijke inzichten en zorgvuldige afwegingen. Deze onderzoeken zijn geschreven door experts op specifieke terreinen. Een plan-MER moet bovendien voldoen aan wettelijke inhoudsvereisten. Hierdoor bevatten onderzoeken vaak vakjargon en complexe informatie die voor niet-ingewijden soms moeilijk te begrijpen kan zijn. Het is echter ons streven om het proces en de informatie voor iedereen zo toegankelijk en begrijpelijk mogelijk te maken. Zo is van het PWA een publieksvriendelijke samenvatting gemaakt en is ook het plan-MER in drie lagen informatie opgebouwd en tevens digitaal beschikbaar gesteld (zie ook hetgeen daarover in par. 2.1 van deze NvB is opgemerkt onder *Wijze van onderzoeken*).

Het college betreurt het dat er een gebrek aan vertrouwen in de klankbordgroepen wordt ervaren en dat het gevoel bestaat dat er onvoldoende naar bewoners is geluisterd. Het college beoogt in een transparant proces de besluitvorming vorm te geven. In de onderzoeksopzet van het Plan-MER (de zogenaamde Notitie Reikwijdte en Detailniveau: NRD) is weergegeven hoe de 'Signalen uit de Stad'5 daarin zijn meegenomen. De NRD heeft ter inzage gelegen. In de bijbehorende Nota van Beantwoording is weergegeven of en hoe de zienswijzen tot aanpassingen hebben geleid. Rond het Programma Windenergie Amsterdam bieden voorliggende Nota van Beantwoording en de reactie van het college op het advies van de SARA inzicht in de resultaten van de participatie. Het college neemt reacties uit de stad serieus en weegt deze mee in de besluitvorming. Overigens is serieus nemen niet hetzelfde als dat alle zienswijzen overgenomen worden. Dat kan ook niet, want de meningen verschillen en het college maakt een eigen belangenafweging.

Met betrekking tot de diversiteit in Amsterdam Zuidoost, erkent het college het belang van meertalige communicatie en heeft het de ambitie om beter in te spelen op de uiteenlopende behoeften van bewoners. Het college onderzoekt hoe deze groepen beter te bereiken in het vervolg van het traject, bijvoorbeeld door het aanbieden van informatie in het Engels of Spaans.

Daarnaast onderschrijft het college het belang van een effectieve samenwerking met diverse stakeholders. Over het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol is het college in gesprek met de bevoegde instanties. Verschillende vogelorganisaties zijn in de Reflectiefase betrokken. Daarna werden zij vertegenwoordigd in de SARA. Waar nodig blijven wij in de projectfase partijen informeren en zo mogelijk consulteren om tot een evenwichtige afweging van belangen te komen.

Over het referendum over de nieuwe Hoofdgroenstructuur merkt het college het volgende op. In de nieuwe Hoofdgroenstructuur was opgenomen dat installaties voor windenergie in verschillende vormen van beschermd groen niet op voorhand wordt uitgesloten, mits aan verschillende voorwaarden en regelgeving wordt voldaan. Op 6 juni 2024 stemde een meerderheid van de Amsterdammers in een referendum tegen de nieuwe Hoofdgroenstructuur en heeft de gemeenteraad tegen gestemd. Daarom geldt nu nog het huidige hoofdgroenbeleid. Het PWA voert de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 ten aanzien van windenergie uit.

Draagvlak

Het college erkent dat politieke steun of stadsbreed draagvlak voor een plan niet hetzelfde is als draagvlak in de buurt van de aangewezen gebieden. Echter op dit moment werkt het college het gemeenteraadsbeleid uit. Een politieke afweging en besluitvorming over de doelstellingen heeft plaatsgevonden door een democratisch gekozen orgaan. Bij een lokale inpassing vindt opnieuw een belangenafweging plaats. Een overzicht van voor- en tegenstanders per gebied is in het voorwoord van deze NvB opgenomen.

De gemeente heeft zich ingespannen om bewoners te betrekken bij de participatieprocessen, rondom de Regionale Energiestrategie (RES), het project Noorder IJ-plas en de totstandkoming van het PWA. Toch is het college zich ervan bewust dat er bij een deel van de inwoners het gevoel leeft dat deze betrokkenheid niet altijd voldoende is geweest. Het college blijft in gesprek met bewoners en belanghebbenden om tot een evenwichtige afweging te komen tussen de noodzaak van de energietransitie en de lokale zorgen.

In diverse buurgemeenten is ook de RES 1.0 vastgesteld. De gemeente De Ronde Venen en de voormalige gemeente Weesp hebben zich daarbij inderdaad uitgesproken tegen windenergie op hun grondgebied. Bij de fusie van de gemeente Weesp met Amsterdam is afgesproken dat het beleid van de voormalige gemeente Weesp gerespecteerd wordt. De Diemerscheg betreft een gebied dat voor de fusie geen onderdeel van het grondgebied van de gemeente Weesp uitmaakte en is een van de zoekgebieden uit de RES1.0. De gemeente Zaanstad heeft ook de RES1.0 vastgesteld en daarin voor het eigen grondgebied eveneens zoekgebieden voor windenergie opgenomen.

Het college onderschrijft de doelstellingen van het Klimaatakkoord en RES1.0 met betrekking tot participatie en lokaal eigendom. De concrete uitwerking daarvan (waaronder het sluiten van een omgevingsovereenkomst) is echter geen wettelijke verplichting, maar een richtlijn. Verdere richtlijnen voor participatie over de Amsterdamse windturbines zijn opgenomen in het PWA. Daarnaast is het Amsterdamse en/of provinciale participatiebeleid van kracht.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

1.6 Randvoorwaarden vervolgproces

Quotes uit zienswijzen

“Het is van cruciaal belang dat elke opoffering die door Amsterdammers wordt gemaakt, ten goede komt aan de Amsterdammers zelf”

“Zorg dat alle maatregelen die worden genoemd om schade aan natuur en landschap weg te nemen of te verminderen, daadwerkelijk worden uitgevoerd”

“Als windmolens geplaatst worden in groene gebieden mag dit niet leiden tot een beperking van de recreatiemogelijkheden en mag het geen gevaar of hinder vormen voor dieren en planten”

“Let op trekvogels en geluid”

“Ik kies ervoor dat suggesties en richtlijnen van het onderzoek door de universiteit worden opgevolgd. Dat is het minste dat we kunnen doen om de vogels te beschermen!”

“Ik vind het een prima plan. Maar de gemeente Amsterdam vraagt aan initiatiefnemers niet dat ze de windturbines losmaakbaar, herbruikbaar, recyclebaar maakt. Zou het beter zijn als de gemeente dat wel eist?”

“Er zijn onvoldoende duidelijke handhavingsmethoden uitgewerkt, wat kan leiden tot onduidelijkheid en inefficiënties bij het aanpakken van klachten en overtredingen.”

Zienswijzen

Natuur en landschap

Over het vervolgproces/besluitvorming zijn ten aanzien van natuur en landschap verschillende zienswijzen ingediend. Genoemd zijn het:

- Daadwerkelijk meenemen van aanbevelingen voor natuur en landschap Diemerscheg uit het plan-MER.

- Het verzoek is om Diemerscheg met Diemen uit te werken in een gezamenlijk plan, en aan te sluiten bij het knooppunt A1/A9.
- Het concretiseren van toezeggingen over natuurherstel als de turbine er eenmaal staat en hoe toezicht gehouden wordt.
- Het voorzien van de wieken met signaalstrepen om ongelukken met vogels zoveel mogelijk te voorkomen.
- Het voorzien van windturbines in natuurgebieden met een stilstandvoorziening en/of rotormarkering ter beperking van aanvaringen met vogels. In dit verband wijst indiener op broedende zeearenden in de omgeving Diemerscheg (info vogelwerkgroep Amsterdam en vogelwerkgroep Het Gooi).
- In de vervolggcommunicatie duidelijk te vermelden dat het noodzakelijk is om in balans met de natuur te leven, vermijd industrieproducten zoals elektrische tandenborstels en scheerapparaten, verpakkingen meenemen naar de supermarkt en op vakantie niet verder dan 500 km van huis.
- In plaats van een statische stilstandvoorziening specifiek voor vleermuizen, een real-time akoestische stilstandvoorziening voor windturbines opnemen. Met een real-time akoestische stilstandvoorziening kan met (beschermde) vleermuizen onderscheiden op basis van gemeten activiteit en indien nodig de windturbine tijdelijk op stilstand te zetten. Dit zorgt naast ecologische voordelen ook voor een beter uitvoerbaar bedrijfseconomisch model.
- Geluidreducerende maatregelen 'noise modus', zijn voor windturbines met een tiphoogte van 130 meter moeilijk beschikbaar. Voorgesteld wordt hierover in paragraaf 5.2.3.1 een tekstuele nuancering op te nemen. Opgemerkt wordt dat in de praktijk een windturbine-opstelling vanuit ruimtelijk perspectief, niet per definitie geluid is aan een opstelling vanuit het perspectief van de exploitant. Er kunnen zelfstandig acterende exploitanten binnen één ruimtelijke opstelling zijn, waardoor maatwerk per turbinepositie moeilijk te organiseren is.
- Aangeraden wordt bij de verdere uitwerking van de zoeklocaties gebruik te maken met bevindingen uit universitair onderzoek over vogeltrek Noord-Holland. Uit het onderzoek komt naar voren hoe belangrijk de omgeving rond Amsterdam is voor niet alleen broedvogels en wintergasten maar ook voor vogels tijdens de trek. In combinatie met deze studie kan gebruik worden gemaakt van het bouwstenendocument van Nieuwhol, een vooralsnog voorlopig akkoord tussen overheid, milieuorganisaties, TenneT en de windenergiesector gericht op een natuurinclusieve energietransitie voor wind en hoogspanning op land [[Titel rapport](#)] (natuurenmilieufederaties.nl)
- Geadviseerd wordt bovenwettelijke en locatiespecifieke normen voor plaatsing en beheer van windturbines te ontwikkelen, gekoppeld aan innovatieve mitigatietechnieken;
- De natuurverbindingen in het gebied Diemerscheg is verbeterd en er is nieuwe natuur gekomen. In dit gebied is natuurcompensatie voorzien voor de bouwprojecten van Rijkswaterstaat. Bij de ontwikkeling van windturbines in dit gebied is afstemming met Rijkswaterstaat nodig.

(Externe) veiligheid

Ten aanzien van (externe) veiligheid in het vervolgproces zijn door de Brandweer Amstelland, Rijkswaterstaat en de Gasunie zienswijzen ingediend. Het gaat om het volgende:

- Brandweer Amstelland vindt de externe veiligheid in hfd 4 van het PWA nog te weinig uitgewerkt. De risico's van een afbrekende wiek bij extreem weer nemen toe naarmate (beperkt)kwetsbare gebouwen en locaties, en de aanwezigheid van personen en infrastructuur. Daarnaast is de aanwezigheid van milieubelastende activiteiten van belang, dit speelt name in het havengebied. Voor de gebieden Knooppunt Holendrecht, Weesperkarspel/Gein, Gaasperplas en Diemerscheg wijst de brandweer op de aanwezigheid van hogedruk gasleidingen en transportroutes voor gevaarlijke stoffen over de weg of water. Met zorgvuldige inpassing en aandacht voor de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid kunnen onnodige risico's worden vermeden.
- Rijkswaterstaat geeft aan dat plaatsing van windturbines nabij rijkswegen niet mag leiden tot een onaanvaardbaar verhoogd risico voor de verkeersveiligheid. Mogelijk is nader onderzoek in de vorm van een wegbeeldanalyse nodig;
- Het gebied Diemerscheg ligt nabij het hoofdwegennet rondom knooppunt Diemen. Rijkswaterstaat

benadrukt het belang van verkeersveiligheid, ook met het oog op de beoogde windturbines van de gemeente Diemen;

- Windturbines nabij vaarwegen mogen geen visuele hinder opleveren voor echt scheepvaartverkeer en bedienend personeel van kunstwerken. Het zicht op vaarwegmarkeringstekens mag niet door plaatsing van windturbines worden afgeschermd en er mag geen hinder voor was- en scheepsradar optreden;
- Gasunie merkt op dat windturbines nabij gastransportleidingen, gasontvangstations en meet- en regelstations risico-verhogende objecten zijn. Vanwege het ontstaan van mogelijk onveilige situaties, is dit voor Gasunie onwenselijk. In of nabij de aangewezen gebieden liggen assets van Gasunie. Bij de uitwerking is nader overleg nodig om ongewenste situaties te voorkomen.

Keuze type turbine

Een aantal indieners verzoekt of bij de keuze van de turbine:

- rekening met geluid gehouden kan worden, bv door het materiaal van een turbine en het isoleren schroefkop kan 3-4 dB minder geluid zijn en rekening te houden met de heersende windrichting, en dit te borgen in de besluitvorming.
- de maximale tiphoogte voor turbines buiten havengebied te beperken tot 100 meter en uniformiteit in hoogte en vormgeving vast te leggen.
- lokale kunstenaars te vragen om de molens te beschilderen, of groene windmolens te kiezen.
- Om effectieve maatregelen om vervuiling te voorkomen zou de initiatiefnemer bij vergunningaanvraag volledige informatie over de samenstelling van materialen van de windturbine moeten overleggen.
- eisen aan afbreken/recyclebaarheid van het materiaal te borgen. Indiener pleit voor echt circulaire windturbines (gemaakt van secundaire materialen, na gebruik waardevast ontmanteld en hergebruikt).

Financiële participatie

In verschillende zienswijzen wordt het volgende aangevoerd:

- Het is van belang dat omwonenden nu samen met energiecoöperaties gaan kijken naar de beste inpassing in de gebieden (exacte plek en type turbine), een eerlijke verdeling van lusten en lasten en een goede bestemming van de opbrengsten. Dat is elders ook gelukt dus waarom zou dat niet kunnen in Amsterdam.
- De opbrengst van de turbine moet ten goede komen aan de mensen die hinder en waardedaling van de woning ondervinden, en niet aan grote bedrijven en elektrische auto's. Een voorbeeld is het verlagen van de energiekosten van de omwonenden of het ontvangen van compensatie van de initiatiefnemer van de turbine.
- Diverse indieners zien haken en ogen aan financiële participatie. Sommigen zijn verheugd dat de mogelijkheid er komt/vinden het veelbelovend klinken en denken dat het draagvlak daardoor groter wordt. Nog niet duidelijk is hoe deelgenomen kan worden. Een zorgpunt is of iedereen een kans krijgt om mee te doen, bijvoorbeeld door een brief in de bus (zoals voor deze inspraakronde)? Moeten er aandelen gekocht worden of worden bewoners binnen een straal van 1-2 km van de turbines gecompenseerd? Welk bedrag is acceptabel en redelijk?
- In de praktijk kan het ingewikkeld zijn om als inwoner te participeren als eigenaar in een energiebron. Het zal de bewoners in het algemeen ontbreken aan middelen en tijd. Uiteindelijk komt het dan te liggen bij een groepje pensionado's, vaak mannen. De vraag is of dat beter is dan een projectontwikkelaar, het blijven kapitaal intensive projecten met grote ondernemersrisico's. Bij boorplatforms of gascentrales is ook geen 50-60% eigenaarschap.
- De inspanningen van de gemeente om financiële deelname te realiseren, zijn te weinig uitgewerkt. Dit kan leiden tot weerstand in buurgemeenten. Ook moet Amsterdam transparant zijn over subsidies/leningen.
- Participeren in de geldelijke opbrengst van de windenergie is geen compensatie voor de

gezondheidsschade. Sommigen menen dat mensen ten onrechte gouden bergen worden beloofd (Flyer met de oproep van 1102 en ZO-hart voor de K-buurt, mede ondertekend door de gemeente Amsterdam en African Roots Movements om op 3 juli jl. Naar Energy Hub K-buurt te komen met als opschrift WINDMILL of MONEY TREE) of vinden het een perverse prikkel van de gemeente.

- Financiële participatie lijkt te zijn ingestoken met het oog op de realisatie van een windturbine nabij de woningen. Het is gewenst dat lokale participatie ook kan worden ingevuld door bedrijven, of een coöperatie van bedrijven, die in havengebied zijn gevestigd en waarbij een windturbine op of nabij hun terrein wordt geplaatst. Deze invulling is passend bij het havengebied en zal naar verwachting leiden tot een hogere slagingskans en snellere realisatie.
- Financiële participatie is een slecht idee want direct omwonenden willen meestal niet participeren maar alleen mensen die er verder vandaan wonen. Ook zou bij mede-eigendom in slechte tijden bijgestort moeten worden en dat is voor particulieren te risicovol.
- Indiener stelt voor om 'lokaal draagvlak' te definiëren als 'alle inwoners binnen een straal van 2 km die financieel participeren in het windturbineproject'. Als meer dan de helft van het totaal aantal inwoners binnen die straal participeert, is sprake van lokaal draagvlak. Nu is er verwarring bij de burger over de afbakening tussen de begrippen financiële participatie, eigenschap en lokaal draagvlak. In een andere zienswijzen verzoekt dezelfde indiener om uit te gaan van 'lokaal draagvlak' als tenminste 70% van de omwonenden binnen een straal van 2 km geen bezwaar heeft tegen een windturbine, plus als er binnen een straal van 2 km van de windturbine geen drukbezochte wandel-, sport- en hondenuitlaat- en recreatiegebieden zijn. Op die manier kan het bevoegd gezag beoordelen of een initiatiefnemer in redelijkheid heeft voldaan aan de participatieplicht.

Vervolgprocedures

- Kan het college bevestigen dat bestuurlijke besluitvorming over de zoekgebieden in stadsdeel Zuidoost volgt na besluitvorming over extra windturbines in de haven?
- Geen windturbines toestaan voordat er een kader voor handhaving is vastgesteld. In het bijzonder is van belang dat normering voor geluid wordt vastgelegd. Voorgesteld wordt het maximale geluidsniveau op de rand van een woonwijk te bepalen en dat de windturbine bij een overschrijding automatisch in de noise-mode wordt gezet (lagere rotatiesnelheid van de bladen).
- Bij de ontmanteling van de windturbine moet de initiatiefnemer vooraf tekenen voor het betalen van het reinigen van grond die vervuild is door de windturbine.
- Zodra een Plan-MER is vastgesteld, zal dat het uitgangspunt volgen voor een project-MER (verplicht vanaf 20 windturbines). Hoe wordt bepaald of een project-MER nodig is bij kleinere parken (4-8turbines)? Data uit Plan-MER worden gebruikt en daar is niets meer aan te doen.
- Volgens de Omgevingswet ligt meer wijsheid en gebiedskennis bij het maatschappelijk domein (bewoners) dan bij alleen de overheid. Er kan alleen sprake zijn van een integrale besluitvorming als bewoners nadrukkelijk en op een gelijkwaardige manier zijn betrokken. Als aan de zienswijzen wordt voorbijgegaan zou dat erg teleurstellend zijn.
- Het is belangrijk dat er goed overleg is tussen omwonenden, gemeente en de vergunninghouder. Wensen en bezwaren van omwonenden moeten meegenomen worden, zodat hinder beperkt wordt. Als omwonenden zowel organisatorisch en financieel deel kunnen nemen, wordt het draagvlak vergroot.
- Hoe wordt gegarandeerd dat de gezondheid van de bewoners van Zuidoost fysiek en psychisch niet slechter wordt door negatieve effecten van windturbines? O.a. geluidsoverlast, laagfrequent geluid, slagschaduw, rode knipper-waarschuwingslichten (vliegtuigen), giftige stoffen/BPA, infrasonen trillingen in de grond waar een windturbine staat etc. Uit eerder onderzoek is al gebleken dat bewoners in Zuidoost gemiddeld 6 jaar eerder overlijden dan bewoners in Amsterdam-Zuid.
- Komt er nog een referendum?
- Het valt op hoe grondig en zorgvuldig de procedures zijn: technisch en qua sociale communicatie en participatie. Alle vertrouwen dat projecten grondig genoeg worden onderzocht.

- Voldoende draagvlak en participatie zou een randvoorwaarde moeten zijn, zie ook coalitieakkoord Provincie Noord-Holland. Hiervoor is een opnieuw participatie nodig. Recent onderzoek wijst op een afnemend draagvlak voor windturbines in stedelijke gebieden, nieuwe meting is noodzakelijk. Gelet op de ervaringen rond mislukte participatieprocessen rond de RES en de Noorder IJ-plas, moet volgens een andere indiener erkend worden dat volgens het Klimaatakkoord (*zie in dit verband ook hiervoor onder Participatie*) de hoogste vorm van participatie te weten co-creatie nodig is in het vervolgproces.
- Gegeven het oorzakelijke verband tussen plaatsing van een windturbine en de gevolgen voor omwonenden en natuur, dient er een compensatieregeling te worden afgesproken voor de waardedaling van woningen. Zie ook TNO-rapport P10374
- Voorgesteld wordt een ambitieus natuurcompensatieprogramma gericht op netto biodiversiteitswinst, inclusief een robuust, adaptief monitoringssysteem op te stellen
- Een schadeclaim wordt overwogen als de plannen worden doorgezet, besluitvorming is onzorgvuldig en laakbaar. Alhoewel niet in geld uit te drukken hoe groot het verlies is van natuur en leefomgeving, zal mogelijk toch een beroep op schadevergoeding gedaan worden.
- Wie legt rekenschap af als ondanks uitgevoerde onderzoeken toch slachtoffers vallen of mensen ziek worden? Wat bij (im)materiële schade leiden?
- Voor aanvang van een project moeten alle woningen tot een afstand van 200 meter vanaf de bouwlocatie geïnspecteerd worden (bouwkundige voor-opname, mogelijk schade door het bouwen van de windturbines moeten vergoed en verholpen worden.
- De eigenaar/beheerder van een windturbine moet de turbine op last van de gemeente stopzetten zonder dat daarvoor kosten in rekening worden gebracht.
- Rijkswaterstaat wijst erop dat een omgevingsvergunning nodig kan zijn voor het bouwen van windturbines nabij waterstaatswerken. Rijkswaterstaat verzoekt hierover tijdig in gesprek te gaan

Handhaving

- Geluidsnormen zijn niet handhaafbaar (Zembla).
- Handhaving van een gemiddelde geluidnorm is een fictie, want er kan pas na afloop van een jaar een overschrijding geconstateerd worden en ook dan kan niet meteen opgetreden worden. Daarbij komt dat exploitanten meer 's nachts zullen gaan opwekken omdat overdag al genoeg/te veel zonne-energie is.
- Handhaving en monitoring is onvoldoende uitgewerkt in het PWA.

Grondposities/erfpacht

- Inzicht in de grondposities ontbreekt in het PWA. Kunnen deze de conclusies in het PWA of plan-MER beïnvloeden?
- In de bijlage staat beschreven dat een tijdelijk erfpachtcontract afgesloten kan worden met een windturbinecoöperatie. Op de website van de gemeente staat dat een tijdelijke erfpacht niet bestaat in Amsterdam. Ook staat in de bijlage dat de gemeente eenvoudig de bestemming kan wijzigen indien in erfpacht uitgegeven. Dit is niet juist, ook de gemeente moet een juridisch planologische procedure volgen.

Overwegingen college

Natuur en landschap

Het college hecht veel belang aan duurzaamheid en het vergroten van het aandeel duurzame energie. Hij heeft daarbij echter ook als randvoorwaarde dat dit geen onaanvaardbare schade aan gezondheid of natuur mag opleveren. In het (ontwerp-)PWA is dan ook opgenomen dat *“het bevorderen van de biodiversiteit is een belangrijke opgave voor een duurzame stad. De gemeente Amsterdam zet daarom in op een natuurinclusieve energietransitie. Dit betekent dat bij de planvorming voor windturbines*

optimaal rekening wordt gehouden met bestaande (beschermde) natuurwaarden, en het welzijn van in het wild levende dieren, maar ook dat wordt ingezet op het waar mogelijk versterken van nieuwe en robuuste natuur.” Dit laatste om natuurherstel als gevolg van plaatsing windturbines te borgen en biodiversiteit te versterken.

Natuur is overal aanwezig; in de stad, in de stadsranden tot ver daarbuiten in grote natuurgebieden. Vanaf het maaiveld (en daaronder) tot kilometers hoog in de lucht. In elke windrichting van Amsterdam is bijzondere natuur, en het plaatsen van windturbines (of andere energiebronnen) heeft overal effecten op natuur. Windturbines leveren nergens (enkel²³) een positieve impact op natuur. Niet in de Amsterdamse stadsranden, maar ook niet in de polder of de Noordzee. Nadelige effecten op en verandering voor natuur is overal en onontkoombaar. Het college zet daarom in op een natuurinclusieve energietransitie, waar negatieve effecten op natuur beheersbaar en in balans blijven tot onze behoefte naar het winnen van energie. Wetenschappelijk onderzoek en innovaties om dierlijke slachtoffers te reduceren, zoals het radaronderzoek van de Universiteit van Amsterdam, zijn essentieel om een volgende stap te zetten in de natuurinclusieve energietransitie, waar windenergie onderdeel van is.

Voor delen van de aangewezen zoekgebieden geldt een natuurbeschermingsregime, zowel vanuit gebiedenbescherming als ook de soortenbescherming; vanuit landelijke, provinciale en Amsterdamse wet- en regelgeving plus beleid, bijvoorbeeld die van de Omgevingswet (voorheen Wet natuurbescherming), het Natuur Netwerk Nederland en de Amsterdamse hoofdgroenstructuur. Zie tekstkader ‘Bescherming van natuur in beleid en wetgeving’ in het PWA (paragraaf 4.2). Elk natuurbeschermingsregime heeft zijn eigen ‘regels’ waar een windturbine altijd aan moet voldoen, zowel wat betreft plaatsing als ook in de gebruiksfase en de uiteindelijke ontmanteling, verwijdering en/of vervanging. Wát een initiatiefnemer precies moet doen om aan de geldende natuurbeschermingsregimes te voldoen kan niet op voorhand (dus niet in of voorafgaand aan het PWA), worden bepaald, omdat het zeer afhankelijk is van onder andere de lokale situatie, aanwezigheid beschermde soorten, exacte ruimtelijke ingreep (incl. werkruimte), afmetingen windturbine én mogelijkheden voor mitigatie en compensatie. In de projectfase zal naar verschillende natuuraspecten nauwkeurig onderzoek moeten worden gedaan, bijvoorbeeld naar de aanwezigheid van beschermde soorten en de functie van het gebied voor deze soorten. Dit staat ook beschreven in het PWA. Zie tekstkader ‘Bescherming van natuur in beleid en wetgeving’ en de lopende tekst in paragraaf 4.2 van het PWA.

Aan de hand van de uitkomsten van die onderzoeken en het geldende natuurbeschermingsregime wordt dan bepaald of de windturbines daadwerkelijk geplaatst kunnen worden, én zo ja, welke mitigatie (bijvoorbeeld stilstand- of detectievoorzieningen) en/of compensatie (op een andere plek natuur ‘maken’) maatregelen nodig zijn. Deze maatregelen worden getroffen om directe fysieke slachtoffers van in gebruik zijnde windturbines te minimaliseren en voorkomen, én om natuurherstel als gevolg van plaatsing windturbines te borgen.

Ten aanzien van faunaslachtoffers borgt de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 dat deze zoveel mogelijk voorkomen moeten worden door het nemen van mitigerende maatregelen, waarbij hiervoor een monitoringsprotocol wordt vastgesteld. In het PWA staat dat het college daarbij vraagt om monitoring door middel van een detectiesysteem aan de turbine. Daarnaast wordt gevraagd de resultaten van de monitoring te delen ten behoeve van wetenschappelijke kennis. De uitkomsten van

23 Voetnoot: bij plaatsing van windturbines kan de voet natuurinclusief worden ingericht, waardoor extra schuil- en/of verblijfplaatsen gerealiseerd kunnen worden voor lokale grond- en/of watergebonden fauna. Hierbij dient echter wel rekening te worden gehouden met het ongewenst aantrekken van soorten (insecten) onder een windturbine die onder specifieke omstandigheden omhoog de wieken in vliegen, met andere op hen jagende soorten (vogels en vleermuizen) in hun kielzog. In de nadere uitwerking van zoeklocaties zal een landschapsecologische analyse hier meer inzicht in moeten geven. Een uitkomst kan dan ook zijn dat specifieke compenserende maatregelen op enige afstand van de windturbine worden getroffen.

monitoring in combinatie met nieuwe (inter)nationale wetenschappelijke inzichten en data, waaronder uitkomsten radaronderzoek UvA, zullen bijdragen aan een verdere optimalisatie van Amsterdamse en landelijke randvoorwaarden voor een natuurinclusieve windenergie. Het is aan het bevoegd gezag voor de natuuractiviteit om te bepalen of en zo ja in welke situatie een (realtime) stilstand voorziening noodzakelijk is. Ook kunnen er aanvullende afspraken over monitoring en/of mitigatiemaatregelen gemaakt worden met initiatiefnemers.

Er zijn diverse mitigerende maatregelen denkbaar. Bijvoorbeeld het stilzetten van de windturbines op momenten van verhoogde activiteiten binnen de rotorzone door insecten, vogels en/of vleermuizen. Wetenschappelijk onderzoek en monitoring zijn de basis voor het goed kunnen inregelen van deze 'stilstand', vanuit het oogpunt van minimale risico's voor dieren en een optimale energie-opbrengst. Windturbines hoeven bijvoorbeeld niet stilgezet te worden als de omstandigheden in theorie geschikt lijken voor vleermuizenmigratie, maar dat in de praktijk blijkt dat er geen activiteit is doordat vleermuizen nog onderweg zijn of al gepasseerd zijn. (Inter)nationale kennis- en beleidsontwikkelingen, technische mogelijkheden en vereisten aan mitigerende maatregelen zijn in ontwikkeling. Het college neemt de nieuwste inzichten en mogelijkheden mee in zijn advies aan het bevoegd gezag.

Het college is op de hoogte van het belang van de mogelijkheid van natuurcompensatie in het gebied Diemerscheg. Het maken van keuzen binnen dit gebied gebeurt op projectniveau in afstemming en overleg met provincie en andere partijen, zoals RWS.

(Externe) veiligheid

Op het gebied van externe veiligheid van windturbines moet het bevoegd gezag voor de vergunning/ de wijziging van het omgevingsplan aansluiten bij de landelijke regelgeving. De verwachting is dat de nieuwe landelijke windturbinebepalingen op korte termijn vastgesteld worden. De hierin vervatte eisen zorgen voor een goede bescherming van (zeer) kwetsbare gebouwen en locaties. Het thema externe veiligheid is dan ook een belangrijk onderwerp bij de daadwerkelijke toestemming voor de turbine, met aandacht en detailniveau passend bij de betreffende lokale situatie.

Onderdeel van een vergunningenprocedure is ook het in een vroeg stadium in contact treden met beheerders/eigenaren van nabijgelegen relevante gronden/gebouwen.

Keuze type turbine

Het college beschermt de omgeving tegen ontoelaatbare geluidhinder door gebieden aan te wijzen uitgaande van een maximale geluidsnorm op geluidgevoelige objecten. Ook op projectniveau is dat het uitgangspunt. Daarmee is het niet meer noodzakelijk of wenselijk om ook eisen te stellen aan het bronvermogen van de windturbines.

De richtlijnen voor circulariteit van het materiaal van windturbines en hoe de omgeving achtergelaten moet worden na afloop van de levensduur van een turbine, zijn in par. 3.3 van het PWA uiteengezet.

De gemeente wil graag optimaal bijdragen aan de energietransitie. Daarom zal het college geen maximale afmetingen van 100 meter opnemen. Het (ontwerp-)PWA en het bijbehorende plan-MER gaan uit van maximale toegelaten afmetingen gelet op de hoogtebeperkingen van Schiphol. Hoe groter de windturbines, des te meer energie leveren zijn op (en hoe minder windturbines er in totaal nodig zijn om de doelstelling te halen).

Het college neemt geen randvoorwaarden op in het PWA op het gebied van het uiterlijk van de windturbines zelf. De meeste fabrikanten bieden dergelijke aanvullingen niet aan, of geven zelfs geen garantie af indien niet met de standaard verf gewerkt wordt. Daar komt bij dat er wettelijke eisen zijn waar het uiterlijk van windturbines aan moet voldoen in het kader van lichtschittering en is ook in de concept landelijke windturbinenormen voorgeschreven dat de rotorbladen, de gondel en het bovenste twee derde deel van de mast in wit worden uitgevoerd.

Financiële participatie

Het college van Amsterdam hecht veel waarde aan financiële participatie en lokaal eigendom bij windenergieprojecten. Dit is belangrijk om ervoor te zorgen dat de lokale omgeving kan meeprofiteren van de projecten. In diverse zienswijzen wordt ook aangegeven dat dit leidt tot een grotere acceptatie en betrokkenheid bij de energietransitie.

Het college vindt het van belang dat de risico's voor toekomstige coöperaties als beoogd eigenaar aanvaardbaar zijn. Daarom zet het college zo nodig eerst de benodigde stappen om te komen tot een juridisch-planologisch kader en komen de coöperaties op een nader te bepalen moment in beeld. Binnen de kaders van het ruimtelijke besluit gaat de energiecoöperatie samen met omwonenden kijken naar de beste vorm van lokale deelname. Daarnaast spant het college zich in om energiecoöperaties in raad en daad te ondersteunen in hun ontwikkeling. De gemeente heeft geen zeggenschap over de energieprijzen, want dat is uitsluitend aan de netbeheerder opgedragen.

Voor nadeelcompensatie voor de waardedaling van woningen is een afzonderlijke grondslag in wet- en regelgeving (verwezen wordt naar de beantwoording bij paragraaf 1.8 Diversen van dit document).

Hoewel het college lokaal eigendom heel belangrijk vindt, is het zich ervan bewust dat de mogelijkheden om daarop te sturen beperkt zijn, omdat de gemeente in veel gevallen geen grondeigenaar is. Waar het college wel invloed uit kan zal dat aan de hand zijn van de doelen voor financiële participatie zoals in het (ontwerp-)PWA opgenomen.

De specifieke kenmerken van een windproject en de omgeving variëren sterk. Veel is afhankelijk van de uitwerking van het project, en het is daarom niet verstandig om heel concreet voor te schrijven hoe financiële participatie vormgegeven moet worden. In het programma zijn de richtlijnen voor financiële participatie op hoofdlijnen beschreven. Het college vindt het belangrijk dat er een plan van aanpak voor financiële participatie komt dat aansluit bij de doelen die in het programma zijn beschreven, en zal het daarop beoordelen. In het PWA wordt wel de volgende nadere toelichting hierover opgenomen: In de visie van het college op het ontwikkelen van windprojecten, spelen lokale energiecoöperaties, of energiegemeenschappen, een centrale rol. Het college onderzoekt daarom in gezamenlijk opdrachtgeverschap met de Amsterdamse Producterende EnergieCoöperaties (APEC) hoe er vormgegeven kan worden aan publiek-civiele samenwerking in de energietransitie, als volwaardig alternatief naast publiek-private samenwerking. Om verder invulling te geven aan deze samenwerking wordt er gewerkt aan instrumenten om de energiegemeenschappen en initiatieven structureel te ondersteunen. Zo zijn de APEC en het college in september gestart met een scenario onderzoek naar de mogelijkheden van een Energie Diensten Organisatie (EDO). Een dergelijke organisatie kan bewonersinitiatieven die aan de slag willen met de energietransitie ondersteunen en professionaliseren. Te denken valt aan diensten zoals procesondersteuning, hulp bij subsidies aanvragen, technische onderzoeken uitvoeren en businesscases opstellen. Daarnaast is een EDO een loket voor het opbouwen, borgen en toegankelijk maken van kennis en best practices.

Wat de 'lokale' omgeving van een windproject is, is afhankelijk van de uitwerking op projectniveau. Daarbij kan gedacht worden aan geografische ringen rond de projectlocatie. Afhankelijk van de kenmerken van het project en zijn omgeving, zijn deze gerelateerd aan bijvoorbeeld het principe van de 'postcoderoos', afstanden in relatie tot verwachte (milieu)effecten, of een combinatie van beide.

Vervolprocedure

Over waardedaling verwijzen wij naar de beantwoording paragraaf 1.8 Diversen.

Het college heeft een voorkeur uitgesproken voor de het Havengebied. Het is, gezien de onzekerheden die daar nog spelen en de korte periode tot 2030, niet opportuun te wachten met het onderzoeken van

de overige aangewezen gebieden. Mochten ontwikkelingen daartoe aanleiding geven kan het college altijd besluiten ontwikkelingen in bepaalde aangewezen gebieden tijdelijk te pauzeren of te stoppen.

In het kader van de vergunning is in eerste instantie een project-mer-beoordeling verplicht (voor windparken tot 20 windturbines). Daaruit kan volgen dat het gelet op de milieugevolgen, vereist is om een project-MER op te stellen. Het is aan het bevoegd gezag voor de vergunning om over de mer-beoordeling te besluiten. Om de onafhankelijkheid van de milieu-informatie ook in die fase te borgen, licht het college in het PWA toe om in zulke gevallen op vrijwillige basis een second opinion over de mer-beoordeling aan de Commissie mer te vragen en in voorkomende gevallen een vrijwillig advies over een project-MER.

In het PWA zijn randvoorwaarden opgenomen over participatie in het verdere proces. Daarbij heeft zowel de initiatiefnemer als de gemeente een rol. Participatie wordt vormgegeven aan de hand van de Participatieverordening gemeente Amsterdam 2024 (als de gemeente een wijziging omgevingsplan of nieuw beleid maakt), de Participatiehandreiking 2022 (als een initiatiefnemer een aanvraag indient bij de gemeente) of het provinciale participatiebeleid (als de initiatiefnemer een aanvraag bij de provincie Noord-Holland indient). Bij de participatie zal ook ingegaan worden hoe mensen en bedrijven mee kunnen profiteren.

Handhaving

Bij de oprichting van een windpark zal de initiatiefnemer met akoestisch onderzoek moeten aantonen dat het windpark voldoet aan de geluidsnorm. Het akoestisch onderzoek is een theoretische benadering van de werkelijkheid en dat betekent dat de werkelijke situatie daarvan kan afwijken. Het college vindt handhaving van de in de vergunning vastgelegde normen essentieel en daarom wil het college afspraken maken met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Zo wordt het mogelijk op een eenvoudige manier hinder te melden. Voorts verwijzen wij naar het PWA. In het PWA is aandacht besteed aan de samenhang en de doorwerking van het PWA in uitvoering, handhaving, monitoring en bijstelling, zie ook. tekstkader 'Monitoring, handhaving en het melden van overlast' in het PWA.

Grondposities/erfpacht

In eerste instantie en korthedshalve wordt verwezen naar het tekstkader 'Hoe kan de gemeente invloed uitoefenen?' in het PWA. In aanvulling daarop het volgende. Grondposities zijn in beginsel niet van invloed op het aanwijzen van gebieden die geschikt zijn voor het opwekken van windenergie. De aanwijzing van gebieden is gebeurd op basis van het onderzoek naar milieuaspecten, sociale aspecten en het resultaat van de participatie en adviezen. Het ontbreken van een grondpositie is geen belemmering voor het vaststellen van het PWA.

De zienswijzen leiden tot de volgende wijzigingen:

- **Nadere toelichting hoe de gemeente financiële participatie begeleidt;**
 - **Het vragen van een second opinion over de project-mer-beoordeling en in voorkomende gevallen een vrijwillig advies over het project-MER aan de Commissie mer bij toekomstige vergunningprocedures.**
-

1.7 Renewable Energy Directive III (REDIII)

Quotes uit zienswijzen

“Versnel waar mogelijk”

“Graag meer windmolens, en sneller”

Zienswijzen

Een aantal indieners zijn het eens met het voornemen om het havengebied aan te wijzen als versnellingsgebied. Zij vinden versnellen belangrijk. Een indiener meent dat het van belang is dat de gemeente zich niet enkel richt op het havengebied, maar ook op andere kansrijke gebieden. Eén indiener is tegen versnellen.

Rijkswaterstaat geeft aan dat ook bij versnelling rekening moet worden gehouden met het belang van verkeersveiligheid en veiligheid van scheepvaartverkeer. Rijkswaterstaat verzoekt tijdig betrokken te worden.

Overwegingen college

Het college onderschrijft het belang van versnelling in het Havengebied. Op deze manier wordt tegemoet gekomen aan de voorkeur van het college, de meeste zienswijzen en de adviezen van de stadsdelen en stadsgebied Weesp, voor realisatie van windturbines in dit gebied. Het college is zich ervan bewust dat ook bij een versnelde procedure rekening moet worden gehouden met het belang van verkeersveiligheid en veiligheid voor de scheepvaart. Een versnelde afhandeling betekent ook niet dat besluitvorming minder zorgvuldig gaat plaatsvinden, maar wel dat deze aanvragen voorrang krijgen bij de afhandeling door de OD NZKG.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

1.8 Diversen

Quotes uit zienswijzen

“Zo goed als alle Weespersluisers hebben spijt van de fusie en willen een Wexit”

“De nabijheid van windmolens heeft een bewezen negatief effect op de waarde van onroerend goed. Dit is een onevenredige last voor de bewoners”

“wie is we?”

“Om de een of andere reden spreekt de gemeente mensen in ZO graag aan alsof we kinderen zijn. Voor alle duidelijkheid, we zijn ons net zo goed bewust van de effecten van klimaatverandering als iedereen”

Zienswijzen

Waardedaling woningen/vastgoed

De aanwijzing leidt volgens diverse indieners tot waardevermindering van hun woning (in Weesp, Gein3, 1107TG, langs Provinciale weg N236 en Driemond) en andere gebouwen. Gevreesd wordt voor waardevermindering in relatie tot afgekochte erfpacht. Indieners wijzen erop dat van waardedaling van gebouwen al sprake is voordat de plannen daadwerkelijk zijn uitgevoerd. Daarbij vrezen indieners

voor inkomstenderving. Verwacht wordt dat bezoekersaantallen in een gebied dalen en dat betekent een daling van de lokale economie. De gemeente is hiervoor aansprakelijk en indieners kondigen een verzoek om planschade aan. Daarbij loopt de gemeente zelf inkomsten mis door daling van de WOZ-waarde.

Uit jurisprudentie volgt dat woningeigenaren binnen een straal van 2,5km van een geplande windturbine met succes een verlaging van de WOZ waarde en daarmee onroerende zaakbelasting kunnen eisen. De gemeente Amsterdam moet dit betalen en zit al krap bij kas.²⁴

Ontwerp-PWA

Indieners hebben verschillende algemene opmerkingen gemaakt over het ontwerp-PWA. Zo vindt de één het te ingewikkeld, terwijl een ander complimenten geeft en weer een ander vindt dat de tekst meer inspirerend mag zijn. Dit geldt ook voor de bijbehorende rapporten en het Plan-MER.

Indieners missen in het ontwerp-PWA een heldere samenvatting. De kaarten met de zoeklocaties kunnen verbeterd worden door op de kaarten de hoofdverkeersstructuur aan te geven. Ook zou het helpen om op kaartmateriaal afstandscirkels op te nemen en geen dB-contouren. Ook vragen indieners om een duidelijk samenvattend overzicht van reeds opgewekt vermogen, in behandeling zijnde voornemens voor realisatie van vermogen wind en het resterende vermogen wind. Als duidelijk is van de resterende ambitie is dan moeten de belangen van de opwek van hernieuwbare energie versus overlast voor omwonenden en natuur gelijkwaardig worden afgewogen. Daarnaast vragen indieners zich af of bij de afweging is betrokken dat er reeds capaciteitsproblemen op het elektriciteitsnet zijn. Indieners verwachten dat het opwekken van elektriciteit het probleem van netcongestie zal verergeren.

Compensatieregeling

Indieners vragen om een compensatieregeling of schadeloosstelling voor mensen die moeten verhuizen omdat zij tot de 3-5% van de mensen behoren die gevoelig zijn voor (lage) geluidstrillingen of om andere reden gedwongen zijn te verhuizen.

Overwegingen college

Waardedaling woningen/vastgoed

Het college is op de hoogte van diverse onderzoeken waarin het effect van windturbines op de waarde van woningen is onderzocht. Zo volgt bijvoorbeeld uit het onderzoek 'De verwachte impact van windturbines op huizenprijzen in Nederland' van TNO²⁵ (tno.nl) dat de verwachte waardedaling voor bestaande woningen in de nabijheid van windturbines in 2030 gemiddeld 3,8% zal zijn voor woningen binnen een straal van 2,5 km rond een windturbine. Buiten een afstand van 2 km tot windturbines wordt, ook voor hogere windturbines geen bewijs voor waardedaling gevonden. Het gaat in het TNO-rapport overigens om een gemiddelde waardedaling van bestaande woningen in Nederland, voor de Amsterdamse situatie is wellicht een ander percentage aan de orde.

In het PWA zijn geen concrete initiatieven voor windparken onderzocht, waardoor het ook niet mogelijk is de te verwachten planschade/nadeelcompensatie te bepalen. Bij latere uitwerking voor concrete windturbineopstellingen kan vergoeding van planschade/nadeelcompensatie aan de orde zijn. Daarvoor zijn wettelijke regels en procedures. Het feit dat planschade/nadeelcompensatie op voorhand niet kan worden uitgesloten is op zichzelf geen belemmering om het PWA vast te stellen. Dit is in lijn met de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in het beroep tegen bestemmingsplan en omgevingsvergunning Windpark Delfzijl Zuid Uitbreiding.²⁶

24 Indieners verwijzen naar: <https://www.tno.nl/nl/duurzaam/systeemtransitie/sociale-innovatie/windturbines-impact-huizenprijzen/>

25 <https://publications.tno.nl/publication/34639293/2ZNonx/TNO-2022-P10374.pdf>

26 <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@136680/202003882-3-r3/>

Het college neemt voor kennisgeving aan dat er mogelijk minder WOZ-inkomsten in de kas komen, zoals indiener aangeeft.

Ontwerp-PWA

Naar aanleiding van de zienswijzen zijn de kaarten verduidelijkt door het aangeven van de wegenstructuur op de kaarten en het toepassen van een andere achtergrond. Het college verwacht hiermee tegemoet te komen aan de gewenste verduidelijking.

Over de stand van zaken ten aanzien van de doelstelling van 127MW opgesteld vermogen in 2030 en de genoemde netcongestie verwijst het college naar hetgeen daarover in par. 1.1 van deze Nota van Beantwoording is opgenomen.

Compensatieregeling

Buiten de wettelijke mogelijkheid een verzoek om nadeelcompensatie in te dienen, is het college niet voornemens een regeling te treffen op grond waarvan een verhuiskostenvergoeding of ander soort vergoeding kan worden gevraagd.

De zienswijzen leiden niet tot inhoudelijke wijzigingen

De kaarten zijn verduidelijkt door het toepassen van een andere achtergrond van de kaart, waarop onder andere de wegenstructuur is toegevoegd.

1.9 Blanco zienswijzen

3654-7065, 0894-5240, 2656-8965, 5536-1840, 7623-6872, 5436-6712, 2156-0780, 5976-9518, 0920-4958, 4464-1150, 9946-9886, 4680-0642, 8737-0402, 3163-8197, 5204-9803, 6270-7363, 8337-9810, 1171-9124, 8188-3315, 6514-9581, 2571-9814, 5132-0573, 1745-6099, 5768-3439, 1124-7276, 7916-0073, 3696-0562, 2542-8500, 2726-8038, 0356-4034, 3995-4130, 4140-3565, 0040-4364, 9676-6684, 5652-4252, 1682-9893.

2 Zienswijzen over het plan-MER

2.1 Milieugevolgen aangewezen gebieden

Quotes uit zienswijzen

“Ik heb de webinar gekeken en ben geraakt door de zorgvuldigheid van het onderzoek en het rekening houden met natuur, ecologie en de mensen die in de nabijheid wonen van de te plaatsen windmolens.”

“Uit het MER blijkt dat de windturbines slecht zijn voor de mens en voor de natuur, waarom dan toch doen?”

Zienswijzen

Wijze van onderzoeken

Sommige indieners vinden het een prima onderzoek. Anderen voeren aan dat het lastig om het plan-MER te doorgronden. Het is volgens hen echt niet na te gaan of de modellen, rekenmethodes, aannames kloppen. Daarom is het rapport niet overtuigend. Andere indiener meent dat door toepassen van modellen etc. een vertekend beeld van de werkelijkheid ontstaat. Bovendien is uitgegaan van een bepaald type turbine, dat kan een heel andere worden in de werkelijkheid.

Een andere indiener adviseert om een lees- en begrijpbare weergave van het plan-MER te laten maken. Dat kan het beste per zoekgebied gebeuren door een groep burgers en kenners van het zoekgebied actief te betrekken. Vraag de groepen om ook aanvullende feitelijke kennis over natuur en omwonenden.

In Hoofdstuk 5 van het Plan-MER staat dat er nog veel leemten in kennis zijn. Hoe kan dit onderzoek aan de keuze van voorkeursgebieden ten grondslag worden gelegd, vraagt een indiener zich af.

Andere indieners vinden dat een aantal onderwerpen ten onrechte ontbreken in het plan-MER, het gaat om:

- Windmolens brengen een heleboel afval met zich mee als ze niet meer gebruikt kunnen worden. Bladen van de wieken zijn niet recyclebaar, tussen 2025 en 2030 zal de jaarlijkse hoeveelheid afgeschreven windmolenwieken verdubbelen naar 50.000 ton, bron: <https://www.change.inc/energie/wieken-van-windturbines-lijken-toch-recyclebaar-39553> Het afbreken van windmolens kost energie en hierbij komt CO² vrij. Afval, energieverbruik en CO² zijn ten onrechte niet in beeld gebracht, en hoe lang het duurt voor de voetafdruk van een windmolen qua milieubelasting (zowel in Nederland als daarbuiten) gecompenseerd is.
- De gevolgen van lichthinder door rode knipperende lichten op bewoners is ten onrechte niet onderzocht.
- In het Plan-MER wordt onvoldoende rekening gehouden met de cumulatieve gevolgen met plannen van buurgemeenten, zoals Diemen en Zaanstad, om windturbines te bouwen. Westpoort en Bedrijventerrein Hoogtij produceren al meer dan de 55 dB die in 2015 overeengekomen is in Zaanstad Nauerna.
- Zowel bewoners als bezoekers waarderen de natuurgebieden in Zuidoost erg. Dit is ten onrechte niet meegewogen in het plan-MER. In het rapport Natuur- en Recreatiegebieden Noord-Holland Deel B: Gebiedsanalyse, Eindrapportage, augustus 2022, staan gegevens over het aantal bezoekers van de Diemerscheg/Diemberbos en de Gaasperplas (onderzoek uit 2016). Vooral de Gaasperplas heeft een hoog bezoekersaantal van nu naar schatting ca. 2.000.000 per jaar. De hinder op bezoekers is ten onrechte niet onderzocht in het MER.
- Nergens in het MER staat wat de impact op bewoners, sportverenigingen, recreatie en natuur is van

twee turbines dicht op elkaar (oeverrand Gaasperplas plus Weesperkarspel). Daardoor lijkt het of het MER toeschrijft naar een bepaalde uitkomst.

- Niet of niet genoeg betrokken: aanwezig vliegverkeer in ZO, hoogspanningsverbindingen, veiligheidszone waternet bedrijf, veiligheidszones ondergrondse waterleidingen, veiligheidszone breuk/breken rotorbladen, veiligheidszone voor te houden festivals.
- Het Plan MER (april 2024, Bosch en Van Rijn) richt zich uitsluitend op de geluidbelasting vanwege de windmolens. In hoofdstuk Leefomgeving en Gezondheid gaat alleen over geluid en een beetje slagschaduw. Andere zeer belangrijke gezondheidsaspecten zoals Bisfenol A (BPA) en Bisfenol A (DPA) en PFOS, en fijnstof (tevens in cumulatie met overige bronnen van fijnstof, zoals verkeer, trein, vliegtuigen) zijn ten onrechte niet betrokken
- Een Plan-MER is niet het juiste gereedschap om te bepalen of een zoekgebied kansrijk is. In het plan-MER worden zoekgebieden geprioriteerd en daarna worden per zoekgebied de posities van windturbines geoptimaliseerd. Wat ontbreekt is het totaal van alle windturbines te concentreren in het havengebied.
- Het MER Addendum Wind op Land van de provincie Noord-Holland (19 augustus 2021) geeft aan dat er in de haven ruimte is voor alleenstaande en kleine turbinegroepen. Deze mogelijke opstellingen zijn niet onderzocht.
- Een Heritage Impact Assessment (HIA) ontbreekt.
- Belemmeringen zoals buisleidingen en hoogspanningsmasten, als ook opslag en verwerking gevaarlijke stoffen, zijn harde belemmeringen en niet genoemd in Plan-MER. De belemmeringenanalyse op pag. 26 is slechts kort. Zoekgebieden 4B, 6B en 7 staan ten onrechte niet in de tabel op pag. 49. Afstanden en afwegingen zijn daarom niet te volgen. Diemerpark viel ook vroegtijdig af terwijl alle informatie al voorhanden was, hoe serieus is was dat zoekgebied?
- Het begrip 'netinpassing' is niet onderzocht of toegelicht en wordt in een tabel als 'plus' beoordeeld
- In het Plan-MER ontbreken visualisaties, daardoor is het onmogelijk een goed gemotiveerd besluit te nemen over de effecten op landschap, bebouwing, etc.
- In het Bestuurlijk Akkoord Weesp, 29 september 2019, zijn geen afspraken over windturbines vastgelegd. De voormalig gemeenteraad van Weesp heeft bij amendement A 20221/06, 27 mei 2021 besloten geen windturbines te dulden binnen een afstand van 1.000 meter van woningen. Dit amendement geldt ook voor Driemond. In Plan-MER moet rekening gehouden worden met dit amendement.
- Het aantal gevoelige objecten en overige objecten tellen vanaf 37dB Lden en vanaf 40dB Lden, de uitkomsten hiervan betrekken in de beoordeling.
- Sociale effecten meenemen in Plan-MER conform de Handreiking 'Sociale effecten in de milieu-effectrapportage' van de Commissie mer.
- Een Technical Feasibility Assessment ontbreekt, met zaken zoals windprofielen voor de verschillende locaties, plaatsingsmogelijkheden om 'wake' te voorkomen, turbulentie en invloed van heuvels, vegetatie, objecten, gebouwen op de mogelijke totaalopbrengst.
- Haalbaarheidsanalyse per zoekgebied voor realistische inschatting van windenergiepotentieel
- Bij raadsinformatiebrief, 7 september 2021, is een afwegingskader toegezegd. Het afwegingskader is nog niet beschikbaar en zo is het onduidelijk welke afwegingen zijn gemaakt en hoe belangen zijn gewogen. Het rapport "Signalen uit de stad" wordt niet als afwegingskader gezien.

Onderzochte gebieden

Sommigen vinden de locaties belachelijk en niet goed onderzocht. Een andere indiener vraagt zich af hoe een keuze is gemaakt, nu geen van de zoekgebieden op alle milieuthema's positief beoordeeld zijn. Specifiek over de onderzochte gebieden wordt in de zienswijzen het volgende naar voren gebracht.

Havengebied

Uit het MER blijkt dat er in de haven ruimte is voor 271 MW, waarom dan toch Zuidoost?

Commerciële verkrijgbaarheid en economische haalbaarheid van windturbines met een tiphoogte van 130 meter, zijn verre van zeker. Volgens project specifiek onderzoek ter plaatse in relatie tot Luchthavenindelingsbesluit zou op verschillende posities een minimale tiphoogte van 146 meter haalbaar moeten zijn. Het aanpassen c.q. verhogen van de toegestane hoogten is van cruciaal belang voor het daadwerkelijk realiseren van nieuwe windturbines of vervangen van bestaande turbines (beschikbaarheid op de markt, rendabiliteit). Voorgesteld wordt om hoogtebeperking bij te stellen naar 180-200 meter.

Op de Plan-MER kaart, figuur 2, zijn de posities van windturbines aangegeven: windturbine A2 t/m A6 belemmeren de posities T1 t/m T3 in verband met verwachte windafvang en overheersende windrichting. (Financiële) haalbaarheid van windturbines op positie T1 t/m T3 zijn in het geding. Windturbines op positie A5 en A6 zijn strijdig met bestaande bedrijfsmatige gebruik en bestaande bebouwing van TMA.

Een flankerend beleid om belemmeringen voor het plaatsen van windturbines in het havengebied is noodzakelijk.

Locaties in Amsterdams zoekgebied Haven en zoekgebied Zaanstad is een gezamenlijke opgave. Spelregels (voorwaarden) Zaanstad betrekken en rekening houden met gecumuleerde effecten. Onduidelijk is hoe geluid en slagschaduw van bestaande turbines in het gebied zijn betrokken bij de beoordeling van gecumuleerde effecten. Niet duidelijk welke locaties in het havengebied als kansrijk worden beoordeeld.

Volgens het onderzoek is het voorkeursgebied 1B, Haven Zuid (Brettenzone) niet haalbaar en gebied 1B is uitgesloten. Het Hoogheemraadschap Rijnland wenst op deze locatie een windturbine te bouwen. De belemmeringen die voor de oostkant van het gebied gelden leiden tot de conclusie 'niet haalbaar'. Voor de westkant van het gebied is geen sprake van deze belemmeringen. In overweging wordt gegeven het zoekgebied 1B te verkleinen/aan te passen zodat de westkant behouden blijft. De hoogte van de referentiemolen in dit gebied is om en nabij 100 meter tiphoogte

IJburg

Uit het MER komt voor zoekgebieden nabij IJburg minder goed naar voren dat niet alleen nadelige natuurgevolgen en geluidgevolgen groot zijn maar ook de nadelige gevolgen voor UNESCO werelderfgoed de Stelling van Amsterdam, de recreatiemogelijkheden op het IJmeer en de waardedaling van woningen.

Gaasperplas

Het is niet voor te stellen dat de gevolgen voor natuur Gaasperplas op de gekozen locatie minder zijn dan op andere locaties rond de Gaasperplas: geluid, schaduw en gevaar van wieken op elke locatie een probleem. Gaasperplas is natuurgebied, windmolens in dit gebied zullen leiden tot ernstige verstoring. Minder huishoudens hebben last, maar dat neemt niet weg dat de aanwezige huishoudens veel last ervaren. Bewoners mogen geen last hebben van geluidhinder of horizonvervuiling. Er zijn alternatieven waar geen impact op omwonenden is. Beter één grote op een locatie met weinig overlast dan een kleinere op een locatie waar deze veel bezwaar oproept.

Diemerscheg

Uitslag referendum hoofdgroenstructuur: geen windmolens langs Amsterdam-Rijnkanaal. Gelet op het langdurig verblijf van vele tuinders en hun familieleden, moeten de tuinhuisjes worden aangemerkt als kwetsbaar object en niet als divers object (motie van PvdD en CU, Provinciale Staten,

Noord-Holland). Bijna alle tuinparken hebben een verblijfsbestemming. Veiligheidsrisico's zijn groter, meer geluidhinder omdat de huisjes slechter geïsoleerd zijn dan woningen en bovendien wordt veelal buiten gewerkt. Een betere bescherming en strengere eisen zijn hier nodig. De tuinders vallen in de categorie van mogelijk (ernstig) gehinderden.

Tuinhuisjes zijn geluidgevoelige objecten, motie M122, 2021 van Provinciale Staten provincie Noord-Holland.

De effecten op de nieuwbouwwijk Weespersluis zijn onvoldoende onderzocht.

Bij de inpassing van de windturbines Diemerscheg zal in een volgende fase, ruimte moeten zijn voor een optimale opstelling voor Amsterdamse en Diemense windturbines gezamenlijk. Nader onderzoek kan uitwijzen of het mogelijk en wenselijk is om alle aangegeven windturbineposities te benutten.

De gemeente Diemen hanteert, volgens de RES, een afstand van minimaal 400 meter tussen windturbine en geluidgevoelig object. In het Plan-MER wordt een afstand van minimaal 350 meter gehanteerd. De woningen aan het Diemense deel van de Stammerdijk wordt hetzelfde beschermingsniveau gevraagd als voor andere woningen in Diemen. Verzocht wordt hiervoor de Diemense afstandsnormen, normen voor geluid en slagschaduw te volgen.

Knooppunt Holendrecht

Knooppunt Holendrecht en Weesperkarspel kan niet, dit is een noodroute voor Schiphol waar vliegtuigen laag over moeten kunnen vliegen.

Indieners maken zich zorgen hoe ver de slagschaduw over de woonwijk reikt van een grote windmolen bij Knooppunt Holendrecht.

Weesperkarspel/Gein

Over Weesperkarspel vinden sommige indieners de landschapsvervuiling, gevolgen voor geluid, gezichtsveld en uitstraling onacceptabel

In hoofdstuk 10, Ruimtelijke reserveringen, Omgevingsvisie Amsterdam 2050, zijn ruimtelijke reserveringen opgenomen voor cruciale infrastructuur. Reservering 34, is bestemd voor het verplaatsen van opstel terrein metro. Zoekgebied Weesperkarspel/Gein is hiermee in strijd en moet vervallen. De gemeente doet voorkomen alsof een windturbine van 212 m hoog in Weesperkarspel geen probleem is met betrekking tot het Luchthavenindelingsbesluit. In overeenstemming met het Luchthavenindelingsbesluit (zie bijlage 6 van dit besluit) is een akkoord nodig van de Rijksoverheid over de hoogte van een windturbine. Is dat akkoord er? In addendium plan-MER WOL NH staat dat er hoogtebeperkingen zijn vanuit Schiphol. Zo nee, waarom staat dat niet in het PWA met de opmerking dat de hoogte nog niet vaststaat?

[Handreiking lokale normering windparken regio Rotterdam | Helpdesk Wind op Land](#)

Op de aangegeven locatie wordt gemeente en provinciegrens overschreden door de wieken. Grondeigenaar moet expliciet toestemming verlenen voor draaien van de wieken boven zijn grond, ECLI:NL:GHAMS:2022:2052, aangegeven zoeklocatie is niet mogelijk

In het plan-MER staat een fout bij de gemiddelde woonbezetting in Gein3, deze is namelijk niet 1,9 maar 2,5 mensen per woning. Dat betekent dat meer mensen overlast ervaren.

Informatie over grondposities ontbreekt.

Overwegingen college

Wijze van onderzoeken

Het milieueffectrapport is een technisch document, met inhoudelijke onderzoeken die de effecten van mogelijke windturbines beschrijven. Daarbij is het altijd een balans tussen juistheid en volledigheid enerzijds en begrijpelijkheid anderzijds. Het college begrijpt dat het veel tijd kost om het plan-MER te doorgronden, maar is ook van mening dat een degelijk milieu-onderzoek de besluitvorming verbetert. In het plan-MER is een publieksvriendelijke samenvatting opgenomen. Voor een verdieping kan het plan-MER hoofddocument geraadpleegd worden en voor een nog verdere verdieping de technische bijlage bij het plan-MER. Op die manier is een gelaagdheid in de informatie aangebracht. Daarnaast is een digitaal MER beschikbaar gesteld. De gemeente heeft een webinar en vier informatiebijeenkomsten georganiseerd waar vragen gesteld konden worden en breed gecommuniceerd over het ontwerp-PWA en het plan-MER (zie ook onder Participatie in deze NvB).

Het plan-MER geeft milieugevolgen weer van de maximale mogelijkheden van het PWA. De zoekgebieden zijn onderling vergeleken aan de hand van dezelfde criteria. Een plan-MER brengt geen prioritering aan in de zoekgebieden. Elk zoekgebied wordt op milieueffecten beoordeeld. Eventuele keuzes vinden plaats in het PWA. Het college hecht belang aan een goed en objectief milieu-onderzoek voordat over het PWA besloten wordt. Overigens is een plan-MER ook verplicht bij het PWA. In het plan-MER is toegelicht dat leemten in kennis zijn benoemd met het oog op het vervolg, de besluitvorming over concrete initiatieven voor windenergie. Het feit dat op onderdelen (detail) gegevens of onderzoeken ontbreken in het plan-MER betekent niet dat een onvolledige beoordeling heeft plaatsgevonden. Alle zoekgebieden zijn beoordeeld en onderling vergeleken op basis van dezelfde beoordelingscriteria. De beoordeling in dit ruimtelijke plan-MER heeft plaatsgevonden op basis van beschikbare gegevens en bestaande onderzoeken. De beoordeling op hoofdlijnen past bij het abstractieniveau van het PWA. Met het plan-MER heeft het milieubelang bij de aanwijzing en prioritering van zoekgebieden al een rol kunnen spelen. Nader gedetailleerd onderzoek naar milieueffecten van concrete opstellingen met windturbines vindt plaats bij de uitvoering van het PWA, ten tijde van besluitvorming over initiatieven voor windparken. Dat detailonderzoek kan ook pas plaatsvinden op het moment dat concrete initiatieven bekend zijn.

Lichthinder door knipperende rode lichten en visualisaties zijn onderzocht in het plan-MER bij het thema 'Landschap en cultuurhistorie'. De visualisaties zijn te raadplegen in het digitale MER. De netinpassing is ook beoordeeld in het plan-MER (zie par. 3.10 van het plan-MER). Dit aspect ziet globaal op de mogelijkheid van aansluiting van de turbines op het net.

Wat betreft de zienswijzen over cumulatieve gevolgen merkt het college het volgende op. Het MER beschrijft een groot aantal ontwikkelingen die in en nabij de zoekgebieden plaats gaan vinden, zowel binnen de stad Amsterdam als daarbuiten. Zo zijn er bijvoorbeeld visualisaties gemaakt die de cumulatieve landschappelijke effecten van windturbines in het gebied Diemerscheg en beoogde windturbines in gemeente Diemen inzichtelijk maken.

Een beschouwing van de cumulatieve geluidsbelasting met toekomstige ontwikkelingen valt echter buiten de reikwijdte van dit plan-MER. Dergelijke onderzoeken passen beter bij locatiespecifiek vervolgonderzoek, omdat dan pas zinvol berekend en onderzocht kan worden aan de hand van het concrete voornemen voor de ontwikkeling van één of meer windturbines en de daadwerkelijke ontwikkelingen daaromheen.

Buisleidingen, hoogspanningsverbindingen en risicovolle installaties zijn onderdeel van de belemmeringenanalyse en als zodanig beschreven in het plan-MER en de technische bijlage. Deze hebben in het plan-MER een rol gespeeld bij het intekenen van de onderzoeksposities binnen de

zoekgebieden. Toegestane bouwhoogtes als gevolg van vliegverkeer hebben een rol gespeeld bij de keuze voor de afmetingen van de onderzoeksposities.

In de zienswijzen wordt gesteld dat een aantal gebieden ten onrechte niet in de tabel op pagina 26 van het plan-MER zijn opgenomen. Zoekgebieden waar uit de belemmeringenanalyse bleek dat er geen windturbines pasten zijn in de effectbeoordeling buiten beschouwing gebleven. Zoekgebied Diemerpark is niet vroegtijdig afgevalen. Wel is het zo dat er slechts 1 windturbine in dit zoekgebied past, met name vanwege de aanwezige hoogspanningsverbinding.

Omdat aspecten rondom het thema externe veiligheid verder sterk locatieafhankelijk zijn valt een nadere beschouwing buiten het detailniveau van dit gemeentebrede plan-MER en komen dergelijke berekeningen in locatiespecifiek vervolgonderzoek aan bod.

De waardering van een natuur- en/of recreatiegebied is geen milieugevolg en bovendien ontbreken daarvoor objectieve criteria. Het aantal bezoekers/recreanten is inderdaad niet meegenomen in de effectbeoordeling in het MER (voor het heroverwegen van de voorgestelde aanwijzing van het gebied Gaasperplas verwijst het college naar paragraaf 1.2 van deze NvB).

Ook sociale aspecten zijn geen milieugevolgen maar daarover is een afzonderlijk rapport opgesteld. Grondposities zijn evenmin een milieugevolg en horen daarom niet in een MER. Informatie daarover is te vinden in het kadaster.

Naar een bepaalde uitkomst van het MER is niet toegeschreven. Om de kwaliteit en onafhankelijkheid van de milieu-informatie te borgen, is een advies van de Commissie mer gevraagd zowel over de NRD (onverplicht advies) als over het plan-MER (dit is een wettelijke verplichting; het college heeft daarbij onverplicht alle zienswijzen aan de Commissie mer overlegd). De Commissie mer spreekt in haar advies onder andere waardering uit over het digitale MER en over het rapport Sociale aspecten Programma Windenergie Amsterdam van AnteaGroup (zie in dit verband ook hoofdstuk 4 van deze NvB).

Het uitvoeren van een Heritage Impact Assessment in het vervolgtraject wordt niet uitgesloten. Dit is echter onderdeel van een eventueel vergunningentraject en niet van het proces om te komen tot dit PWA. Ook een onderzoek als een Technical Feasibility Assessment valt buiten het detailniveau van een gemeentebreed plan-MER. De beoordeling van effecten in het plan-MER heeft plaatsgevonden aan de hand van onderzoeksopstellingen. Om gebieden met elkaar te kunnen vergelijken zijn de onderzoeksopstellingen op basis van dezelfde uitgangspunten gemodelleerd. De opstellingen vormen een realistisch theoretisch maximum dat enkel de status van onderzoeksopstelling heeft. Het is niet doelmatig om als bevoegd gezag verder onderzoek te doen naar de haalbaarheid van diverse opstellingen binnen een zoekgebied. Het is aan initiatiefnemers en grondeigenaren om onderzoek te doen en een voorkeursopstelling te modelleren.

Voorzover in de zienswijzen gesteld wordt dat geluid vanaf 37 dB betrokken moet worden in de besluitvorming, merkt het college volgende op. Het college staat achter de beoordelingswijze voor geluid en gezondheid, waarbij woningen met een hoge belasting betrokken worden in het milieuthema geluid, terwijl *alle* woningen die windturbinegeluid van >37 dB Lden ondervinden zijn meegenomen in het thema gezondheid.

Windturbines hebben milieugevolgen. Dat blijkt uit het plan-MER en was ook vooraf al bekend. Tegelijkertijd hebben windturbines een belangrijke rol in de energietransitie. Er moet mede op basis van het plan-MER een afweging gemaakt moeten worden, waarvan het PWA de uitkomst is. Hoe de keuze per gebied gemaakt is, is in het PWA in par. 2.3 toegelicht. Een 'afwegingskader' waarover in 2021 gesproken is, is niet vooraf te maken zonder objectieve (milieu-)informatie. Dat geldt eveneens voor de genoemde afstand van 1.000 meter (in de zienswijzen zijn afstanden tussen de 500 m en 5 km genoemd). Deze normen zijn niet onderbouwd met objectieve milieu-informatie. Het college is van

mening dat milieugevolgen afgewogen moeten worden bij het maken van een keuze voor gebieden voor de grootschalige opwek van windenergie. Voor de beantwoording van de zienswijzen over geluid, Bisfenol A en fijnstof verwijst het college naar par. 2.4 Gezondheid in deze NvB. Overigens was ook in hoofdstuk 4 van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor dit plan-MER al toegelicht waarom Bisfenol A en fijnstof niet in het plan-MER worden onderzocht.

Het energieverbruik en de CO²-uitstoot die gepaard gaat met (bouw en) afbraak van windturbines is inderdaad niet in beeld gebracht in het plan-MER. Enerzijds omdat deze verwaarloosbaar is ten opzichte van de energie die tijdens de levensduur van een windturbine wordt opgewekt en de CO²-emissie die daarmee voorkomen worden, anderzijds omdat dat hetzelfde is voor alle zoekgebieden en daarom geen rol speelt bij het maken van een keuze. De gemeente streeft er naar geluidshinder en horizonvervuiling te beperken, maar accepteert dat er altijd enige mate van (over)last kan optreden. Dat geldt niet alleen voor windturbines, maar ook voor andere ruimtelijke ontwikkelingen.

Onderzochte gebieden

IJburg

In het plan-MER zijn de gevolgen voor het UNESCO-werelderfgoed en waterrecreatie als dubbel negatief beoordeeld. De waardedaling van woningen is inderdaad niet onderzocht in het kader van het plan-MER, omdat dit geen milieugevolg is. In dat verband verwijst het college naar hetgeen daarover in par. 1.8 Diversen van deze NvB is opgemerkt.

Gaasperplas

In dit verband wijst het college naar hetgeen overwogen is in par. 2.4 Gezondheid en par. 1.2 Keuze van gebieden van deze NvB.

Knooppunt Holendrecht

Het (ontwerp-)PWA en het bijbehorende plan-MER gaan uit van maximale toegelaten afmetingen gelet op de hoogtebeperkingen van Schiphol. Met de mogelijke verplaatsing van het helikopterplatform naar het AMC is in het plan-MER rekening gehouden onder de paragraaf 'Stadsontwikkelingen' (zie voor een overzicht van de stadsontwikkelingen paragraaf 2.6 van de Technische bijlage bij het plan-MER). In het plan-MER zijn in figuur 104, Bijlage D van de Technische Bijlage de slagschaduwcontouren van een turbine bij Knooppunt Holendrecht in beeld gebracht. In de beoordelingstabel in het plan-MER, die ook in figuur 4 van het PWA is opgenomen, staat dat dit zou leiden tot 2% stilstand voor een norm van 0-uren slagschaduw.

Diemerscheg

Voor de inpassing voor turbines in de Diemerscheg wordt inderdaad de samenwerking met onder meer de gemeente Diemen gezocht. Dit is tevens in lijn met het advies van de Commissie mer op dit punt (zie hoofdstuk 4 van deze NvB).

Voor wat betreft de zienswijzen over het onderzoek naar de gevolgen voor Weespersluis, verwijst het college naar hetgeen hierover in par. 2.2 Referentiesituatie/Stadsontwikkelingen hierna is opgemerkt. Voorzover de zienswijzen de volkstuinten betreffen, verwijst het college naar hetgeen daarover in par. 2.3 Recreatie van deze NvB is opgenomen.

Voor wat betreft de zienswijzen over het referendum over de hoofdgroenstructuur, verwijst het college naar hetgeen hierover is opgemerkt in paragraaf 1.5 Participatie/draagvlak van deze NvB.

Weesperkarspel/Gein

Het (ontwerp-)PWA en het bijbehorende plan-MER gaan uit van maximale toegelaten afmetingen gelet op de hoogtebeperkingen van Schiphol. In het PWA, bijvoorbeeld in hoofdstuk 3, paragraaf 3.4, is uiteengezet dat voor het havengebied gesprekken met het ministerie over de hoogtebeperkingen gevoerd worden.

In de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 is het gebied Weesperkarspel/Gein aangewezen als zoekgebied voor de grootschalige opwek van windenergie. In het plan-MER voor het PWA zijn ontwikkelingen rond infrastructuur waar nog geen besluitvorming over heeft plaatsgevonden maar wel al enige concretisering bekend is, meegenomen als 'stadsontwikkelingen'. Dat geldt niet voor de opstelplaats voor de metro in dit gebied (zie voor een overzicht van de stadsontwikkelingen paragraaf 2.6 van de Technische bijlage bij het plan-MER).

Uit het plan-MER blijkt dat de onderzoekspositie in Weesperkarspel/Gein mogelijk een overdraai heeft over de gemeentegrens met Ronde Venen. Mocht deze positie verder uitgewerkt worden, zal dit inderdaad een aandachtspunt zijn. Of daadwerkelijk een overdraai ontstaat zal onder andere afhangen van de diameter en stand van de rotorbladen. Indien daadwerkelijk sprake zal zijn van een overdraai zal de gemeente Ronde Venen daar toestemming voor moeten geven.

In het gemeentebrede plan-MER is gekozen om met gemiddelde woonbezetting te rekenen. In locatiespecifiek vervolgonderzoek kan een verfijning worden aangebracht die recht doet aan de lokale omstandigheden.

Grondposities zijn geen milieugevolg en horen daarom niet in een MER. Informatie daarover is te vinden in het kadaster.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

2.2 Referentiesituatie/stadsontwikkelingen

Quotes uit zienswijzen

"Provincie heeft 'nee' gezegd tegen NIJP en jullie gaan toch door"

Zienswijzen

Referentiesituatie

Recent gebouwde nieuwbouwwoningen in Weespersluis (ten oosten van het kanaal gelijk naast het zoekgebied Diemerscheg) staan ten onrechte niet op de kaart en zijn ook niet in visualisaties meegenomen. Ook de reeds ingeplande te bouwen woningen staan niet op die kaart.

In deelgebied 6 Weespersluis zijn een KDV en scholen voorzien, is hier wel rekening mee gehouden? Scholen mogen alleen gebouwd worden als geluidbelasting lager is dan 45dB, Diemen bouwt ter plaatse 4 windturbines + 4 windturbines Amsterdam. Bij een gecumuleerde geluidbelasting 46dB, meer dan 45dB, kunnen scholen niet gebouwd worden

Het is onduidelijk wat de referentiesituatie is en dus ook wanneer de ambitie van 127 MW behaald is. Indiener verzoekt om:

- a. Een feitelijk overzicht van de aanwezige windmolens (locatie, vermogen, vervangingsjaar wanneer krachtiger windturbines ter vervanging kunnen worden geplaatst).
- b. Een feitelijk overzicht van windmolens die binnenkort worden geplaatst (vergunning gegeven of in de pijplijn - locatie, vermogen, vervangingsjaar).
- c. Een feitelijk overzicht van het vermogen dat in het havengebied extra kan worden geplaatst (is immers een toezegging).
- d. Een totaal vermogensoverzicht van a., b. en c. zodat duidelijk wordt in hoeverre de ambitie van 127 MW in 2030 wordt behaald.

Er staan in het havengebied al 32 of 33 windmolens en niet 28, bij de Ouderkerkerplas staat er al één en er komen er vier bij (Westhavenweg) en de drie van de Noordelijke IJplas. Alles is hiermee afgerond. Bron: https://maps.amsterdam.nl/windzoekgebieden/en kaart 1 van de vrm23_357_rapport_programma_windenergie_amsterdam_publiekssamenvatting_1_.pdf

Onduidelijk is of windpark NIJP geplaatst gaat worden, gelet op de gang van zaken bij de provincie Noord-Holland. Is het de bedoeling dat als het niet doorgaat, deze in Zuidoost komen? Het is onduidelijk waarom niet de hele restopgave in de haven past. Door bewoners Oostzaan wordt onvrede over het participatieproces NIJP geuit en twijfels over de onafhankelijkheid van het onderzoek. Ook spreken enkele indieners hun ongenoegen uit over de aanvraag voor één windturbine bij stadsdeel Noord.

Opname van windturbines NIJP zou volgens een andere indiener niet tot significant andere resultaten leiden voor wat betreft de milieueffecten in het gebied of voor wat betreft de inpasbaarheid. Het op dezelfde manier onderzoeken van de milieueffecten en het beschouwen van het zoekgebied NIJP in samenhang met de andere zoekgebieden zou wel leiden tot nieuwe en betere inzichten over de inpasbaarheid van windturbines in dit gebied.

Het aantal in de MER genoemde gehinderden omgeving Knooppunt Holendrecht is volkomen uit de lucht gegrepen. Er wonen en verblijven vele honderden mensen in de directe omgeving binnen de 500, 750 en 1000 meter afstandscirkels in bijvoorbeeld appartementsgebouwen (De Nieuwe Tafelberg, Domus) gezinsvervangende tehuizen als die van het COA (100 vaak zeer getraumatiseerde jongeren) het begeleide zorgdeel van De Tafelberg, het Altra Bleichrodt College en het Kinderdagverblijf.

Het aangewezen gebied op het Waternet bedrijfsterrein loopt bijna volledig over bestaande gebouwen, bovendien is vanwege groei Amsterdam, uitbreiding van installaties voor de watervoorziening voorzien.

Stadsontwikkelingen

De komst van windmolens betekent volgens indiener dat andere ontwikkelingen niet meer mogelijk zijn. Er is onvoldoende rekening gehouden met toekomstige andere bestemmingen, zoals nieuwbouw Weespersluis, gebiedsontwikkeling Valburgdreef (ca. 500-600 woningen), project Geins bij het Wisseloordplein (ca. 200 woningen), transformatiegebied Achtersluispolder, Zuiderhout en Hembrugterrein, recreatieparken Nauerna en Hoog Tij, Havenstad en de invulling van Zaanse zoekgebieden voor windenergie. De Zaanse belangen moeten nadrukkelijk betrokken worden, bij voorkeur door gezamenlijke spelregels voor invulling in het Havengebied op te stellen. Ook de verplaatsing van de traumahelikopter van de VU naar het AMC, de realisatie van een 380/150kV-station van Tennet aan de zuidoostzijde en een in het havengebied van Amsterdam zijn knelpunten. Naar verwachting volgt later dit jaar voor beide hoogspanningsstations de Kennisgeving Voornemen Voorstel en Participatie

Abcoude krijgt aan drie kanten windturbines, aan de zuidkant (provincie Utrecht, zoekgebied 38), aan de noordkant, Amsterdam zoekgebied 6A en aan de noord-oostkant, Amsterdam zoekgebied 5C en 5B. Dit is teveel.

De ontwikkeling van windturbines langs gemeentegrenzen mag de ontwikkeling van woningbouwlocaties bij buurgemeenten niet belemmeren, zie ook Hoofdlijnenakkoord 2024-2028 van het kabinet, waarin is opgenomen dat windturbines zoveel mogelijk op zee zullen worden geplaatst en dat in nieuw te bestemmen gebieden woningbouw voorrang heeft op windturbines.

<https://www.parool.nl/amsterdam/kritisch-advies-aan-amsterdam-kijk-ook-naar-overlast-van-windmolens-in-toekomstige-wijken-b2f9e446/>

Overwegingen college

Referentiesituatie

Zowel de nieuw gebouwde, als de reeds bestemde maar nog niet gebouwde, woningen in Weesperluis zijn meegenomen in het plan-MER. Wat betreft visualisaties geldt dat in een gemeentebreed plan-MER keuzes gemaakt moeten worden om het totale aantal zichtpunten enigszins te beperken. In locatiespecifiek vervolgonderzoek kunnen meer zichtpunten worden gebruikt, die gezamenlijk een beter beeld geven van de visuele impact in de aangewezen gebieden.

Het is de gemeente niet duidelijk waar indiener het hogere aantal windturbines in het havengebied vandaan haalt. Binnen de grenzen van Amsterdam zijn op dit moment de volgende windturbines gerealiseerd (bron: WindStats.nl):

- Westpoort Afrikahaven: 9 windturbines
- Westpoort BP: 3 windturbines
- Westpoort Havenwind: 4 windturbines
- Australiëhaven/Siciliëweg: 5 windturbines
- Westpoort Nieuwe Hemweg: 6 windturbines
- Windturbine Cornelis Douwesterrein: 1 windturbine

Dat is bij elkaar ca. 75 MW. De RWZI en Noorder IJ-plas zijn meegerekend in de referentiesituatie, gezamenlijk is dit ca. 25 MW. De restopgave voor het aantal MW opgesteld vermogen is daarom ca. 27 MW (in het PWA is dit ook toegelicht paragraaf 1.1, in het tekstkader 'Wat is de opgave'). Dat zijn ca. 4 grotere of 8 kleinere windturbines.

De locatie Noorder IJ-plas valt buiten het plan-MER en het PWA. Daar loopt een afzonderlijke procedure voor die al eerder gestart was (inclusief een project-MER; nog eerder was daarvoor een plan/project-MER voor het bestemmingsplan 1^e partiële Herziening Cornelis Douwesterrein II opgesteld).

In het PWA, paragraaf 3.4, is opgenomen dat de voortgang in de gebieden in de gaten wordt gehouden om een reëel beeld te geven van hoeveel turbines er nog nodig zijn. Het college bepaalt op basis van de onderzoeksuitkomsten en de voortgang de voorgenomen inzet in de aangewezen gebieden. In de gebieden in Zuidoost neemt het college geen besluiten met onomkeerbare gevolgen totdat meer duidelijkheid bestaat over de verwachte hoeveelheid opgesteld vermogen in het Havengebied en Noorder IJ-plas.

In het aangewezen gebied Weesperkarspel/Gein zijn inderdaad diverse bestaande belemmeringen, zoals aanwezige bebouwing en buisleidingen. Deze zijn in het plan-MER in beeld gebracht. Onder andere als gevolg daarvan is in dit gebied één onderzoekopstelling voor een turbine in het plan-MER onderzocht. De gebieden zijn echter globaal aangewezen en moeten op projectniveau in meer detail onderzocht worden.

Stadsontwikkelingen

Diverse in de zienswijzen genoemde ontwikkelingen betreffen geen autonome ontwikkelingen, omdat er nog geen concrete besluitvorming (zoals een wijziging omgevingsplan of een omgevingsvergunning) over is geweest. Deze maken daarom geen deel uit van de referentiesituatie. Het plan-MER heeft alle bekende toekomstige ontwikkelingen wel meegenomen als stadsontwikkelingen bij het bespreken van de mogelijke onverenigbaarheid met windturbines.

Met de mogelijke verplaatsing van het helikopterplatform naar het AMC, een mogelijk onderstation van Tennet bij AMC West en de woningbouwplannen van de gemeente Zaanstad (Achtersluispolder, Hembrugterrein) en Amsterdam (Haven-Stad, woningbouw in Zuidoost), is in het plan-MER rekening gehouden onder de paragraaf 'Stadsontwikkelingen' (zie voor een overzicht van de stadsontwikkelingen paragraaf 2.6 van de Technische bijlage bij het plan-MER). Inderdaad zijn mogelijke woningbouwplannen voor Zuiderhout daar niet specifiek genoemd, maar deze zijn ook niet

op de website van de gemeente Zaanstad vermeld. De ontwikkeling voor recreatieparken Nauerna en Hoogtij speelt een prominente rol rond het zoeken naar locaties voor windturbines door de gemeente Zaanstad. In het Havengebied in Amsterdam spelen inderdaad vele knelpunten bij de inpassing van meer windturbines. Voor het Havengebied is een project-MER in voorbereiding voor negen posities.

Als ten tijde van concreet locatiespecifiek vervolgonderzoek meer bekend is over windenergie-ontwikkelingen in buurgemeenten (bv. Diemen, De Ronde Venen, Zaanstad) zal ook in meer detail gekeken moeten worden naar gezamenlijke effecten aan de hand van de dan bestaande concrete ontwikkelingen.

Gezien de ligging van de 45 dB Lden-contour van de onderzoeksopstelling in de Diemerscheg in het plan-MER is het overigens niet waarschijnlijk dat de cumulatieve geluidsbelasting van Amsterdamse en Diemense windturbines gezamenlijk tot een overschrijding van de 45 dB Lden-contour bij geluidsgevoelige objecten leiden.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen, met uitzondering van een toelichting over de voortgang en samenhang tussen gebieden in par. 3.4 van het PWA.

2.3 Recreatie

Quotes uit zienswijzen

“Een windpark is niet om in te wandelen”

“Van stadspark naar industrieterrein”

“Deze windmolens zijn van heinde en verre te zien, dus waar ik ook ga wandelen - de reuzen wandelen mee”

Zienswijzen

Recreatie algemeen

Kleine stukjes groen in dichtbebouwde stad zijn nodig om tot rust te komen.

Met een windturbine in de buurt, is een gebied niet meer geschikt voor recreatie. De gevolgen voor bezoekers moeten ook worden onderzocht. De waardering voor parken en natuurgebieden is al een keer onderzocht, er zijn waarderingsonderzoeken van Zuidoost zijn beschikbaar.

Windturbines hebben een verdringingseffect op economische activiteiten voor recreatiebedrijven (en andere economische activiteiten)

Indiener hoopt dat windmolens combineren met recreatieve functie van een gebied

<https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/imago-zuidoost-2020>

Golfterrein

Door windzuiging van de windturbine doet een golfbal iets anders dan je wil, en daarom is het niet aantrekkelijk in de nabijheid van een windturbine te golfen. Golfers zullen voor andere banen kiezen.

Volkstuinen

Indieners stellen dat negen volkstuinparken direct bij de zoekgebieden liggen en dat het gaat om 1.900 volkstuinen, 4.800 tuinders en familieleden/medetuinders. Bij de extra zoekgebieden nog eens ruim 2.100 volkstuinen met 5.300 tuinders. In totaal 4.000 tuinen en ruim 10.000 mensen die daar grote delen van het jaar dag en nacht verblijven. Tuinen zijn ook van groot belang voor bezoekers en passanten.

Elk weekend en in de vakanties verblijven 300 mensen in het volkstuintencomplex in het gebied Diemerscheg, ook verblijven er mensen gedurende het seizoen, 6 tot 8 maanden. Het verzoek is daarom om de volkstuintenhuisjes als woningen te beoordelen. De houten huisjes zijn niet of slecht geïsoleerd tegen geluid.

Als daadwerkelijk rekening gehouden wordt met de volkstuintenhuisjes (als woning) zijn turbines in de Diemerscheg niet mogelijk.

Grote windmolens mogen niet in de buurt van woningen vanwege het geluid en dus ook niet bij volkstuinten, ontoelaatbare verstoring van het kwetsbare eco-mens-dier-systeem. Onevenredige aantasting van het levensgeluk van tuinders.

De huisjes in de volkstuinten zijn voor externe veiligheid (bij omvallen, wiek afbreuk, ijsval) wettelijk aangemerkt als kwetsbare objecten, toch wordt niet de wettelijke afstand aangehouden, in strijd met de gemaakte afspraak met de stedelijke adviesgroep. Er wordt met levens gespeeld. De visuele hinder is ook erg groot.

In het MER wordt gesproken over 'objecten', het gaat echter over mensen. De term 'objecten' is schofferend en dehumaniserend. Het huisje kan wel tegen geluid.

De tuinders voelen zich niet serieus genomen. Een windturbine is ingetekend op een afstand van 140 meter van een tuinhuisje. Dit is in strijd met een aangenomen motie van PS op grond waarvan een afstand van tenminste 195 meter gehanteerd moet worden.

Overwegingen college

Recreatie algemeen

De gevolgen voor recreatie zijn in het plan-MER globaal in beeld gebracht aan de hand van verschillende beoordelingscriteria. Voor de gebieden Diemerscheg, Knooppunt Holendrecht, Gaasperplas en Weesperkarspel/Gein beoordeelt het plan-MER de gevolgen voor 'ligging ten opzichte van recreatiebestemmingen' inderdaad als dubbel negatief. Desondanks heeft het college toch voorgesteld om deze gebieden aan te wijzen aan de hand van de wijze van selecteren van gebieden zoals in het PWA en ook in par. 1.2 van deze NvB is toegelicht. De recreatiegebieden zelf worden niet verkleind. Ook de slagschaduwcontouren, geluidcontouren vanaf 42 dB Lden op tuinparken, hotels en recreatieterreinen zijn in beeld gebracht. De term 'objecten' in het plan-MER is een standaardterm uit wet- en regelgeving. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen 'geluidgevoelige objecten' en 'overige objecten'. Zeker is het niet bedoeld om mensen te beledigen. Geluid op woningen moet worden berekend aan de hand van de geluidbelasting op de gevel van de betreffende woning.

Golfterrein

Het abstractieniveau van het PWA is niet concreet genoeg om de gevolgen van windzuiging op de baan van de golfbal mee te wegen. De bruikbaarheid van het golfterrein zal in het kader van een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving op projectniveau een rol spelen.

Volkstuinten

Alleen de aanwijzing van het gebied Diemerscheg heeft gevolgen voor volkstuinten. Op de gevolgen voor volkstuinten anders dan de Diemerscheg gaat het college daarom niet in.

De geluidcontouren laten zien dat in dat gebied met name het noordwestelijk deel van volkstuintencomplex relatief zwaar belast wordt als gevolg van de meest zuidelijke onderzochte windturbinepositie. Mocht die positie verder ontwikkeld worden, dan zal op vergunningenniveau nader onderzocht en afgewogen moeten worden welk geluidniveau aanvaardbaar is en welke mitigerende maatregelen getroffen moeten worden. Dat geldt ook voor slagschaduweffecten. Omdat de volkstuintenhuisjes geen woningen zijn, worden deze echter niet als woning beoordeeld.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

2.4 Gezondheid

Quotes uit zienswijzen

“Het is mijn rust en gezondheid die u op het spel zet”

Zienswijzen

Gezondheid algemeen

Indieners geven aan dat in het plan-MER gezondheidseffecten ten onrechte zijn beperkt tot de effecten op de gezondheid gerelateerd aan het geluid afkomstig van de windturbines. Daarbij is bij de beoordeling van gezondheidseffecten alleen gekeken naar woningen (en andere objecten waar mensen langdurig verblijven). Indieners zijn van oordeel dat gezondheid in een breder perspectief moet worden geplaatst. Er zijn namelijk ook gezondheidseffecten die niet direct samenhangen met het geluidniveau van de windturbines. Zo veroorzaken windturbines laagfrequent geluid, trillingen, slagschaduw, lichtvervuiling, verspreiding toxische deeltjes (bisfenol A), verdroging door luchtstromen en verstoren ze de rust in natuur- en recreatiegebieden. De gezondheidseffecten die indieners noemen zijn: slaapverstoring, slapeloosheid, hart- en vaatziekten, stress, hoge bloeddruk, concentratieproblemen, psychische en mentale klachten en ook effecten op voortplanting en immuniteit en vergrote kans op kanker. In het plan-MER ontbreekt ten onrechte ook een onderzoek over de gezondheidseffecten bij kinderen en andere mensen met een overgevoeligheid voor geluid of een overgevoeligheid voor andere externe prikkels. Hinder door windturbines bij kinderen leidt tot een verminderde leerprestaties. Kinderen zijn extra kwetsbaar. Het feit dat wetenschappelijk geen bewijzen zijn gevonden voor bepaalde stoornissen, zoals het windturbine-syndroom, betekent niet dat het niet bestaat.

De verstoring door windturbines van de rust in natuur- en recreatiegebieden kan, volgens indieners, leiden tot meer ziekteverzuim en hogere zorgkosten en het tast de algemene leefbaarheid van een gebied aan. Indieners zijn dan ook van oordeel dat in het onderzoek ook de effecten op gebruikers van de recreatie- en natuurgebieden betrokken moeten worden.²⁷

Advies expertgroep

Indieners geven aan dat niet duidelijk is hoe het advies van de expertgroep gezondheid bij het onderzoek naar gezondheidseffecten betrokken is. Zo heeft de expertgroep geadviseerd een maximum geluidniveau te stellen van 42dB. Het is voor indieners onduidelijk waarom dit advies niet gevolgd is.

Aantal gehinderden

Indieners merken op dat in het plan-MER bij de beoordeling van de gezondheidseffecten ten onrechte geen rekening is gehouden met woningen buiten de provincie of gemeentegrens. Zo ontbreken bij zoekgebied Gein naar schatting 70 landelijk gelegen woningen in gemeente Ronde Venen (provincie Utrecht) binnen een straal van 1 km van de windturbines. Ook wordt opgemerkt dat geen rekening is gehouden met de mensen die verblijven in logies- en zorginstellingen.

In het plan-MER is uitgegaan van een gemiddelde bezetting van 1,89 personen per woning. Voor de gebieden in Zuidoost geldt echter een hogere bezettingsgraad, namelijk 2,4 in Driemond, 2,0 in Gein

²⁷ Verwezen wordt naar:

- <https://www.allesisgezondheid.nl/wp-content/uploads/2023/01/trendrapportjongerenenwandelen-Wandelnet.pdf>
- <https://www.allesisgezondheid.nl/wp-content/uploads/2023/01/trendrapportjongerenenwandelen-Wandelnet.pdf>
- <https://www.windwiki.nl/wp-content/uploads/2021/04/Raadsadres-Gezondheidseffecten-windturbines-29-03-2021.pdf>
- [Windmolens maken wel degelijk ziek, toepassing voorzorgsbeginsel en beter onderzoek zijn nodig – Wind Wiki](#)

en 2,2 in Holendrecht. Het aantal gehinderden in deze gebieden zal dan ook aanmerkelijk hoger zijn dan in het plan-MER is aangegeven. Het is nu al bekend dat 10% van de bewoners van Zuidoost fysieke of mentale gezondheidsschade zal krijgen, dat zijn 9000 mensen.²⁸

Geluid

Volgens WHO kunnen bij blootstelling vanaf 40dB leer- en concentratieproblemen ontstaan, dit is vergelijkbaar met afstand 500 meter tussen windturbine en woning. De nachtelijke norm zou maximaal 35 dB(A) moeten zijn ivm slaapverstoring.

In het onderzoek worden bepaalde geluidniveaus van windturbines en de aanvaardbaarheid daarvan beoordeeld. Indieners geven aan niet als uitgangspunt het gemiddelde geluidsemissie van de windturbine genomen moet worden. Volgens hen liggen afstandscirkels meer voor de hand, waarbij de afstand tot de woningen afhankelijk is van de tiphoogte van de windturbine. Zo worden windturbines ruimtelijk gescheiden van woningen en is het geluidniveau op de woningen te alle tijden geborgd. Bovendien vinden indieners dat afstandscirkels meer duidelijkheid en ook meer rechtszekerheid bieden. Indieners wijzen erop dat in anderen Europese landen afstandsnormen worden gehanteerd.

Een aantal indieners maakt zich zorgen over de hoogte van de gemiddelde geluidsniveaus van de windmolens. Bij lagere gemiddelde geluidsniveaus zouden pieken in de geluidbelasting voorkomen worden. Ook wordt voorgesteld een maximum piekbelasting op te nemen. Andere indieners stellen voor een momentane norm te hanteren. Een momentane norm (LAeq 1 minuut) biedt geeft meer bescherming dan een Lden-norm en is dagelijks handhaafbaar. Verwezen wordt naar Windpark Rijnenburg, Utrecht en Windpark Horst en Telgt, Gelderland.

Op pagina 32 van het plan-MER staat dat “voor “vlakbij” is 500 meter als uitgangspunt aangenomen. Op deze afstand zal het maximale geluid van de windturbines zo’n 44 – 46 dB(A) bedragen (oftewel jaargemiddeld 47 – 49 dB Lden)”. Uitgaande van deze geluidbelasting op een afstand van 500 meter, betekent dus dat geluidsnorm in de zoekgebieden 5B en 5C wordt overschreden. De nadelige effecten op de gezondheid vanwege deze geluidniveaus in deze gebieden, wordt door indieners onaanvaardbaar hoog geacht.

Op pagina 34, PWA, staat dat woningen op aanzienlijke afstand van de windturbine zijn gelegen. Vanaf de turbine in Weesperkarspel liggen vele woningen, vlakbij en binnen de 500 meter contour. Geluid draagt tot wel een kilometer. Geluid over water draagt nog verder. Het plan-MER gaat hier niet op in. Uit Tabel 21 op pagina 123 van het plan-MER staat dat de grenswaarde van 47 dB op een afstand van 600 m en de gewenste standaard geluidwaarde op een afstand van 750 m gelegen is. Een afstand van 350 m is dus helemaal niet mogelijk. Op minder dan 750 m is sprake van ernstige overlast voor bewoners.

In het onderzoek ontbreekt een inventarisatie naar de isolatie van woningen. In of nabij de zoekgebieden staan oude en monumentale woningen. Deze woningen zijn slecht geïsoleerd tegen geluid en kunnen vanwege de monumentale status ook niet geïsoleerd worden of het isoleren van deze woningen tegen geluid is te duur. Mensen die in deze woningen wonen zullen meer hinder ondervinden.

Onderzoek wijst uit dat omwonenden vooral veel overlast ervaren van windturbines als er weinig omgevingsgeluid is. Het argument in het plan-MER dat volkstuinparken nabij wegen liggen en het geluid opgaat in het geluid van de snelweg of spoor is niet van toepassing op de volkstuinen in de Diemerscheg. Deze volkstuinen liggen aan de rand van een stil bos, de ervaren overlast zal daar enorm zijn.

28 [Buurt Gein 3 \(gemeente Amsterdam\) in cijfers en grafieken \(bijgewerkt 2024!\) | AlleCijfers.nl](#)

Uit de geluidkaart van Amsterdam (Atlas van de leefomgeving) volgt dat in zoekgebied 5b en de omliggende wijken, het geluidniveau vergelijkbaar is met dat van stiltegebieden. In Plan-MER wordt rekening gehouden met veel achtergrondlawaai en dat is dus onjuist; De aanname dat bij 38dB, Lden, 1% van de mensen binnenshuis ernstige hinder ervaart is onjuist omdat er sprake is van een geluidsarm gebied. Bovendien is de wijze van berekenen volgens de GES-methode is door de GGD afgewezen en mag niet meer worden gebruikt.²⁹

Laagfrequent geluid

Voorts merken indieners op dat laagfrequent geluid niet in de norm is berekend en dat onvoldoende rekening wordt gehouden met de beoordeling van de aanvaardbaarheid van windturbines in relatie tot laagfrequent geluid. Daarbij wordt opgemerkt dat laagfrequent geluid verder draagt dan 'gewoon' geluid en dat er meer gehinderden zijn vanwege laagfrequent geluid dan aangegeven in plan-MER. Verwezen wordt naar onderzoek van geluidsdeskundige De Laat (Een vandaag, 8 december 2020); [Negative health impact of noise from industrial wind turbines: The evidence | Wind Energy Impacts and Issues \(wind-watch.org\)](#)

Actueel geluidonderzoek

Het onderzoek naar geluid in het Plan-MER is gebaseerd op een niet wetenschappelijk en achterhaald TNO-rapport, 2008. Dit betekent dat het onderzoek naar geluidbelasting van windturbines in Plan-MER niet beschouwd kan worden als een actueel onderzoek. Actuele gegevens over windturbines ontbreken, de gegevens van de turbines zijn uit 2010 en sindsdien zijn windturbines groter en krachtiger geworden en is de geluidemissie groter.

Cumulatie of optelling van geluid afkomstig van andere bronnen

Geluid van onderhoudsvoertuigen zijn ten onrechte niet betrokken in het onderzoek. In het onderzoek is geen rekening gehouden met de optelling of cumulatie van geluidbronnen in een gebied. Zo zijn de geluidbelastingen in bepaalde gebieden al (te) hoog vanwege wegverkeerlawaai, vliegverkeerlawaai, geluid van datacenters, geluid van scheepvaartverkeer, geluid van warmtepompen en airco's. Het geluid van windturbines komt daar nog bij waardoor het totale geluidniveau in een gebied onaanvaardbaar hoog wordt. Indieners noemen specifiek de geluidoverlast vanwege de A2 in Amsterdam Zuidoost. De geluidscontouren van zoekgebieden 5A, 5B en 5C zijn afzonderlijk onderzocht, maar deze contouren raken elkaar. Indieners merken op dat de cumulatieve geluidsgevolgen niet zijn onderzocht. Er zal veel meer overlast zijn in Zuidoost, Ronde Venen, Weesp en de conclusies in het PWA/plan-MER zijn onjuist.

Slagschaduw

In figuur 102, blz. 214 van het plan-MER is ten onrechte niet uitgegaan van een projectie in een hoog stedelijk milieu. Grote gebieden in Gaasperdam en Driemond zullen hinder van slagschaduw gaan ondervinden van turbines in Weesperkarspel en Gaasperplas. Ook de effecten van slagschaduw op het hele recreatiegebied Gaasperplas is ten onrechte niet in beeld gebracht.

Bisfenol A

Bisfenol A (BPA) is een problematische, chemische stof die in de turbinewieken zit en vrijkomt door slijtage in de vorm van microplastic. BPA heeft gevolgen voor de voortplanting en immuniteit en is kankerverwekkend in een groot gebied. Volgens RIVM moet de huidige Europese norm heroverwogen worden voor een veilige blootstelling. In het Plan-MER ontbreekt een volledig onderzoek naar de gevolgen van BPA, hierbij hoort ook de BPA-afgifte en de potentiële gevolgen voor (zwem)water.

²⁹ Verwezen wordt naar:

- [Een heldere afstandsnorm is veilig | NLVOW](#)
- [Second Opinion onderzoek afstandsnormen windturbines \(nlvow.nl\)](#)

Trillingen

Trillingen veroorzaakt door windturbines kunnen, in samenhang met laagfrequent geluid, Vibro-akoestische ziekte of evenwichtstoornissen, ook andere chronische klachten zijn gevolgen van trilling, zoals chronische hoofdpijn, tinnitus, drukgevoel op de oren, angstgevoelens. Trillingen verstoren zowel de wakkere als de slaaptoestand. Indieners zijn van oordeel dat het onderzoek van Plan-MER worden de gevolgen van trillingen op de gezondheid worden gebagatelliseerd.

Lichthinder

Indieners zijn van oordeel dat de gevolgen van lichthinder door rode knipperende lichten op bewoners ten onrechte niet zijn onderzocht. De knipperende lichten hebben een stroboscopisch effect en dit effect kan epilepsie opleveren.

Wijze van meten/berekenen

Er moet uitgegaan worden van het geluid op een dag met veel wind, niet van een gemiddeld geluid-niveau. Het plan-MER klopt niet en is misleidend, want geluidsoverlast speelt juist bij harde wind. Het gaat vaker hard waaien in Nederland. Bovendien waait het juist in de nacht vaak op de grond niet en op hoogte hard. De berekeningen moeten daarom uitgaan van 3 windsituaties, nl. Windstil, gemiddelde wind en harde wind, zowel overdag als 's nachts.

In Nederland is ervaring met gevolgen op de gezondheid van windturbines met een tiphoogte rond de 200 meter, bijvoorbeeld windparken Spui, Ospeldijk, N33, de Rietvelden en Swifterband. Gebleken is dat er meer klachten zijn dan op basis van de berekeningen te verwachten is. Uitgaan van de gegevens in praktijksituaties geeft een beter beeld dan berekeningen op basis van modellen (en Lden). Indieners geven aan dat de praktijkervaringen betrokken moeten worden het onderzoek en de resultaten van de berekeningen zo nodig te kalibreren.

Straling van kabels

Indieners zijn van oordeel dat in het plan-MER onterecht geen onderzoek is gedaan naar de kabel-verbindingen die nodig zijn voor de ontsluiting van de windparken. De ondergrondse kabel-verbindingen veroorzaken straling en de straling leidt tot gezondheidsproblemen.

Andere onderzoeken/voorzorgsbeginsel

Indieners zijn van oordeel dat turbines pas vergund kunnen worden als er wetenschappelijke zekerheid is dat nadelige gevolgen voor mens en dier zijn uitgesloten. Verslechtingen zijn niet toegestaan. Het voorzorgsbeginsel, artikel 191, Verdrag EU, moet worden toegepast. Dit voorzorgsbeginsel houdt in dat bedrijven en overheden maatregelen nemen wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat activiteiten negatieve gevolgen kunnen hebben voor het milieu of de gezondheid. Het gaat om activiteiten waarbij de beschikbare wetenschappelijke gegevens wel indicaties geven voor een risico, maar nog onvoldoende wetenschappelijk bewijs beschikbaar is over de aard of omvang van een risico. Het voorzorgsbeginsel is een van de uitgangspunten van de Omgevingswet.³⁰ Studie van Pedersen en Waye (2004) toont aan dat geluidsoverlast door windmolens kan leiden tot hinder en slaapverstoring bij omwonenden. Zelfs huisartsen zijn bang voor de gevolgen voor de gezondheid.³¹

30 Verwezen wordt naar:

- [Onderzoek naar laagfrequent geluid is nog niet afgerond \(zie onderzoek RUG, 27-02-2024\)](#) . Zie ook de brief aan de gemeente uit 2021 ondertekend door 104 medisch specialisten.
- [Schadelijk voor mens en dier, onderzoek 2018 Wageningen University \(WUR\)](#)
- [Volgens Europese richtlijn 2001, Strategische Milieu Beoordeling \(SMB\) zijn er aanzienlijke milieugevolgen.](#)
- [De door NedZero uitgevoerde onderzoeken zijn niet onafhankelijk. Indiener smeekt om op de site van Windwiki te kijken en het onderzoek van Diederik Gommerts te lezen.](#)
- [Onderzoek van GGD Amsterdam en UKNoiseAssociation wijst uit dat afstand 2,5km tot woonwijken nodig is](#)

31 Verwezen wordt naar:

- [Pedersen, E., & Waye, K. P. \(2004\). Perception and annoyance due to wind turbine noise—a dose–response relationship. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 116\(6\), 3460-3470. \[Link\]\(https://asa.scitation.org/doi/10.1121/1.1815091\)](#)

Het RIVM dat advies geeft aan gemeentelijke GG&GD's, heeft deze studies nog niet betrokken in haar advies over windmolens. Gemeentelijke GG&GD's werken daarom niet met de meest recente informatie uit de wetenschap. Uit berichten rond Noorder IJ-plas volgt dat er blijkt dat er nieuwe richtlijnen komen van de RIVM.

Uit onderzoeken in Denemarken en Duitsland, en Leids Universitair Medisch Centrum (J. de Laat) volgt een afstandsnorm voor windmolens hoger dan 50 meter: 10x de hoogte van een windturbine, dus windmolen van 150 meter, afstandsnorm bedraagt 1500 meter

Arcadis heeft in opdracht van het ministerie onderzoek gedaan naar afstandsnormen en de gezondheidseffecten. Dat onderzoek is niet onafhankelijk.³²

Overwegingen college

Gezondheid algemeen

Het aantal zienswijzen over de impact van windturbines op de leefomgeving en de gezondheid toont de zorgen die Amsterdammers hierover hebben. Het college overweegt naar aanleiding van deze zienswijzen het volgende.

-
- Hoen, B., Wiser, R., Cappers, P., Thayer, M., & Sethi, G. (2011). Wind energy facilities and residential properties: The effect of proximity and view on sales prices. **Journal of Real Estate Research**, 33(3), 279-316. [Link](https://www.researchgate.net/publication/251713320_Wind_Energy_Facilities_and_Residential_Properties_The_Effect_of_Proximity_and_View_on_Sales_Prices)
 - Harding, G., Harding, P., & Wilkins, A. (2008). Wind turbines, flicker, and photosensitive epilepsy: Characterizing the flashing that may precipitate seizures and optimizing guidelines to prevent them. **Epilepsia**, 49(6), 1095-1098. [Link](<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1528-1167.2007.01495.x>)
 - Windturbine syndroom, onderzoek van Nina Piermont, Wind Turbine Syndrome, A Report on a Natural Experiment (2009) en studie Michael Nissenbaum,
 - Kinanya Pijl: Wind Turbine Noise Effect on Human's Health and Well-being. The European Human Right Perspective. (2012) (Bron: [https://burenvlanlageweide.nl/haalbaarheid/wind-turbine-syndroom#:~:text=Dr.,Engels%20'Wind%20Turbine%20Syndrome'.\)](https://burenvlanlageweide.nl/haalbaarheid/wind-turbine-syndroom#:~:text=Dr.,Engels%20'Wind%20Turbine%20Syndrome'.))
- 32 Zie:
- <https://nederwind.nl/wp-content/uploads/2021/12/Overheid-veroorzaakt-chaos-met-ongeldige-vergunningen-voor-windparken.pdf> (slager keurt zijn eigen vlees!)
 - <https://www.windwiki.nl/windmolens-maken-wel-degelijk-ziek-toepassing-voorzorgsbeginsel-en-beter-onderzoek-zijn-nodig/>
 - <https://www.windwiki.nl/wp-content/uploads/2022/02/Windwiki-overzicht-gezondheidsonderzoek.pdf>
 - <https://magazines.rijksoverheid.nl>
 - <https://www.quietparks.org/quiet-research>
 - <https://www.rivm.nl/windenergie/onderzoek-naar-blootstelling-responsrelatie-windturbinegeluid-en-hinder-en-slaapverstoring>
 - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5580555/>
 - <https://open.overheid.nl/repository/ronl-99fab69596db54bf4b7a21f6cc442436f4b42fa/1/pdf/22235250bijlage-1-rapport-verkenning-van-opties-voor-gezondheidsonderzoek-rond-windturbines-rivm.pdf> en update 2023
 - Medisch contact van 18 januari 2021, "Windmolens maken wel degelijk ziek"
 - Wind Wiki – Hier maken artsen het medisch onderzoek naar windturbines voor iedereen toegankelijk
 - 20220216-Zienswijze-Windwiki-op-de-NRD.pdf
 - Brief van de voormalige minister voor Klimaat aan de Tweede Kamer, 6 juli 2022, <https://open.overheid.nl/repository/ronl-1ecaafc8f5724d9f3b9a7e4f9334399c15f4b152/1/pdf/hernieuwbare-energie-op-land-en-regionale-energiestrategieen.pdf>
 - <https://youtu.be/-CajhPDAY7A?feature=shared>
 - Steeds meer zorgen over gezondheidsrisico's windmolens, RIVM begint expertisecentrum (nos.nl)
 - Brandbrief aan de gemeenteraad, maart 2021, advies van 100 artsen en paramedici: stopzetten huidige plannen totdat resultaten van nieuw onderzoek bekend zijn.
 - Onderzoek gemeente Eindhoven inzake de aankoop van landgoed 'De Wielewaal' waaruit volgt dat de investering voor de aankoop van het landgoed en de openstelling daarvan voor het publiek gezondheidstechnisch en daarmee kostentechnisch een gezonde businesscase zijn.
 - <https://www.vpro.nl/argos/lees/onderwerpen/windmolens/2020/onhoorbaar-geluid-schadelijk-voor-gezondheid.html#:~:text=Moderne%20windturbines%20produceren%20samen%20met,meter%20zo'n%2028%20dB>
 - Hoeveel geluid maakt een windmolen? | Pure Energie (pure-energie.nl)
 - Geluidsoverlast door windmolens: dit is wat Zembla erover ontdekte - Zembla - BNNVARA
 - Slagschaduw bij windenergie op land (rvo.nl)

Het wetenschappelijk onderzoek naar de relatie tussen windturbines en gezondheid tot 2020 is samengevat door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)³³ en het RIVM³⁴. Daarnaast wordt de meest recente literatuur bijgehouden.³⁵ Hieruit volgt geen wetenschappelijk bewijs voor een directe relatie tussen gezondheidsrisico's en windturbines. Daarbij wijst het college op een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ECLI:NL:RVS:2019:2629, herzieningsverzoek Windpark Noord-Beveland). De Afdeling overweegt dat publicatie van het WHO-onderzoek van 10 oktober 2018 niet tot een andere uitspraak leidt over de bestendige lijn: 'er is geen aantoonbare relatie tussen gezondheidseffecten en windturbines. De aanbevelingen van de WHO zijn algemeen van aard en er volgt niet uit dat een windturbinepark leidt tot (geluids)overlast die de betrokkenen in ernstige mate in hun gezondheid treft of belet in hun woongenot of hun privé- of gezinsleven.'

Wel staat vast dat hinder die mensen ondervinden van windturbines indirect gezondheidsklachten kan veroorzaken. Uit wetenschappelijk onderzoek volgt dat geluid en visuele effecten van windturbines, zoals slagschaduw en het zicht hebben op, kunnen leiden tot (ernstige) hinder. Windturbines produceren ook laagfrequent geluid, maar er is geen bewijs voor het effect van laagfrequent geluid op de gezondheid anders dan het voor het midden- en hoogfrequente deel van het geluidsspectrum van windturbines. Het college merkt op dat bij hinder fysieke, persoonlijke en contextuele factoren een rol spelen.

De gezondheidseffecten van windturbines zijn in beeld gebracht zonder dat onderscheid naar leeftijd is gemaakt. Het college is bekend met onderzoeken waaruit volgt dat langdurige blootstelling aan omgevingsgeluid een negatief effect kan hebben op de gezondheid van kinderen. Deze onderzoeken betreffen echter geen windturbinegeluid en er is sprake van hoge tot zéér hoge geluidbelasting (boven 55 dB Lden). Dit geluidsniveau ligt aanzienlijk hoger dan de geluidbelasting door windturbines. Er is geen onderzoek beschikbaar naar effecten van windturbinegeluid op de hinderbeleving of slaapverstoring van kinderen. Het college ziet, gelet op de hoogte van het door de windturbines veroorzaakte geluidsniveau, geen aanleiding om voor kinderen aanvullende normen te stellen. Voor gezondheidseffecten veroorzaakt door trillingen is geen wetenschappelijk bewijs. Hetzelfde geldt voor aandoeningen als 'vibro-akoestische ziekte' en 'windturbinesyndroom' als ook voor de ligging van windturbines in parken en natuurgebieden in relatie tot de gezondheid van mensen die deze parken en natuurgebieden gebruiken. Opgemerkt wordt dat de aanwezigheid van windturbines in een natuurgebied niet per definitie betekent dat het onmogelijk is daar te recreëren.

Advies expertgroep

De expertgroep gezondheid heeft in april 2022 advies uitgebracht op verzoek van de gemeente. De expertgroep heeft geadviseerd een grenswaarde van 45 dB Lden te gebruiken en waar mogelijk te streven naar 42 dB Lden. Het college volgt het advies van de expertgroep en met die insteek is ook de keuze voor de zoekgebieden gemaakt. De keuzes in het PWA zijn in lijn met het advies van de expertgroep gezondheid. Het college wil aansluiten bij het advies van de WHO (en de expertgroep gezondheid windturbines) en alleen gebieden aanwijzen waar aan een geluidsnorm van 45 dB Lden op geluidgevoelige objecten kan worden voldaan.

Aantal gehinderden

In het plan-MER zijn de gevolgen voor geluid ongeacht de gemeentegrens onderzocht, aan de hand van geluidcontouren vanaf de onderzoeksofstellingen. Voor wat betreft de zienswijzen over gemiddelde woonbezetting verwijst het college naar hetgeen hierover in par. 2.1 is vermeld.

33 <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289053563>

34 <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2020-0214.pdf>

35 <https://www.rivm.nl/windenergie/literatuur-windturbines-en-gezondheid>

Geluid

Ten aanzien van een vaste afstandsnorm, wijst het college op het onderzoek dat Arcadis (19 april 2022) in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft gedaan naar afstandsnormen bij windturbines³⁶. Daarin zijn ook de normen in andere Europese landen bekeken. Daaruit blijkt dat er geen landen zijn waar alleen een afstandsnorm geldt. Daar waar de reden voor de afstandsnormen kon worden achterhaald zijn deze vooral ingesteld om de visuele impact van de windturbines te beperken. Arcadis concludeert dat een afstandsnorm vooral helpt tegen visuele hinder en niet tegen overlast door geluid of slagschaduw. Hiervoor heeft een vaste afstandsnorm geen toegevoegde milieuwaarde. Milieugevolgen kunnen immers verschillen afhankelijk van de fysieke omstandigheden rond een windturbine. Of toch een vaste afstandsnorm in de landelijke windturbinenormen vastgesteld gaat worden, is een politieke keuze. In de ontwerp landelijke windturbinenormen was twee keer de tiphoogte voorgesteld. Voor toekomstige vergunningen of wijzigingen omgevingsplan zal daarmee rekening gehouden moeten worden met het dan geldende regime. Overigens reikt de 45 dB Lden doorgaans verder dan twee keer de tiphoogte van de turbine.

In de zienswijzen zijn vele afstandsnormen voorgesteld variërend tussen de 500 meter en 5 kilometer. Het college vindt het belangrijk om omwonenden te beschermen tegen nadelige milieugevolgen, zoals door geluid en slagschaduw op woningen, en heeft daarom gekozen om de afstand te koppelen aan de daadwerkelijke geluid- en slagschaduwbelasting, en geen vaste afstandsnormen aan te houden bij het aanwijzen van gebieden voor grootschalige opwek van windenergie.

De gehanteerde geluidcontour bij het aanwijzen van de gebieden is uitgedrukt in dB L_{den}. De gehanteerde dosismaat is de Europese standaard voor omgevingslawaai en wordt in Nederland ook gehanteerd voor luchtverkeerslawaai, weg- en railverkeerslawaai. Een L_{den}-norm is geschikt om de geluidbelasting van een bron die continue geluid produceert te bepalen en houdt rekening met specifieke aspecten, zoals windsnelheid, bodemreflectie en absorptie. Ook zijn bekende dosis-hinderrelaties uitgedrukt in dB L_{den}, zodat een betere voorspelling kan worden gegeven van de te verwachten hinder dan wanneer een andere norm, bijvoorbeeld de momentane norm L_{aeq}, eerst moet worden omgerekend.

Laagfrequent geluid

Windturbines veroorzaken laagfrequent geluid en zoals bij 'gezondheid algemeen' reeds is aangegeven, is niet wetenschappelijk bewezen dat laagfrequent geluid tot negatieve effecten op de gezondheid leidt. In dit verband wijst het college op het deskundigenbericht bij de uitspraak Windpark Avri [Uitspraak 201706637/1/R6 - Raad van State](#). Daarin staat dat in het RIVM uitgebrachte rapport "windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden", is geconcludeerd dat indien aan de in artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit milieubeheer vermelde normen kan worden voldaan voldoende bescherming wordt geboden tegen laagfrequent geluid. Een norm in dB L_{den} omvat het hele geluidsspectrum, dus ook het laagfrequent geluid.

Naar aanleiding van de vele vragen van omwonenden over laagfrequent geluid, is bij het plan-MER een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd (zie ook: technische bijlage plan-MER, paragraaf 3.2.4.6). Hiermee is het laagfrequente geluid van verschillende typen windturbines onderzocht. De analyse laat zien dat bij sommige typen het laagfrequente geluid een aandachtspunt kan zijn voor de dichtstbijzijnde woningen. Bij het maken van het plan-MER en PWA is de exacte locatie van de windturbines nog niet bekend. Bij een concreet initiatief zal vervolgonderzoek naar laagfrequent geluid uitgevoerd worden. Het feit dat deze verdiepingsslag nog niet in het plan-MER is gebeurd, betekent niet dat het plan-MER geen goede vergelijking tussen zoekgebieden kan maken.

In de toelichting bij het Ontwerpbesluit windturbines leefomgeving, waarin de nieuwe landelijke windturbinebepalingen in ontwerp bekend zijn gemaakt, is de Staatssecretaris ingegaan op tonaal laagfrequent geluid. Tonaliteit is extra hinderlijk en mag niet voorkomen in windturbinegeluid. Als tonaliteit toch wordt aangetoond is sprake van afwijking. De Staatssecretaris werkt een aan

36 <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-0b664dbf19b17e8adeff1020970a84586e0cb213/pdf>

meetmethodiek en een handhavingsnorm voor tonaal laagfrequent geluid die worden opgenomen in de Ministeriële regeling bij de Omgevingswet. Vooral nog lijkt het te gaan om een toeslag van 5 dB als tonaliteit optreedt.

Actueel onderzoek

In artikel 16.5 van de Omgevingswet is geregeld dat het bevoegd gezag bij het nemen van een besluit in ieder geval gebruik kan maken van rapporten met gegevens, onderzoeken of inventarisaties die niet ouder zijn dan twee jaar. Deze eis is opgenomen in de wet omdat de staat van het milieu of bijvoorbeeld de staat van instandhouding van een beschermde soort niet permanent gelijk blijft. Ook kan er sprake zijn van overige ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving, zoals overige ruimtelijke ingrepen of ingrepen in een watersysteem. Om die reden hebben onderzoeken waarin die staat van de leefomgeving een rol speelt, een houdbaarheidstermijn. Er kan echter ook gebruik worden gemaakt van onderzoeken of gegevens die ouder zijn als wordt onderbouwd dat deze gegevens nog voldoende actueel zijn.³⁷

Voor inzicht in de hinder door het geluid van windturbines is in het plan-MER onderzoek van Jansen et al uit 2008 gebruikt. Dit is een standaard werkwijze die voor elk windpark in Nederland wordt toegepast. Sinds 2008 is de markt voor windturbines volop in beweging en zijn nieuwe windturbines groter geworden. Indieners wijzen hierop en vrezen dat hogere turbines ook meer geluid maken, en dat het onderzoek uit 2008 daarom niet meer van toepassing zou zijn.

De hoogte van een windturbine hangt echter niet direct samen met de hoeveelheid geluid die een turbine maakt. Technische ontwikkelingen maken het mogelijk om stillere turbines te produceren. Daarnaast moet bij de daadwerkelijke toestemming voor een turbine aan een maximale geluidsnorm voldaan worden.

De relatie tussen geluid en hinder is in 2016 opnieuw onderzocht in Canada³⁸. Het resultaat van dat onderzoek is goed vergelijkbaar met het onderzoek van Jansen uit 2008. Aanpassing van de methode om de verwachte hinder in beeld te brengen is daarom niet nodig. Dat neemt niet weg dat het belangrijk blijft om ontwikkelingen in de tijd te volgen. Het RIVM onderzoekt opnieuw de relatie tussen geluid en hinder voor de Nederlandse situatie. De resultaten van dat onderzoek zal het college ter harte nemen.

Cumulatie of optelling van geluid

Om een realistisch beeld te krijgen van de geluidssituatie in een gebied is in het plan-MER gekeken wat de actuele geluidssituatie van een gebied is en wat de windturbines daaraan toevoegen. Hierbij zijn de cumulatieve geluidseffecten beoordeeld. In dit onderzoek is geluid vanwege scheepvaartverkeer en hoogspanningsmasten niet meegenomen omdat dit zeer plaatselijke bronnen zijn en overwegend van ondergeschikt belang. Indien op uitvoeringsniveau deze bronnen een belangrijke rol spelen, kunnen deze in vervolgonderzoek worden betrokken. Zie ook paragraaf 3.3.1.2 van het Plan-MER.

Slagschaduw

Indieners geven aan dat het ontwerp-PWA en het plan-MER zich beperken tot geluid om effecten op de gezondheid in beeld te brengen. De nadruk ligt inderdaad op de effecten van geluid, maar ook slagschaduw is in beeld gebracht. Het college begrijpt de vrees voor slagschaduw die door windturbines wordt veroorzaakt. Hoe hinderlijk slagschaduw wordt ervaren, verschilt per persoon en per situatie. Vooral slagschaduw die door de ramen naar binnen valt wordt als hinderlijk ervaren, daarom heeft het college normen voor slagschaduw voor de woning vastgesteld.

Slagschaduw met een frequentie beneden 2,5 Hz leidt niet tot verhoogde kans op epileptische aanvallen of andere gezondheidsklachten. Door de lage omwentelingssnelheden van moderne grote

37 Zie in dit verband bijvoorbeeld de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 19 juni 2024 over Windpark Elzenburg-De Geer, ECLI:NL:RVS:2024:2496.

38 D. S. Michaud, L. Marro en J. McNamee, „The association between self-reported and objective measures of health and aggregate annoyance scores toward wind turbine installations,” Canadian Journal of Public Health, Canada, 2018

windturbines treden dergelijke frequenties niet op. (een typische moderne windturbine heeft een omwentelingssnelheid van 12 omwentelingen per minuut, wat neerkomt op 0,6 bladpassages per seconde, oftewel 0,6 Hz).

Desalniettemin heeft het college in het Programma Wind Amsterdam voorgesteld voor andere gebieden dan het Havengebied een strengere norm dan de landelijke norm volgens de (concept-regelgeving) te verplichten. Deze afweging wordt op projectniveau gemaakt. Het opleggen van een strengere norm leidt tot opbrengstverlies voor de exploitant. Het belang van de omwonenden om niet met slagschaduw geconfronteerd te worden, zal worden afgewogen tegen het verwachte opbrengstverlies vanwege een strengere norm.

Bisfenol A

Bisfenol A is een weekmaker die wordt gebruikt om verschillende soorten plastics te maken, zoals polycarbonaat en epoxyhars. Deze plastics komen voor in een groot aantal uiteenlopende alledaagse producten, zoals verf, elektronica, verpakkingsmateriaal van voedsel, speelgoed, autobanden en medische hulpmiddelen. Epoxyhars wordt ook gebruikt om windturbinebladen te versterken. Tijdens de productie wordt het Bisfenol-A volledig omgezet in epoxyhars. Er kunnen echter restsporen van Bisfenol A in windturbine aanwezig zijn. Er is geen reden om aan te nemen dat Bisfenol A door erosie van windturbinebladen in hoeveelheden in het milieu terecht komt die invloed hebben op de gezondheid.

Trillingen en lichthinder

Voor een reactie op de zienswijze betreffende trillingen en lichthinder wordt in eerste instantie verwezen naar 'Gezondheid algemeen'. Opgemerkt wordt dat trillingen zijn beperkt en alleen meetbaar in de directe omgeving van een turbine. Verlichting kan nodig zijn uit veiligheidsoverwegingen en heeft geen relatie met onze gezondheid.

Wijze van berekenen

Het geluidseffect van windturbines is berekend. Met metingen kunnen geen voorspellingen over het te verwachten geluid worden gedaan, want de posities van de windturbines zijn nog niet bepaald en ook het type windturbine staat nog niet vast. De te plaatsen windturbines worden de uitgangspunten van het PWA in acht genomen. Bij een concreet project zal berekend worden hoe hoog het geluid op de gevel van de woningen zal zijn. Voor de wijze van berekenen wordt verwezen naar het plan-MER, paragraaf 3.2.2. 'rekenmethode'. Voor het vaststellen van het PWA is het detailniveau van de berekeningen voldoende. Overigens is bij de vergelijking van de zoekgebieden gekeken naar het verschil tussen de jaargemiddelde geluidbelasting en de maximale geluidbelasting als het hard waait. Hieruit is gebleken dat dit verschil voor alle woningen ongeveer hetzelfde is, een dergelijke aanpak levert geen andere resultaten op voor de vergelijking van zoekgebieden. De in de zienswijzen voorgestelde verfijningen zijn niet nodig.

Straling kabels

Straling van kabels valt buiten de reikwijdte van het plan-MER en PWA.

Andere onderzoeken, voorzorgsbeginsel

Het voorzorgsbeginsel is gecodificeerd in artikel 191 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en beoogt een degelijke milieubescherming in het geval van een risico. In de praktijk strekt het voorzorgsbeginsel zich uit tot onder meer de gezondheid van mensen, planten en dieren. De Europese Commissie heeft in een mededeling (EUR-Lex - 52000DC0001 - EN - EUR-Lex (europa.eu)) het voorzorgsbeginsel verklaard. Het voorzorgsbeginsel wordt toegepast in het kader van een risicoanalyse en risicobeheersing in de uitvoeringsfase.

Volgens artikel 3.3, Omgevingswet, wordt in de omgevingsvisie rekening gehouden met het voorzorgsbeginsel.

Het voorzorgsbeginsel dat bij het ontbreken van algemeen aanvaarde wetenschappelijke inzichten vereist niet, dat op grond van enkele andere publicaties, waarin een mogelijk verband wordt gelegd tussen windturbines en gezondheidsklachten, van de vaststelling van dit programma moet worden afgezien.

Met het uitvoeren van de onderzoeken en het opstellen van het plan-MER is voldoende vastgesteld dat het aanwijzen van gebieden voor een windturbine(park) niet leidt tot ernstige of onomkeerbare schade.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

2.5 Natuur

Quotes uit zienswijzen

“Volkstuintjes, van rafelrandjes tot ecologische paradijsjes”

“Ik ben een paar keer per jaar ooggetuige van hoe de natuur lijdt onder de festivals in de omgeving. Wat er gebeurt als de turbines er komen zal vele malen erger zijn.”

“Alles van waarde is weerloos”

Zienswijzen

Natuur algemeen

De energietransitie is belangrijk maar mag niet te koste gaan van natuur en groen. Volgens indieners is in de onderzoeken over de gevolgen van windturbines op de natuur geen rekening gehouden met de korte en lange termijn effecten van geluid op dieren. Ook is onvoldoende gewicht toegekend aan gevolgen van lichtvervuiling (door waarschuwinglampjes), vervuiling door bisfenol A (BFA) en windval voor het leefgebied van diersoorten zoals vogels en vleermuizen, waaronder diverse rode lijst soorten. In het Plan-MER is sprake van onderrapportage: tot 1000 individuen van kwetsbare winter volgens, tot 100 broedparen van kwetsbare vogelsoorten. Het plan-MER is gebaseerd op modellen en databestanden het plan-MER moet, volgens indieners, uitgebreid worden met feitelijke gebiedskennis. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van lokale kennis over de gebieden.

Windmolens leiden tot vernietiging van natuurlijke habitats, verlies aan biodiversiteit, vogelsterfte door wieken, barotrauma (sterfte) van vleermuizen, en volgens Duits onderzoek (F. Trieb) dragen windmolens sterk bij aan insectensterfte. Indieners merken op dat het draaien van wieken zorgt voor verdroging van de natuur. In het plan-Mer hoort een routekaart van alle vogelvluchten opgenomen te worden. Regenwormen zijn trillinggevoelig en hebben een cruciale rol in verschillende bodemprocessen en ze zijn van groot belang voor het ecosysteem. Ook andere bodemdieren, zoals ringslangen, padden en kikkers ondervinden nadelen van de trillingen van windturbines. Dit feit is bekend sinds 2021 en toch ontbreekt dit in het Plan-MER.

In het plan-MER worden de effecten van windturbines op trekvogels volgens het SOVON rapport 2021/09 één-op-één aangehaald. De effecten uit het SOVON rapport op populaties broedvogels worden genegeerd. Diemerscheg, Holendrecht en Haven scoren hoog op de kans dat de turbines een negatief effect hebben op de populatie broedvogels, resp, 56%, 56% en 56%. Hierdoor geeft het plan-MER een eenzijdig beeld.

In de Plan-MER is de tijdelijke en permanente schade summier in beeld gebracht. Tijdelijke schade kan aanzienlijk zijn. Schade tijdens de aanlegfase door zwaar transport naar de bouwlocatie, aanleggen van tijdelijke bouwwegen, trillingen bij bouwwerkzaamheden en aanleggen funderingen. Naarmate de bouwlocatie verder van geschikte wegen is gelegen, des te groter de schade voor de natuur.

De cumulatieve effecten van de gevolgen van windturbines op natuurgebieden en ecologische verbindingszones moeten inzichtelijk worden gemaakt

Indieners concluderen dat het Plan-MER onvolledig en op verschillende punten tekort schiet. Op grond hiervan wordt ten onrechte geconcludeerd dat er geen nadelige effecten voor de natuur zijn te verwachten. Volgens indieners verstoren windmolens de rust en de schoonheid van recreatie- en natuurgebieden. Trekbeweging van vogels en vissen worden verstoord en dat betekent onbalans in het bestaande ecosysteem. In de aangewezen gebieden is een vogeltrekroute (Knooppunt Holendrecht). Naast de directe schade door de windturbines, zal ook schade veroorzaakt worden door bijvoorbeeld de toegangswegen (voor onderhoud) en door ondergrondse kabels. De schade voor de natuur tijdens de bouwfase is onderbelicht.

BeSI-rapport

Voor een uitritvergunning moet al een BeSI-rapport overlegd worden over aanwezige beschermde diersoorten op de stoep, een BeSI-rapport lijkt voor de aangewezen groene gebieden te ontbreken.

Europese regelgeving

Indieners zijn van mening dat het plan is in strijd met de recente aangenomen Europese Natuurherstelwet, vanwege gevolgen voor biodiversiteit en milieu door aanleg en draaiende houden, en op termijn afbreken en afvoeren van de turbines.

TAC-advies

Indieners merken op dat de TAC in september 2020 negatief oordeelde over het plaatsen van windturbines in de Hoofd Groen Structuur en bij het referendum stemden de mensen in Amsterdam voor meer groen en voor de bescherming van het bestaande groen.

Gebieden

Gaasperplas en Waternet

In deze gebieden komen lepelaars, putters, ijsvogels, vossen, ooievaars, hazen en konijnen voor. De rode lijst soorten: krooneend, nachtegaal, nonnentie, keep, ransuil, komen voor in Gaasperplas en zijn niet meegenomen in de beoordeling. Het onderzoek naar natuurwaarden is niet compleet.

In par. 3.6.2.10 Zoekgebied 5C: Gaasperplas is vermeld dat twee van de turbines in het gebied binnen NNN gebied liggen. De derde beoogde turbine op het recreatiestrand nabij de surfclub is volgens indiener ook binnen NNN gelegen.

Uit par. 3.8.4.9 Lichthinder blijkt volgens indiener dat de onderzoekers niet goed geïnformeerd zijn over het gebied. Vlakbij de turbines in zoekgebied 5B en 5C is namelijk een donker gebied voor voor de fauna. De openbare verlichting is zo laag mogelijk gehouden. Twee knipperende hoge masten zou desastreus zijn.

Holendrecht

Zoekgebied Holendrecht ligt in/bij de ecologische verbindingszone en NNN gebied. Natuurgebied Hoge Dijk en Golfbaan, Landje van Geijssel (oksel A9 en A2) lijkt niet in het onderzoek te zijn betrokken. Het Landje van Geijssel is een broedgebied voor beschermde vogels.

Aanwezige soorten: spechten, groenlingen, sijsjes, puttertjes en alle soorten mezen, soorten die meestal in Afrika en soms Zuid-Europa overwinteren en hier broeden (bosrietzangers, kleine karekiet, gewone rietzanger, snorren, sprinkhaanzager, rietgors, koekoek, goudvink, goudhaantje, vuurgoudhaantje, blauwborst, ijsvogel), roofvogels en uilen (ransuilen, kerkuilen, buizerds, haviken, sperwer, slechtvalk, torenvalk, boomvalk), passanten van Natura 200 naar Natura 2000 (lepelaars, aalscholver, alle soorten ganzen, kraanvogel, zeearend, grutto, regenwulp) overwinteraars (smieten).

De onderbouwing uit Plan-MER, natuurwaarden minder hoog ontbreekt. De rijkdom aan van Hoge Dijk aan soorten vogels, amfibieën, reptielen en planten is overweldigend. In Plan-MER is dit niet benoemd. Adviezen van natuurorganisaties en expertgroep over deze locaties zijn niet positief.

Gein

Het zoekgebied Gein is een voormalige ecologische hoofdstructuur, door de plaatsing van een windturbine zal de natuur onherstelbaar beschadigen.

In par. 3.6.2.9 Zoekgebied 5B: Weesperkarspel/Gein staat volgens indiener een grote fout. Er staat nl. dat het dichtstbijzijnde NNN-gebied op ca. 320 m afstand van het zoekgebied ligt en dus buiten de verstoringszone van 200 m. Het zoekgebied grenst volgens indiener echter bijna aan NNN-gebied aan de oostzijde. Tussen NNN en zoekgebied ligt alleen een leidingentracé van ca. 90 meter breed. Andere fout is dat in het MER ten onrechte staat dat het zoekgebied inclusief overdraai niet binnen weidevogelgebied/verstoringsafstand van 200 m en ganzenfoerageergebied/verstoringsafstand van 500 m ligt. Ganzen vliegen over van Gaasperplas naar de weidegebieden. Ganzen en weidevogels rusten/foerageren in het gebied tussen zoekgebied en het riviertje Gein. Dit is door indiener onderbouwd met een foto van een zwerm ganzen in een winters landschap. De conclusies ten aanzien van soortenbescherming (vogels en vleermuizen) worden onderschreven, en daaruit blijkt volgens indiener dat het om een waardevol natuurgebied gaat waar een windturbine niet in past. Indiener is het niet eens met de constatering in het PWA (blz. 34) dat de ecologische gevolgen bij Weesperkarspel beperkter zijn dan in andere gebieden. In het plan-MER is immers Weesperkarspel afgevalen in het alternatief Natuur. Indiener is het ook niet eens met de beoordeling van gevolgen op ecologie in het plan-MER. Gevolgen op NNN moet één – zijn ipv nul, omdat een toegangsweg door NNN nodig zal zijn. Effecten op ganzenfoerageergebied moet ook – ipv 0 zijn (*foto idem als zienswijzen ook alinea hierboven*)

Diemerscheg

Het zoekgebied Diemerscheg is (nabij) NNN gebied. De ecologische waarde is van groot belang. Er loopt een vleermuizenroute langs het Amsterdam-Rijnkanaal, die mogelijk negatief beïnvloed wordt. Bij de volkstuinten is de ringslag aangetroffen. De Diemerscheg is aangelegd ter compensatie van de aanleg van de A1 en de A9 (natuurcompensatiegebied). Het belang van groene scheggen voor Amsterdam werd al aan het begin van de vorige eeuw onderkend, in de het Algemene Uitbreidingsplan 1934. De afgelopen twee jaar is hard gewerkt aan nieuwe natuur in de Diemerscheg. Het project ter voltooiing van NNN is in 2023 afgerond. Er zijn meer dan 60 vogelsoorten in de Diemerscheg, waarvan acht op de rode lijst. Vanwege compensatiegebied met natuurwaarden is het gebied niet geschikt voor windturbines.

Noorder IJ-Plas

De ecologische verbinding tussen de Noorder IJ-plas, het Twiske, Oostzanerveld, Ilperveld, Varkensland en het ten westen gelegen natuurpark Vijfhoekpark is niet beoordeeld in het Plan-MER. Vogels en vleermuizen vliegen tussen natuurgebied Spaarnewoud en Polder Westzaan en Nauernase Venen.

Maatregelen

Indieners stellen verschillende maatregelen voor de bescherming van de natuur. Voorgesteld wordt een sensor op de windturbine die ervoor zorgt dat als een vogel nadert de wieken stoppen met draaien. De natuur Diemerscheg kan gecompenseerd worden door Diemberbos, Gaasperplas en Brasapark te integreren en beter bereikbaar te maken. Indieners bevelen aan de wieken zwart te verven voor een betere zichtbaarheid voor vogels en vleermuizen.

Andere onderzoeken

Indieners verwijzen in zienswijzen naar de volgende onderzoeken en rapporten van deskundigen:

- Onderzoek universiteit Wageningen: <https://www.klimaatfeiten.nl/maatregelen/milieu-aspecten/fauna>
- <https://www.deruigehof.nl/>
- https://amsterdam.notubiz.nl/document/9947344/2/Raadsadres%20Natuurver_%20de%20Ruige%20Hof%20draagvlak%20zoekgebieden%20windmolens

- https://openresearch.amsterdam/image/2022/5/16/advies_expertgroep_windturbines_en_natuur.pdf
- <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/oproep-natuurorganisaties-aan-res-noord-holland-alternatief-nodig-voor-wind-en-zon-in-natuur>
- <https://www.itarch.nl/megaturbinesGein/Herziende%20brief%20natuurorganisaties%20zon%20en%20wind%20De%20Ronde%20Venen-1.pdf>
- <https://energieregionh.nl/app/uploads/2022/04/Randvoorwaarden-Advies-RES-Klankbordgroep-Natuur-en-Landschap-4-4-22.pdf>
- [Onze deelgebieden - Over - Groengebied Amstelland \(groengebied-amstelland.nl\)](https://www.groengebied-amstelland.nl)
- <https://www.uva.nl/content/nieuws/persberichten/2024/07/radars-laten-vogeltrek-en-risico-op-aanvaring-met-windturbines-zien.html?origin=C7q0vSuQiCeMfPYaosIew>
- [Paint it black: Efficacy of increased wind turbine rotor blade visibility to reduce avian fatalities - May - 2020 - Ecology and Evolution - Wiley Online Library](https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/oik.08166)
- <https://www.waarneming.nl/locaties/7323/photos/> <https://nsojournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/oik.08166>
- https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2023/Juni_2023/Onthulling_herdenkingsbord_werkkamp_Betlem_en_afronding_werkzaamheden_Diemerbos
- https://www.noordholland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Herinrichting_Diemerscheg/Over_het_project
- <https://nsojournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/oik.08166>
- <https://www.amsterdam.nl/projecten/diemerscheg/projecten/>
- https://research.rug.nl/files/212582519/Oikos_2021_Velilla_Vibrational_noise_from_wind_energy_turbines_negatively_impacts_earthworm_abundance.pdf

Overwegingen college

Het plan-MER stelt niet dat er geen effecten zijn. Voor concrete vergunningprocedures zal uit locatiespecifiek vervolgonderzoek moeten blijken dat kan worden voldaan aan de eisen uit de wet op het gebied van beschermde soorten en gebieden. Daarbij zal ook veldonderzoek voor zowel vogels als vleermuizen moeten worden uitgevoerd.

Een BeSI-rapport is minder uitvoerig en gedetailleerd als het ecologisch onderzoek dat ten grondslag ligt aan de Plan-MER. Ten behoeve van het Plan-MER is alle op dat moment beschikbare informatie van beschermde soorten geraadpleegd (o.a. NDFF en Amsterdamse data en kennis) en uitvoerig getoetst aan mogelijk negatieve effecten door windenergie. Naast data-analyse betreft dit ook het raadplegen van (stads)ecologen en soortexperts. De beheerder van BeSI (Bij12) geeft dan ook op zijn website aan dat BeSI “*vooral gebruikt wordt voor werkzaamheden op kleine schaal. Bijvoorbeeld werkzaamheden aan en rondom het huis en in de tuin. Mede daarom heeft de locatie die u kunt kiezen een oppervlakte van maximaal 100 x 100 meter. Gaat het om werkzaamheden voor een groter project of in een natuurgebied? Dan kan onderzoek door een deskundige nodig zijn, bijvoorbeeld een ecoloog of iemand met kennis van soorten. Niet alle beschermde soorten zitten in BeSI, maar wel de ongeveer 400 soorten die het meest relevant zijn voor de werkzaamheden waarvoor BeSI is te gebruiken.*” In het PWA staat omschreven dat een initiatief grondig wordt getoetst aan de geldende natuurwetgeving en – beleid. Tijdens initiatief-/vergunningsfasen voor windenergie is uitvoeriger ecologisch (veld)onderzoek noodzakelijk dan de BeSI kan bieden. Alle op dat moment beschikbare natuurdata en kennis in relatie tot windenergie zal dan onderdeel moeten uitmaken van de analyse en toetsing.

Er zijn diverse mitigerende maatregelen mogelijk bijvoorbeeld het stilzetten van de windturbines op momenten van verhoogde activiteiten binnen de rotorzone door insecten, vogels en/of vleermuizen. Wetenschappelijk onderzoek en monitoring zijn de basis voor het goed kunnen inregelen van deze ‘stilstand’, omwille van minimale risico's voor dieren en een optimale energieopbrengst. Windturbines hoeven niet stilgezet te worden als de omstandigheden in theorie geschikt lijken voor

vleermuizenmigratie, maar dat in de praktijk blijkt dat er geen activiteit is doordat vleermuizen nog onderweg zijn of al gepasseerd zijn. af en toe stilzetten. Het college volgt en stimuleert daarom de (inter)nationale kennis- en beleidsontwikkelingen, én jurisprudentie aangaande de ecologische inbedding van windinitiatieven en zal voortschrijdende kennis over mitigerende maatregelen meenemen in opvolgende toetsing van Amsterdamse windinitiatieven. Als uit onderzoek blijkt dat deze maatregelen nodig en mogelijk zijn, dan zullen ontwikkelaars van windturbines wettelijk dergelijke maatregelen moeten inbouwen. Dit zal dan tevens door bevoegd gezag als eis worden opgenomen in de te verlenen vergunning.

Natuur is overal aanwezig; in de stad, in de stadsranden tot ver daarbuiten in grote natuurgebieden. Vanaf het maaiveld (en daaronder) tot kilometers hoog in de lucht. In elke windrichting van Amsterdam is bijzondere natuur, en het plaatsen van windturbines (of andere energiebronnen) heeft overal effecten op natuur. Windturbines leveren nergens (enkel³⁹) een positieve impact op natuur. Niet in de Amsterdamse stadsranden, maar ook niet in de polder of de Noordzee. Nadelige effecten op en verandering voor natuur is overal en onontkoombaar. Gemeente Amsterdam zet daarom in op een natuurinclusieve energietransitie, waar negatieve effecten op natuur beheersbaar en in balans blijven tot onze behoefte naar het winnen van energie. Wetenschappelijk onderzoek en innovaties om dierlijke slachtoffers te reduceren, zoals het radaronderzoek van de UvA, zijn essentieel om een volgende stap te zetten in de natuurinclusieve energietransitie, waar windenergie onderdeel van is.

Over het verzoek om per zoekgebied gebruik te maken van lokale kennis overweegt het college het volgende. Voor effectanalyse natuur is het gebruik van lokale kennis essentieel. Dit betreft zowel de natuurdata (waarnemingen) gekoppeld aan de geografische gebieds-/windontwikkelingen (o.a. via NDFF en natuurdata gemeente Amsterdam), maar ook de lokale kennis van en deskundigheid over natuur (verspreiding, gedrag) van (stads)ecologen en soortexperts in relatie tot windenergie. Dit betreft gebruik van bestaande kennis en de ontwikkeling van nieuwe inzichten en kennis, zoals het radaronderzoek van de UvA. In Plan-MER-fase was dit laatste onderzoek nog niet beschikbaar, maar vanaf de vervolfasen is ook dit onderzoek met bijbehorende data en inzichten beschikbaar en bruikbaar voor vervolganalyses en afwegingen. De toepasbaarheid van dit onderzoek zal zich de komende jaren verder blijven ontwikkelen. Gemeente Amsterdam zal deze kennisinnovaties blijven volgen en stimuleren, én de relevante uitkomsten (laten) toepassen.

De ligging van (delen van) aangewezen zoekgebieden in Natuurnetwerk Nederland betekent een zwaardere onderzoeks- en compensatieopgave. Het kan blijken dat plaatsing in deze gebieden toch op onoverkomelijke hordes stuit. In dat geval gaan de windturbines niet door.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

³⁹ bij plaatsing van windturbines kan de voet natuurinclusief worden ingericht, waardoor extra schuil- en/of verblijfplaatsen gerealiseerd kunnen worden voor lokale grond- en/of watergebonden fauna. Hierbij dient echter wel rekening te worden gehouden met het ongewenst aantrekken van soorten (insecten) onder een windturbine die onder specifieke omstandigheden omhoog de wieken in vliegen, met andere op hen jagende soorten (vogels en vleermuizen) in hun kielzog. In de nadere uitwerking van zoeklocaties zal een landschapsecologische analyse hier meer inzicht in moeten geven. Een uitkomst kan dan ook zijn dat specifieke compenserende maatregelen op enige afstand van de windturbine worden getroffen.

2.6 Landschap

Zienswijzen⁴⁰

Volgens het Plan-MER hebben windturbines een 'landmark-waarde'. Indieners zijn van oordeel dat windturbines geen enkele waarde hebben voor het landschap, sterker het landschap zal ingrijpend veranderen en er zal horizonvervuiling optreden. De aanwezigheid van deze grote structuren zal het uitzicht en esthetische waarde verminderen. Kleinere windturbines in grotere aantallen zijn beter inpasbaar in het landschap en leveren gezamenlijk evenveel op. Indieners zijn van oordeel dat de visualisaties geen reëel beeld geven van de effecten van een windturbines op het landschap. Een visualisatie van een windturbine op een afstand van 350 meter van een woning is een realistische weergave van de effecten van een windturbine op het landschap. Indieners hebben in de zienswijzen foto's meegestuurd van windturbines op de ware afstand van woningen. Deze foto's zouden, volgens indieners, betrokken moeten worden bij de beoordeling van de effecten op het landschap. Visualisaties van Gaasperplas en Weesperkarspel ontbreken ten onrechte, zodat landschappelijke effecten van die gebieden op het omliggende cultuurhistorische Geinlandschap natuur en bebouwing niet beoordeeld kunnen worden. Indieners wijzen op het addendum plan-MER WOL NH, waarin wordt aanbevolen visualisaties te maken.

Indieners geven aan dat windturbines het UNESCO-werelderfgoed aantasten en de status als werelderfgoed verloren kan gaan.

Landschappelijke waarden zijn vastgelegd in Bijzonder Provinciaals Landschap en in de Omgevingsverordening NH2022. Indieners zijn van mening dat het plaatsen van windturbines in strijd met beschreven waarden is. Volgens indieners zijn het cultuurlandschap, met onder meer het scheggenlandschap, de lijnstructuren en ook de hoogspanningsverbindingen niet over de gemeentegrens, van het Gein-gebied en de Gaasperzoom onvoldoende of niet gewogen in het Plan-MER. Indieners merken op dat voor bij is gegaan aan de afspraken over de gemeentelijke herindeling, besluit Tweede Kamer der Staten-Generaal nr. 20328, vergaderjaar 1987 – 1988. Hierin is o.a. op blz. 10 vastgelegd dat: „...” verlegging van de grens tussen de gemeenten Abcoude en Amsterdam in het Geingebied uit landschappelijk oogpunt aanbeveling verdient. Immers door het gehele Gein met beide oevers onder een gemeente te brengen, kan er eenheid van beleid worden bereikt, hetgeen de instandhouding van het waardevolle natuurgebied ten goede zal komen”.

Gelet op eerdere besluit van de provincie om geen vergunning te verlenen voor het plaatsen van windturbines vanwege beschermde waarde van de Hollandse Waterlinie, waarbij de afstand van de windturbine (tiphoogte 155 m) tot de beschermde zone 5,4 km bedroeg, verwachten indieners dat de vergunning voor deze gebieden geweigerd zal worden. De windturbines bevinden zich hoger (tiphoogte 212 m) en bevinden zich op een afstand van 3,4 km (knooppunt Holendrecht), 0,89 km (Weesperkarspel) en 1,9 km (Gaasperplas).

⁴⁰ Indieners verwijzen naar volgende onderzoeken, publicaties en regelgeving:

- https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Bijzonder_Provinciaal_Landschap/Documenten/Bijzonder_Provinciaal_Landschap_32_landschappen_en_kernkwaliteiten.pdf
 - https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR703568/#cmp_7
 - https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Cultuur_en_Erfgoed/Hollandse_Waterlinies/Beleidsdocumenten/Gebiedsanalyse_Hollandse_Waterlinie_SvA_Noord.pdf&ved=2ahUKewiOjKrfw6yHAXUihP0HHeSZBO4QFnoECBYQAQ&usg=AOvVaw2m7HPDIOYA6Iz0tCrLeGoL
 - Effectmeting windturbines op werelderfgoed Kinderdijk | Praktijkvoorbeelden | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
 - <https://www.trouw.nl/nieuws/elbedal-dresden-is-geen-werelderfgoed-meer-bab55e18/>
 - <https://www.unesco.nl/nl/artikel/unesco-ontneemt-liverpool-de-werelderfgoedstatus>
 - https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https%3A//www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Cultuur_en_Erfgoed/Hollandse_Waterlinies/Beleidsdocumenten/Uitvoeringsprogramma_Hollandse_waterlinies_2022_2025.pdf&ved=2ahUKewiMgb6Ht6yHAXVwk_OHHRMwCwMQFnoECBoQAQ&usg=AOvVaw0N59GffUi2KLutxbCdof4w
- (Uitvoeringsplan Hollandse Waterlinies 2022-2025)

Om het culturele erfgoed en specifiek de Hollandse Waterlinie te beschermen is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) vastgesteld volgens welke de Provincie Utrecht namens de 4 provincies het aanspreekpunt is. Indieners merken op dat de bescherming van de waarde van de Hollandse Waterlinie in het Plan MER wordt genegeerd. Er ontbreekt een Heritage Impact Assessment (HIA).

Holendrecht

De windturbine bij Knooppunt Holendrecht sluit niet aan bij bestaande infrastructuur en de bestaande windmolen de Amstelvogel in Ouderkerk aan de Amstel.

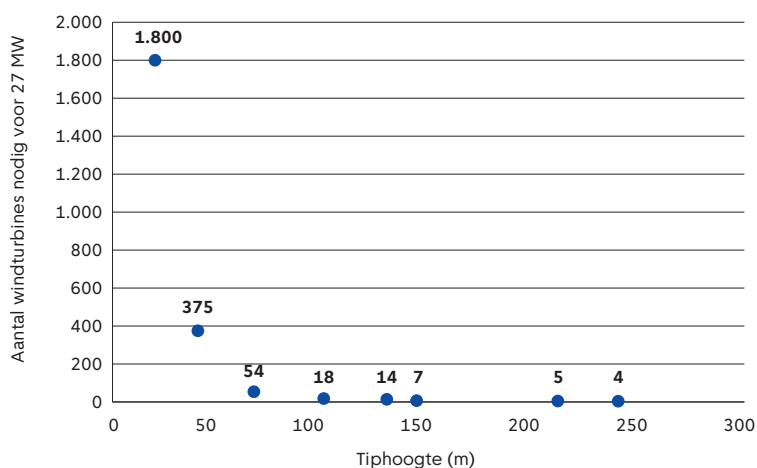
Gaasperplas

Windturbines bij Gaasperplas gaan ten koste van UNESCO werelderfgoed en de Hollandse Waterlinie.

Overwegingen college

Landschap is een gebied dat door mensen wordt waargenomen en waarvan het karakter wordt bepaald door natuurlijke of menselijke factoren en de interactie daartussen. Een landschap verandert voortdurend als gevolg van natuurlijke processen of door menselijk ingrijpen. Het plaatsen van windturbines heeft invloed op het landschap. Het college erkent dat ook in de aangewezen gebieden de landschappelijke impact aanzienlijk zal zijn. Dit is onderdeel van de belangenafweging tussen bijdrage aan de energietransitie en de klimaatdoelen enerzijds, en de negatieve milieueffecten (waaronder landschappelijke impact) anderzijds.

Windturbines zijn al snel zo groot dat ze de bestaande landschappelijke schaal overstijgen. Onder een landmark wordt verstaan een te herkennen bouwwerk in het landschap of in een stad. Als een windturbine zorgvuldig in het landschap wordt ingepast, kan dit hieraan als landmark een waarde worden toegekend. Windturbines die zo klein zijn dat zij in het landschap ingepast kunnen worden leveren per stuk zo weinig elektriciteit op dat er honderden tot duizenden geplaatst moeten worden om aan de doelstelling te komen.

In het plan-MER zijn visualisaties gemaakt met de inpassing van de windturbines in het landschap. Het college is van oordeel dat met deze visualisaties de gevolgen voor het landschap in de juiste verhouding zijn weergegeven en dat het college deze visualisaties aan haar oordeel ten grondslag heeft kunnen leggen. Uit de zienswijzen volgt dat indieners zich zorgen maken op een verstoring van het uitzicht vanuit hun woning of het effect op de omgevingskwaliteit rond de woning. Het college is van oordeel dat deze zorgen van andere aard en op een ander detailniveau zijn dan de landschappelijke

kwaliteit. Voor de beantwoording van de zienswijze voorzover deze betrekking hebben op de gevolgen voor de woonkwaliteit, wordt verwezen naar paragraaf 2.1, Milieugevolgen aangewezen gebieden en paragraaf 2.4, Gezondheid.

Het UNESCO-werelderfgoed was een van de beoordelingscriteria in het plan-MER om de gevolgen voor Landschap en Cultuurhistorie in beeld te brengen. Daaruit blijkt dat een mogelijke turbine in het gebied Gaasperplas geen effect heeft op het UNESCO-werelderfgoed. De gebieden Diemerscheg, Weesperkarspel/Gein en Knooppunt Holendrecht zijn licht negatief beoordeeld. Van afwaardering van het UNESCO-werelderfgoed is vooralsnog geen sprake. Bij een eventuele inpassing van windturbines in de aangewezen gebieden zal indien nodig een Heritage Impact Assessment (HIA) worden opgesteld. De provincie Noord-Holland heeft in de omgevingsverordening instructieregels voor omgevingsplannen opgenomen en die zullen in acht genomen worden. Bij Gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies (GR) is een gemeenschappelijk orgaan opgericht. Eén van de kerntaken van dit orgaan is de harmonisatie van beleid van deelnemende provincies. Het beleid is vertaald in de provinciale omgevingsverordeningen van de verschillende provincies.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

2.7 Veiligheid

Zienswijzen

Indieners hebben zorgen over de veiligheid in de directe omgeving van windturbines. Er zijn zorgen over de breuk van een turbineblad of andere onderdelen van een windturbine, of over het omvallen van de hele windturbine waarbij gebouwen, mensen of vitale infrastructuur worden geraakt. Hetzelfde geldt ook voor bijvoorbeeld ijsval en bij brand in de turbine. De aanwezigheid van kritieke infrastructuur en de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen in de nabijheid van de windturbines vergroten de kans op gevaarlijke situaties. De plaatsing van windturbines langs wegen zorgen voor afleiding en belemmeren het veilig wegverkeer. Een calamiteit van een windturbine nabij een vaarweg levert gevaarlijke situaties op voor schepen, de situatie is nog ernstiger als de schepen gevaarlijke stoffen vervoeren. Windturbines leveren gevaarlijke situaties op voor het vliegverkeer.

Waternet, Gaasperplas, Weesperkarspel

De windturbines een mogelijke bedreiging voor de kritieke infrastructuur en de waterkwaliteit op het waterzuiveringsterrein van Waternet. De aanwezigheid van opslag en verwerking chemische stoffen zoals ozon, natronloog, ijzerchloride, dieselolie, vloeibare zuurstof en zoutzuur bij Waternet is ten onrechte niet meegenomen in het plan-MER, de beoordeling is onjuist. Dit maakt een turbine onmogelijk binnen een contour van 588 meter volgens 'veiligheid en windturbines risicozonering' blz. 3, dit betekent dat een aanwijzing van Gaasperplas en Weesperkarspel is niet mogelijk. De voorgenomen uitbreiding van Waternet is ten onrechte niet betrokken in het onderzoek. De zuidoostelijke oever van de Gaasperplas lijkt op het oog mogelijk, in dit gebied lopen echter vitale uitgaande hoofddrinkwaterleidingen. Binnen de risicocontouren van een mogelijke windturbine ligt bovendien een gebouw voor onderhoudspersoneel. Deze belemmeringen ontbreken in plan-MER

Hoge Dijk

Onder het zoekgebied Hoge Dijk loopt een risicovolle hogedrukgasleiding. Het zoekgebied Hoge Dijk ligt langs een onoverzichtelijk deel van de A2 waar nu al veel ongelukken gebeuren, het plaatsen van windturbines maakt de situatie nog onoverzichtelijker. Ook de giftrein loopt langs het grensgebied. Indieners zijn van oordeel dat de risico's in het Plan-MER zijn onderbelicht.

Diemerscheg

Het zoekgebied Diemerscheg ligt te dicht bij hoogspanningsleidingen en buisleidingen (externe veiligheid).

Voorts zijn indieners van oordeel dat het Plan-MER onvolledig is. Zo ontbreekt in paragraaf 3.5.1.6 de waterkering van het Hoogheemraadschap Rijnland. Ook ontbreekt in het Plan-MER een onderzoek naar de externe veiligheid in de bouwfase. Volgens indieners moet per zoekgebied onderzocht worden welke gebeurtenissen, zoals mastfalen, rotorfalen, kraanomval) kunnen leiden tot grote rampen en ongevallen, welke maatregelen kunnen worden genomen en hoe dit meeweegt in de vaststelling van voorkeurslocaties. Ten derde ontbreekt in het Plan-MER een onderzoek naar het cumulatieve risico van meerdere windturbines op een locatie. Ook het domino-effect heeft onvoldoende aandacht in het Plan-MER. Zo is het denkbaar dat een calamiteit bij een windturbine andere calamiteiten veroorzaakt. Een schip met gevaarlijke stoffen wordt geraakt door een windturbine en vaart tegen een brug aan, er breekt brand uit, de brug stort in, met alle gevolgen aan dien.

Indieners merken op dat het Plan-MER niet aan het besluit ten grondslag kan worden gelegd omdat het vigerende Rekenvoorschrift Omgevingsveiligheid Module IV - Windturbines als onderdeel van het BEVI niet is gevolgd en risico-contouren (10-5, 10-6) niet grafisch zijn weergegeven. Een detailassessment van mogelijke kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten binnen de risicocontouren, ontbreekt. Bij de waterzuivering is een overdekte kinderspeelplaats, over het Amsterdam-Rijnkanaal varen tankers met LPG, olie-raffinageproducten en chemicaliën. Informatievoorziening is onvolledig, rapport moet worden aangevuld en nieuwe consultatieronde is noodzakelijk.

Vanwege het ontbreken van essentiële informatie als ook het niet naleven van vigerende regelgeving zal nieuw onderzoek nodig zijn en moet het Plan-MER worden aangevuld. Deze wijziging is van dien aard dat een nieuwe consultatieronde noodzakelijk is.

Overwegingen college

Windturbines moeten, net als andere installaties, voldoen aan strenge eisen op het gebied van veiligheid. Daarbij wordt ook gekeken naar aantallen passanten, ijsafworp, kwetsbare objecten, nabijgelegen infrastructuur etc.

In het plan-MER is met behulp van een referentiewindturbintype en concrete onderzoekopstellingen inzichtelijk gemaakt welke aandachtspunten er in de zoekgebieden spelen. Externe-veiligheidseffecten zijn sterk afhankelijk van de precieze windturbinelocatie. Daarom moet voor concrete projecten (met waarschijnlijk andere windturbineposities) locatiespecifiek vervolgonderzoek aantonen dat de definitieve posities aan deze eisen kunnen voldoen. Dergelijk vervolgonderzoek kijkt ook in meer detail naar opslag en verwerking van gevaarlijke stoffen in de omgeving van de windturbines.

Windturbines moeten voldoen aan strenge eisen op het gebied van brandveiligheid.

In het kader van de vergunningenprocedure voor windturbines vlak bij knooppunten en op-/afritten van snelwegen kan verkeersveiligheidsonderzoek aan de orde zijn. Dit zorgt ervoor dat situaties die uit oogpunt van de verkeersveiligheid ontoelaatbaar zijn niet kunnen optreden.

In het voormalige Activiteitenbesluit en de nieuwe landelijke concept regels voor windturbines staan normen ten aanzien van de veiligheid van windturbines. Het gaat om het risico van het afbreken van de mast of een (deel van een) rotorblad, of van ijsafwerping door de windturbine. Om dit risico tegen te gaan is voorgeschreven dat windturbines moeten voldoen aan technische veiligheidseisen opgenomen in NEN-richtlijnen. Deze richtlijnen maken onderscheid naar de hoogte van de windturbine. Daarnaast is voorgeschreven dat jaarlijks technische inspectie van de windturbine verplicht is.

In tegenstelling van wat sommige indieners aangeven zijn de risicocontouren (10^{-5} en 10^{-6}) van de windturbines grafisch weergegeven in paragraaf 3.5.3 van het digitale MER.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

2.8 Bodem

Zienswijzen

In het natuuronderzoek zijn ten onrechte de effecten op de bodem niet onderzocht (voetafdruk turbine en oppervlak dat nodig is voor aanleg en onderhoud turbine inclusief funderingen en graafwerkzaamheden tbv kabels. Deze infrastructurele werken en funderingen hebben nadelige effecten voor de bodemgesteldheid. Indieners wijzen op:

- de inklinking van veengrond in o.a. het Diemerbos (Weesperkarspel), ten gevolge waarvan de uitstoot CO₂ zal toenemen. Het inklinken van de bodem zal ook negatieve gevolgen hebben voor de biodiversiteit (planten en dieren) en voor hydrologie;
- het verwijderen van vegetatie waaronder het kappen van bomen leidt tot bodemerosie.

Daarbij zal door de trillingen tijdens de aanleg en de trillingen bij gebruik van de windturbine leiden tot een vermindering van regenwormen. Regenwormen zijn van belang voor de bodemstructuur.

Indieners merken op dat de bodem bij Gein 3 is verzakt en niet geschikt is voor zware windturbines. Dubbele ramen trillen als er een helikopter overvliegt, een zware vrachtwagen voorbij rijdt of als in de buurt een muziekfestival wordt gehouden. Indieners verwachten dat een windmolen dit effect zal versterken.

Er loopt en breuklijn van Roermond tot Amsterdam Zuidoost. Een aardbeving ca 30 jaar geleden in Roermond gaf bevingen tot in Amsterdam ZO, rond die tijd ontstond een grote sinkhole in het fietspad van het Bijlmermeerpas. Indieners zijn van oordeel dat de bodem is vanwege deze breuklijn niet geschikt is voor het plaatsen van grote windturbines. In het Plan-MER is hieraan voorbijgegaan.

Overwegingen college

Windturbines worden onderheid. Indien de omgeving daartoe aanleiding geeft wordt hieraan voorafgaand bodemtechnisch/geofysisch onderzoek uitgevoerd. Windturbines veroorzaken geen significante trillingen in de bodem op een afstand groter dan enkele meters. Geluid van windturbines is daarom niet zodanig dat het ramen van woningen zal doen bewegen. Tijdens de bouw van de windturbines kunnen er wel tijdelijk trillingen zijn door de heilwerkzaamheden. Als onderdeel van de voorbereiding wordt per locatie onderzocht welke heilmethode toegepast zal worden.

Negatieve effecten op natuur, het onderzoek ernaar, de analyse en noodzaak tot eventuele mitigatie en compensatie (beschermde) natuur zijn besproken in 1.5 Natuur. Specifiek voor bodem wordt in de zienswijzen ook verwezen naar het belang van regenwormen en veranderende hydrologie met nadelige effecten voor natuur als gevolg. Gemeente Amsterdam investeert de laatste jaren steeds meer in kennis en concrete verbetering van de bodembiodiversiteit. We onderstrepen het belang van het borgen van bestaande bodembiodiversiteit ter plaatse van nieuwe windturbines. Dit is onderdeel van de natuurinclusieve energietransitie en de algehele Amsterdamse opgave om de bodembiodiversiteit te beschermen en verbeteren. Net als een gezonde bodem vol leven (bodembiodiversiteit) is de hydrologische toestand essentieel voor bestaande natuurwaarden. Als deze natuurwaarden beschermd zijn vanwege de aanwezigheid van specifieke middelen natuurwetgeving of Amsterdams beleid beschermde soorten, of dat de turbinelocatie onderdeel is van een beschermd gebied (o.a. Natuur

Netwerk Nederland, Hoofdgroenstructuur of Ecologische Structuur), dan is de hydrologische toestand onderdeel van de te beschermen natuurwaarden. Buiten deze beschermde status streeft gemeente Amsterdam ook naar een gezonde bodem en rijke bodembiodiversiteit.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

2.9 Onafhankelijkheid onderzoek

Zienswijzen

Indieners vragen zich af of de onderzoeken voldoende betrouwbaar zijn. De drie externe adviesbureaus, Bosch en Van Rijn, Rebelgroup en de Anteagroup, zijn aangesloten bij Nedzero. Nedzero is een brancheorganisatie voor de windenergie. De leden van deze brancheorganisatie zijn exploitanten van windenergie, ingenieursbureaus, aannemers, windcoöperaties, etc. Dit betekent dat de onderzoeksbureaus een financieel belang hebben bij de ontwikkeling van windturbines. Gelet hierop, is het aannemelijk dat de adviesbureaus niet onafhankelijk zijn en er geen sprake is van onafhankelijk en betrouwbaar milieu-onderzoek.

Indieners merken op dat er tal van onafhankelijk adviesbureaus zijn, zoals bijvoorbeeld TNO en Peutz. Indieners vragen hoe de (openbare) selectieprocedure is verlopen en hoe de opdrachtverstrekking aan de drie geselecteerde adviesbureaus is verlopen.

Overwegingen college

Het plan-MER is opgesteld door een deskundig bureau. Het bureau heeft deskundigen in dienst en heeft geen belang bij het al dan niet doorgang vinden van het PWA. Daarnaast wordt de onafhankelijkheid en kwaliteit van de milieu informatie gewaarborgd door een advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage over het plan-MER.

De Commissie mer is een onafhankelijke stichting. Zij is in een eerdere fase op vrijwillige basis door de gemeente om advies over de NRD voor dit plan-MER gevraagd. Zowel de zienswijzen over de NRD als over het ontwerp-PWA en plan-MER zijn onverplicht aan de Commissie mer overlegd, zodat deze betrokken zijn in het advies. De gemeente volgt het advies van de Commissie mer op. Inmiddels heeft de Commissie mer geadviseerd dat het plan-MER de essentiële informatie bevat om over het PWA te kunnen besluiten. De aanbevelingen in het advies zullen ook worden opgevolgd (zie ook onder Commissie mer).

De aanbesteding van de bureau Bosch en van Rijn is verlopen volgens een selectie aan de hand van vooraf bepaalde criteria. De aanbesteding was openbaar.

De zienswijzen leiden niet tot wijzigingen

3 Adviezen stadsdelen & stadsgebied Weesp

Dit hoofdstuk bevat de beantwoording van de gevraagde adviezen van de stadsdelen Noord, Oost en Zuidoost en Stadsgebied Weesp en het ongevraagde advies van de stadsdeelcommissie Zuidoost, over het ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030, ontwerp plan-MER en het voornemen aanwijzing van het havengebied als versnellingsgebied voor windenergie in de zin van REDIII, inclusief bijlagen. De gevraagde adviezen zijn in dit hoofdstuk kort samengevat. Het feit dat de adviezen zijn samengevat betekent niet dat onderdelen die niet expliciet genoemd zijn, niet bij de beoordeling zijn betrokken. De adviezen zijn in zijn geheel beoordeeld. De volledige gevraagde adviezen zijn als bijlage bijgevoegd. De stadsdelen waar geen zoekgebied was aangewezen zijn niet om een advies gevraagd; deze hebben evenmin een ongevraagd advies ingediend.

Het college dankt de stadsdelen en het stadsgebied voor de tijd en moeite die is genomen om mee te denken en suggesties te doen over het plan-MER, het PWA en de aanwijzing van de haven als versnellingsgebied in de zin van REDIII. Het college begrijpt de zorgen en daarom zijn de adviezen uitdrukkelijk betrokken bij de besluitvorming.

3.1 Stadsgebied Weesp advies bestuurscommissie

De bestuurscommissie van het stadsgebied Weesp (BC) onderschrijft de keuze voor het havengebied als zoeklocatie voor windturbines en staat kritisch ten opzichte van de zoekgebieden buiten het havengebied. De BC is het niet eens met gemaakte afwegingen en keuzen. Het is onduidelijk hoe aanvaarbare risico's zijn gedefinieerd en welke boven- of ondergrenzen zijn gehanteerd.

De BC adviseert:

1. De gemeentelijke ambitie van 127MW niet te beschouwen als een harde opgave;
2. Locatie Diemerscheg, geheel gelegen binnen de grenzen van het stadsgebied Weesp, te laten vervallen. BC stemt niet in met de realisatie van windturbines in dit gebied.
3. Locatie Gaasperplas en Weesperkarspel te heroverwegen, waarbij 'gezondheid' zwaarder weegt dan 'ambitie';
4. Te garanderen dat de meest moderne en stille motors worden gebruikt;
5. Te garanderen dat windturbines worden stilgezet als deze extra hinderlijk zijn voor omwonenden of natuur;
6. Te garanderen dat omwonenden gecompenseerd worden voor de overlast die zijn ervaren door korting op de energierekening. Voorgesteld wordt bijvoorbeeld 5 cent/Kwh voor alle omwonenden binnen een straal van 2 km.

Ad. 2 Locatie Diemerscheg

De BC merkt op dat de locatie Diemerscheg is aangewezen als Bijzonder Provinciaal Landschap, en deel uitmaakt van Natuur Netwerk Nederland (NNN) en de ecologische structuur van Amsterdam. Het is essentieel dat waarden in dit gebied behouden blijven en versterkt worden. Het plaatsen van windturbines heeft op deze waarden een negatief effect. De landschappelijke impact van windmolens in dit gebied is erg groot en de gevolgen voor de gezondheid en uitzicht zijn negatief. Bij de afweging is onvoldoende rekening gehouden met de volkstuinparken Frankendael en Linnaeus. Deze parken worden vanaf april tot oktober intensief gebruikt door mensen die daar overnachten en recreëren. De tuinhuisjes moeten beschouwd worden als woningen.

Reactie college

Ad1. Ambitie 127 MW

In de RES 1.0 (vastgesteld door de gemeenteraad, maart 2020) en de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 (vastgesteld door het college, maart 2020) is de ambitie vastgelegd om tenminste 127MW opgesteld vermogen windenergie te realiseren voor 2030. Daarvan is in het derde kwartaal van 2024 reeds 75MW gerealiseerd. In het PWA is onderzocht hoe hieraan voldaan kan worden. Het PWA wijzigt de doelstelling niet. Verwezen wordt naar de beantwoording van de zienswijzen in paragraaf 1.1 Doelstelling, van dit document.

Ad 2 Diemerscheg

Om een goed en objectief beeld te krijgen van gebieden waar het plaatsen van windturbines mogelijk zijn, is een plan-MER opgesteld. In het plan-MER zijn de milieugevolgen zoals geluid, externe veiligheid, natuur en landschap onderzocht. Naar het oordeel van het college zijn de gevolgen voor het gebied Diemerscheg op voorhand niet van dien aard, dat in het gebied geen turbines zouden kunnen worden ingepast. Het college merkt op dat in het plan-MER milieugevolgen voor het gebruik van de volkstuinen in beeld is gebracht (zie ook beantwoording bij 2.3, Recreatie). Uiteraard is vervolgonderzoek nodig bij een concreet initiatief in dit gebied. Een onderdeel van het vervolgonderzoek is om meer in detail de milieugevolgen in beeld te brengen en welke mitigerende maatregelen mogelijk en nodig zijn. In het gebied is ook fysieke ruimte voor optimalisaties. Dit wordt in nauwe samenwerking met onder andere de provincie Noord-Holland en de gemeente Diemen onderzocht. Ecologische waarden en belangen – zowel in de aanleg- als in de gebruiksfase – en een zorgvuldige landschappelijke inpassing komen hier aan de orde. Ook de mogelijke gevolgen voor het gebruik als volkstuin zijn een onderdeel van de nadere afwegingen over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, voordat daadwerkelijk toestemming voor een turbine gegeven wordt.

Het college ziet dan ook geen aanleiding de aanwijzing van dit gebied te wijzigen

Ad 3 Gaasperplas en Weesperkarspel

Het voorgestelde gebied Oeverrand Gaasperplas komt te vervallen. Voor de motivering verwijst het college naar de reactie bij paragraaf 1.2, keuze aangewezen gebieden, onder het kopje '*Andere samenstelling/prioritering aangewezen gebieden dan in ontwerp PWA- en aanwijzing Oeverrand Gaasperplas, Weesperkarspel/Gein en Knooppunt Holendrecht*'.

Het college is van oordeel dat de voorgestelde aanwijzing van Weesperkarspel niet wijzigt omdat op voorhand geen onaanvaardbare risico's voor de gezondheid zijn te verwachten, en ook overige aspecten daar op voorhand geen aanleiding toe geven. Ook voor dit gebied geldt dat bij een concreet initiatief vervolgonderzoeken nodig zijn.

Ad 4,5 en 6 Gevraagde garanties

Het geven van de gevraagde garanties valt buiten de reikwijdte van het PWA. Bij de beoordeling van een concreet initiatief zal de initiatiefnemer met akoestisch onderzoek moeten aantonen dat aan de gevraagde normen voor een aanvaardbaar geluidsniveau kan worden voldaan. Ook kunnen aan de omgevingsvergunning voor het bouwen van de windturbine voorwaarden worden verbonden. De handhaafbaarheid van windturbinegeluid, inclusief de wijze van handhaving bij het optreden van hinder vallen buiten de reikwijdte van het PWA. In beginsel gelden voor het handhaven van bijvoorbeeld geluidsnormen voor windturbines dezelfde middelen als bij andere bronnen. Het college is echter voornemens voor deze specifieke bron met de OD NZKG heldere afspraken te maken zodat het voor omwonenden duidelijk is waar ze met hun klachten terecht kunnen.

Het college merkt voorts op dat het college waarde hecht aan de mogelijkheid van financiële participatie en lokaal eigendom bij windenergieprojecten. Verder kan mogelijk een beroep op

nadeelcompensatie worden gedaan door een woningbezitter. Op dit moment werkt het college niet aan een regeling die een vaste vergoeding regelt voor een omwonende.

Het advies leidt wel tot wijzigingen

Het aangewezen gebied Gaasperplas valt af.

3.2 Stadsdeel Noord finaal advies DB

Het Dagelijks bestuur Noord (DB) kan zich vinden in het onderwerp-PWA en het bijbehorende Plan-MER.

Het DB adviseert:

1. De mogelijkheden van het havengebied maximaal te benutten. Het DB is van oordeel dat dit de meest geschikte locatie voor het plaatsen van windturbines is;
 2. De initiatiefnemers bij realisatie een vervolgonderzoek te laten uitvoeren om de meest geschikt locaties te bepalen;
 3. Lokaal eigendom mee nemen als voorwaarde bij de aanbesteding;
 4. Het participatiebeleid van Amsterdam nadrukkelijk aandacht te geven bij de aanbesteding. Zo moet duidelijk zijn op welk niveau participatie gevoerd wordt en wat de invloed van bewoners daarbij is.
-

Overwegingen college

Het college is net als het DB van oordeel dat het havengebied geschikt is voor het plaatsen van windturbines. De andere aangewezen gebieden acht het college ook geschikt voor de plaatsing van windturbines. Zie ook de overwegingen van het college bij paragraaf 1.2 van deze Nota. Echter, naar aanleiding van ingediende zienswijzen en de adviezen van het dagelijks bestuur van stadsgebied Weesp en het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuidoost heeft het college het gebied Oeverrand Gaasperplas heroverwogen en laten vervallen.

Na de vaststelling van het PWA worden meer gedetailleerde onderzoeken uitgevoerd om de optimale posities van windturbines in de aangewezen gebieden te bepalen. Bij de uiteindelijke vergunningverlening zal beoordeeld worden of en welke mitigerende maatregelen, zoals stilstandvoorziening, nodig zijn. Zo nodig kunnen voorwaarden aan de omgevingsvergunning worden verbonden.

Het college streeft naar lokaal eigendom bij windprojecten. Financiële participatie kan niet als voorwaarde aan de omgevingsvergunning worden verbonden. Het is wel mogelijk uitgangspunten van financiële participatie vast te leggen bij de gronduitgifte. Voorwaarde is dat de gemeente een grondpositie heeft en dat is niet steeds het geval. Daarnaast kan een initiatiefnemer op dit aspect worden uitgedaagd in de tenderprocedure.

Verder zijn in het Programma Windenergie Amsterdam een aantal richtlijnen opgenomen voor zowel procesparticipatie en communicatie tijdens de uitvoeringsfase van een windenergieproject. Zie paragraaf 4.4 en 4.6.

Het advies leidt niet tot wijzigingen

3.3 Stadsdeel Oost finaal advies DB

Het dagelijks bestuur Oost (DB) hecht groot belang aan het opwekken van duurzame energie en het realiseren van de energietransitie. Het DB spreekt waardering uit voor het ontwerp-PWA en het voorbereidingsproces. Het DB is teleurgesteld dat Stadsdeel Oost niet kan bijdragen.

Gelet op de discussies rond het opwekken van windenergie in Amsterdam adviseert het SD:

1. De gebruikte systematiek bij de totstandkoming van RES 1.0 te evalueren;
2. Leerpunten meenemen in een soortgelijk toekomstig proces.

Overwegingen college

Het college zal de aanbevelingen betrekken in het verdere proces. Daarbij merkt het college op dat Amsterdam een lerende organisatie is en daarbij hoort ook dat nieuwe processen in de toekomst verder bouwen op de ervaringen uit het verleden. Dit is onderdeel van het reguliere proces bij organisatie ontwikkeling.

Het advies leidt niet tot wijzigingen

3.4 Stadsdeel Nieuw-West finaal advies DB

Het stadsdeel is blij dat er tijdens het maken van het Programma Windenergie Amsterdam (PWA) op verschillende momenten en met verschillende groepen (o.a. bewoners van Nieuw-West, het stadsdeel en Port of Amsterdam) afstemming heeft plaatsgevonden.

Het DB Nieuw-West kan zich grotendeels vinden in het ontwerp PWA. Het DB vindt het belangrijk dat bewoners en ondernemers gaan profiteren van de windturbines in het Havengebied.

Het DB adviseert:

1. In privaatrechtelijke overeenkomsten in het kader van gronduitgifte te borgen dat alle bewoners en ondernemers op een toegankelijke en betaalbare manier kunnen profiteren van windenergie uit het havengebied. Voorzover de Port of Amsterdam de voorwaarden bepaalt, zal het college dit met Port of Amsterdam moeten afstemmen;
2. Het DB te betrekken bij de vervolgpcedures voor realisatie van de bouw van windturbines in het zoekgebied Haven;
3. Bij Rijksoverheid te pleiten voor nader onderzoek naar de ideale kleurstelling van windturbines die rekening houden met vogels, insecten en vleermuizen.

Overwegingen college

Ad. 1 Deelname bewoners en ondernemers in windprojecten

Het college streeft naar lokaal eigendom bij windprojecten. Financiële participatie kan niet als voorwaarde aan de omgevingsvergunning worden verbonden. Het is wel mogelijk uitgangspunten van financiële participatie vast te leggen bij de gronduitgifte. Voorwaarde is dat de gemeente een grondpositie heeft en dat is niet steeds het geval. Daarnaast kan een initiatiefnemer op dit aspect worden uitgedaagd in de tenderprocedure.

Ad. 2 Betrekken DB in vervolprocedure

Bij de verdere uitwerking wordt het DB op de gebruikelijke wijze betrokken bij de procedures. De regels zoals opgenomen in de Verordening op de Stadsdelen en het Stadsgebied Amsterdam 2022 worden in acht genomen.

Ad 3 Lobby Rijksoverheid

In het plan-MER, windturbinebepalingen leefomgeving, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat⁴¹ is (onder meer) onderzoek gedaan naar de visuele impact van kleurstelling en vormgeving van windturbines. Voor de bescherming van vleermuizen wordt als mogelijke mitigerende maatregel een naderingsdetectie voorgesteld. Uit onderzoek van de zoogdiervereniging volgt dat vleermuisvriendelijke kleur voor verlichting een denkbare maatregel kan zijn. Bij de ontwikkeling van een project zal op projectniveau beoordeeld moeten worden of en welke mitigerende maatregel nodig is. In het PWA zijn geen randvoorwaarden op het gebied van het uiterlijk van de windturbines zelf opgenomen. Er zijn wettelijke eisen waar het uiterlijk van windturbines moet voldoen in het kader van lichtschittering en ook is in de concept landelijke windturbinenormen voorgeschreven dat de rotorbladen, de gondel en het bovenste deel van de mast in wit worden uitgevoerd. Op dit aspect heeft het college geen reactie bij de voorbereiding van het besluit 'windturbinebepalingen leefomgeving' ingediend.

Het advies leidt niet tot wijzigingen

3.5 Stadsdeel Zuidoost finaal advies DB

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuidoost (DB) heeft de voorkeur voor het plaatsen van de windturbines in het havengebied. Het DB prefereert een kleiner aantal grote turbines boven een groter aantal kleine turbines.

Het DB adviseert t.a.v. gezondheid, landschap:

1. Een aanvullend onderzoek in alle voorkeursgebieden naar gezondheidseffecten van windturbinegeluid met een gezondheidseffectscreening;
2. Bij het plaatsen van de windturbines voor de grootst mogelijke afstand tot kwetsbare objecten te kiezen, ook als het volgens geluidsnormen dichterbij zou kunnen;
3. Per zoekgebied (in Zuidoost) een aanvullend onderzoek naar flora/fauna en een UNESCO werelderfgoed onderzoek (Heritage impact assessment) te doen.

Ten aanzien van de voorkeursgebieden:

4. Het voorkeursgebied Zuidoostelijke oever Gaasperplas te laten vervallen als voorkeursgebied, omdat:
 - a. Het gebied een hoogwaardig recreatiegebied is dat intensief wordt gebruikt door buurtbewoners, andere Amsterdammers en mensen uit de omgeving. In het toekomstplan van Gaasperplas, Toekomstplan Gaasperpark, staat recreatie en ecologie voorop. Het plaatsen van een windturbine doet afbreuk aan de recreatiewaarde van het gebied;
 - b. Plaatsing windturbines is in strijd met de omgevingsvisie: groen-blauwe hotspot;
 - c. Aan dit voorkeursgebied grenst een kwetsbare wijk. Voor kwetsbare groepen is het extra belangrijk om een fijn recreatiegebied in de directe omgeving te hebben. Het plaatsen van een windturbine doet afbreuk aan de kwaliteit van recreatie en heeft een nadelige invloed op de ontspanningsmogelijkheden van buurtbewoners;

⁴¹ [planmer-windturbinebepalingen-leefomgeving \(commissiemer.nl\)](https://planmer-windturbinebepalingen-leefomgeving.commissiemer.nl)

- d. Het gebied is in het Plan-MER gewaardeerd met 'zeer slecht' op het aspect leefomgeving;
 - e. Het plaatsen van windturbines beperkt toekomstige woningbouwplannen;
 - f. In Plan-MER wordt het gebied als 'zeer negatief' beoordeeld, het is onduidelijk wat bedoeld wordt met 'optimalisatie en compensatie', en hoe hieraan vorm wordt gegeven;
 - g. Onduidelijk is hoe verschillende aspecten tegen elkaar afgewogen zijn en hoe aanvaardbaar de risico's zijn.
5. Weesperkarspel
- Met het oog op de toekomstige woningbouw ten noorden van Gein en aan de Valburgdreef adviseert het DB een uitgebreide analyse van de milieu-impact uit te voeren en de te nemen mitigerende maatregelen om de negatieve effecten op natuur en landschap te minimaliseren. Daarbij wenst het DB de mogelijkheid om de nadelige effecten van slagschaduw te beperken door het tijdens die periode de turbine stil te zetten.
6. Diemerscheg
- Het DB merkt op bij dit gebied sprake is van belangrijke landschappelijke verbindingen en het gebied ligt in Bijzonder Provinciaal Landschap en de ecologische structuur van Amsterdam. Het DB adviseert:
- a. In te zetten op versterken en uitbreiden van de landschappelijke verbinding;
 - b. Nader onderzoek uit te voeren naar de effecten van de windturbine op de vleermuizenroute langs het Amsterdam-Rijnkanaal;
 - c. Bij het effect 'geluid' rekening te houden met de recreatiewoningen in de volkstuinparken en de afstand tussen turbine en de recreatiewoningen te vergroten. In het gebied heeft 'geluid' het minste effect in vergelijking met andere gebieden, vanwege de grote afstand van de windturbine tot woningen. De recreatiewoningen in de volkstuinparken, waar mensen wonen en recreëren van april tot oktober, zijn hier niet betrokken.
7. Sociale aspecten
- Het DB concludeert dat sociale aspecten (score 'sterk onder gemiddeld') minder zwaar hebben gewogen dan de onderzochte milieueffecten voor de gebieden in Zuidoost. Het DB benadrukt dat het noodzakelijk is dat de windturbines een positieve bijdrage gaan leveren aan het stadsdeel en de huidige (sociale) leefsituatie zal verbeteren. Met het oog hierop adviseert het DB op ruimhartige en ambitieuze manier in te zetten op compensatie van natuur.
8. (Financiële) participatie en coöperaties
- Het DB vindt het belangrijk dat inwoners en vooral omwonenden voordeel halen uit de realisatie van windturbines. De komst van windturbines moet bijdragen aan het gemeenschapsgevoel in het stadsdeel. Het DB adviseert het volgende:
- a. Ontwikkel een goed participatieproces voor bewoners rondom het (zelf) ontwikkelen van de windturbines;
 - b. Organiseer een breed aanbod van trainingen en workshops met als doel vergroten kennis en bewustwording van belang energietransitie;
 - c. Proactieve benadering van bewoners en ondersteuning in het vormen van coöperaties of andere entiteiten;
 - d. Nauwe ambtelijke en bestuurlijke betrokkenheid van stadsdeel Zuidoost bij selectie van (bewoners)initiatieven;
 - e. Initiatief bij voorkeur 100% en tenminste 51% lokaal eigendom (inwoners Zuidoost), borging van diversiteit en inclusie in samenstelling (bewoners)initiatieven, ook minder draagkrachtigen moeten kunnen participeren en profiteren;
 - f. Tenminste financiële deelneming of een andere (financiële) regeling voor bewoners

9. Communicatie

Een mogelijke jarenlange onzekerheid over de plaatsing van windturbines geeft voortdurende zorgen en onrust en moet voorkomen worden. Het DB adviseert te bekijken hoe de besluitvorming versneld kan worden met een go/no-go moment met betrekking tot plaatsing in de zoekgebieden in Zuidoost

Overwegingen college

Ad. Aanhef en 1 tot en met 3

Het college is net als het DB van oordeel dat het havengebied geschikt is voor het plaatsen van windturbines. De andere aangewezen gebieden acht het college ook geschikt voor de plaatsing van windturbines. Zie ook de overwegingen van het college bij paragraaf 1.2 van deze Nota. De effecten van windturbines hangen immers ten dele af van hun afmetingen. Omdat de meeste milieueffecten groter worden bij grotere turbines zijn in het Plan-MER de effecten van de grootst mogelijke turbines onderzocht. Hierbij is per zoekgebied de grootst mogelijke passende windturbine beschouwd. Dit betekent dat in verschillende gebieden is gerekend met verschillende afmetingsklassen van windturbines. Na de vaststelling van het PWA worden meer gedetailleerde onderzoeken uitgevoerd om de optimale posities van windturbines in de aangewezen gebieden te bepalen. Ook zal opnieuw een belangenafweging gemaakt worden, mede in relatie tot de verwachte opbrengst van de windturbine.

Ad. 4 Oeverrand Gaasperplas

Tegen de voorgestelde aanwijzing van de Oeverrand Gaasperplas zijn de meeste negatieve zienswijzen ingediend. In uw advies verzoekt u uitdrukkelijk en om duidelijke redenen om dit gebied niet aan te wijzen. Naar aanleiding van het advies als ook het verzoek van stadsgebied Weesp en de vele zienswijzen tegen de aanwijzing van dit gebied heeft het college als volgt overwogen. Het gebied Oeverrand Gaasperplas wordt zeer hoog gewaardeerd en druk bezocht door diverse doelgroepen en omwonenden. Uit gegevens over bezoekersaantallen (uit het groot groen onderzoek 2018) blijkt dat de Gaasperplas onderdeel uitmaakt van het meest drukbezochte recreatiegebied van Zuidoost, met veel variatie in gebruikersgroepen. Mede daarom is er bijzonder veel weerstand tegen met name dit zoekgebied. Het DB wijst in het finale advies ook op deze belangrijke functie van de Gaasperplas voor recreatie/vakantie voor gebruikers met een beperkt budget. Gelet hierop en gelet op de aanvullende gegevens over bezoekersaantallen en doelgroepen, heeft het college -ondanks dat het plan-MER en Rapport sociale aspecten geen onderscheidende argumenten biedt - besloten om dit gebied niet aan te wijzen voor de plaatsing van windturbines.

Ad. 5 en 6, Weesperkarspel en Diemerscheg

Na de vaststelling van het PWA worden meer gedetailleerde onderzoeken op verschillende aspecten, zoals geluid, externe veiligheid en natuur uitgevoerd om de optimale posities van windturbines in de aangewezen gebieden te bepalen. Daarbij kunnen op projectniveau de nodige mitigerende maatregelen worden getroffen.

Ad. 7 Sociale aspecten

Het DB verzoekt om ruimhartig in te zetten op natuurcompensatie in het stadsdeel Zuidoost. Dit wordt meegenomen als aandachtspunt bij de vervolgbesluiten.

Ad. 8 (Financiële) participatie en coöperaties

Het college streeft naar lokaal eigendom bij windprojecten. Financiële participatie kan niet als voorwaarde aan de omgevingsvergunning worden verbonden. Het is wel mogelijk uitgangspunten van financiële participatie vast te leggen bij de gronduitgifte. Voorwaarde is dat de gemeente een

grondpositie heeft en dat is niet steeds het geval. Daarnaast kan een initiatiefnemer op dit aspect worden uitgedaagd in de tenderprocedure.

Ad. 9 Communicatie

Na vaststelling van het PWA wordt gestart met voorbereidende detailonderzoeken voor de gebieden Knooppunt Holendrecht, Weesperkarspel en Diemerscheg. Op die manier ontstaat een beter beeld over de daadwerkelijke inpasbaarheid van windturbines in die gebieden, terwijl tegelijkertijd ontwikkelingen in het Havengebied en Noorder IJ-plas concreter worden. Het college neemt geen besluiten met onomkeerbare gevolgen voor de gebieden Zuidoost en Diemerscheg tot meer duidelijk is over het redelijkerwijs te verwachten aantal MW opgesteld vermogen in het Havengebied en de Noorder IJ-plas, en daarmee dus over de restopgave voor opwek van windenergie in Amsterdam. Het DB en ook de Commissie mer, vraagt om snelle duidelijkheid en een tijdsindicatie. Helaas kan deze op dit moment nog niet gegeven worden.

Het advies leidt tot wijzigingen

Het zoekgebied Oeverrand Gaasperplas valt af.

3.6 Ongevraagd advies stadsdeelcommissie, Stadsdeel Zuidoost

Stadsdeelcommissie Zuidoost adviseert, in een ongevraagd advies, het college om bij plaatsing van nieuwe windturbines het criterium van een minimale afstand tot woningen of voorzieningen te hanteren van 1.000 meter.

Overwegingen college

Ten aanzien van een afstandsnorm, wijst het college op het onderzoek dat Arcadis (19 april 2022) in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft gedaan naar afstandsnormen bij windturbines⁴². Arcadis concludeert dat een afstandsnorm vooral helpt tegen visuele hinder en niet tegen overlast door geluid of slagschaduw, hiervoor heeft een vaste afstandsnorm geen toegevoegde milieuwaarde. Milieugevolgen kunnen immers verschillen afhankelijk van de fysieke omstandigheden rond een windturbine. In het landelijke plan-MER voor de nieuwe windturbinenormen is ook geen onderbouwing te vinden voor een vaste afstandsnorm. Of toch een vaste afstandsnorm in de landelijke windturbinenormen opgenomen gaat worden, is een politieke keuze. In de ontwerp landelijke windturbinenormen was twee keer de tiphoogte voorgesteld. Voor toekomstige vergunningen of wijzigingen omgevingsplan zal daarmee rekening gehouden moeten worden met het dan geldende regime.

In de zienswijzen zijn vele afstandsnormen voorgesteld variërend tussen de 500 meter en 5 kilometer. Het college vindt het echter belangrijk omwonenden te beschermen tegen nadelige milieu-gevolgen zoals door geluid en slagschaduw op woningen en heeft daarom gekozen om geen vaste afstandsnormen aan te houden bij het aanwijzen van gebieden voor grootschalige opwek van windenergie.

Het advies leidt niet tot wijzigingen

⁴² [pdf \(overheid.nl\)](#)

4 Advies Commissie mer

4.1 Korte samenvatting advies

Naar het oordeel van de Commissie mer bevat het 'Plan-MER Programma Windenergie Amsterdam 2030' de essentiële informatie om over het Programma Windenergie Amsterdam 2030 en de aanwijzing als versnellingsgebied in de zin van REDIII te kunnen besluiten. Voor deze conclusie ten aanzien van REDIII heeft de Commissie meegewogen dat er een project-MER in voorbereiding is voor de Haven.

Wel doet de Commissie enkele aanbevelingen voor vervolgbesluitvorming. Het gaat om:

- Duiding van informatie en kaarten in de communicatie.
- In de communicatie met de omgeving duidelijk te zijn over de gevolgen voor de invulling van de aangewezen gebieden zijn als één van de lopende initiatieven (RWZI en Noorder IJ-plas) niet door kan gaan. Geef aan wanneer hier naar verwachting duidelijkheid over is. Licht toe wat de mogelijke (extra) milieueffecten zijn en welke verschuiving van hinder plaatsvindt als een grotere restopgave moet worden ingevuld binnen de nieuw aangewezen gebieden.
- Een gevoeligheidsanalyse uit te voeren voor verschillende windturbintypes, bijvoorbeeld als onderdeel van project-mer-procedures, omdat onzeker is of turbines met een hoogte van 130 of 145 meter nog verkrijgbaar zijn op het moment dat het PWA wordt uitgevoerd. Verken hierin de gevolgen voor de invulling van de energieopgave als turbintypes met een tiphoogte van maximaal 130 of 145 meter niet meer beschikbaar zijn.
- Een doorkijk te geven van de energieopgave van Amsterdam in de periode 2030-2050.
- Voor de transparantie en communicatie beveelt de Commissie aan om toe te lichten waarom gekozen is voor de variatie in bronsterkte van de verschillende referentieturbines binnen de 10 bandbreedte en wat dit voor gevolgen heeft voor de variatie in geluidcontouren. Dit kan bijvoorbeeld met een gevoeligheidsanalyse per klasse.
- Enkele aandachtspunten voor project-mer-procedures, namelijk:
 - op basis van ervaringsgegevens uit andere projecten de stikstofeffecten in de aanlegfase van de turbines te bepalen.
 - de invulling in de Diemerscheg samen met de gemeente Diemen uit te werken.
 - de effecten van geluid op woningen en overige objecten in zowel teksten als op kaarten te beschrijven.

4.2 Reactie college

Het college heeft eerder, over de NRD voor dit plan-MER, een vrijwillig advies van de Commissie mer gevraagd. Het college onderstreept het belang van een advies van de Commissie mer over het plan-MER, omdat op die manier een onafhankelijk oordeel over de kwaliteit van de milieu informatie is gegeven. Omdat het advies over het plan-MER positief is, leidt dit advies niet tot aanvullingen van het plan-MER.

De aanbevelingen voor het vervolgproces neemt het college ter harte. Deze zijn overgenomen in paragraaf 4.4 van het PWA.

De aanbevelingen van de Commissie mer leiden tot de volgende wijzigingen: Een nieuwe paragraaf 4.4 is in het PWA ingevoegd. In die paragraaf is tevens de wijze van uitvoering van de motie uit 2021 verwerkt, te weten over een project-mer-beoordeling in de vervolgprocedure wordt een second opinion van de Commissie mer gevraagd en in voorkomende gevallen een onverplicht advies over een project-MER.

Bijlage A: Verwijzing nummers zienswijzen naar onderdeel van de beantwoording

In deze bijlage staat aangegeven welke zienswijzen iets zeggen over een bepaald sub-onderwerp. Dus bij elk onderwerp staat een lange lijst van nummers van zienswijzen die hier iets over zeggen. Een nummer bestaat uit acht cijfers.

A 1.1 Doelstelling

6898-6613, 5723-2484, 4860-5121, 9728-2828, 1337-6548, 1327-9217, 6934-0423, 2466-4427, 9188-2028, 2441-0995, 5829-0019, 1113-7314, 0616-2854, 5285-3961, 7154-4746, 2946-3994, 1406-1393, 5374-3843, 4742-9818, 0265-6624, 5490-2893, 1094-4173, 8662-5014, 9035-1983, 7342-1467, 9383-7163, 5579-6184, 3991-0478, 9207-7470, 9818-3634, 4455-7850, 0835-7064, 4720-8873, 4925-8269, 8275-1306, 8088-5356, 1796-3772, 8087-9590, 4793-9056, 2925-8517, 2634-8051, 2720-4975, 0932-5008, 7763-4552, 2892-0202, 9481-2126, 5706-0379, 5202-0290, 5813-1790, 3285-7781, 7595-0726, 8198-7433, 6126-6510, 5730-6272, 1821-3888, 5697-1049, 9193-5109, 6957-4092, 8142-9197, 2217-6856, 0611-3569, 3977-6443, 1731-2502, 2951-7790, 1857-5327, 4144-8216, 4775-9959, 5345-0544, 7951-7542, 7626-6619, 8482-2308, 5217-2220, 6908-3298, 4648-8957, 6765-5522, 0123-7903, 4515-7176, 5541-3082, 0529-6492, 5035-3660, 5850-6592, 2579-6577, 7443-8417, 2067-6927, 3330-3294, 3086-9340, 4394-4896, 9813-6006, 2114-5398, 7093-5359, 6568-7961, 1353-0315, 6819-6195, 9511-8901, 9878-3463, 5967-8501, 4920-0005, 4572-3068, 1205-4725, 8847-5568, 0008-1384, 4977-0177, 4918-3655, 5664-7981, 1469-9269, 4047-3914, 7481-8009, 6511-7313, 6426-6676, 2291-0521, 2277-5854, 8786-3480, 4661-7283, 9315-6898, 8495-3473, 4256-7645, 9479-3371, 6364-0848, 5031-3094, 5274-4211, 8720-1651, 4858-2644, 9810-3571, 4622-3394, 1713-0686, 3669-3486, 4363-4174, 9443-0255, 1514-9491, 9067-4636, 0806-5244, 5482-5550, 8926-9937, 9508-2796, 0778-5529, 1364-0843, 0132-3820, 4904-2852, 8302-6276, 4292-0341, 7025-7485, 7913-2142, 2727-4111, 3811-2651, 5138-9603, 2712-3969, 2155-1024, 7240-4042, 7710-6224, 6896-2693, 1874-1632, 0827-7399, 5707-8373, 1829-8096, 4135-2891, 5404-7669, 8196-2190, 3495-0687, 5140-7434, 3442-3382, 9931-0820, 2755-8383, 7256-8277, 1058-4320, 7476-8471, 9576-4262, 5169-5589, 8104-5560, 0812-5525, 9481-5657, 5944-3585, 1931-1938, 6753-5796, 5425-2116, 6747-1704, 7309-7441, 7976-6021, 8300-6971, 4622-7066, 8426-6638, 2969-2588, 5735-3332, 4288-6931, 5754-4837, 8045-6494, 5365-3880, 2286-3435, 8974-6900, 1096-9898, 9359-7959, 1223-1537, 7550-0673, 9344-2775, 9803-5801, 4835-7063, 5380-5637, 8465-6516, 1489-5723, 8339-0605, 7244-7773, 7430-1613, 4102-7592, 2587-4106, 1175-6931, 5439-0192, 3833-9830, 5090-1922, 0946-9450, 7440-3917, 3319-8429, 5420-6517, 4559-9426, 7082-8572, 8047-9914, 2257-7805, 2417-7498, 8935-8749, 8944-6176, 2888-2376, 9951-9853, 6420-9716, 1773-1547, 4293-1137, 2492-2982, 2341-1064, 4795-3869, 4384-3709, 2117-0700, 3668-3002, 8978-8706, 4316-8459, 5248-4446, 8996-2304, 7034-6699, 2504-2792, 5166-9716, 3456-3581, 0787-4465, 2116-4165, 2939-1446, 9454-7276, 8086-3835, 4788-4706, 9731-7547, 0667-5920, 4321-4278, 4792-2849, 6719-7185, 5159-9956, 5125-2151, 6377-3968, 9414-6391, 1296-6861, 2730-7728, 2389-2147, 2033-5650, 9819-8250, 0059-0342, 3936-9924, 4311-8314, 0571-0306, 0980-6859, 5601-5421, 6808-3763, 1734-0269, 9763-1910, 5727-9786, 7025-0049, 7025-0049, 3777-9654, 7782-0208, 2858-5337, 8872-0537, 1862-7354, 5049-5066, 3592-5215, 5076-9774, 3115-9767, 8156-4393, 1355-9659, 4871-5782, 5621-8305, 9854-3875, 8205-0909, 4177-9207, 7196-2228, 6025-7211, 5172-2996, 6233-2304, 0282-6531, 6073-5421, 0676-0760, 3510-5891, 2106-2495, 8236-6435, 4654-0889, 3731-4766, 6625-4751, 7161-0556, 4864-1134, 2133-0537, 6840-0143, 9175-1073, 8376-1437, 6547-7111, 1111-8878, 4646-7493, 2039-0419, 8188-2712, 5250-0750, 8461-8778, 5802-4975, 0891-0656, 6725-7303, 1282-4894, 5558-1009, 2417-9816, 7659-7242, 7265-1719, 8110-8869, 6827-3922, 0497-1430, 8855-4425, 6176-2913, 3269-5649, 3017-2828, 1892-6751, 6645-7084, 5245-5289, 3482-9618, 0076-8144, 9380-8590, 5925-0237, 3716-1938, 4441-7760, 6079-8768, 7764-9650, 4575-0165, 5855-0689,

5839-1936, 7439-2678, 1731-8001, 9144-9463, 9483-9579, 4276-3407, 1678-3039, 3841-7834, 3193-0150, 5744-4149, 5652-2415, 8410-3494, 5904-4213, 3499-1545, 5288-1319, 6728-0214, 3701-1747, 5760-6358, 3002-6209, 5478-4704, 2588-0996, 1032-4021, 6426-1821, 5367-9901, 5367-9901, 6207-1157, 5275-3092, 6276-9751, 7242-5617, 7928-4967, 1251-3532, 7530-2790, 7870-6434, 7161-0556, 4864-1134, 2133-0537, 6840-0143, 3181-6288, 9982-8965, 2154-6895, 6017-7660, 6908-0040, 7034-6763, 7034-6763, 0643-5342, 5410-7254, 5583-0851, 3097-0221, 5686-7757, 3390-0764, 9677-2244, 4373-9982, 0537-3059, 5762-0636, 4599-7113, 9437-5031, 6914-4498, 9562-9045, 5064-5980, 0740-3457, 4950-8109, 3307-1166, 9406-0955, 1444-5799, 8117-3783, 7378-9401, 9239-2424, 9432-6039, 7778-2075, 3388-7787, 2353-7721, 4377-6465, 3190-6863, 9131-9587, 2493-3973, 5996-9454, 3442-9590, 2992-4052, 6992-8546, 5398-5001, 3862-8377, 6612-8368, 9989-2534, 4455-1229, 5490-9701, 1407-5374, 1314-7034, 5601-5421, 1734-0269, 9763-1910, 3115-9767, 8508-0872, 2860-7124, 3286-1427, 1282-4894, 8110-8869, 3269-5649, 5997-7632, 3553-9243, 4864-1134, 7034-6763, 7691-6768, 3784-8004, 4309-0485, 0373-9338, 4539-6689, 0285-5625, 4369-9533, 8232-9258, 3898-7564, 0186-1976, 1695-1495, 3867-1061, 7816-5129, 8037-1640, 2349-6540, 6338-5076, 8403-5841, 2396-7305, 2869-1492, 0239-3964, 8691-8505, 2044-6217, 0180-7285, 6200-9385, 7359-6351, 0817-2226, 2316-2433, 2691-5660, 7227-9011, 5299-5177, 4212-9390, 7250-9726, 0517-4731, 5937-9104, 0324-4089, 2542-7531, 4365-0108, 5523-3007, 4838-1676, 8718-4336, 7295-9626, 3214-9306, 7045-9657, 5896-7048, 0433-8945, 7848-0608, 6143-5533, 8502-8933, 0405-3011, 3817-5905, 7129-5406, 9872-9761, 8417-1119, 8484-5057, 0458-8473, 0950-7166, 5900-4264, 4951-4348, 3484-2491, 7415-9145, 5465-3597, 7087-4124, 7924-7693, 0647-7458, 0612-2474, 4408-6553, 0053-8632, 4084-8346, 0167-0267, 6090-1962, 6340-0940, 0043-5268, 4860-8399, 4860-8399, 9349-3696, 6945-3652, 5327-5794, 4556-1166, 2957-3241, 0155-2488, 8446-6716, 0692-1499, 4572-6129, 7321-1315, 4519-7143, 1076-2745, 8526-8291, 5925-9748, 9371-1394, 5316-3332, 5480-7062, 4967-3199, 2058-4781, 2033-1985, 8702-0194, 7421-1903, 2137-2681, 7795-2932, 9180-3281, 9285-8854, 2611-3364, 4064-3737, 6438-6360, 9486-4950, 9580-8729, 0513-9175, 1813-8505, 5558-6147, 8374-5535, 2782-3514, 3010-3335, 7432-5205, 2898-0157, 8951-0321, 3929-5550, 7438-7450, 6291-1409, 4443-6092, 3442-5301, 6021-3467, 9922-3858, 5032-2283, 5444-7293, 0866-8625, 4289-3320, 4436-8386, 4544-5970, 5349-5294, 7456-6678, 1678-5598, 4462-4006, 7637-8092, 7074-9539, 6583-6735, 2638-2533, 4775-5722, 3059-3659, 4647-0743, 4484-3853, 7686-5242, 9781-0782, 3266-9983, 9647-3554, 1230-7553, 7085-0704, 8384-9439, 8345-1176, 9266-8256, 6241-8121, 5716-2012, 2764-8305, 0249-3551, 7911-7732, 8831-2535, 3307-5621, 1063-3829, 3757-8654, 3714-0729, 8712-1952, 5558-7408, 7931-6414, 0113-8778, 7647-2679, 7845-3671, 4482-8950, 8310-3248, 6168-2542, 0433-2881, 3740-0164, 2955-3515, 1393-8088, 5114-3641, 2737-3995, 9028-2519, 5354-7009, 2519-6409, 4211-9642, 9300-9423, 1408-6885, 1408-6885, 4853-2316, 1901-4359, 6454-7643, 8975-2624, 2741-8049, 6741-3089, 0621-6307, 4021-1096, 8758-3203, 0744-2451, 1061-7945, 8272-3570, 5002-1229, 9467-8005, 5352-9747, 6019-5940, 8700-2693, 3032-4872, 2410-0919, 0659-7837, 8055-5410, 5240-3273, 3579-8149, 8432-1468, 6569-7893, 5769-8900, 0076-9327, 5567-1782, 8834-6715, 4798-2344, 0286-4388, 6382-6840, 13-06-2024-001, 03-07-2024-023, 03-07-2024-025, 04-07-2024-026, 12-07-2024-035, 15-07-2024-038, 15-07-2024-040, 16-07-2024-043, 3627-2511, 1693-0951, 9780-6181, 0853-4988, 3730-3148, 2653-6206, 3891-9616, 5066-4484, 4263-9777, 5870-0945, 7375-0129, 3964-3890, 5673-3157, 8269-3309, 6086-1745, 0763-9392, 5797-6715, 1193-2983, 2795-7969, 1084-7319, 6262-6824, 6262-6824, 1671-7182

A 1.2 Keuze aangewezen gebieden

3892-2116, 1319-8026, 2400-9333, 7827-7737, 1512-1355, 1695-5168, 1284-4369, 1327-9217, 5602-5865, 9188-2028, 9093-2392, 2939-9751, 2466-4427, 2466-4427, 5249-1993, 7611-3880, 7835-9416, 1692-8496, 4987-3582, 2207-7270, 1943-9221, 8075-3416, 8485-1062, 3995-9220, 0302-9425, 0410-4553, 5463-8002, 7277-1385, 6133-8429, 7079-9657, 7154-4746, 5448-5891, 3761-3435, 4650-7807, 1612-7848, 9526-1116, 2946-3994, 6031-6842, 8183-8280, 4307-5972, 8787-0345, 4694-0128, 2918-7877, 9273-9070, 4742-9818, 0265-6624, 0176-4044, 7630-4362,

3449-3592, 6953-2032, 4719-6381, 5490-2893, 1385-4199, 2448-0843, 9264-5481, 6161-5042, 2491-7354, 2491-7354, 1817-0879, 7463-7722, 8294-0713, 2303-3107, 0773-2296, 7174-9539, 7855-9908, 2486-5300, 2486-5300, 3607-2968, 8294-4048, 2975-6758, 7029-7493, 4953-3557, 1641-5568, 2183-6406, 1881-0515, 9383-7163, 4904-0326, 6166-0626, 8170-2423, 3991-0478, 4065-0870, 2391-9216, 9207-7470, 6561-0389, 9818-3634, 1519-8913, 7081-2418, 5958-2729, 3706-7737, 2977-7902, 7402-1485, 9690-2592, 0601-5515, 3430-0254, 3309-1268, 4455-7850, 1285-7228, 8171-8639, 9759-9097, 6713-4928, 9051-6403, 5146-9144, 5194-7887, 4925-8269, 5247-1638, 4442-4939, 8153-4956, 6228-0302, 4239-2255, 1101-2890, 4121-2295, 2799-8555, 3150-3138, 8087-9590, 4756-0884, 8596-3798, 5464-4829, 0057-2227, 4926-9617, 4793-9056, 2634-8051, 5793-0546, 2164-5157, 1499-0899, 8594-7634, 1396-2191, 9294-0937, 7984-7423, 8476-6615, 5893-1170, 8009-5339, 2720-4975, 5941-7570, 0932-5008, 6263-3320, 3746-2223, 5960-0570, 7552-1996, 9462-7851, 4142-3726, 5667-7968, 5295-1179, 9481-2126, 8439-3107, 7984-1436, 2509-2785, 9419-1948, 5813-1790, 1414-3881, 2621-7949, 3047-5832, 2121-4816, 6589-2293, 4754-3561, 9009-2718, 8051-2038, 4205-9374, 1821-3888, 7413-2378, 8792-1936, 9193-5109, 5419-9924, 3667-6702, 1692-8762, 6563-9526, 6723-4544, 6538-1953, 8142-9197, 9249-9161, 2057-0885, 8170-1709, 8123-3085, 6852-1769, 2599-8972, 9753-3590, 6246-2005, 9691-2511, 3887-3856, 3552-2934, 4340-4206, 8778-5980, 1665-7720, 5501-5485, 9366-4789, 0403-8534, 0539-5896, 7626-6619, 4376-5464, 7353-4872, 5394-7270, 4745-1358, 8388-7450, 6765-5522, 8100-5116, 8289-8972, 1803-8113, 1856-7440, 5541-3082, 3586-1076, 2170-3963, 8821-7918, 8595-4527, 6792-7171, 0676-3765, 2579-6577, 8903-8975, 8436-5915, 5503-5515, 3914-9803, 3086-9340, 6041-7048, 5997-4112, 9813-6006, 3260-2057, 7093-5359, 2663-9283, 6568-7961, 2519-2897, 4171-6048, 9954-2862, 3676-2611, 0993-9908, 0830-3761, 5429-8633, 8463-3934, 4001-8710, 4515-7176, 6719-2870, 9271-1410, 0775-8507, 3476-7787, 4167-2943, 8860-8108, 8251-3370, 1034-2486, 9343-9729, 4760-4251, 8203-5968, 8879-9671, 3632-6881, 2979-4141, 3495-5295, 4047-3914, 9920-6474, 8985-9217, 8722-8605, 1735-0450, 6349-1730, 6599-1412, 7444-0621, 2669-5795, 5704-8619, 6426-6676, 1146-9905, 6699-5636, 2614-5299, 9727-9580, 9063-0521, 7420-8016, 0946-5546, 6925-3746, 9670-4333, 9433-3840, 0657-9770, 5031-3094, 5274-4211, 1349-0322, 6309-4572, 6611-2019, 5052-1204, 4858-2644, 2630-2277, 8319-4156, 7812-9715, 1076-1810, 0304-3451, 6155-8814, 4537-6789, 2931-1798, 2866-5345, 5576-3499, 8072-0025, 8871-0802, 7725-7060, 0460-6655, 2048-2102, 2306-7031, 0806-5244, 8926-9937, 0778-5529, 4319-5783, 1285-4780, 0418-1698, 6066-935, 6899-7870, 1996-0511, 8643-9908, 2821-8605, 5756-0709, 9979-1238, 4782-3132, 9266-4430, 3237-3081, 6112-2382, 0155-9812, 3195-9532, 9381-6249, 7905-4755, 8575-4565, 2055-1193, 3194-4121, 5382-1495, 1713-0686, 0090-3106, 2439-1879, 3811-2651, 7195-2735, 0386-5609, 7511-6624, 6035-2798, 1319-2457, 8787-0585, 880-6045, 7241-7203, 1607-2316, 7536-8725, 5735-5036, 7051-9648, 6185-4359, 6413-0679, 8703-8987, 6629-8196, 7215-5219, 7480-2757, 2469-7016, 2963-1488, 3387-8633, 8631-3884, 7061-2987, 7463-2320, 5840-0190, 1993-2612, 9033-2167, 5862-3910, 5686-3932, 8540-8241, 7316-5890, 7770-2105, 7405-6643, 2312-8650, 7692-8743, 0040-8845, 3297-3659, 2701-2112, 4140-3560, 3051-6928, 9167-0651, 9956-1424, 5279-4173, 0449-2587, 3718-9520, 0214-1083, 9357-9009, 0259-0691, 0812-5525, 4006-5739, 0723-6312, 1930-0214, 9167-0651, 4867-9643, 1285-5278, 2251-3189, 7822-0389, 9095-5493, 2477-3284, 2257-4288, 2930-6185, 4525-4651, 2762-1222, 9049-0080, 2855-7888, 3595-5777, 3034-7615, 2445-7049, 9991-8231, 9530-2050, 1096-9898, 7649-2080, 1680-2592, 5279-8302, 9292-0066, 9571-0645, 6221-8838, 3614-2926, 6381-2027, 4474-7385, 5068-3691, 7556-6178, 5336-2056, 8723-6817, 5984-1270, 7550-0673, 4772-2326, 4772-2326, 9344-2775, 7896-9920, 6365-2461, 9539-3885, 9803-5801, 4835-7063, 8481-0267, 1994-8948, 4319-1369, 3227-6935, 5055-4165, 2927-5921, 0046-4561, 6740-2366, 5687-0912, 7158-8838, 8339-0605, 5951-2311, 7244-7773, 6459-9666, 5431-7359, 4479-6028, 0745-7424, 6033-0644, 3982-8235, 2313-4911, 8944-5566, 6214-8919, 4840-4393, 3764-0540, 5822-8997, 4524-2705, 8104-8096, 4936-4930, 7082-8572, 5055-6695, 9308-3989, 7038-1670, 7780-4635, 7800-3174, 0454-6663, 3311-9515, 2991-0903, 2016-7168, 2830-4719, 4442-3603, 8587-4501, 1020-9477, 6037-6140, 6437-2452, 3002-0484, 4930-9613,

3387-0724, 6116-5766, 4316-8459, 5605-0880, 7339-7064, 6999-1012, 7580-9358, 5248-4446,
 2743-9284, 7372-5700, 2951-7875, 8996-2304, 7034-6699, 2504-2792, 2325-0742, 2812-8725,
 3456-3581, 0778-8438, 3851-7502, 0963-1178, 1060-9731, 2116-4165, 2939-1446, 9454-7276,
 9505-3431, 9208-0727, 6494-9655, 6236-5123, 3943-1355, 4486-9386, 2453-9418, 9731-7547,
 2575-3672, 2687-0070, 7361-6061, 7718-6028, 0667-5920, 4792-2849, 2938-4518, 8228-7817,
 8353-0661, 3140-6519, 1658-5957, 6954-4952, 6377-3968, 2761-7582, 4592-8469, 9152-3705,
 7485-5516, 8013-7556, 2093-4202, 4083-7899, 1623-5579, 4277-8598, 9952-9382, 3031-6489,
 6743-8930, 6319-8889, 0528-1376, 1591-1413, 6543-2701, 2532-0358, 9352-5851, 2170-6603,
 3781-3431, 9894-6483, 8061-9964, 6454-7711, 2138-1515, 0385-2107, 5343-3218, 3274-2364,
 3062-9162, 0819-3698, 0819-3698, 8878-4014, 0042-1090, 3156-2941, 8834-7572, 0670-9639,
 1932-0702, 3242-3101, 5720-7510, 1355-9659, 5195-2127, 0066-4669, 7797-6702, 7584-8931,
 3738-9350, 7926-7889, 0423-5884, 8205-0909, 0602-1567, 5844-5742, 3901-2946, 3509-7278,
 2633-7577, 3095-2897, 7648-4594, 4864-2303, 5979-3076, 2305-0254, 0233-2700, 7301-3179,
 0184-2918, 7845-3671, 1032-9152, 7261-5718, 7928-6105, 1658-8168, 2202-5849, 6547-7111,
 1111-8878, 4646-7493, 9341-8475, 2039-0419, 3286-1427, 8623-7286, 7238-9204, 0066-1502,
 6170-1290, 2321-7723, 6646-1770, 4194-5599, 1535-1835, 2832-5384, 3122-6997, 8972-7076,
 0684-5089, 2693-8477, 8364-6574, 8409-8343, 1911-8080, 8468-3374, 3637-1526, 5438-2672,
 9256-9400, 3459-3100, 8244-3896, 0456-5898, 4490-4077, 2605-7748, 9533-5021, 4523-4158,
 3602-8780, 9804-6583, 5372-7134, 7611-6022, 5801-2185, 5734-3932, 5980-0182, 7694-4276,
 5348-7020, 8491-4453, 5997-7632, 2380-1441, 9934-3371, 5749-5627, 0076-8144, 8901-0981,
 6285-9486, 7116-7942, 7889-7012, 7101-5303, 6947-7825, 4441-7760, 9064-8874, 7352-8929,
 6306-4129, 6212-5202, 1510-8762, 3420-3591, 1075-5117, 6079-8768, 2884-5053, 4575-0165,
 1810-9738, 7027-0433, 6095-7091, 5839-1936, 7439-2678, 1731-8001, 6839-5551, 1725-2964,
 9144-9463, 9483-9579, 4276-3407, 8898-1934, 1678-3039, 3029-2087, 8410-3494, 3499-1545,
 5829-0418, 6728-0214, 7445-8711, 1147-1737, 0204-0200, 1235-4125, 1979-7290, 9202-8500,
 3701-1747, 9447-2303, 0913-1953, 3998-7736, 1396-3362, 1727-4572, 3129-3791, 8728-9921,
 2588-0996, 0781-9007, 4226-9494, 5059-8608, 1032-4021, 8672-5744, 2321-7723, 0538-6815,
 2033-5650, 5075-4111, 9256-9400, 6207-1157, 2246-7509, 2817-0129, 7242-5617, 7928-4967,
 0051-4725, 6538-4212, 1251-3532, 8321-6898, 7530-2790, 0106-6825, 8795-2628, 8958-7446,
 2168-5377, 6150-4305, 6055-7234, 2301-0337, 2530-7023, 0507-7744, 5774-3676, 5180-6288,
 5180-4478, 8372-9111, 3961-3579, 0185-3948, 8488-5981, 8599-9007, 9304-5070, 8976-2248,
 0789-1756, 7132-0442, 6366-1161, 8574-9342, 0865-2454, 4072-9999, 4261-1863, 3921-9977,
 6532-4126, 6069-3506, 9780-6181, 4638-2170, 3899-8891, 8521-0315, 8038-6770, 8239-7138,
 6880-7731, 6251-0566, 8353-2697, 0627-0652, 7175-0015, 8960-7649, 4685-6040, 1642-5235,
 6865-3364, 1522-8656, 2755-2275, 0801-0772, 2638-9355, 2451-6947, 9972-2676, 9371-9018,
 8696-4088, 9720-5730, 1773-7026, 9122-5314, 1151-8366, 3441-3833, 1287-3192, 7385-4756,
 1178-1757, 2272-6285, 9017-5199, 5491-5798, 8132-8605, 9396-1173, 7519-6185, 5329-1117,
 6759-1254, 1854-9290, 7170-4016, 4454-1992, 8675-6194, 3053-4757, 6278-9372, 8501-6067,
 3076-5324, 1126-4130, 2689-9652, 1696-1633, 6377-4098, 7373-4390, 0054-6699, 0855-5479,
 9681-1036, 1601-9648, 0138-8657, 4265-7209, 3281-8066, 4477-0005, 9753-0589, 3087-3868,
 2570-6247, 1931-4327, 8906-1655, 5199-4469, 7295-2412, 3180-0946, 4302-4326, 8188-2049,
 5888-1065, 6168-0285, 9131-9115, 2483-9045, 7333-6320, 2405-6760, 5823-9328, 1018-2353,
 4358-2624, 3469-1621, 4697-9172, 8331-8783, 8567-7394, 1468-5876, 7579-8819, 0699-7490,
 3105-2337, 8171-0962, 5280-7939, 3557-7515, 7615-3586, 3240-5946, 5490-9701, 6660-9529,
 5761-3614, 6184-0307, 1512-2269, 4309-0485, 0373-9338, 4309-0485, 0373-9338, 7557-9532,
 8638-7046, 0820-9476, 8232-9258, 3898-7564, 5770-2506, 9402-0687, 6730-0985, 0226-2572,
 0186-1976, 1695-1495, 3842-5244, 6057-2024, 1986-8737, 6907-7176, 9865-5051, 3867-1061,
 6791-9371, 2612-5165, 2118-5829, 3543-0895, 2349-6540, 7277-6372, 2909-9362, 4263-6084,
 8403-5841, 2396-7305, 9580-1329, 6348-0818, 0239-3964, 4471-6524, 0049-2697, 5058-7398,
 5749-8847, 5629-4080, 8691-8505, 4989-4067, 8867-3172, 6514-3367, 7839-8946, 1124-1532,
 3475-6834, 7340-4143, 4641-1548, 1529-0376, 6913-6979, 2829-6327, 6200-9385, 7359-6351,

0817-2226, 0388-7194, 7227-9011, 9344-9422, 0713-7315, 1894-0558, 5623-8333, 2637-1566, 2890-9686, 6490-9748, 1317-6593, 4120-3967, 8578-9870, 2726-7199, 7833-6366, 8985-3174, 7343-5943, 3110-3016, 9471-7473, 5732-1404, 7034-1691, 2319-2233, 8874-8795, 7359-2303, 6047-5078, 6009-4809, 2219-2491, 7900-2904, 8863-6285, 2479-0728, 1009-5966, 7016-0006, 9358-1062, 1378-8448, 6157-9454, 2880-3159, 2309-3639, 5523-3007, 9320-0972, 3512-1283, 1357-7321, 8541-7726, 7295-9626, 7665-7019, 2113-9253, 2618-0694, 7045-9657, 5896-7048, 0361-1930, 9790-0304, 9195-4215, 8395-1801, 7848-0608, 3783-7262, 2607-8624, 0300-5254, 6268-1671, 6793-4947, 5507-9085, 6143-5533, 1934-8366, 0498-1136, 5318-3868, 7338-4320, 4845-9693, 7873-5988, 5356-0101, 2136-2539, 3434-7850, 7456-6447, 6295-4729, 6749-9969, 3251-9288, 4720-8990, 3922-2809, 2642-5104, 3712-9532, 0247-8631, 0420-1441, 5247-6283, 7129-5406, 7129-5406, 9872-9761, 4401-9591, 4195-9748, 6822-3522, 8530-1408, 7942-7847, 7533-6102, 9280-4401, 1492-5757, 2410-0079, 6667-3414, 3633-4157, 7196-5354, 4150-0920, 5658-9450, 1783-2175, 0228-9916, 9444-6178, 2869-1183, 0937-5123, 9596-5279, 1052-7849, 6189-7377, 7222-7352, 2109-0113, 8965-3475, 4305-0493, 8964-9494, 8907-3376, 1904-9531, 4384-5752, 3166-4587, 0965-2584, 6321-9834, 8218-8301, 0030-6964, 2666-4013, 6418-7520, 3161-9349, 6367-6237, 8417-1119, 0739-2334, 0420-3510, 6632-5250, 1179-6506, 2020-2056, 4951-4348, 1932-5066, 3484-2491, 6626-8059, 7415-9145, 4987-5885, 9760-9994, 9312-0560, 8085-4955, 4427-7771, 7924-7693, 0626-2003, 5591-9516, 4151-5268, 5036-5726, 4583-9046, 0840-8361, 4593-7606, 6237-5288, 9998-9201, 4408-6553, 4264-1653, 1253-2106, 3986-2507, 0167-0267, 9998-9201, 9012-9975, 6090-1962, 0051-3934, 8018-2464, 6340-0940, 7248-2182, 0043-5268, 7884-7906, 7410-3020, 4860-8399, 3916-6637, 5045-1296, 6945-3652, 9772-0941, 7633-8961, 7517-7687, 1185-4833, 5327-5794, 4556-1166, 2957-3241, 4947-8205, 8446-6716, 6810-1843, 0692-1499, 4572-6129, 5054-2605, 7321-1315, 4519-7143, 1076-2745, 8032-5367, 0167-0643, 6585-1876, 5480-7062, 6383-8395, 4967-3199, 2325-5930, 9059-0431, 2033-1985, 1995-9991, 0612-4265, 7427-4334, 7926-5198, 0970-2554, 7421-1903, 7945-0848, 9600-8202, 7777-0670, 2318-6175, 2137-2681, 7795-2932, 8696-1520, 3021-4723, 3158-4054, 9285-8854, 4396-4447, 2611-3364, 6241-8486, 5474-8975, 4064-3737, 6438-6360, 6939-3609, 9813-9273, 9486-4950, 0097-5221, 2908-9626, 2954-8310, 7170-4775, 0344-6025, 5878-7520, 2730-1534, 6825-3445, 1095-1898, 7618-1557, 4668-9303, 3010-3335, 8143-1318, 0105-4611, 0926-3904, 8951-0321, 6958-6659, 6794-2435, 1323-6832, 0332-6027, 0471-8063, 7438-7450, 7200-1090, 6869-9838, 0782-4235, 3878-3150, 5843-2059, 7783-5562, 0033-8201, 3069-3913, 4914-5940, 7650-0445, 8696-0223, 6291-1409, 9662-2742, 8430-9846, 5293-2544, 9544-2267, 1853-4260, 7335-9967, 3160-4774, 3490-8123, 6752-8631, 4656-8432, 4477-0576, 9793-5650, 4154-1139, 6021-3467, 9922-3858, 6299-9759, 7317-1983, 5032-2283, 5906-1329, 2033-7210, 6181-3444, 5444-7293, 2500-8394, 2849-7112, 5502-2816, 6356-5542, 3861-9413, 1460-2999, 4462-4006, 9242-5169, 0333-6453, 4995-6207, 7637-8092, 7074-9539, 1795-7534, 5213-9649, 1676-2004, 3264-4271, 5295-4380, 2638-2533, 7356-9572, 4775-5722, 9525-2794, 4900-5370, 8113-2854, 4441-7455, 0332-9337, 0151-5934, 7539-0463, 2722-0266, 4959-6094, 5851-7180, 3714-0729, 2065-1522, 9838-6766, 6583-6735, 3208-3168, 7026-4615, 6388-4979, 1940-1288, 7308-2993, 3266-9983, 4606-0846, 9647-3554, 0246-1101, 4879-9915, 7810-4392, 8109-3019, 2479-3073, 7043-8871, 7085-0704, 8384-9439, 8345-1176, 8873-8489, 6241-8121, 5716-2012, 9134-9527, 3930-7214, 7454-7490, 2764-8305, 2925-1908, 5820-9095, 0237-9382, 0995-0413, 0999-5071, 1592-3660, 1197-8752, 9099-4138, 6064-1755, 1570-4967, 8938-4794, 9490-5659, 6355-4567, 0249-3551, 7911-7732, 0452-6766, 8831-2535, 3307-5621, 3757-8654, 1282-4451, 1063-3829, 6560-0584, 5948-8813, 0113-8778, 7647-2679, 9336-8932, 8131-3877, 6950-7323, 7994-2881, 6168-2542, 7389-3201, 0433-2881, 5784-2914, 1393-8088, 9717-9009, 0181-8489, 2972-3158, 6091-1008, 6448-8015, 0489-0636, 7062-8392, 8075-0116, 2737-3995, 8433-7765, 6085-4675, 5197-6033, 8985-5454, 8088-3787, 2674-6059, 9300-9423, 2077-9576, 8653-1728, 6782-7526, 8366-3309, 0782-6982, 1874-7697, 3018-8377, 2955-3515, 2603-1901, 2766-9327, 8002-5277, 8694-6044, 6867-5058, 4500-6410, 7309-3478, 8037-9258, 7855-9673, 4615-8335, 1179-4200, 3170-1117, 1750-1269, 5501-3968, 7831-6412, 1995-2475, 2776-5757, 4302-5528, 1084-3861,

9458-6276, 5283-5724, 4229-5667, 6922-6435, 1042-6562, 7271-9063, 7114-1383, 0621-6307, 8936-6550, 9119-8673, 3735-5654, 7654-1356, 1172-6048, 5659-0075, 9379-8942, 5347-3365, 1393-3374, 2127-8768, 4531-8772, 7980-7596, 7556-7948, 5573-9404, 9216-0824, 1986-5615, 6045-3104, 0744-2451, 1961-6819, 1095-1060, 6956-7177, 0627-4091, 2375-5272, 3500-0972, 3801-1038, 6292-1895, 4079-6722, 7297-3109, 1537-2056, 0767-8856, 6197-7544, 0513-4306, 6166-5904, 2693-3777, 8272-3570, 3591-3323, 3251-1106, 9467-8005, 8621-4542, 1412-2083, 7956-2156, 3918-4404, 5352-9747, 6747-1455, 8483-7216, 6811-3844, 5687-6611, 2096-4492, 5726-4922, 5688-1084, 0337-5024, 8588-3545, 7542-1509, 6922-8111, 1253-4128, 5928-5668, 9406-7909, 2998-6989, 3579-8149, 8718-9474, 0931-9734, 4445-7709, 0619-5109, 5648-8992, 7857-1318, 1924-2392, 7022-8506, 0076-9327, 4954-4905, 3911-2717, 8586-5023, 8834-6715, 9206-4144, 0286-4388, 2623-2033, 5372-9496, 9873-4040, 5981-4499, 2977-5387, 4468-0530, 06-06-2024-001, 10-06-2024-001, 13-06-2024-001, 13-06-2024-002, 13-06-2024-003, 13-06-2024-004, 13-06-2024-005, 13-06-2024-007, 14-06-2024-008, 17-06-2024-010, 18-06-2024-011, 25-06-2024-014, 03-07-2024-024, 03-07-2024-025, 05-07-2024-027, 08-07-2024-028, 09-07-2024-029, 09-07-2024-030, 12-07-2024-034, 12-07-2024-035, 12-07-2024-036, 12-07-2024-037, 15-07-2024-039, 15-07-2024-040, 15-07-2024-042, 16-07-2024-043, 16-07-2024-044, 16-07-2024-045, 16-07-2024-046, 16-07-2024-047, 16-07-2024-048, 16-07-2024-049, 3627-2511, 6780-2622, 7265-4600, 5739-2389, 4431-4525, 7137-6308, 1693-0951, 9780-6181, 1601-9648, 0853-4988, 3730-3148, 4567-8202, 0885-1064, 4409-8902, 2653-6206, 2859-3220, 3891-9616, 4183-8307, 6649-6537, 4263-9777, 5870-0945, 7375-0129, 1242-1068, 1571-5606, 9015-3022, 3964-3890, 4795-6445, 2084-5385, 9275-2398, 5673-3157, 8269-3309, 9580-6792, 2458-2246, 5081-3922, 6086-1745, 6223-8214, 5641-8618, 4550-1768, 4610-8651, 0763-9392, 7243-5685, 7434-0076, 7331-9126, 5909-1628, 5797-6715, 6928-4167, 7064-5641, 5773-1707, 0153-9831, 1193-2983, 8588-6521, 5913-9933, 2795-7969, 1084-7319, 5927-7306, 9319-8695, 3627-2511

A 1.3 Landelijke windturbinenormen

0819-3698, 9998-9201, 0097-5221, 0344-6025, 5293-2544, 5207-3055, 8834-6715, 6382-6840, 3311-9515, 13-06-2024-006, 03-07-2024-025, 16-07-2024-044

A 1.4 Sociale effecten

3286-1427, 8530-1408, 4879-9915, 1570-4967, 3018-8377, 7521-0386, 5352-9747, 16-07-2024-043, 9446-4983, 4567-8202, 4263-9777, 5870-0945, 3964-3890, 9275-2398, 5773-1707

A 1.5 Participatie

9093-2392, 9188-2028, 2466-4427, 5249-1993, 1407-5374, 3761-3435, 0176-4044, 6238-3107, 3607-2968, 8294-4048, 7402-1485, 0835-7064, 7157-3508, 1796-3772, 2164-5157, 9419-1948, 4376-5464, 0676-3765, 8903-8975, 7443-8417, 4394-4896, 9511-8901, 4920-0005, 5031-3094, 5274-4211, 7812-9715, 6155-8814, 2931-1798, 4292-0341, 1901-6621, 1930-0214, 1096-9898, 5380-5637, 1489-5723, 5951-2311, 8944-5566, 5605-0880, 6639-5251, 4788-4706, 4888-1388, 4321-4278, 7265-1719, 5855-0689, 1348-4609, 2321-7723, 1773-7026, 1696-1633, 1444-5799, 3240-5946, 4309-0485, 3719-3306, 4793-9027, 4309-0485, 7557-9532, 4430-6255, 0186-1976, 6057-2024, 3475-6834, 7227-9011, 2618-0694, 6295-4729, 2642-5104, 6822-3522, 8484-5057, 7217-5015, 1932-5066, 3484-2491, 6626-8058, 4504-3259, 5591-9516, 4583-9046, 9998-9201, 7280-7157, 7248-2182, 3916-6637, 4519-7143, 8696-1520, 3021-4723, 4064-3737, 9486-4950, 0097-5221, 4816-6342, 0926-3904, 3665-6257, 3878-3150, 7637-8092, 2065-1522, 3264-4271, 3266-9983, 9647-3554, 5153-4849, 2925-1908, 1197-8752,

4638-2170 , 0249-3551, 7911-7732, 3714-0729, 4482-8950, 7994-2881, 7389-3201, 5114-3641, 6782-7526, 3018-8377, 2603-1901, 4968-9855, 7309-3478, 7271-9063, 1668-0008, 6956-7177, 0627-4091, 2375-5272, 5352-9747, 6811-3844, 5687-6611, 5928-5668, 2998-6989, 0076-9327, 8834-6715, 4798-2344, 9873-4040, 04-07-2024-026, 05-07-2024-027, 12-07-2024-034, 15-07-2024-038, 16-07-2024-049, 3627-2511, 4431-4525, 4567-8202, 5066-4484, 7198-7963, 5142-4147, 2795-7969, 9319-8695, 3627-2511, 1671-7182

A 1.6 Randvoorwaarden vervolproces

4926-9617, 1821-3888, 8170-1709, 9576-4262, 5944-3585, 9803-5801, 7038-1670, 8086-3835, 4888-1388, 4230-4556, 7659-7242, 5380-5637, 3936-9924, 5075-4111, 9202-8500, 6207-1157, 2471-4559, 6801-5558, 0741-7451, 3543-0895, 3475-6834, 7765-5865, 7848-0608, 8530-1408, 3166-4587, 1932-5066, 5465-3597, 0840-8361, 9998-9201, 2030-7134, 2611-3364, 6438-6360, 0097-5221, 9998-9201, 7170-4775, 8951-0321, 1323-6832, 1492-2301, 4477-0576, 9922-3858, 2210-8928, 9525-2794, 4900-5370, 8113-2854, 5153-4849, 9134-9527, 4523-3608, 9406-0955, 0249-3551, 7911-7732, 5948-8813, 4482-8950, 3740-0164, 0782-6982, 4853-2316, 4837-7477, 5501-3968, 3735-5654, 9370-8325, 7956-2156, 5688-1084, 2839-8274, 8834-6715, 0286-4388, 1468-5876, 13-06-2024-007, 12-07-2024-035, 16-07-2024-043, 3849-1974, 2327-3653, 5066-4484, 7198-7963, 5870-0945, 0763-9392, 2795-7969, 01-07-2024-020, 9319-8695, 3627-2511, 1671-7182

A 1.7 REDIII

1692-8762, 9691-2511, 5140-7434, 2033-5650, 5049-5066, 3366-9301, 3366-9301, 6908-0040, 3190-6863, 8395-1801, 0420-3510, 2730-1534, 7308-2993, 7956-2156, 12-07-2024-033, 01-07-2024-020

A 1.8 Diversen

8183-8280, 8787-0345, 2491-7354, 4948-6513, 8294-0713, 8935-4586 ,1641-5568, 4442-4939, 3150-3138, 1414-3881, 0676-3765, 8903-8975, 2663-9283, 6568-7961, 1034-2486, 9343-9729, 5380-5637, 2453-9418, 8228-7817, 9202-8500, 7536-8725, 1090-7624, 3286-1427, 1522-8656, 2755-2275, 1773-7026, 9122-5314, 1696-1633,0373-9338, 0373-9338, 1009-5966, 3181-9796, 6585-1876, 7926-5198, 2318-6175, 1853-4260, 2500-8394, 3266-9983, 8873-8489, 9134-9527, 9490-5659, 0249-3551, 7911-7732, 3740-0164, 0782-6982, 5347-3365, 1393-3374, 5573-9404, 6045-3104, 0744-2451, 6166-5904, 3251-1106, 5352-9747, 6922-8111, 7857-1318, 4798-2344, 9873-4040, 4468-0530, 06-06-2024-001, 05-07-2024-027, 12-07-2024-034, 12-07-2024-036, 7265-4600, 0853-4988, 3730-3148, 4567-8202, 6649-6537, 5870-0945, 4610-8651, 5909-1628, 6928-4167, 8588-6521, 2795-7969, 5927-7306

A 1.9 Blanco zienswijzen

3654-7065, 0894-5240, 2656-8965, 5536-1840, 7623-6872, 5436-6712, 2156-0780, 5976-9518, 0920-4958, 4464-1150, 9946-9886, 4680-0642, 8737-0402, 3163-8197, 5204-9803, 6270-7363, 8337-9810, 1171-9124, 8188-3315, 6514-9581, 2571-9814, 5132-0573, 1745-6099, 5768-3439, 1124-7276, 7916-0073, 3696-0562, 2542-8500, 2726-8038, 0356-4034, 3995-4130, 4140-3565, 0040-4364, 9676-6684, 5652-4252, 1682-9893,

A 2.1 Milieugevolgen aangewezen gebieden

5140-7434, 4316-8459, 3936-9924, 5343-3218, 0819-3698, 3738-9350, 8376-1437, 6692-3788, 9720-7890, 8038-6770, 7087-5362, 1349-2244, 3719-3306, 4793-9027, 1407-5374, 0186-1976, 2349-6540, 9344-9422, 5247-6283, 7129-5406, 9872-9761, 6321-9834, 3161-9349, 5900-4264, 4264-1653, 1797-2979, 9486-4950, 0800-7568, 1853-4260, 8384-9439, 0249-3551, 7911-7732, 8831-2535, 4482-8950, 3740-0164, 2603-1901, 9934-4051, 1393-3374, 1668-0008, 9370-8325, 0744-2451, 6956-7177, 0627-4091, 2375-5272, 2375-5272, 4079-6722, 7956-2156, 5687-6611, 9059-5154, 0076-9327, 4798-2344, 0286-4388, 24-06-2024-013, 25-06-2024-016, 12-07-2024-033, 12-07-2024-033, 12-07-2024-034, 15-07-2024-038, 3627-2511, 6780-2622, 1601-9648, 9478-2256, 1571-5606, 3964-3890, 5773-1707, 9319-8695, 3627-2511

A 2.2 Referentiesituatie/stadsontwikkelingen

7630-4362, 3607-2968, 8294-4048, 2183-6406, 2755-8383, 4140-3560, 6747-1704, 0763-6461, 0886-1076, 8901-0981, 0321-1156, 9410-4348, 9122-5314, 4309-0485, 5316-3332, 1460-2999, 2638-2533, 8384-9439, 8712-1952, 8909-4727, 4897-2768, 9687-8963, 6448-8015, 5354-7009, 3018-8377, 8037-9258, 7831-6412, 5283-5724, 0621-6307, 8936-6550, 1172-6048, 5659-0075, 9222-8048, 0053-2607, 5687-6611, 5726-4922, 3032-4872, 9406-7909, 8834-6715, 2977-5387, 04-07-2024-026, 3627-2511, 5870-0945, 9319-8695, 9319-8695, 3627-2511

A 2.3 Volkstuincomplexen/recreatie

4180-7963, 7456-6447, 6749-9969, 6667-3414, 7196-5354, 5658-9450, 0228-9916, 1783-2175, 9596-5279, 8965-3475, 8907-3376, 3166-4587, 6418-7520, 1067-0643, 0194-7399, 9933-8201, 6583-6735, 2618-0694, 6295-4729, 1567-1545, 5247-6283, 2869-1183, 4296-6794, 7170-4775, 0105-4611, 9662-2742, 9525-2794, 4900-5370, 8113-2854, 5901-1403, 3266-9983, 4879-9915, 8873-8489, 3930-7214, 8653-1728, 0782-6982, 4302-5528, 8936-6550, 9119-8673, 1172-6048, 5659-0075, 4531-8772, 1668-0008, 6045-3104, 0744-2451, 6956-7177, 0627-4091, 5687-6611, 5688-1084, 1253-4128, 3579-8149, 8834-6715, 4798-2344, 9873-4040, 06-06-2024-001, 13-06-2024-003, 04-07-2024-026, 05-07-2024-027, 12-07-2024-034, 12-07-2024-037, 15-07-2024-038, 15-07-2024-040, 16-07-2024-044, 6674-6208, 2084-5385, 6086-1745, 1084-7319

A 2.4 Gezondheid

2466-4427, 0008-1384, 4047-3914, 5031-3094, 4928-6195, 1090-7624, 5380-5637, 3311-9515, 7034-6699, 8498-2112, 3936-9924, 0571-0306, 0980-6859, 3777-9654, 3286-1427, 7611-6022, 7027-0433, 0403-8534, 6276-9751, 2471-4995, 4638-2170, 1522-8656, 2755-2275, 8514-1216, 5799-7108, 0532-8176, 1696-1633, 4265-7209, 0611-4013, 1617-8668, 1349-2244, 0373-9338, 3475-6834, 1187-9705, 7343-5943, 9195-4215, 7456-6447, 6295-4729, 5247-6283, 0937-5123, 3166-4587, 3181-9796, 1932-5066, 9998-9201, 6090-1962, 7280-7157, 0097-5221, 7170-4775, 0344-6025, 7618-1557, 9933-8201, 8696-0223, 5293-2544, 7317-1983, 1460-2999, 1795-7534, 5213-9649, 7356-9572, 9525-2794, 4900-5370, 8113-2854, 3236-4309, 3266-9983, 8873-8489, 2575-3672, 4959-6094, 5851-7180, 2925-1908, 3583-3564, 6925-3746, 1364-0843, 7905-4755, 5790-6342, 2963-1488, 4140-3560, 3006-4870, 8922-8573, 7780-4635, 2138-1515, 8770-6365, 2890-9686, 6268-1671, 3922-2809, 3712-9532, 0247-8631, 0420-1441, 7129-5406, 9872-9761, 8965-3475, 6321-9834, 0688-7432, 6438-6360, 0288-5563, 8951-0321, 1323-6832, 5207-3055, 0246-1101, 1592-3660, 1725-2964, 6692-3788, 6865-3954, 4989-1845, 4519-7143, 2058-4781,

4995-6207, 4837-7477, 4860-5121, 8485-1062, 3761-3435, 1406-1393, 5374-3843, 2918-7877, 4742-9818, 9264-5481, 8183-8280, 8787-0345, 2491-7354, 4948-6513, 8294-0713, 8935-4586, 1641-5568, 4442-4939, 8051-2038, 0676-3765, 8903-8975, 7443-8417, 2067-6927, 2663-9283, 1034-2486, 9343-9729, 5274-4211, 6309-4572, 7240-4042, 6420-9716, 2938-4518, 8228-7817, 0819-3698, 4490-4077, 2605-7748, 1773-7026, 9967-8161, 2869-1492, 5623-8333, 1378-8448, 7873-5944, 8530-1408, 0458-8473, 6632-5250, 4583-9046, 7926-5198, 9600-8202, 2318-6175, 9486-4950, 0105-4611, 1853-4260, 4477-0576, 6181-3444, 0333-6453, 0237-9382, 0249-3551, 7911-7732, 3714-0729, 8712-1952, 5948-8813, 4482-8950, 7647-2679, 3740-0164, 8075-0116, 0489-0636, 8985-5454, 6067-2363, 2077-9576, 0782-6982, 1874-7697, 2766-9327, 7309-3478, 8729-3284, 8653-7188, 5501-3968, 4229-5667, 1042-6562, 0621-6307, 3735-5654, 5267-5290, 4021-1096, 1172-6048, 5659-0075, 5347-3365, 1393-3374, 4531-8772, 5573-9404, 1668-0008, 1986-5615, 6045-3104, 0744-2451, 1095-1060, 0822-8142, 6956-7177, 0627-4091, 2375-5272, 3801-1038, 1537-2056, 0767-8856, 6197-7544, 6166-5904, 3591-3323, 6705-9996, 3251-1106, 8621-4542, 5352-9747, 5687-6611, 2096-4492, 5688-1084, 6922-8111, 2998-6989, 7857-1318, 0076-9327, 4954-4905, 8586-5023, 8834-6715, 4798-2344, 0286-4388, 6184-4644, 9873-4040, 5981-4499, 4468-0530, 06-06-2024-001, 13-06-2024-003, 13-06-2024-007, 14-06-2024-008, 17-06-2024-010, 04-07-2024-026, 05-07-2024-027, 12-07-2024-034, 12-07-2024-036, 12-07-2024-037, 15-07-2024-038, 16-07-2024-043, 16-07-2024-044, 16-07-2024-045, 6780-2622, 7265-4600, 5739-2389, 9780-6181, 0853-4988, 3730-3148, 4567-8202, 2859-3220, 5870-0945, 7375-0129, 1242-1068, 1571-5606, 2073-9557, 9275-2398, 8269-3309, 6086-1745, 4610-8651, 4823-2370, 7331-9126, 5909-1628, 5142-4147, 6928-4167, 7064-5641, 5773-1707, 8588-6521, 5913-9933, 2795-7969, 9319-8695

A 2.5 Natuur

8087-9590, 1034-2486, 9343-9729, 7444-0621, 2669-5795, 4661-7283, 4319-5783, 1364-0843, 5756-0709, 0040-8845, 1930-0214, 3006-4870, 7400-8453, 6489-8931, 5951-2311, 2939-1446, 0980-6859, 8061-9964, 3777-9654, 0819-3698, 8205-0909, 0066-1502, 2321-7723, 8901-0981, 6276-9751, 8521-0315, 8038-6770, 6865-3364, 1522-8656, 2755-2275, 1696-1633, 9876-0061, 0611-4013, 7343-5943, 4838-1676, 4833-2276, 7456-6447, 6295-4729, 6749-9969, 7129-5406, 9872-9761, 8530-1408, 7942-7847, 7196-5343, 5658-9450, 0937-5123, 8965-3475, 3166-4587, 6418-7520, 3161-9349, 1932-5066, 1530-5791, 1454-6502, 9998-9201, 7280-7157, 8746-4076, 1460-2999, 0167-0643, 0097-5221, 0344-6025, 7618-1557, 8143-1318, 8951-0321, 6958-6659, 0332-6027, 7783-5562, 9933-8201, 9662-2742, 6181-3444, 9525-2794, 4900-5370, 8113-2854, 3266-9983, 8345-1176, 2575-3672, 4959-6094, 5851-7180, 3930-7214, 2925-1908, 3714-0729, 5948-8813, 4482-8950, 6168-2542, 7389-3201, 1393-8088, 3740-0164, 2674-6059, 8985-5454, 2603-1901, 4853-2316, 7309-3478, 9256-5059, 0621-6307, 8936-6550, 4021-1096, 1172-6048, 5659-0075, 5347-3365, 4531-8772, 5573-9404, 6956-7177, 6045-3104, 0744-2451, 6292-1895, 4079-6722, 0767-8856, 6197-7544, 3591-3323, 3251-1106, 5352-9747, 8700-2693, 5687-6611, 5688-1084, 6922-8111, 1321-4798, 9059-5154, 7467-3223, 3579-8149, 7857-1318, 0076-9327, 1076-8069, 8834-6715, 2623-2033, 06-06-2024-001, 13-06-2024-007, 17-06-2024-010, 25-06-2024-015, 25-06-2024-017, 12-07-2024-034, 12-07-2024-036, 12-07-2024-037, 15-07-2024-040, 15-07-2024-041, 16-07-2024-044, 16-07-2024-045, 1601-9648, 9478-2256, 0853-4988, 3730-3148, 0885-1064, 2859-3220, 5870-0945, 8269-3309, 9319-8695, 9319-8695

A 2.6 Landschap

0418-1698, 5756-0709, 6489-8231, 2939-1446, 8498-2112, 0980-6859, 8061-9964, 3592-5215, 2321-7723, 1522-8656, 2755-22751773-7026, 1696-1633, 4774-7676, 3442-9590, 1468-5876, 0373-9338, 7343-5943, 7456-6447, 8530-1408, 7942-7847, 7196-5354, 4427-7771, 0167-0643, 7618-1557, 0332-6027, 6181-3444, 9525-2794, 4900-5370, 8113-2854, 3266-9983, 0246-1101, 8873-8489, 4959-6094, 5851-7180, 9910-7794, 3714-0729, 7389-3201, 1393-8088, 3740-0164, 8985-5454, 0782-6982, 5501-3968, 8936-6550, 3735-5654, 1393-3374, 5573-9404, 0744-2451, 2375-5272, 6166-5904, 5352-9747, 5687-6611, 2096-4492, 6922-8111, 7857-1318, 1924-2392, 0076-9327, 4468-0530, 15-07-2024-038, 15-07-2024-040, 3627-2511, 9478-2256, 1671-7182

A 2.7 Veiligheid

1034-2486, 9343-9729, 2931-1798, 8498-2112, 3017-2828, 7343-5943, 6295-4729, 0167-0643, 6438-6360, 7783-5562, 2575-3672, 3740-0164, 5352-9747, 5726-4922, 24-06-2024-013, 25-06-2024-018, 25-06-2024-019, 15-07-2024-038, 5870-0945, 6086-1745

A 2.8 Bodem

6309-4572, 5756-0709, 5822-8997, 4524-2705, 8574-9342, 4620-4016, 7343-5943, 7456-6447, 7647-2679, 3740-0164, 4853-2316, 5501-3968, 6086-1745, 5909-1628

A 2.9 Onafhankelijkheid onderzoek

5478-4704, 9600-8202, 9910-7794, 3740-0164, 06-06-2024-001, 5870-0945, 1242-1068

Bijlage B: Advies Commissie mer

Hieronder vindt u de link naar het volledige advies van de commissie mer:

<https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p36/p3689/a3689ts.pdf>

Bijlage C: Adviezen stadsdelen en stadsgebied Weesp

In deze bijlage vindt u de integrale teksten van de gevraagde adviezen van de stadsdelen:

- C1 Gevraagd advies Stadsdeel Nieuw-West
- C2 Gevraagd advies Stadsdeel Noord
- C3 Gevraagd advies Stadsgebied Weesp
- C4 Gevraagd advies Stadsdeel Oost
- C5 Gevraagd advies Stadsdeel Zuidoost
- C6 Ongevraagd advies Stadsdeelcommissie Zuidoost

C.1 Gevraagd advies Stadsdeel Nieuw-West

Adviesaanvraag college aan dagelijks bestuur stadsdeel Nieuw-West

Invullen door directie Ruimte en Duurzaamheid:	
Onderwerp adviesaanvraag:	Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030.
Portefeuille:	Duurzaamheid
Directie:	R&D/afdeling Duurzaamheid
Datum behandeling staf WH	22 april 2024 (staf WH vrijgave PWA)
Datum adviesaanvraag:	14 mei 2024 (collegebesluit vrijgave PWA)
Deadline ontvangst advies:	17 juli 2024 (einde tervisielegging periode)
Advies mailen naar:	RESAmsterdam@amsterdam.nl
Meegestuurde stukken:	1. Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2. Plan-MER Windenergie t.b.v. Programma Windenergie Amsterdam 2030 3. Plan-MER Windenergie Amsterdam Technische bijlage 4. Notitie Reikwijdte en Detailniveau – plan-MER windenergie Amsterdam 5. Nota van beantwoording – Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER Programma Windenergie Amsterdam 12 juli 2023 6. Onderzoek en advies financiële participatie Amsterdamse wind & zon 7. Sociale aspecten zoekgebieden Programma Windenergie Amsterdam 8. SARA-Advies op hoofdlijnen 9. Reactie op SARA-advies cpt Plan-MER en cpt Programma Windenergie Amsterdam
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden?	Ja Bij het proces van opstellen van het ontwerp-PWA en Plan-MER is het stadsdeel betrokken en geïnformeerd. Tijdens diverse BOSS overleggen is de portefeuillehouder geïnformeerd over het proces en de stand van zaken. Tevens zijn de stadsdeelcollega's op ambtelijk niveau betrokken en geconsulteerd bij de verschillende stappen in de voortgang. Van 23 mei 2024 t/m 17 juli 2024 loopt de zienswijzeperiode van het ontwerp-PWA en Plan-MER. Tijdens deze periode wordt het stadsdeel tevens benaderd voor gevraagd advies. Als onderdeel van het participatieproces vinden er fysieke informatiemarkten plaats in de stadsdelen met aangewezen gebieden, een digitale informatiebijeenkomst (Webinar) en technische sessies waar portefeuillehouders, stadsdeelcommissieleden, gemeenteraadsleden en buurmeenten over de inhoud van beide producten vragen kunnen stellen.

Invullen door stadsdeel:	
Stadsdeel:	Nieuw-West
Procesbegeleider:	Duurzaamheidscoördinator stadsdeel Nieuw-West
Datum weekstart/staf:	11 juni 2024
Datum stadsdeelcommissie:	25 juni & 09 juli 2024 (oordeelsvormend & besluitvormend)
Datum dagelijks bestuur:	16 juli 2024
Registratienr. (optioneel):	ZD2024-006054

Over gevraagde adviezen: Conform de Verordening stadsdelen en Stadsgebied Amsterdam 2022:

(art. 12, lid 1) betreft college en BM het DB bij voorbereiding van stedelijke kaders als deze kaders betrekking hebben op taken en bevoegdheden van DB of DB een rol krijgt in uitvoering van die kaders, of (art. 12, lid 2) als college of BM voornemens is over stedelijke kaders besluit te nemen of voornemens is ander besluit te nemen waarbij belangen van een of meer stadsdelen zijn betrokken, in ieder geval bij vaststellen van bestemmingsplannen, wint college of BM bij DB advies in.

DB legt deze adviezen voor aan SDC (art. 19).

Bij besluitvorming maakt DB inzichtelijk wat advies van SDC is en hoe eventuele voorstellen of moties als bedoeld in art. 30, lid 3, zijn verwerkt. DB neemt advies van SDC over indien is vastgesteld met meerderheid van stemmen en past binnen stedelijke en budgettaire kaders. DB kan uitsluitend schriftelijk met zeer zwaarwegende redenen afwijken van advies of voorstel van SDC. (art. 19, lid 5) Als standpunten van stadsdeelcommissieleden bij uitbrengen van advies uiteenlopen, worden in advies standaard alle verschillende standpunten binnen commissie kenbaar gemaakt. (art. 30, lid 5)

Adviesvraag college

Formuleer hier de vraag aan het dagelijks bestuur

Het College vraagt het Dagelijks Bestuur te adviseren op het Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030 waarin de voorgenomen beleidskeuzes staan en daarbij in ieder geval in te gaan op:

- De aangewezen gebieden waar windturbines gerealiseerd mogen worden;
- De afgevalen gebieden in Amsterdam windturbines niet mogelijk zijn;
- De afweging die het College hanteert om tot deze keuzes te komen; en
- De randvoorwaarden waaronder realisatie van windturbines in de projectfase mogelijk is.

Het college verzoekt het Dagelijks Bestuur expliciet om, gezien het maatschappelijk debat over deze stadsbrede opgave, in het advies ook aandacht te besteden aan eventuele minderheidsstandpunten die de binnen het stadsdeel leven. Het advies dient uiterlijk 17 juli 2024 te zijn ontvangen, zodat dit kan worden meegenomen in de besluitvorming van het College.

De opgave in het ontwerp-PWA is om voor 2030 tenminste 127 MW opgesteld vermogen windenergie te realiseren op het eigen grondgebied. Die 127 MW is als volgt onderverdeeld:

- Begin 2021 staan er 28 windturbines in Amsterdam met een gezamenlijk vermogen van 75 MW.
- De resterende opgave tot 2030 is om tenminste 52 MW aan windenergie te realiseren.
 - Een deel van de opgave, goed voor ongeveer 25 MW vermogen is recent al vergund (RWZI Westpoortweg, 9,2 MW)
 - of is in voorbereiding (Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein, ca. 16MW).
- Daarmee resteert een opgave van 27 MW.

Conceptadvies DB:

Het dagelijks bestuur formuleert hier -indien van toepassing- t.b.v. de stadsdeelcommissievergadering een conceptadvies

Een belangrijk onderdeel van het PWA is het plan milieueffectenrapportage (plan-MER) waarin alle mogelijk aspecten van de windturbines zijn onderzocht. Uit het plan-MER blijkt dat er in theorie voldoende potentie is om binnen de gemeentegrenzen te voldoen aan de ambitie om in 2030 127 MW opgesteld vermogen te realiseren. Een van de aangewezen gebieden hiervoor is het Havengebied boven Nieuw-West.

We zijn blij dat er tijdens het maken van het PWA er op verschillende momenten en met verschillende groepen (onder andere bewoners van Nieuw-West, het stadsdeel en Port of Amsterdam) afstemming heeft plaatsgevonden.

Het DB Nieuw-West kan zich grotendeels vinden in het ontwerp PWA. Zowel de mogelijkheden als de negatieve aspecten zijn goed onderbouwd en toegelicht, en alle genoemde aspecten zijn zorgvuldig onderzocht. Daarnaast zijn de zorgpunten van zowel de inwoners van Nieuw-West, het DB en de SD-cie, zoals; afstand tot tuinparken, ruimte voor woningbouw en recreatie, die in de reflectiefase zijn opgehaald, meegenomen. We zijn blij dat voor vaststelling van de windturbines nogmaals nader onderzoek wordt gedaan naar alle aspecten en impact van de windturbines. Zo laten we zien dat we de zorgpunten van bewoners serieus nemen. Het DB Nieuw-West vindt het belangrijk dat onze bewoners en ondernemers gaan profiteren van de windturbines in het Havengebied.

Gezien de complexe situatie in het Havengebied en alle bestaande bedrijven en opgaves die er al zijn, vindt het DB het belangrijk dat er extra aandacht wordt besteed aan het bestendigen van de belangen van de bewoners en ondernemers, en is het juist belangrijk om dit van tevoren vast te leggen. Vanuit de gemeente zijn deze voorwaarden afdwingbaar in privaatrechtelijke overeenkomsten in het kader van gronduitgifte. Op de locaties waar Amsterdam eigenaar is van de grond in het Havengebied wordt het als voorwaarde opgenomen in de selectieprocedure voor de ontwikkelaar. Op locaties waar Port Of Amsterdam de tendervoorwaardes definieert adviseert het DB dat het college om met Port Of Amsterdam in gesprek gaat om de tendervoorwaardes dusdanig in te richten dat bewoners en ondernemers uit Nieuw-West op een toegankelijke en betaalbare manier profijt kunnen hebben van de windenergie uit het Havengebied.

Lokale windenergie voor Nieuw-West

Het DB adviseert dat in de tendervoorwaarden op wordt genomen dat bewoners en ondernemers op een toegankelijke en betaalbare manier profijt kunnen hebben van de windturbines in de haven. Stadsdeel Nieuw-West is divers wat betreft bewoners, ondernemers en initiatieven. Er zijn bewoners die zich niet met deze thema's bezig kunnen houden omdat ze hier geen tijd of ruimte voor hebben. Energiearmoede en andere sociale opgaves zijn in Nieuw-West relevante thema's. Ook deze bewoners moeten kunnen profiteren van de windenergie, vandaar dat het DB zoveel belang hecht aan het goed formuleren van de tendervoorwaarden van de windturbines. Ook zijn bewonersinitiatieven zoals Duurzaam Oostoever en Duurzaam Slotervaart die zich als koplopers ontwikkelen binnen de energietransitie. Hiernaast zet de Green Business Club Sloterdijken zich als ondernemersverenigingen in voor duurzame bedrijfsvoering, en zijn er vele maatschappelijke initiatieven die zich ontwikkelen rondom het thema duurzaamheid in brede zin. Ook helpt het Nationaal Programma Samen Nieuw-West verschillende bewoners- en ondernemersinitiatieven in verschillende duurzaamheidsopgaven in het kader van Community Wealth Building. Allemaal potentiële partijen om bij windturbineprojecten betrokken te raken in de toekomst.

Momenteel wordt er in het ontwerp-PWA gesproken over financiële participatie en lokaal eigendom. Dit wordt nog niet gedefinieerd, aangezien dit afhankelijk gaat zijn van de specifieke locaties voor windturbines en de initiatiefnemer. De (toekomstige) initiatiefnemers moeten bij de planvorming in de zoekgebieden aanvullend onderzoek uitvoeren om de meest geschikte positie voor plaatsing van een of meerdere windmolens te bepalen. Het DB roept het college op om samen met het stadsdeel op te trekken bij het verdere proces en wordt ook graag betrokken wanneer er naar concrete locaties gekeken wordt.

Advies stadsdeelcommissie:

Advies van de stadsdeelcommissie aan het DB

In de stadsdeelcommissievergadering Nieuw-West van 9 juli 2024 heeft de stadsdeelcommissie met 9 stemmen voor (van de fracties PvdA, GroenLinks en D66), 7 stemmen tegen (van de fracties VVD, FVD, DENK, GBW!) en 1 onthouding (van de fractie GBP) het advies van het dagelijks bestuur aangenomen.

Ook heeft de stadsdeelcommissie op 9 juli 2024 naar aanleiding van het conceptadvies DB een gevraagd advies besproken, waarvan één van het advies aangenomen is met 10 stemmen voor (van de fracties GBP, PvdA, GroenLinks en D66), 4 tegen (GBW!, FvD en VVD) en 3 onthoudingen (DENK). Het gaat om het volgende advies:

Advies 2: Onderzoek witte kleur op insecten

Windturbines moeten volgens de regels wit zijn, maar deze kleur lijkt een negatief effect te hebben op insecten. Wij adviseren om bij de Rijksoverheid aan te dringen op meer onderzoek naar de ideale kleurstelling van windturbines die rekening houdt met vogels, insecten en vleermuizen.

Finaal advies DB:

Advies van het dagelijks bestuur aan het college van burgemeester en wethouders

Een belangrijk onderdeel van het PWA is het plan milieueffectenrapportage (plan-MER) waarin alle mogelijk aspecten van de windturbines zijn onderzocht. Uit het plan-MER blijkt dat er in theorie voldoende potentie is om binnen de gemeentegrenzen te voldoen aan de ambitie om in 2030 127 MW opgesteld vermogen te realiseren. Een van de aangewezen gebieden hiervoor is het Havengebied boven Nieuw-West.

We zijn blij dat er tijdens het maken van het PWA er op verschillende momenten en met verschillende groepen (onder andere bewoners van Nieuw-West, het stadsdeel en Port of Amsterdam) afstemming heeft plaatsgevonden.

Het DB Nieuw-West kan zich grotendeels vinden in het ontwerp PWA. Zowel de mogelijkheden als de negatieve aspecten zijn goed onderbouwd en toegelicht, en alle genoemde aspecten zijn zorgvuldig onderzocht. Daarnaast zijn de zorgpunten van zowel de inwoners van Nieuw-West, het DB en de SD-cie, zoals; afstand tot tuinparken, ruimte voor woningbouw en recreatie, die in de reflectiefase zijn opgehaald, meegenomen. We zijn blij dat voor vaststelling van de windturbines nogmaals nader onderzoek wordt gedaan naar alle aspecten en impact van de windturbines. Zo laten we zien dat we de zorgpunten van bewoners serieus nemen. Het DB Nieuw-West vindt het belangrijk dat onze bewoners en ondernemers gaan profiteren van de windturbines in het Havengebied.

Gezien de complexe situatie in het Havengebied en alle bestaande bedrijven en opgaves die er al zijn, vindt het DB het belangrijk dat er extra aandacht wordt besteed aan het bestendigen van de belangen van de bewoners en ondernemers, en is het juist belangrijk om dit van tevoren vast te leggen. Vanuit de gemeente zijn deze voorwaarden afdwingbaar in privaatrechtelijke overeenkomsten in het kader van gronduitgifte. Op de locaties waar Amsterdam eigenaar is van de grond in het Havengebied wordt het als voorwaarde opgenomen in de selectieprocedure voor de ontwikkelaar. Op locaties waar Port Of Amsterdam de tendervoorwaardes definieert adviseert het DB dat het college om met Port Of Amsterdam in gesprek gaat om de tendervoorwaardes dusdanig in te richten dat bewoners en ondernemers uit Nieuw-West op een toegankelijke en betaalbare manier profijt kunnen hebben van de windenergie uit het Havengebied.

Lokale windenergie voor Nieuw-West

Het DB adviseert dat in de tendervoorwaarden op wordt genomen dat bewoners en ondernemers op een toegankelijke en betaalbare manier profijt kunnen hebben van de windturbines in de haven. Stadsdeel Nieuw-West is divers wat betreft bewoners, ondernemers en initiatieven. Er zijn bewoners die zich niet met deze thema's bezig kunnen houden omdat ze hier geen tijd of ruimte voor hebben. Energiearmoede en andere sociale opgaves zijn in Nieuw-West relevante thema's. Ook deze bewoners moeten kunnen profiteren van de windenergie, vandaar dat het DB zoveel belang hecht aan het goed formuleren van de tendervoorwaarden van de windturbines. Ook zijn bewonersinitiatieven zoals Duurzaam Oostoever en Duurzaam Slotervaart die zich als koplopers ontwikkelen binnen de energietransitie. Hiernaast zet de Green Business Club Sloterdijken zich als ondernemersverenigingen in voor duurzame bedrijfsvoering, en zijn er vele maatschappelijke initiatieven die zich ontwikkelen rondom het thema duurzaamheid in brede zin. Ook helpt het Nationaal Programma Samen

Nieuw-West verschillende bewoners- en ondernemersinitiatieven in verschillende duurzaamheidsopgaven in het kader van Community Wealth Building. Allemaal potentiële partijen om bij windturbineprojecten betrokken te raken in de toekomst.

Momenteel wordt er in het ontwerp-PWA gesproken over financiële participatie en lokaal eigendom. Dit wordt nog niet gedefinieerd, aangezien dit afhankelijk gaat zijn van de specifieke locaties voor windturbines en de initiatiefnemer. De (toekomstige) initiatiefnemers moeten bij de planvorming in de zoekgebieden aanvullend onderzoek uitvoeren om de meest geschikte positie voor plaatsing van een of meerdere windmolens te bepalen. Het DB roept het college op om samen met het stadsdeel op te trekken bij het verdere proces en wordt ook graag betrokken wanneer er naar concrete locaties gekeken wordt.

Hiernaast worden volgens de regels de te bouwen windturbines standaard wit van kleur, maar onderzoek toont aan dat deze kleur een negatief effect lijkt te hebben op insecten. Het DB adviseert het College om bij het Rijk te lobbyen voor het doen van meer onderzoek naar de ideale kleurstelling van windturbines die rekening houdt met vogels, insecten en vleermuizen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West, Gemeente Amsterdam, 16 juli 2024.

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Amsterdam Nieuw-West, gemeente Amsterdam: de heer E.C. Burke (stadsdeeldirecteur), de heer E. Ünver (stadsdeelvoorzitter)

C.2 Gevraagd advies Stadsdeel Noord

Adviesaanvraag college aan dagelijks bestuur stadsdeel Noord

Invullen door directie Ruimte en Duurzaamheid:	
Onderwerp adviesaanvraag:	Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030.
Portefeuille:	Duurzaamheid
Directie:	R&D afdeling Duurzaamheid
Datum behandeling staf WH	22 april 2024 (staf WH vrijgave PWA)
Datum adviesaanvraag:	14 mei 2024 (collegebesluit vrijgave PWA)
Deadline ontvangst advies:	17 juli 2024 (einde tervisielegging periode)
Advies mailen naar:	RESAmsterdam@amsterdam.nl
Meegestuurd stukken:	1. Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2. Plan-MER Windenergie t.b.v. Programma Windenergie Amsterdam 2030 3. Plan-MER Windenergie Amsterdam Technische bijlage 4. Notitie Reikwijdte en Detailniveau – plan-MER windenergie Amsterdam 5. Nota van beantwoording – Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER Programma Windenergie Amsterdam 12 juli 2023 6. Onderzoek en advies financiële participatie Amsterdamse wind & zon 7. Sociale aspecten zoekgebieden Programma Windenergie Amsterdam 8. SARA-Advies op hoofdlijnen 9. Reactie op SARA-advies cpt Plan-MER en cpt Programma Windenergie Amsterdam

Invullen door directie Ruimte en Duurzaamheid:	
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden?	Ja Bij het proces van opstellen van het ontwerp-PWA en Plan-MER is het stadsdeel betrokken en geïnformeerd. Tijdens diverse BOSS overleggen is de portefeuillehouder geïnformeerd over het proces en de stand van zaken. Ook zijn de stadsdeelcollega's op ambtelijk niveau betrokken en geconsulteerd bij de verschillende stappen in de voortgang. Van 23 mei 2024 t/m 17 juli 2024 loopt de zienswijzeperiode van het ontwerp-PWA en Plan-MER. Tijdens deze periode wordt het stadsdeel ook benaderd voor gevraagd advies. Als onderdeel van het participatieproces vinden er fysieke informatiemarkten plaats in de stadsdelen met aangewezen gebieden, een digitale informatiebijeenkomst (Webinar) en technische sessies waar portefeuillehouders, stadsdeelcommissieleden, gemeenteraadsleden en buurtmeenten over de inhoud van beide producten vragen kunnen stellen.

Invullen door stadsdeel:	
Stadsdeel:	Noord
Procesbegeleider:	Duurzaamheidscoördinator stadsdeel Noord; Duurzaamheidscoördinator stadsdeel Noord
Datum weekstart/staf:	3 juni 2024
Datum stadsdeelcommissie:	19 juni voorbereidend, 3 juli 2024 besluitvormend
Datum dagelijks bestuur:	11 juni 2024
Registratienr. (optioneel):	...

Over gevraagde adviezen: Conform de Verordening stadsdelen en Stadsgebied Amsterdam 2022:
(art. 12, lid 1) betreft college en BM het DB bij voorbereiding van stedelijke kaders als deze kaders betrekking hebben op taken en bevoegdheden van DB of DB een rol krijgt in uitvoering van die kaders, of (art. 12, lid 2) als college of BM voornemens is over stedelijke kaders besluit te nemen of voornemens is ander besluit te nemen waarbij belangen van een of meer stadsdelen zijn betrokken, in ieder geval bij vaststellen van bestemmingsplannen, wint college of BM bij DB advies in. DB legt deze adviezen voor aan SDC (art. 19). Bij besluitvorming maakt DB inzichtelijk wat advies van SDC is en hoe eventuele voorstellen of moties als bedoeld in art. 30, lid 3, zijn verwerkt. DB neemt advies van SDC over indien is vastgesteld met meerderheid van stemmen en past binnen stedelijke en budgettaire kaders. DB kan uitsluitend schriftelijk met zeer zwaarwegende redenen afwijken van advies of voorstel van SDC. (art. 19, lid 5) Als standpunten van stadsdeelcommissieleden bij uitbrengen van advies uiteenlopen, worden in advies standaard alle verschillende standpunten binnen commissie kenbaar gemaakt. (art. 30, lid 5)

Adviesvraag college <i>Formuleer hier de vraag aan het dagelijks bestuur</i>
Het College vraagt het Dagelijks Bestuur te adviseren op het Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030 waarin de voorgenomen beleidskeuzes staan beschreven. De opgave in het ontwerp-PWA is om voor 2030 tenminste 127 MW opgesteld vermogen windenergie te realiseren op het eigen grondgebied. Die 127 MW is als volgt onderverdeeld: ▪ Begin 2021 staan er 28 windturbines in Amsterdam met een gezamenlijk vermogen van 75 MW. ▪ De resterende opgave tot 2030 is om tenminste 52 MW aan windenergie te realiseren.

- Een deel van de opgave, goed voor ongeveer 25 MW vermogen is recent al vergund (RWZI Westpoortweg, 9,2 MW)
- Of is in voorbereiding (Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein, ca. 16MW).
- Daarmee resteert een opgave van 27 MW.

Conceptadvies DB:

Het dagelijks bestuur formuleert hier -indien van toepassing- t.b.v. de stadsdeelcommissievergadering een conceptadvies.

Duurzaamheid coördinator actiehouder. Bij PFH en andere belanghebbenden de inhoud checken op lokaal gebied. Andere belanghebbenden moet DC benaderen en invullen, bijv.: Gebiedsmakelaars.

Het DB Noord kan zich vinden in het ontwerp -PWA. Alle belangrijke aspecten zijn zorgvuldig onderzocht zoals:

- verwachte milieueffecten
- gezondheid, geluid
- natuur, dier en plantsoorten
- ruimtelijke inpassing en sociale aspecten
- mitigerende maatregelen n.a.v. slagschaduw en ecologie

Zowel de mogelijkheden als de negatieve aspecten zijn goed onderbouwd en toegelicht. Daarnaast zijn de zorgpunten van inwoners van Noord, het DB en de SDC, waaronder de afstand tot tuinparken, ruimte voor woningbouw en recreatie en gezondheidsaspecten die in de reflectiefase zijn opgehaald, meegenomen. Zo ook is er bij de afweging rekening gehouden met de sociaal-kwetsbare wijken.

Zoekgebieden

Het DB is verder uiterst tevreden dat zorgvuldig is onderzocht wat wel en niet mogelijk is om in Amsterdam, grootverbruiker van energie, binnen de stadsgrenzen een deel van de RES-ambitie kunnen realiseren.

Ook is er tegemoet gekomen aan de bewoners die voorstander van het plaatsen van windmolens zijn op locaties waar onderzoek uitwijst dat plaatsing mogelijk is binnen de gestelde wettelijke en gemeentelijke kaders.

Bewoners kunnen tevreden zijn dat de gemeente haar uiterste best doet om, waar mogelijk, de RES ambitie qua opwek van energie via wind, in de stad te realiseren.

De (toekomstige) initiatiefnemers moeten bij de planvorming in de zoekgebieden aanvullend onderzoek uitvoeren om de meest geschikte positie voor plaatsing van een of meerdere windmolens te bepalen. Het DB is ook content dat de reservegebieden zijn onderzocht in dit Plan-MER en staan benoemd in het PWA waardoor over deze gebieden duidelijkheid is ontstaan voor bewoners.

Richtlijnen

Het proces en de richtlijnen van de uitvoeringsfase (hoofdstuk 3 en 4) zijn helder en we onderschrijven de ambitie voor lokaal eigendom. M.b.t. de financiële participatie hopen we dat inwoners van Noord de mogelijkheid krijgen om mee te doen. We realiseren ons dat dit ook afhangt van welke initiatiefnemers zich melden maar adviseren dit lokaal eigendom mee te nemen in de aanbesteding.

Geleerde lessen

Wel adviseren we om het participatiebeleid van Amsterdam nadrukkelijk aandacht te geven in de aanbesteding. Ook vinden wij het van belang om de stadsdelen waar de zoekgebieden zijn gekozen ook hier een belangrijke rol te geven.

Wij adviseren de geleerde lessen van Wind Noorder-IJplas mee te nemen:

1. Het participatieproces en de kaders; maak vooral helder waarover bewoners wel en niet kunnen meepraten.
2. Organiseer bewonersbijeenkomsten en maak daarbij gebruik van VR brillen waarmee bewoners een beter inzicht krijgen hoe de plaats van een windmolen zich verhoudt tot bijv. hun woning of park.
3. Neem lokale bewoners mee naar het zoekgebieden en laat ze ter plekke zien waar exact in het zoekgebied een windmolen geplaatst kan worden.
4. Herhaal de vervolgstappen in het proces en leg uit wat de eisen zijn voor initiatiefnemers bij plaatsen van windmolens.
5. Blijf in de vervolgstappen en in de communicatie naar bewoners en stakeholders uitleggen dat Programma Windenergie Amsterdam los staat van de ontwikkelingen van windturbines bij de Noorder IJ-plas.

Advies stadsdeelcommissie:

Advies van de stadsdeelcommissie aan het DB

De stadsdeelcommissie onderschrijft het advies van het db.

Wel wil de stadsdeelcommissie graag nog drie punten onderstrepen:

1. Erken dat de zorgen over de effecten van windturbines op de gezondheid van omwonenden niet zijn weggelaten.
2. Leer van processen uit het verleden. De stadsdeelcommissie wil meegeven om de participatie met betrekking tot programma Windenergie Amsterdam 2030 opener en democratischer te maken.
3. De stadsdeelcommissie vindt het onterecht dat de Noorder IJplas binnen het Programma Windenergie Amsterdam 2030 een uitzonderingspositie heeft.
4. De stadsdeelcommissie onderschrijft het advies van Sara om het westelijk Havengebied te prioriteren als zoekgebied.

Finaal advies DB:

Advies van het dagelijks bestuur aan het college van burgemeester en wethouders

Het DB Noord kan zich vinden in het ontwerp -PWA. Alle belangrijke aspecten zijn zorgvuldig onderzocht zoals:

- verwachte milieueffecten
- gezondheid, geluid
- natuur, dier en plantsoorten
- ruimtelijke inpassing en sociale aspecten
- mitigerende maatregelen n.a.v. slagschaduw en ecologie

Zowel de mogelijkheden als de negatieve aspecten zijn goed onderbouwd en toegelicht. Daarnaast zijn de zorgpunten van inwoners van Noord, het DB en de SDC, waaronder de afstand tot tuinparken, ruimte voor woningbouw en recreatie en gezondheidsaspecten die in de reflectiefase zijn opgehaald, meegenomen. Zo ook is er bij de afweging rekening gehouden met de sociaal-kwetsbare wijken.

Daarbij erkennen we dat we met deze uitkomst niet alle zorgen van bewoners met betrekking tot gezondheid kunnen wegnemen.

Zoekgebieden

Het DB is verder uiterst tevreden dat zorgvuldig is onderzocht wat wel en niet mogelijk is om in Amsterdam, grootverbruiker van energie, binnen de stadsgrenzen een deel van de RES-ambitie kunnen realiseren.

Ook is er tegemoet gekomen aan de bewoners die voorstander van het plaatsen van windmolens zijn op locaties waar onderzoek uitwijst dat plaatsing mogelijk is binnen de gestelde wettelijke en gemeentelijke kaders.

Bewoners kunnen tevreden zijn dat de gemeente haar uiterste best doet om, waar mogelijk, de RES ambitie qua opwek van energie via wind, in de stad te realiseren.

We onderstrepen het streven om het Havengebied als meest geschikte locatie aan te wijzen en daarop maximaal in te zetten. We realiseren ons ook dat we rekening moeten houden met het feit dat dit misschien niet haalbaar is en dat daarom een aantal locaties in Zuidoost worden aangewezen als mogelijk geschikt.

De (toekomstige) initiatiefnemers moeten bij de planvorming in de zoekgebieden aanvullend onderzoek uitvoeren om de meest geschikte positie voor plaatsing van een of meerdere windmolens te bepalen.

Het DB is ook content dat de reservegebieden zijn onderzocht in dit Plan-MER en staan benoemd in het PWA waardoor over deze gebieden duidelijkheid is ontstaan voor bewoners.

De stadsdeelcommissie vindt het onterecht dat de NoorderIJplas binnen het Programma Windenergie Amsterdam 2030 een uitzonderingspositie heeft. Het DB wil hierbij echter benadrukken dat de locatie NoorderIJplas al eerder is vastgesteld in een ander traject (windvisie 2012) en dus losstaat van dit programma.

Richtlijnen

Het proces en de richtlijnen van de uitvoeringsfase (hoofdstuk 3 en 4) zijn helder en we onderschrijven de ambitie voor lokaal eigendom. M.b.t. de financiële participatie hopen we dat inwoners van Noord de

mogelijkheid krijgen om mee te doen. We realiseren ons dat dit ook afhangt van welke initiatiefnemers zich melden maar adviseren dit lokaal eigendom mee te nemen in de aanbesteding.

Geleerde lessen

Ook adviseren we om het participatiebeleid van Amsterdam nadrukkelijk aandacht te geven in de aanbesteding. Wij vinden het van belang om de stadsdelen waar de zoekgebieden zijn gekozen ook hier een belangrijke rol te geven.

We adviseren de geleerde lessen van Wind Noorder-IJplas mee te nemen, met name met betrekking tot de participatie:

1. Het participatieproces en de kaders; maak vooral helder waarover bewoners wel en niet kunnen meepraten.
2. Organiseer bewonersbijeenkomsten en maak daarbij gebruik van VR brillen waarmee bewoners een beter inzicht krijgen hoe de plaats van een windmolen zich verhoudt tot bijv. hun woning of park.
3. Neem lokale bewoners mee naar het zoekgebieden en laat ze ter plekke zien waar exact in het zoekgebied een windmolen geplaatst kan worden.
4. Herhaal de vervolgstappen in het proces en leg uit wat de eisen zijn voor initiatiefnemers bij plaatsen van windmolens.
5. Blijf in de vervolgstappen en in de communicatie naar bewoners en stakeholders uitleggen dat Programma Windenergie Amsterdam los staat van de ontwikkelingen van windturbines bij de Noorder IJ-plas.

C.3 Gevraagd advies Stadsgebied Weesp

Adviesaanvraag college aan Stadsgebied Weesp

Invullen door directie Ruimte en Duurzaamheid:	
Onderwerp adviesaanvraag:	Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030.
Portefeuille:	Duurzaamheid
Directie:	R&D/afdeling Duurzaamheid
Datum behandeling staf WH	22 april 2024 (staf WH vrijgave PWA)
Datum adviesaanvraag:	14 mei 2024 (collegebesluit vrijgave PWA)
Deadline ontvangst advies:	17 juli 2024 (einde tervisielegging periode)
Advies mailen naar:	RESAmsterdam@amsterdam.nl
Meegestuurde stukken:	1. Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2. Plan-MER Windenergie t.b.v. Programma Windenergie Amsterdam 2030 3. Plan-MER Windenergie Amsterdam Technische bijlage 4. Notitie Reikwijdte en Detailniveau – plan-MER windenergie Amsterdam 5. Nota van beantwoording – Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER Programma Windenergie Amsterdam 12 juli 2023 6. Onderzoek en advies financiële participatie Amsterdamse wind & zon 7. Sociale aspecten zoekgebieden Programma Windenergie Amsterdam 8. SARA-Advies op hoofdlijnen 9. Reactie op SARA-advies cpt Plan-MER en cpt Programma Windenergie Amsterdam

Invullen door directie Ruimte en Duurzaamheid:	
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden?	Ja Bij het proces van opstellen van het ontwerp-PWA en Plan-MER is het stadsdeel betrokken en geïnformeerd. Tijdens diverse BOSS overleggen is de portefeuillehouder geïnformeerd over het proces en de stand van zaken. Tevens zijn de stadsdeelcollega's op ambtelijk niveau betrokken en geconsulteerd bij de verschillende stappen in de voortgang. Van 23 mei 2024 t/m 17 juli 2024 loopt de zienswijzeperiode van het ontwerp-PWA en Plan-MER. Tijdens deze periode wordt het stadsdeel tevens benaderd voor gevraagd advies. Als onderdeel van het participatieproces vinden er fysieke informatiemarkten plaats in de stadsdelen met aangewezen gebieden, een digitale informatiebijeenkomst (Webinar) en technische sessies waar portefeuillehouders, stadsdeelcommissieleden, gemeenteraadsleden en buurmeenten over de inhoud van beide producten vragen kunnen stellen.

Invullen door Stadsgebied	
Stadsgebied:	Weesp
Procesbegeleider:	Duurzaamheidscoördinator stadsgebied Weesp
Datum weekstart/staf:	10 juni 2024
Datum stadsdeelcommissie:	25 juni en 9 juli 2024
Datum dagelijks bestuur:	18 juni 2024
Registratienr. (optioneel):	

Over gevraagde adviezen: Conform de Verordening stadsdelen en Stadsgebied Amsterdam 2022:
(art. 12, lid 1) betreft college en BM het DB bij voorbereiding van stedelijke kaders als deze kaders betrekking hebben op taken en bevoegdheden van DB of DB een rol krijgt in uitvoering van die kaders, of (art. 12, lid 2) als college of BM voornemens is over stedelijke kaders besluit te nemen of voornemens is ander besluit te nemen waarbij belangen van een of meer stadsdelen zijn betrokken, in ieder geval bij vaststellen van bestemmingsplannen, wint college of BM bij DB advies in. DB legt deze adviezen voor aan SDC (art. 19). Bij besluitvorming maakt DB inzichtelijk wat advies van SDC is en hoe eventuele voorstellen of moties als bedoeld in art. 30, lid 3, zijn verwerkt. DB neemt advies van SDC over indien is vastgesteld met meerderheid van stemmen en past binnen stedelijke en budgettaire kaders. DB kan uitsluitend schriftelijk met zeer zwaarwegende redenen afwijken van advies of voorstel van SDC. (art. 19, lid 5) Als standpunten van stadsdeelcommissieleden bij uitbrengen van advies uiteenlopen, worden in advies standaard alle verschillende standpunten binnen commissie kenbaar gemaakt. (art. 30, lid 5)

Adviesvraag college <i>Formuleer hier de vraag aan het dagelijks bestuur</i>
Het College vraagt het Dagelijks Bestuur te adviseren op het Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030 waarin de voorgenomen beleidskeuzes staan en daarbij in ieder geval in te gaan op: ▪ De aangewezen gebieden waar windturbines gerealiseerd mogen worden; ▪ De afgevalen gebieden in Amsterdam windturbines niet mogelijk zijn; ▪ De afweging die het College hanteert om tot deze keuzes te komen; en ▪ De randvoorwaarden waaronder realisatie van windturbines in de projectfase mogelijk is. ▪ Het college verzoekt het Dagelijks Bestuur expliciet om, gezien het maatschappelijk debat over deze

stadsbrede opgave, in het advies ook aandacht te besteden aan eventuele minderheidsstandpunten die binnen het stadsdeel leven.

Het advies dient uiterlijk 17 juli 2024 te zijn ontvangen, zodat dit kan worden meegenomen in de besluitvorming van het College.

De opgave in het ontwerp-PWA is om voor 2030 tenminste 127 MW opgesteld vermogen windenergie te realiseren op het eigen grondgebied. Die 127 MW is als volgt onderverdeeld:

Begin 2021 staan er 28 windturbines in Amsterdam met een gezamenlijk vermogen van 75 MW.

De resterende opgave tot 2030 is om tenminste 52 MW aan windenergie te realiseren.

Een deel van de opgave, goed voor ongeveer 25 MW vermogen is recent al vergund (RWZI Westpoortweg, 9,2 MW) of is in voorbereiding (Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein, ca. 16MW). Daarmee resteert een opgave van 27 MW.

Conceptadvies bestuurscommissie 25 juni 2024:

Het dagelijks bestuur formuleert hier t.b.v. de vergadering een conceptadvies

Algemeen

De voormalige gemeente Weesp heeft in haar omgevingsvisie verwoord dat het streeft om binnen afzienbare tijd klimaatneutraal te worden. Weesp vindt het van groot belang om hier stappen in te zetten, zowel als het gaat om energiebesparing en isolatie, alsook duurzame energie. Daarbij is echter ook duidelijk verwoord dat Weesp voor duurzame energieopwekking windenergie binnen haar grenzen niet als wenselijke bron ziet en de voorkeur aan zonnepanelen geeft. In eerste instantie zouden daken van woningen en bedrijven maximaal benut moeten worden en daarnaast terreinen in de nabijheid van infrastructuur en ook oplossingen als het overkappen van parkeerplaatsen. Daarbij zou de focus ook moeten liggen op het oplossen van de huidige congestieproblematiek, zodat de verduurzaming van bedrijven en woningen ook daadwerkelijk vaart kan maken. Juist het bijzondere landschap rondom Weesp en Driemond leent zich niet voor grootschalige opwek van windenergie, gezien de nabijheid van onder meer de Diemerscheg, Naardermeer en de Vechtplassen. Niet voor niets is bijvoorbeeld Natuurmonumenten kritisch op windmolens in de nabijheid van bijzondere natuur en landschappen. Daarnaast benadrukt het bestuur van Weesp dat niet alleen Amsterdam zoekgebieden heeft, maar dat ook bijvoorbeeld Diemen windmolens wenst te realiseren in de directe nabijheid van het Stadsgebied. Tenslotte spelen nog ontwikkelingen in het gebied rondom Weesp voor extra voorzieningen voor de elektriciteits-infrastructuur vanuit Liander en Tennet. Het Stadsgebied vindt dat het college zich onvoldoende rekenschap geeft van deze optelsom die grote consequenties voor de Weespers kan hebben.

Locaties

In de nabijheid van het Stadsgebied heeft het college vier voorkeurszoekgebieden benoemd voor het realiseren van windmolens. Deze zoekgebieden zijn: Diemerscheg, zuidoostelijke oever van de Gaasperplas, Weesperkarspel en knooppunt Holendrecht. Het Stadsgebied constateert daarnaast dat het college maximaal wil inzetten op het realiseren van windmolens in de haven van Amsterdam. Voor het Stadsgebied is dat de enige locatie waar het voorstelbaar is om turbines te realiseren, mits dat qua regelgeving voor geluid, veiligheid, natuur en landschap ook hier aanvaardbaar is. Zoals eerder al geformuleerd, staat het Stadsgebied kritisch ten aanzien van alle zoekgebieden. Weesp is het niet eens met de gemaakte afwegingen en keuzes. Het college benoemt dat windturbines geplaatst kunnen worden als er geen "onaanvaardbare risico's" ontstaan. Hoe worden deze "onaanvaardbare risico's" gedefinieerd en welke boven-, en ondergrens is hierbij van toepassing? Hoe is het dan mogelijk dat de huidige voorkeurslocaties naar boven zijn gekomen? Ten aanzien van de voorkeurslocaties in de nabijheid van Weesp geeft het Stadsgebied graag het volgende mee:

Diemerscheg

De locatie Diemerscheg ligt binnen de grenzen van het Stadsgebied. Weesp stemt dan ook niet in met deze voorkeurslocatie en wenst dat deze locatie geschrapt wordt uit de plannen. Dit is vanuit het Stadsgebied, zowel vanuit bewoners, organisaties als het bestuur ook in het vorige traject uitvoerig meegegeven, maar helaas moeten we constateren dat de bezwaren niet tot een andere besluitvorming hebben geleid. De landschappelijke impact is erg groot, de gevolgen voor de gezondheid (geluid, schaduwwerking etc.) en het uitzicht vanuit bijvoorbeeld Driemond en Weesp (specifiek Weespersluis) eveneens. Ook is onvoldoende rekening gehouden met de nabijheid van de volkstuinparken Frankendael en Linnaeus. De impact op de recreatie in deze parken zal groot zijn. Hoewel deze parken niet zijn bedoeld voor permanente bewoning, worden ze van april tot oktober intensief gebruikt door mensen die in hun tuinen overnachten en recreëren. Het Stadsgebied verzoekt het college om bij het beoordelen van geluidsoverlast meer rekening te houden met

de milieu- en gezondheidsaspecten vanuit deze parken en deze als geluidsgevoelige objecten, vergelijkbaar met woningen te beschouwen. De Diemerscheg is daarnaast ongeschikt als locatie voor windmolens, vanwege de belangrijke recreatieve en landschappelijke waarde, het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en de ecologische structuur van Amsterdam. Het is essentieel dat deze verbindingen zorgvuldig worden beheerd en waar mogelijk worden versterkt en uitgebreid. Daarnaast wil het Stadsgebied erop wijzen dat uit eerdere projecten en onderzoeken langs het Amsterdam-Rijnkanaal is gebleken dat er een vleermuisroute loopt die mogelijk negatief beïnvloed kan worden door de aanleg van windturbines.

Zuidoostelijke oever Gaasperplas, Weesperkarspel en Holendrecht

Naast de Diemerscheg is een drietal andere voorkeurslocaties benoemd, Gaasperplas, Weesperkarspel en Holendrecht. Holendrecht levert voor het stadsgebied geen direct bezwaar op, gezien de afstand en de ligging nabij snelwegen. De andere twee locaties leiden echter wel tot grote bezwaren vanuit Weesp. De argumentatie is hierbij niet anders dan die voor de Diemerscheg. Weliswaar zijn de locaties Gaasperplas en Weesperkarspel niet binnen het Stadsgebied gelegen, de impact zal daarentegen vergelijkbaar zijn. Zeker met grote windturbines zullen de gevolgen voor landschap, gezondheid en uitzicht groot zijn. Ondanks de in de plan MER gehanteerde geluidsnormen vindt het Stadsgebied dat gezondheid onvoldoende meegewogen is in de keuzes van het college.

Aangepast conceptadvies bestuurscommissie 9 juli 2024:

Het dagelijks bestuur formuleert hier t.b.v. de vergadering een conceptadvies

Algemeen

De voormalige gemeente Weesp heeft in haar omgevingsvisie verwoord dat het streeft om binnen afzienbare tijd klimaatneutraal te worden. Weesp vindt het van groot belang om hier stappen in te zetten, zowel als het gaat om energiebesparing en isolatie, alsook duurzame energie. Daarbij is echter ook duidelijk verwoord dat Weesp voor duurzame energieopwekking windenergie binnen haar grenzen niet als wenselijke bron ziet en de voorkeur aan zonnepanelen geeft. In eerste instantie zouden daken van woningen en bedrijven maximaal benut moeten worden en daarnaast terreinen in de nabijheid van infrastructuur en ook oplossingen als het overkappen van parkeerplaatsen. Daarbij zou de focus ook moeten liggen op het oplossen van de huidige congestieproblematiek, zodat de verduurzaming van bedrijven en woningen ook daadwerkelijk vaart kan maken.

Juist het bijzondere landschap rondom Weesp en Driemond leent zich niet voor grootschalige opwek van windenergie, gezien de nabijheid van onder meer de Diemerscheg, Naardermeer en de Vechtplassen. Niet voor niets is bijvoorbeeld Natuurmonumenten kritisch op windmolens in de nabijheid van bijzondere natuur en landschappen. Daarnaast benadrukt het bestuur van Weesp dat niet alleen Amsterdam zoekgebieden heeft, maar dat ook bijvoorbeeld Diemen windmolens wenst te realiseren in de directe nabijheid van het Stadsgebied. Tenslotte spelen nog ontwikkelingen in het gebied rondom Weesp voor extra voorzieningen voor de elektriciteits-infrastructuur vanuit Liander en Tennet. Het Stadsgebied vindt dat het college zich onvoldoende rekenschap geeft van deze optelsom die grote consequenties voor de Weespers kan hebben.

Locaties

In de nabijheid van het Stadsgebied heeft het college vier voorkeurszoekgebieden benoemd voor het realiseren van windmolens. Deze zoekgebieden zijn: Diemerscheg, zuidoostelijke oever van de Gaasperplas, Weesperkarspel en knooppunt Holendrecht. Het Stadsgebied constateert daarnaast dat het college maximaal wil inzetten op het realiseren van windmolens in de haven van Amsterdam. Voor het Stadsgebied is dat de enige locatie waar het op dit moment voorstelbaar is om turbines te realiseren, mits dat qua regelgeving voor geluid, veiligheid, natuur en landschap ook hier aanvaardbaar is. Zoals eerder al geformuleerd, staat het Stadsgebied kritisch ten aanzien van alle zoekgebieden. Weesp is het niet eens met de gemaakte afwegingen en keuzes. Het college benoemt dat windturbines geplaatst kunnen worden als er geen “onaanvaardbare risico’s” ontstaan. Hoe worden deze “onaanvaardbare risico’s” gedefinieerd en welke boven-, en ondergrens is hierbij van toepassing? Hoe is het dan mogelijk dat de huidige voorkeurslocaties naar boven zijn gekomen en waarom zijn de andere locaties afgefallen? Ten aanzien van de voorkeurslocaties in de nabijheid van Weesp geeft het Stadsgebied graag het volgende mee:

Diemerscheg

De locatie Diemerscheg ligt binnen de grenzen van het Stadsgebied. Weesp stemt dan ook niet in met deze voorkeurslocatie en wenst dat deze locatie geschrapt wordt uit de plannen. Dit is vanuit het Stadsgebied,

zowel vanuit bewoners, organisaties als het bestuur ook in het vorige traject uitvoerig meegegeven, maar helaas moeten we constateren dat de bezwaren niet tot een andere besluitvorming hebben geleid. De landschappelijke impact is erg groot, de gevolgen voor de gezondheid (geluid, schaduwwerking etc.) en het uitzicht vanuit bijvoorbeeld Driemond en Weesp (specifiek Weesperluis) eveneens. Ook is onvoldoende rekening gehouden met de nabijheid van de volkstuinparken Frankendael en Linnaeus. De impact op de recreatie in deze parken zal groot zijn. Hoewel deze parken niet zijn bedoeld voor permanente bewoning, worden ze van april tot oktober intensief gebruikt door mensen die in hun tuinen overnachten en recreëren. Het Stadsgebied verzoekt het college om bij het beoordelen van geluidsoverlast meer rekening te houden met de milieu- en gezondheidsaspecten vanuit deze parken en deze als geluidsgevoelige objecten, vergelijkbaar met woningen te beschouwen.

De Diemerscheg is daarnaast ongeschikt als locatie voor windmolens, vanwege de belangrijke recreatieve en landschappelijke waarde, het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en de ecologische structuur van Amsterdam. Het is essentieel dat deze verbindingen zorgvuldig worden beheerd en waar mogelijk worden versterkt en uitgebreid. Daarnaast wil het Stadsgebied erop wijzen dat uit eerdere projecten en onderzoeken langs het Amsterdam-Rijnkanaal is gebleken dat er een vleermuisroute loopt die mogelijk negatief beïnvloed kan worden door de aanleg van windturbines.

Zuidoostelijke oever Gaasperplas, Weesperkarspel en Holendrecht

Naast de Diemerscheg is een drietal andere voorkeurslocaties benoemd, Gaasperplas, Weesperkarspel en Holendrecht. Holendrecht levert voor het stadsgebied geen direct bezwaar op, gezien de afstand en de ligging nabij snelwegen. De andere twee locaties leiden echter wel tot grote bezwaren vanuit Weesp. De argumentatie is hierbij niet anders dan die voor de Diemerscheg. Weliswaar zijn de locaties Gaasperplas en Weesperkarspel niet binnen het Stadsgebied gelegen, de impact zal daarentegen vergelijkbaar zijn. Zeker met grote windturbines zullen de gevolgen voor landschap, gezondheid en uitzicht groot zijn. Ondanks de in de plan MER gehanteerde geluidsnormen vindt het Stadsgebied dat gezondheid onvoldoende meegewogen is in de keuzes van het college.

Voorwaardelijke volgorde

Stadsgebied Weesp benadrukt graag dat het op een positieve wijze meedenkt met het college, ondanks de kritische houding ten aanzien van windmolens en de nu voorliggende locaties. Daarom stelt Weesp voor om een zogenaamde voorwaardelijke volgorde toe te passen. Dit om zowel tegemoet te komen aan de zorgen vanuit het Stadsgebied, zoals hiervoor benoemd, als de opgave om duurzame energie op te wekken. Deze volgorde is als volgt:

1. Als eerste dient de haven maximaal benut te worden voor het toevoegen van windmolens. Vervolgens is als secundaire locatie dan Holendrecht te benutten. Indien dat allemaal onvoldoende mogelijkheden biedt, zou opnieuw het gesprek geopend kunnen worden over de wenselijkheid om aanvullende locaties te onderzoeken, waarbij de bedenkingen vanuit Weesp ten aanzien van Gaasperplas, Weesperkarspel en Diemerscheg blijven bestaan.
2. Wanneer daadwerkelijk windmolens gerealiseerd worden, moeten deze de meest moderne en stille techniek toepassen om daarmee de hinder en impact zo minimaal mogelijk te houden.
3. Op het moment dat de windturbines in gebruik zijn, dienen deze uitgezet te worden op bepaalde momenten, zoals hinderlijke schaduw voor bewoners en bij migratie van vogels.
4. Het college zou ambitieuzer moeten zijn qua lokaal eigenaarschap. Denk daarbij aan lokale bewonerscoöperaties, waar bijvoorbeeld ook verenigingen van kunnen profiteren.

Advies bestuurscommissie:

Advies van de bestuurscommissie aan het college van burgemeester en wethouders

Algemeen

De voormalige gemeente Weesp heeft in haar omgevingsvisie verwoord dat het streeft om binnen afzienbare tijd klimaatneutraal te worden. Weesp vindt het van groot belang om hier stappen in te zetten, zowel als het gaat om energiebesparing en isolatie, alsook duurzame energie. Daarbij is echter ook duidelijk verwoord dat Weesp voor duurzame energieopwekking windenergie binnen haar grenzen niet als wenselijke bron ziet en de voorkeur aan zonnepanelen geeft. In eerste instantie zouden daken van woningen en bedrijven maximaal benut moeten worden en daarnaast terreinen in de nabijheid van infrastructuur en ook oplossingen als het overkappen van parkeerplaatsen. Daarbij zou de focus ook moeten liggen op het oplossen van de huidige congestieproblematiek, zodat de verduurzaming van bedrijven en woningen ook daadwerkelijk vaart kan maken.

Juist het bijzondere landschap rondom Weesp en Driemond leent zich niet voor grootschalige opwek van windenergie, gezien de nabijheid van onder meer de Diemerscheg, Naardermeer en de Vechtplassen. Niet voor niets is bijvoorbeeld Natuurmonumenten kritisch op windmolens in de nabijheid van bijzondere natuur en landschappen. Daarnaast benadrukt het bestuur van Weesp dat niet alleen Amsterdam zoekgebieden heeft, maar dat ook bijvoorbeeld Diemen windmolens wenst te realiseren in de directe nabijheid van het Stadsgebied. Tenslotte spelen nog ontwikkelingen in het gebied rondom Weesp voor extra voorzieningen voor de elektriciteits-infrastructuur vanuit Liander en Tennet. Het Stadsgebied vindt dat het college zich onvoldoende rekenschap geeft van deze optelsom die grote consequenties voor de Weespers kan hebben.

Locaties

In de nabijheid van het Stadsgebied heeft het college vier voorkeurszoekgebieden benoemd voor het realiseren van windmolens. Deze zoekgebieden zijn: Diemerscheg, zuidoostelijke oever van de Gaasperplas, Weesperkarspel en knooppunt Holendrecht. Het Stadsgebied constateert daarnaast dat het college maximaal wil inzetten op het realiseren van windmolens in de haven van Amsterdam. Het Stadsgebied ziet dit als een erkenning voor de visie dat industriegebieden de eerst aangewezen plekken zijn voor industriële windturbines. Wij vragen het stadsbestuur om zich niet blind te staren op de geformuleerde ambitie van 27 MW indien deze nét niet gehaald wordt in de havens. Dat zou namelijk de bewering teniet doen dat in de afweging gezondheid en natuur op de eerste plaats komen. Immers, als gezondheid écht op de eerste plaats komt, dan zou er een harde gezondheidseis geformuleerd moeten worden waaraan elk project buiten de haven zou moeten voldoen. In plaats van een relatieve afweging waarbij het 'minst ongezonde' project gekozen wordt om de ambitie te halen. In dit laatste geval wordt 'de geformuleerde ambitie' het doorslaggevende argument, en niet 'gezondheid en natuur', zoals het college beweert. Zoals eerder al geformuleerd, staat het Stadsgebied kritisch ten aanzien van alle zoekgebieden, buiten het havengebied. Weesp is het niet eens met de gemaakte afwegingen en keuzes. Het college benoemt dat windturbines geplaatst kunnen worden als er geen "onaanvaardbare risico's" ontstaan. Hoe worden deze "onaanvaardbare risico's" gedefinieerd en welke boven-, en ondergrens is hierbij van toepassing? Hoe is het dan mogelijk dat de huidige voorkeurslocaties naar boven zijn gekomen en waarom zijn de andere locaties afgevalen? Ten aanzien van de voorkeurslocaties in de nabijheid van Weesp geeft het Stadsgebied graag het volgende mee:

Diemerscheg

De locatie Diemerscheg ligt binnen de grenzen van het Stadsgebied. Weesp stemt dan ook niet in met deze voorkeurslocatie en wenst dat deze locatie geschrapt wordt uit de plannen. Dit is vanuit het Stadsgebied, zowel vanuit bewoners, organisaties als het bestuur ook in het vorige traject uitvoerig meegegeven, maar helaas moeten we constateren dat de bezwaren niet tot een andere besluitvorming hebben geleid. De landschappelijke impact is erg groot, de gevolgen voor de gezondheid (geluid, schaduwwerking etc.) en het uitzicht vanuit bijvoorbeeld Driemond en Weesp (specifiek Weespersluis) eveneens. Ook is onvoldoende rekening gehouden met de nabijheid van de volkstuinparken Frankendael en Linnaeus. De impact op de recreatie in deze parken zal groot zijn. Hoewel deze parken niet zijn bedoeld voor permanente bewoning, worden ze van april tot oktober intensief gebruikt door mensen die in hun tuinen overnachten en recreëren. Het Stadsgebied verzoekt het college om bij het beoordelen van geluidsoverlast meer rekening te houden met de milieu- en gezondheidsaspecten vanuit deze parken en deze als geluidsgevoelige objecten, vergelijkbaar met woningen te beschouwen.

De Diemerscheg is daarnaast ongeschikt als locatie voor windmolens, vanwege de belangrijke recreatieve en landschappelijke waarde, het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en de ecologische structuur van Amsterdam. Het is essentieel dat deze verbindingen zorgvuldig worden beheerd en waar mogelijk worden versterkt en uitgebreid. Daarnaast wil het Stadsgebied erop wijzen dat uit eerdere projecten en onderzoeken langs het Amsterdam-Rijnkanaal is gebleken dat er een vleermuisroute loopt die mogelijk negatief beïnvloed kan worden door de aanleg van windturbines.

Zuidoostelijke oever Gaasperplas, Weesperkarspel en Holendrecht

Naast de Diemerscheg is een drietal andere voorkeurslocaties benoemd, Gaasperplas, Weesperkarspel en Holendrecht. Holendrecht levert voor het stadsgebied geen direct bezwaar op, gezien de afstand en de ligging nabij snelwegen. De andere twee locaties leiden echter wel tot grote bezwaren vanuit Weesp. De argumentatie is hierbij niet anders dan die voor de Diemerscheg. Weliswaar zijn de locaties Gaasperplas en Weesperkarspel niet binnen het Stadsgebied gelegen, de impact zal daarentegen vergelijkbaar zijn. Zeker met grote windturbines zullen de gevolgen voor landschap, gezondheid en uitzicht groot zijn. Ondanks de in de plan MER gehanteerde geluidsnormen vindt het Stadsgebied dat gezondheid onvoldoende meegewogen is in de keuzes van het college. Hier wijzen wij er wederom op dat in het beslismodel van het college 'ambitie' boven 'gezondheid' gaat.

Aanvullende eisen aan initiatiefnemers

Tot slot missen wij in het ontwerp-PWA aanvullende eisen die gesteld zouden moeten worden aan mogelijke initiatiefnemers:

- Garanties dat de meest moderne en stille motors gebruikt worden, met het oog op omwonenden.
- Garanties dat de windturbines stilgezet worden op momenten dat deze extra hinderlijk zijn voor omwonenden of natuur.
- Garanties dat omwonenden gecompenseerd worden voor de overlast die zij ervaren. Niet zozeer door lokaal eigenaarschap, wat wij als een zeer onrealistisch en onhandig businessmodel zien. Maar gewoon door een korting op de energierekening, van bijvoorbeeld 5 cent/KWh voor alle omwonenden binnen een straal van 2 km.

C.4 Gevraagd advies Stadsdeel Oost

Adviesaanvraag college aan stadsdeel Oost

Invullen door directie Ruimte en Duurzaamheid:	
Onderwerp adviesaanvraag:	Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030.
Portefeuille:	Duurzaamheid
Directie:	R&D/afdeling Duurzaamheid
Datum behandeling staf WH	22 april 2024 (staf WH vrijgave PWA)
Datum adviesaanvraag:	14 mei 2024 (collegebesluit vrijgave PWA)
Deadline ontvangst advies:	17 juli 2024 (einde tervisielegging periode)
Advies mailen naar:	RESAmsterdam@amsterdam.nl
Meegestuurd stukken:	1. Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2. Plan-MER Windenergie t.b.v. Programma Windenergie Amsterdam 2030 3. Plan-MER Windenergie Amsterdam Technische bijlage 4. Notitie Reikwijdte en Detailniveau – plan-MER windenergie Amsterdam 5. Nota van beantwoording – Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER Programma Windenergie Amsterdam 12 juli 2023 6. Onderzoek en advies financiële participatie Amsterdamse wind & zon 7. Sociale aspecten zoekgebieden Programma Windenergie Amsterdam 8. SARA-Advies op hoofdlijnen 9. Reactie op SARA-advies cpt Plan-MER en cpt Programma Windenergie Amsterdam
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden?	Ja Bij het proces van opstellen van het ontwerp-PWA en Plan-MER is het stadsdeel betrokken en geïnformeerd. Tijdens diverse BOSS overleggen is de portefeuillehouder geïnformeerd over het proces en de stand van zaken. Tevens zijn de stadsdeelcollega's op ambtelijk niveau betrokken en geconsulteerd bij de verschillende stappen in de voortgang. Van 23 mei 2024 t/m 17 juli 2024 loopt de zienswijzeperiode van het ontwerp-PWA en Plan-MER. Tijdens deze periode wordt het stadsdeel tevens benaderd voor gevraagd advies. Als onderdeel van het participatieproces vinden er fysieke informatiemarkten plaats in de stadsdelen met aangewezen gebieden, een digitale informatiebijeenkomst (Webinar) en technische sessies waar portefeuillehouders, stadsdeelcommissieleden, gemeenteraadsleden en buurmeenten over de inhoud van beide producten vragen kunnen stellen.

Invullen door stadsdeel:	
Stadsdeel:	Oost

Invullen door stadsdeel:	
Procesbegeleider:	Duurzaamheidscoördinator stadsdeel Oost
Datum weekstart/staf:	10 juni 2024
Datum stadsdeelcommissie:	25 juni (voorbereidend) en 9 juli 2024 (besluitvormend)
Datum dagelijks bestuur:	18 juni (conceptadvies) en 16 juli 2024 (finaal advies)
Registratienr. (optioneel):	Z-24-52921

Over gevraagde adviezen: Conform de Verordening stadsdelen en Stadsgebied Amsterdam 2022:

(art. 12, lid 1) betreft college en BM het DB bij voorbereiding van stedelijke kaders als deze kaders betrekking hebben op taken en bevoegdheden van DB of DB een rol krijgt in uitvoering van die kaders, of (art. 12, lid 2) als college of BM voornemens is over stedelijke kaders besluit te nemen of voornemens is ander besluit te nemen waarbij belangen van een of meer stadsdelen zijn betrokken, in ieder geval bij vaststellen van bestemmingsplannen, wint college of BM bij DB advies in.

DB legt deze adviezen voor aan SDC (art. 19).

Bij besluitvorming maakt DB inzichtelijk wat advies van SDC is en hoe eventuele voorstellen of moties als bedoeld in art. 30, lid 3, zijn verwerkt. DB neemt advies van SDC over indien is vastgesteld met meerderheid van stemmen en past binnen stedelijke en budgettaire kaders. DB kan uitsluitend schriftelijk met zeer zwaarwegende redenen afwijken van advies of voorstel van SDC. (art. 19, lid 5) Als standpunten van stadsdeelcommissieleden bij uitbrengen van advies uiteenlopen, worden in advies standaard alle verschillende standpunten binnen commissie kenbaar gemaakt. (art. 30, lid 5)

Adviesvraag college

Formuleer hier de vraag aan het dagelijks bestuur

Het College vraagt het Dagelijks Bestuur te adviseren op het Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030 waarin de voorgenomen beleidskeuzes staan en daarbij in ieder geval in te gaan op:

- De aangewezen gebieden waar windturbines gerealiseerd mogen worden;
- De afgevalen gebieden in Amsterdam windturbines niet mogelijk zijn;
- De afweging die het College hanteert om tot deze keuzes te komen; en
- De randvoorwaarden waaronder realisatie van windturbines in de projectfase mogelijk is.

Het college verzoekt het Dagelijks Bestuur expliciet om, gezien het maatschappelijk debat over deze stadsbrede opgave, in het advies ook aandacht te besteden aan eventuele minderheidsstandpunten die de binnen het stadsdeel leven. Het advies dient uiterlijk 17 juli 2024 te zijn ontvangen, zodat dit kan worden meegenomen in de besluitvorming van het College.

De opgave in het ontwerp-PWA is om voor 2030 tenminste 127 MW opgesteld vermogen windenergie te realiseren op het eigen grondgebied. Die 127 MW is als volgt onderverdeeld:

- Begin 2021 staan er 28 windturbines in Amsterdam met een gezamenlijk vermogen van 75 MW.
- De resterende opgave tot 2030 is om tenminste 52 MW aan windenergie te realiseren.
 - Een deel van de opgave, goed voor ongeveer 25 MW vermogen is recent al vergund (RWZI Westpoortweg, 9,2 MW)
 - of is in voorbereiding (Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein, ca. 16MW).
- Daarmee resteert een opgave van 27 MW.

Conceptadvies DB:

Het dagelijks bestuur formuleert hier -indien van toepassing- t.b.v. de stadsdeelcommissievergadering een conceptadvies

Algemeen

Het dagelijks bestuur van Oost hecht een groot belang aan het opwekken van duurzame energie en het

realiseren van de energietransitie. Het onderzoek naar de milieueffecten van windenergie in de verschillende zoekgebieden zoals geschetst in het Ontwerp Programma Windenergie Amsterdam (Ontwerp PWA) heeft geleid tot een zorgvuldige afweging en onderbouwing voor de aangewezen gebieden. Daarnaast is het zeer positief dat naast de milieueffecten ook de sociale aspecten in kaart zijn gebracht.

Gelijktijdig met waardering voor het gevolgde proces is het DB natuurlijk ook teleurgesteld dat het binnen Oost niet mogelijk blijkt om op deze manier een bijdrage te leveren aan de opwek van windenergie. Oost had graag op deze manier een bijdrage geleverd aan het bewerkstelligen van de doelen van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 en van de Regionale Energiestrategie (RES). Het DB is verheugd dat de opwek door middel van windenergie wel in andere gebieden in Amsterdam kan plaatsvinden.

Zoekgebieden Oost

In het plan-MER zijn vier zoekgebieden in Oost onderzocht: Sciencepark, Strand-/ Buiteneiland, IJburg Baai en IJburg Diemerpark. Zeeburgereiland was al eerder afgefallen in de belemmeringenanalyse. In het geval van Zeeburgereiland maakt de combinatie van de nabijheid van ondergrondse gasleidingen, hoogspanningsnetten, rijks- & lokale wegen, en gevoelige objecten (bijv. woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen) nader onderzoek naar de milieueffecten op deze locatie overbodig. Al die belemmeringen samen leiden namelijk tot de conclusie dat er geen ruimte meer is voor de plaatsing van windturbines.

De overige vier zoekgebieden zijn in het plan-MER als volgt beoordeeld:

- Science Park. Binnen dit zoekgebied is er maar ruimte voor één windturbine. Dit zoekgebied scoort negatief op geluid en zeer negatief op slagschaduw door de grote aantallen woningen in de ruime omgeving.
- Strand-/ Buiteneiland. Met name vanwege de ligging ten opzichte van de woonwijken-in-ontwikkeling op Strand- en Buiteneiland scoort dit zoekgebied slecht op leefomgeving. Daarnaast hebben windturbines in het water zeer negatieve ecologische effecten op het gebied van Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland (NNN), broedvogels, vogeltrek en vleermuizen. Daarnaast is er een grotere negatieve impact op het UNESCO-werelderfgoed ten opzichte van andere zoekgebieden.
- IJburg Baai. Dit zoekgebied is aan drie kanten omringd door woningen. Dit zorgt ervoor dat alle windturbines in dit zoekgebied zeer slecht worden beoordeeld op geluid en gezondheid.
- IJburg Diemerpark. Dit gebied scoort zeer negatief op ecologische structuur, natuur, recreatie en ligging ten opzichte van UNESCO-werelderfgoed. Het zoekgebied is daarnaast gelegen binnen de risicoafstand van TenneT tot een 380 KV leiding, wat plaatsing onzeker maakt.

De bovenstaande zoekgebieden zijn afgefallen op basis van de consequenties op de thema's geluid, gezondheid, ecologie, recreatie en landschap. Uit het onderzoek komt namelijk naar voren dat de gevolgen van de plaatsing van windturbines in zoekgebieden in Oost op deze thema's te groot zijn en niet door compenserende maatregelen tot een acceptabel niveau kunnen worden teruggebracht. Hoewel Oost graag had willen bijdragen aan de opwek van windenergie, kan het DB zich vinden in de conclusies van het college. De opwek van duurzame energie kan niet plaatsvinden als er te grote negatieve effecten zijn op de gezondheid (bijv. door geluidhinder voor te veel bewoners), natuur (bijv. door aantasting van het zo belangrijke Natura 2000 gebied) of erfgoed (aantasting van het UNESCO werelderfgoed).

Proces uitvoeringsfase

Het DB kan zich vinden in het beschreven proces van de uitvoeringsfase en heeft geen specifieke aanbevelingen omdat er geen locaties voor opwek van windenergie in Oost worden aangewezen. Wij willen voor de uitvoeringsfase graag een aantal algemene zaken aan het College meegeven:

- Het college heeft een zorgvuldig proces doorlopen, waarbinnen ook adviezen van bewoners en andere belanghebbenden een belangrijke plaats hebben gekregen. Oost vindt het van groot belang dat er zorgvuldige communicatie plaatsvindt over de gemaakte keuze van de zoeklocaties.
- Daarnaast bevelen wij aan bij de uitwerking van het PWA en de keuze voor concrete plaatsing van windturbines, bewoners en andere belanghebbenden zeer goed te betrekken.
- We onderschrijven de ambitie voor financiële participatie door bewoners en we pleiten sterk voor het lokaal maatschappelijk eigendom van windturbines.
- Ook de gemeente Diemen heeft haar zoeklocaties voor de opwek van windenergie bekend gemaakt. Samenwerking met Diemen is van belang voor een optimale positionering van mogelijke windturbines in onze regio.

Evaluatie

Het DB is het college erkentelijk voor het zorgvuldige proces om te komen tot het PWA en het vroegtijdig

betrekken van bewoners. Daarmee heeft het College gedaan wat altijd al is beloofd. Er is door het College gekozen om extra stappen in het proces op te nemen om de participatie te verbeteren en een goed proces te waarborgen. Het DB waardeert de oprichting en de betrokkenheid van de Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam (SARA). SARA heeft al op belangrijke momenten kunnen reageren, ook al vóór de tervisielegging van het PWA. Ook de toevoeging van het Plan-MER in het proces heeft er toe geleid dat alle zoeklocaties op de essentiële punten zijn beoordeeld. Deze stappen in het proces zijn van cruciaal belang gebleken voor de zorgvuldige keuze van de zoekgebieden die het College nu voorlegt.

Stadsdeel Oost ziet dat de discussie rond het opwekken van windenergie in Amsterdam veel mensen raakt. Daarom dringen we bij het College erop aan om de gebruikte systematiek bij de totstandkoming van de RES 1.0 te evalueren. Heeft deze systematiek meetbaar bijgedragen aan een toename van het vertrouwen van de Amsterdammer in de overheid? In welk stadium moeten we Amsterdammers betrekken bij een dergelijk complex onderwerp? Welke geleerde lessen kunnen we meenemen voor een soortgelijk proces in de toekomst en de uitvoering van het Programma Wind Amsterdam?

Advies stadsdeelcommissie:

Advies van de stadsdeelcommissie aan het DB

De stadsdeelcommissie heeft niet anders of aanvullend geadviseerd.

Finaal advies DB:

Advies van het dagelijks bestuur aan het college van burgemeester en wethouders

Algemeen

Het dagelijks bestuur van Oost hecht een groot belang aan het opwekken van duurzame energie en het realiseren van de energietransitie. Het onderzoek naar de milieueffecten van windenergie in de verschillende zoekgebieden zoals geschetst in het Ontwerp Programma Windenergie Amsterdam (Ontwerp PWA) heeft geleid tot een zorgvuldige afweging en onderbouwing voor de aangewezen gebieden. Daarnaast is het zeer positief dat naast de milieueffecten ook de sociale aspecten in kaart zijn gebracht.

Gelijktijdig met waardering voor het gevolgde proces is het DB natuurlijk ook teleurgesteld dat het binnen Oost niet mogelijk blijkt om op deze manier een bijdrage te leveren aan de opwek van windenergie. Oost had graag op deze manier een bijdrage geleverd aan het bewerkstelligen van de doelen van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 en van de Regionale Energiestrategie (RES). Het DB is verheugd dat de opwek door middel van windenergie wel in andere gebieden in Amsterdam kan plaatsvinden. Zoekgebieden Oost In het plan-MER zijn vier zoekgebieden in Oost onderzocht: Sciencepark, Strand-/ Buiteneiland, IJburg Baai en IJburg Diemerpark. Zeeburgereiland was al eerder afgevalen in de belemmeringenanalyse. In het geval van Zeeburgereiland maakt de combinatie van de nabijheid van ondergrondse gasleidingen, hoogspanningsnetten, rijks- & lokale wegen, en gevoelige objecten (bijv. woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen) nader onderzoek naar de milieueffecten op deze locatie overbodig. Al die belemmeringen samen leiden namelijk tot de conclusie dat er geen ruimte meer is voor de plaatsing van windturbines.

De overige vier zoekgebieden zijn in het plan-MER als volgt beoordeeld:

- Science Park. Binnen dit zoekgebied is er maar ruimte voor één windturbine. Dit zoekgebied scoort negatief op geluid en zeer negatief op slagschaduw door de grote aantallen woningen in de ruime omgeving.
- Strand-/ Buiteneiland. Met name vanwege de ligging ten opzichte van de woonwijken-in-ontwikkeling op Strand- en Buiteneiland scoort dit zoekgebied slecht op leefomgeving. Daarnaast hebben windturbines in het water zeer negatieve ecologische effecten op het gebied van Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland (NNN), broedvogels, vogeltrek en vleermuizen. Daarnaast is er een grotere negatieve impact op het UNESCO-werelderfgoed ten opzichte van andere zoekgebieden.
- IJburg Baai. Dit zoekgebied is aan drie kanten omringd door woningen. Dit zorgt ervoor dat alle windturbines in dit zoekgebied zeer slecht worden beoordeeld op geluid en gezondheid.
- IJburg Diemerpark. Dit gebied scoort zeer negatief op ecologische structuur, natuur, recreatie en ligging ten opzichte van UNESCO-werelderfgoed. Het zoekgebied is daarnaast gelegen binnen de risicoafstand van TenneT tot een 380 KV leiding, wat plaatsing onzeker maakt.

De bovenstaande zoekgebieden zijn afgevalen op basis van de consequenties op de thema's geluid, gezondheid, ecologie, recreatie en landschap. Uit het onderzoek komt namelijk naar voren dat de gevolgen van de plaatsing van windturbines in zoekgebieden in Oost op deze thema's te groot zijn en niet door compenserende maatregelen tot een acceptabel niveau kunnen worden teruggebracht. Hoewel Oost graag had willen bijdragen aan de opwek van windenergie, kan het DB zich vinden in de conclusies van het college. De opwek van duurzame energie kan niet plaatsvinden als er te grote negatieve effecten zijn op de gezondheid (bijv. door geluidhinder voor te veel bewoners), natuur (bijv. door aantasting van het zo belangrijke Natura 2000 gebied) of erfgoed (aantasting van het UNESCO werelderfgoed).

Proces uitvoeringsfase

Het DB kan zich vinden in het beschreven proces van de uitvoeringsfase en heeft geen specifieke aanbevelingen omdat er geen locaties voor opwek van windenergie in Oost worden aangewezen. Wij willen voor de uitvoeringsfase graag een aantal algemene zaken aan het College meegeven:

- Het college heeft een zorgvuldig proces doorlopen, waarbinnen ook adviezen van bewoners en andere belanghebbenden een belangrijke plaats hebben gekregen. Oost vindt het van groot belang dat er zorgvuldige communicatie plaatsvindt over de gemaakte keuze van de zoeklocaties.
- Daarnaast bevelen wij aan bij de uitwerking van het PWA en de keuze voor concrete plaatsing van windturbines, bewoners en andere belanghebbenden zeer goed te betrekken.
- We onderschrijven de ambitie voor financiële participatie door bewoners en we pleiten sterk voor het lokaal maatschappelijk eigendom van windturbines.
- Ook de gemeente Diemen heeft haar zoeklocaties voor de opwek van windenergie bekend gemaakt. Samenwerking met Diemen is van belang voor een optimale positionering van mogelijke windturbines in onze regio.

Evaluatie

Het DB is het college erkentelijk voor het zorgvuldige proces om te komen tot het PWA en het vroegtijdig betrekken van bewoners. Daarmee heeft het College gedaan wat altijd al is beloofd. Er is door het College gekozen om extra stappen in het proces op te nemen om de participatie te verbeteren en een goed proces te waarborgen. Het DB waardeert de oprichting en de betrokkenheid van de Stedelijke Adviesgroep RES Amsterdam (SARA). SARA heeft al op belangrijke momenten kunnen reageren, ook al vóór de tervisielegging van het PWA. Ook de toevoeging van het Plan-MER in het proces heeft er toe geleid dat alle zoeklocaties op de essentiële punten zijn beoordeeld. Deze stappen in het proces zijn van cruciaal belang gebleken voor de zorgvuldige keuze van de zoekgebieden die het College nu voorlegt.

Stadsdeel Oost ziet dat de discussie rond het opwekken van windenergie in Amsterdam veel mensen raakt. Daarom dringen we bij het College erop aan om de gebruikte systematiek bij de totstandkoming van de RES 1.0 te evalueren. Heeft deze systematiek meetbaar bijgedragen aan een toename van het vertrouwen van de Amsterdammer in de overheid? In welk stadium moeten we Amsterdammers betrekken bij een dergelijk complex onderwerp? Welke geleerde lessen kunnen we meenemen voor een soortgelijk proces in de toekomst en de uitvoering van het Programma Wind Amsterdam?

C.5 Gevraagd advies Stadsdeel Zuidoost

Adviesaanvraag college aan Stadsdeel Zuidoost

Invullen door de directie Ruimte en Duurzaamheid:	
Onderwerp adviesaanvraag:	Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030
Portefeuille:	Duurzaamheid
Directie:	R&D/afdeling Duurzaamheid
Datum behandeling staf WH	22 april 2024 (staf WH vrijgave PWA)
Datum adviesaanvraag:	14 mei 2024 (collegebesluit vrijgave PWA)
Deadline ontvangst advies:	17 juli 2024 (einde tervisielegging periode)

Invullen door de directie Ruimte en Duurzaamheid:	
Advies mailen naar:	RESAmsterdam@amsterdam.nl
Meegestuurde stukken:	1. Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2. Plan-MER Windenergie t.b.v. Programma Windenergie Amsterdam 2030 3. Plan-MER Windenergie Amsterdam Technische bijlage 4. Notitie Reikwijdte en Detailniveau – plan-MER windenergie Amsterdam 5. Nota van beantwoording – Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER Programma Windenergie Amsterdam 12 juli 2023 6. Onderzoek en advies financiële participatie Amsterdamse wind & zon 7. Sociale aspecten zoekgebieden Programma Windenergie Amsterdam 8. SARA-Advies op hoofdlijnen 9. Reactie op SARA-advies cpt Plan-MER en cpt Programma Windenergie Amsterdam
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden?	Ja Bij het proces van opstellen van het ontwerp-PWA en Plan-MER is het stadsdeel betrokken en geïnformeerd. Tijdens diverse BOSS overleggen is de portefeuillehouder geïnformeerd over het proces en de stand van zaken. Tevens zijn de stadsdeelcollega's op ambtelijk niveau betrokken en geconsulteerd bij de verschillende stappen in de voortgang. Van 23 mei 2024 t/m 17 juli 2024 loopt de zienswijzeperiode van het ontwerp-PWA en Plan-MER. Tijdens deze periode wordt het stadsdeel tevens benaderd voor gevraagd advies. Als onderdeel van het participatieproces vinden er fysieke informatiemarkten plaats in de stadsdelen met aangewezen gebieden, een digitale informatiebijeenkomst (Webinar) en technische sessies waar portefeuillehouders, stadsdeelcommissieleden, gemeenteraadsleden en buurmeenten over de inhoud van beide producten vragen kunnen stellen.

Invullen door stadsdeel	
Stadsdeel:	Zuidoost
Procesbegeleider:	Duurzaamheidscoördinator stadsdeel Zuidoost, stadsdeel Zuidoost
Datum weekstart/staf:	11 juni 2024
Datum stadsdeelcommissie:	11 juni, 25 juni & 9 juli 2024
Datum dagelijks bestuur:	16 juli 2024
Registratienr.(optioneel):	...

Over gevraagde adviezen: Conform de Verordening stadsdelen en Stadsgebied Amsterdam 2022:
(art. 12, lid 1) betreft college en BM het DB bij voorbereiding van stedelijke kaders als deze kaders betrekking hebben op taken en bevoegdheden van DB of DB een rol krijgt in uitvoering van die kaders, of (art. 12, lid 2) als college of BM voornemens is over stedelijke kaders besluit te nemen of voornemens is ander besluit te nemen waarbij belangen van een of meer stadsdelen zijn betrokken, in ieder geval bij vaststellen van bestemmingsplannen, wint college of BM bij DB advies in. DB legt deze adviezen voor aan SDC (art. 19). Bij besluitvorming maakt DB inzichtelijk wat advies van SDC is en hoe eventuele voorstellen of moties als bedoeld in art. 30, lid 3, zijn verwerkt. DB neemt advies van SDC over indien is vastgesteld met meerderheid van stemmen en past binnen stedelijke en budgettaire kaders. DB kan uitsluitend schriftelijk met zeer zwaarwegende redenen afwijken van advies of voorstel van SDC. (art. 19, lid 5) Als standpunten van stadsdeelcommissieleden bij uitbrengen van advies uiteenlopen, worden in advies standaard alle verschillende standpunten binnen commissie kenbaar gemaakt. (art. 30, lid 5)

Adviesvraag college*Formuleer hier de vraag aan het dagelijks bestuur*

Het college vraagt het dagelijks bestuur te adviseren op het Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030 waarin de voorgenomen beleidskeuzes staan en daarbij in ieder geval in te gaan op:

- De aangewezen gebieden waar windturbines gerealiseerd mogen worden;
- De afgevalen gebieden in Amsterdam windturbines niet mogelijk zijn;
- De afweging die het college hanteert om tot deze keuzes te komen;
- En de randvoorwaarden waaronder realisatie van windturbines in de projectfase mogelijk is.

Het college verzoekt het dagelijks Bestuur expliciet om, gezien het maatschappelijk debat over deze stadsbrede opgave, in het advies ook aandacht te besteden aan eventuele minderheidsstandpunten die de binnen het stadsdeel leven. Het advies dient uiterlijk 17 juli 2024 te zijn ontvangen, zodat dit kan worden meegenomen in de besluitvorming van het college.

De opgave in het ontwerp-PWA is om voor 2030 tenminste 127 MW opgesteld vermogen windenergie te realiseren op het eigen grondgebied. Die 127 MW is als volgt onderverdeeld:

- Begin 2021 staan er 28 windturbines in Amsterdam met een gezamenlijk vermogen van 75 MW
- De resterende opgave tot 2030 is om tenminste 52 MW aan windenergie te realiseren.
- Een deel van de opgave, goed voor ongeveer 25 MW vermogen is recent al vergund (RWZI Westpoortweg, 9,2 MW)
- of is in voorbereiding (Noorder IJ-plas/Cornelis Douwesterrein, ca. 16MW).
- Daarmee resteert een opgave van 27 MW

Conceptadvies DB:*Het dagelijks bestuur formuleert hier -indien van toepassing- t.b.v. de stadsdeelcommissievergadering een conceptadvies***Algemeen**

Het dagelijks bestuur van Zuidoost wil een betekenisvolle bijdrage leveren aan de energietransitie en de opgave uit de Regionale Energiestrategie Amsterdam (RES). Het dagelijks bestuur staat positief tegenover de vastgestelde doelstelling van het college (coalitieakkoord) om in te zetten op het benutten van windenergie “zonder dat hiervoor onaanvaardbare gezondheidsrisico’s ontstaan of dat de natuur te veel wordt belast”. Zo dragen we bij aan de vermindering van klimaatverandering en wekken we als stad zelf groene energie op.

Het college heeft vier voorkeurszoekgebieden - onder voorwaarde dat deze voldoende geschikt bevonden worden - voor het realiseren van één of meer windturbines in Zuidoost. Deze voorkeurszoekgebieden zijn: Zuidoostelijke oever van de Gaasperplas, Weesperkarspel, Diemerscheg en knooppunt Holendrecht. Het dagelijks bestuur vindt het fijn om te lezen dat de selectie van de gebieden zorgvuldig is afgewogen op basis van aantal milieuaspecten, waaronder geluid, veiligheid, natuur en landschap. Tegelijkertijd vindt het dagelijks bestuur dat de manier hoe er is afgewogen, welk aspect meer impact heeft op het ander en waardoor er keuzes zijn gemaakt niet helder.

Het dagelijks bestuur vraagt het college inzicht te verschaffen in deze afwegingen (gemaakt aan de hand van verschillende criteria) en de weging van de criteria die leiden tot het besluit een gebied aan te merken als aangewezen gebied. Zo is er veel discussie over de afstand tussen een windtribune en gevoelige objecten. Het dagelijks bestuur vindt dat de voorkeur uitgaat naar het plaatsen van de windmolens in het havengebied.

Op basis van uitvoerige consultatie met bewoners adviseert het dagelijks bestuur volgende:

Zuidoostelijke oever Gaasperplas

Ondanks dat er onderzoek is gedaan naar de effecten van windturbines op de omgeving en de bewoners van het gebied zijn er vanuit Zuidoost grote bezwaren op het voorkeursalternatief Zuidoostelijke oever Gaasperplas. Het park Gaasperplas is ruim 40 jaar oud en daarmee is het hoog tijd om het gebied aan te pakken en

gereed te maken voor de toekomst. Het wordt een toegankelijk park met goede verbindingen naar andere groene gebieden in de buurt, meer soorten planten en dieren en betere fiets- en wandelpaden. Een plek waar bewoners uit Zuidoost, andere Amsterdammers en inwoners uit de regio fijn kunnen sporten, spelen en ontspannen. Na een intensief participatietraject met bewoners is het ontwerp Vernieuwing Gaasperpark tot stand gekomen. Er zijn grote groepen bewoners die zich veel zorgen maken op de komst van windturbines in de Gaasperplas. Dit bleek ook tijdens de bijeenkomst die is georganiseerd door o.a. bewoners en uit de bijdragen die de insprekers deden tijdens de vergadering van de stadsdeelcommissie op 11 juni. Het dagelijks bestuur adviseert om de Zuidoostelijke oever van de Gaasperplas uit te sluiten als voorkeursalternatief omdat:

- A. In het gebied veel wordt geïnvesteerd in de recreatie en ecologische waarde van het gebied. Het gebied wordt verder doorontwikkeld tot een goed bereikbaar, hoogwaardig en groen recreatiegebied voor Amsterdammers. Gaasperplas heeft een toekomstplan waarbij recreatie en ecologie voorop staan. Gaasperplas is een recreatiegebied dat intensief gebruikt wordt door bewoners maar ook door de rest van de Amsterdammers en de omgeving. Het plaatsen van een windturbine doet afbreuk aan de recreatiewaarde van het gebied;
- B. Het plaatsen van een windturbine op de Zuidoostelijke oever van de Gaasperplas kan een nadelige invloed hebben op de parkbeleving van het gebied rondom de plas (i.v.m. uitzicht en geluidhinder). Dit is strijdig met de ambitie om het Gaasperpark te verbeteren (Toekomstplan Gaasperpark) en met de ambitie van een groen- blauwe hotspot (omgevingsvisie);
- C. In Zuidoost wonen kwetsbare groepen die vaak vlak bij elkaar wonen in kwetsbare wijken. Het voorkeursgebied Gaasperplas grenst aan zo'n kwetsbare wijk. Deze kwetsbare groepen hebben vaak niet veel te besteden. Naast financiële problematiek speelt er vaak nog veel meer achter de voordeur. Het is voor deze groep extra belangrijk om fijn te kunnen recreëren en zich te kunnen onttrekken aan de dagelijkse hectiek van een kwetsbaar bestaan. Het plaatsen van een windturbine zal afbreuk doen aan de kwaliteit van recreatie en een nadelige invloed op de ontspanningsmogelijkheid van de bewoners kunnen hebben;
- D. Wij waarderen dat er met alle zorg naar de gekozen gebieden is gekeken. Wel maakt het dagelijks bestuur zich zorgen als het gaat om dit aangewezen gebied gezien het zeer slecht wordt beoordeeld op het aspect leefomgeving. Dit heeft te maken met de grote aantallen woningen in de nabijheid;
- E. Bij plaatsing van een windturbine ter hoogte van de Zuidoostelijke oever Gaasperplas kan dit beperking hebben op de beoogde toekomstige woningbouw. In ieder geval het Oostelijke deel van de toekomstige woningbouwlocatie;
- F. Gaasperplas wordt op grond van de gedane onderzoeken zeer negatief beoordeeld. Dezelfde conclusie wordt ook getrokken in het Programma Windenergie Amsterdam 2030 (PWA). Desondanks wordt er gesproken van "optimalisatie en compensatie". Het is onduidelijk wat dit betekent, hoe dit vorm zou moeten krijgen en waarom er toch wordt gekozen om een deel van het Gaasperplas alsnog aan te wijzen;
- G. Als laatste blijft uit hoe verschillende onderzochte aspecten tegen elkaar gewogen worden en hoe aanvaardbaar de verschillende risico's zijn.

Weesperkarspel

Het programma beschrijft in dit gebied één windturbine met een tiphoogte van 211m. Ten Noorden van Gein (en aan de Valburgdreef) is een nieuwe gemengde stadsbuurt beoogd. Het dagelijks bestuur wil daarom met klem verzoeken om goed na te gaan hoe en of een windturbine eventueel geplaatst kan worden zonder dat de geplande woningbouw daar enige hinder van ondervindt. De turbine mag geen afbreuk doen aan komst van (toekomstige) woningbouw en het woonplezier. Daarnaast nog de opmerking dat de omgevingsimpact ook zwaar weegt voor dit bijzondere gebied. Het dagelijks bestuur ziet graag een uitgebreide analyse van milieu-impact en de te nemen mitigerende maatregelen om negatieve effecten op de natuur en het landschap te minimaliseren. Een eventuele turbine heeft een grote impact op het landschapsgezicht. Als laatste wil het dagelijks bestuurde nadelige effecten van slagschaduw beperken. Het dagelijks bestuur begrijpt uit de onderzoeken dat het gaat over 1 uur per jaar slagschaduw, het advies van het dagelijks bestuur is dat er de mogelijkheid is om voor deze periode de turbine uit te zetten.

Diemerscheg

Zoals benoemd in het PWA is er sprake van belangrijke landschappelijke verbindingen, gelegen in het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) en de ecologische structuur van Amsterdam. Het spreekt voor zich dat hiermee zuinig moet worden omgegaan en dat bij voorkeur juist wordt ingezet op het versterken en uitbreiden van de landschappelijke verbinding. Daarnaast wil het dagelijks bestuur aankaarten dat uit eerdere projecten en onderzoeken langs het Amsterdam-Rijnkanaal een vleermuisroute loopt die mogelijk nadelig beïnvloed kan worden met de realisatie van de windturbines. Het PWA beschrijft dat betreffende zoekgebied het minste effect op geluid heeft in vergelijking met andere zoekgebieden. Dit komt door grote afstand tot woningbouw. Wél een kritische noot met betrekking tot de afstand van de volkstuinparken Frankendael en Linnaeus, waarvoor geen

rekening is gehouden met de impact op de recreatie in deze parken. Hoewel dit geen bestemming wonen maar recreatie betreft, gaat het hier om recreatiewoningen waar van april tot oktober veel bewoners overnachten en recreëren in hun tuin. Het advies is hier rekening mee te houden in relatie tot de milieu en gezondheidsaspecten en daarom de afstand tot de windturbines te vergroten.

Knooppunt Holendrecht

In het plan-MER is dit zoekgebied nabij knooppunt Holendrecht gunstig beoordeeld wat betreft (geluid) hinder, onder andere vanwege de grote afstand tot woningen. Het dagelijks bestuur ziet daarom voor dit gebied geen bezwaren. Het dagelijks bestuur beschouwt deze locatie als een betere locatie voor de opwekking van windenergie en ziet dit als een duidelijke kans om bij te dragen aan de duurzame toekomst van Amsterdam. Het dagelijks bestuur is ervan overtuigd dat de plaatsing van windturbines in dit gebied de potentie heeft een positieve impact te maken op zowel de lokale gemeenschap als op de bredere doelstellingen van de stad in het kader van de energietransitie. Juist op deze plek kunnen we een belangrijke stap zetten richting een groene en duurzame toekomst.

Sociale aspecten

Naast het Havengebied is Zuidoost het enige stadsdeel waar het college ruimte ziet om windturbines te ontwikkelen. Dat betekent dat Zuidoost het enige stadsdeel is waar mogelijk windturbines worden geplaatst vlakbij dichtbebouwd woongebied. De voorkeursgebieden in Zuidoost scoren op alle drie de onderzochte aspecten uit het rapport van de Antea groep (sociaaleconomische aspecten, ervaren woonomgeving en leefsituatie) sterk onder gemiddeld. Dit baart de bewoners grote zorgen. Voor de bewoners is het niet duidelijk genoeg hoe een aantal voorkeurszoekgebieden in Zuidoost landen terwijl de scores op de sociale aspecten sterk onder gemiddeld zijn. Andere zoekgebieden binnen de gemeente zijn juist onvoldoende beschouwd omwille van (sociaal) kwetsbare buurten. De conclusie die daaruit voortkomt is dat sociale aspecten minder sterk wegen dan de onderzochte milieueffecten voor Zuidoost. Zuidoost is een sterk sociaal stadsdeel waar veel kwetsbare groepen wonen met meervoudige complexe problematiek. Als het college besluit dat er windturbines op de aangewezen plekken komen dan is het noodzakelijk dat deze windturbines een positieve bijdrage gaan leveren aan het stadsdeel en de huidige (sociale) leefsituatie zullen verbeteren en niet verslechteren. Daarnaast adviseren wij om op een ruimhartige en ambitieuze manier in te zetten op compensatie natuur.

Financiële participatie en coöperaties

Bij de eventuele komst van de windturbines vindt het dagelijks bestuur het belangrijk dat de inwoners (en vooral omwonenden) voordeel halen uit de realisatie van de windturbines. Ook moet de eventuele komst van de windturbines bijdragen aan het ontwikkelen van het gemeenschapsgevoel in het stadsdeel. Dit kan onder andere door het coöperatief ontwikkelen van de turbines. Uit het advies over financiële participatie staat dat de gemeente zich als doel heeft gesteld om lokaal eigendom van duurzame energie te stimuleren. Vervolgens staat er dat het ondergeschikt is aan het doel om de energietransitie mogelijk te maken. Het liefst ziet het dagelijks bestuur dat de gemeente Amsterdam de bewoners helpt met de realisatie van windturbines in coöperatieve vorm. Hiervoor stelt het dagelijks bestuur de volgende uitgangspunten:

- Een goed participatieproces voor bewoners rondom het (zelf)ontwikkelen van de windturbines;
- Een breed aanbod aan trainingen en workshops om de kennis van duurzame energie onder de bewoners te vergroten en hen bewust te maken van de voordelen van het project en de energietransitie;
- Een proactieve benadering van de gemeente Amsterdam om bewoners te ondersteunen in het vormen van coöperaties of andere entiteiten om de turbines te ontwikkelen i.h.k.v. community wealth building;
- Nauwe ambtelijke en bestuurlijke betrokkenheid van stadsdeel Zuidoost bij het selecteren van (bewoners) initiatieven die mogelijk de turbines willen ontwikkelen;
- Inwoners van Zuidoost moeten als eerst de mogelijkheid krijgen om zelf de windturbines te ontwikkelen voordat ontwikkeling door andere (markt)partijen wordt verkend;
- Een initiatief moet bij voorkeur 100% bestaan uit inwoners van Zuidoost;
 - Het streven is naar 100% lokaal eigendom, het dagelijks bestuur vindt dat dit ook dan het streven moet zijn. Het is dan juist belangrijk om niet te tenderen (aan andere (markt) partijen) maar de ontwikkelingen samen met de bewoners te ondernemen.
- De borging van de diversiteit die in Zuidoost aanwezig is moet ook (deels) terugkeren in de samenstelling van het (bewoners)initiatief dat een windturbine wil ontwikkelen;
- De borging voor inclusiviteit, zodat ook kwetsbare en minderdraagkrachtige bewoners kunnen participeren en profiteren;
- Als het niet mogelijk is om initiatieven/coöperaties te vormen met 100% inwoners van Zuidoost is het dagelijks bestuur van mening dat geprobeerd moet worden om minimaal 51% uit inwoners te laten bestaan;
- Te allen tijde is het belangrijk dat er minstens een financiële deelneming of een andere nader te bepalen (financiële) regeling voor omwonenden is.

Graag ontvangen wij meer duidelijkheid over de afname van de energie die geproduceerd zal worden. Het dagelijks bestuur vindt het moeilijk uit te leggen aan bewoners als een bijzonder groot deel van de op te wekken energie afgeleverd zal worden aan bijvoorbeeld een datacenter. Indien dat wel te verwachten is, moeten bewoners en het stadsdeel hiervan op de hoogte zijn om dit te kunnen betrekken in onze toekomstige gesprekken en afwegingen.

Gezien ervaringen, elders in het land, is het noodzakelijk de positie van de gemeente en bewoners in een vroeg stadium juridisch sterk te maken. Op het moment dat de windturbines overlast veroorzaken - terwijl dat volgens uw berekeningen niet op die manier had gemogen - moeten wij als overheid daar op kunnen handhaven. Ongeacht juridische en contractuele afspraken. Kortom: juridische, contractuele en andere belangen mogen niet gesteld worden boven onvoorziene situaties die het belang schaden van bewoners, de natuur en de lokale overheid.

Mogelijke jarenlange onzekerheid over de plaatsing van windmolens in de haven of in Zuidoost is problematisch. Het jarenlang niet weten waar ze precies komen zal zorgen voor voortdurende onrust onder de bewoners. Het dagelijks bestuur dringt er bij het college op aan hier rekening mee te houden. Daarnaast roept het dagelijks bestuur op om te bekijken hoe het nemen van een definitieve beslissing versneld kan worden: een go/no-go-moment met betrekking tot Zuidoost. Een lange periode van onduidelijkheid en onzekerheid schaadt het vertrouwen in de overheid. Ongeacht de noodzaak om de klimaatdoelstellingen te halen, hebben we ernstig rekening te houden met de impact van deze onzekerheid op de gemeenschap.

Communicatie

Tot slot vraagt het dagelijks bestuur het college om de stadsdeelcommunicatie Zuidoost in een zo vroeg mogelijk stadium te betrekken bij - en volwaardig onderdeel te laten zijn van - de ontwikkeling van een opvolgende stedelijke RES-communicatiestrategie voor de periode na de definitieve besluitvorming over de aangewezen gebieden in Amsterdam Zuidoost en de daadwerkelijke ontwikkeling van windenergie in het stadsdeel. Een stevige inbreng en bredere inzet van stadsdeelcommunicatie, ook op inhoudelijk-strategisch gebied, sluit niet alleen beter aan bij de specifieke behoeften en dagelijkse belevingswereld van bewoners in het stadsdeel, maar ook bij de visie van het dagelijks bestuur om samen met de gemeenschap te participeren in gedeelde trajecten van verkenning, ontwikkeling en besluitvorming op het gebied van windenergie. Het stadsdeelcommunicatieteam heeft de kennis en kunde in huis die een dergelijke specialistische communicatieaanpak vereist.

Met inachtneming van al het bovenstaande ondersteunt het dagelijks bestuur de ambitie om ook met windenergie bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen.

Advies stadsdeelcommissie:

Advies van de stadsdeelcommissie aan het DB

Advies stadsdeelcommissie

Ontwerp-Programma Windenergie Amsterdam 2030

In het pre-advies van het DB herkennen we veel van onze bezwaren, met name de manier hoe door het college de consequenties van plaatsing van windturbines zijn afgewogen, welk aspect meer impact heeft op het ander en waardoor er keuzes zijn gemaakt. Het afwegingskader ('Signalen uit de stad') geeft ons geen duidelijk beeld waarop het voorstel van de gemeente is gebaseerd.

Voordat we ingaan op de vier genoemde voorkeurszoekgebieden is het belangrijk na te gaan wat de 'maatschappelijke kosten' zullen zijn van windturbines plaatsen in de zoekgebieden. Nederland heeft een opdracht als het gaat om de energietransitie. Dat besef is in Amsterdam Zuidoost volop aanwezig. Zie de grote hoeveelheid installaties zonnepanelen, de initiatieven om woningen te isoleren en ook in te zetten op minder verbruik van welke vorm van energie dan ook. Ook de inzet van maatschappelijke organisaties wordt erg gewaardeerd. Meewerken in Zuidoost aan de energietransitie is vanzelfsprekend. In de toekomst kan niet langer (volledig) in de energiebehoefte worden voorzien met verbruik van fossiele brandstoffen. Windenergie is een alternatieve bron nu een windturbine, met de huidige techniek, veelal rendabel is in kosten en over de totale technische levensduur een veel gunstiger CO² footprint heeft dan de verschillende fossiele alternatieven. Dat betekent niet dat windturbines daarmee zomaar overal neergezet zouden moeten worden of zelfs maar neergezet zouden kunnen worden. Er moet reëel gesproken worden of er fysieke ruimten bestaan om

windturbines zonder negatieve impact op mens en omgeving, flora en fauna, te kunnen plaatsen. Zo een ruimte bestaat in het zoekgebied Zuidoost nog niet eens bij benadering.

Natuurlijk is snelle realisering van de energietransitie naar een duurzaam energiesysteem van 'levensbelang', maar tegen welke prijs.

De grote vraag daarbij is welke gezondheidsrisico's het gevolg (kunnen) zijn van plaatsing van de windturbines dicht bij woningen. Er wordt door de overheid regelmatig gesteld dat zij geen "onaanvaardbare risico's" zal nemen (herhaald in het pre-advies van het DB), daarentegen geeft men niet in concrete gegevens aan welke risico's zij wel aanvaardbaar acht. Er wordt voor de gezondheidsrisico's verwezen naar RIVM en GGD, zij geven aan dat de te verwachten geluidsoverlast niet zal leiden tot directe gezondheidsproblemen. Hinder is het meest beschreven en bewezen effect van windturbinegeluid. De hinder die mensen ondervinden van windturbines kan indirect andere gezondheidsklachten veroorzaken.

Geluidshinder

Het geluid dat windturbines voortbrengen kan als bijzonder hinderlijk door mensen worden ervaren en kan ook daadwerkelijk een negatieve impact op de gezondheid hebben als mensen daardoor een minder goede nachtrust doormaken of anders vaak, ook overdag, een innerlijke onrust beleven.

Tegenover de erkende deskundigen van instituten zoals het RIVM en de GGD staan tal van medische, en veelal erkende deskundigen, die aangeven dat geluidsoverlast en in het bijzonder laagfrequent geluid wel tot gezondheidsproblemen kan leiden.

De omvang van deze laatstgenoemde groep medici (onder andere em.prof. dr. Jan de Laat en dr. Diederik Gommers) is groot en neemt toe. Er is dus sprake van verschil van visie tussen deskundigen. Daar het hier om gezondheidsrisico's gaat dient men bij besluitvorming voorzichtig te handelen, m.a.w. hier dient het 'voorzorgsprincipe'¹ gehanteerd te worden.

De normering voor geluid van gemiddeld 41 DB (47 DB dag) op de gevels van woningen in de nachturen heeft praktisch weinig betekenis. Het gaat er veel meer om hoe hoog, hoe lang in duur, en hoe frequent de piekbelastingen zijn. Nog afgezien daarvan zou ook een constant volume van 41 DB iemands nachtrust behoorlijk kunnen verstoren. Dit alles wordt in de normering niet meegenomen. Ook het frequentiebereik (aantal Hz), en mogelijke wisselingen in dat bereik, worden ten onrechte niet in de normering meegenomen. Vóór plaatsing van een windturbine worden modellen gemaakt die het uiteindelijke geluidsbeeld zouden moeten voorspellen maar die zijn per definitie weinig accuraat. Er zijn eenvoudig te veel variabelen om zo iets ook maar enigszins nauwkeurig te kunnen berekenen. Fabrieksopgaven van windturbinebouwers moeten met een grote korrel zout worden genomen. Een goed geluidsbeeld kan eigenlijk pas worden verkregen ná plaatsing van de windturbine, maar dat is natuurlijk een te laat moment.

In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is onderzoek verricht door Arcadis om gedeeltelijk invulling te geven aan de op 22 juni 2021 aangenomen motie Erkens/Leijten en aan het in het coalitieakkoord 2021- 2025 opgenomen voornemen om heldere afstandsnormen voor de bouw van windmolens vast te stellen.

Van de acht onderzochte landen hebben Nederland, het Vlaamse Gewest van België en het Verenigd Koninkrijk geen landelijke afstandsnorm. Er is geen enkel land dat de hinder van windturbines alleen door middel van een afstandsnorm reguleert, ofschoon het in Polen en de Duitse deelstaat Beieren en Denemarken door de ruime afstandsnorm van 10 x tiphoogte hier effectief wel op neer komt. In de overige beschouwde landen varieert de afstandsnorm van 300 meter tot 1.100 meter en varieert van 2 x de tiphoogte tot 4 x de tiphoogte. Dit heeft daar, in de meeste gevallen, geleid tot een windturbine-woningafstand tussen windturbine en woningen van minimaal 1.000 meter. In de stadsdeelcommissie Zuidoost is dan ook op 25 juni een advies in stemming gebracht om een minimumafstand van 1.000 meter in Amsterdam te hanteren. Het advies is met 9 stemmen vóór en met 1 tegenstem aangenomen. Een vergelijking van de geluidsnormen voor windturbines laat zien dat een uniforme benadering ver te zoeken is.

Slagschaduw

Windturbines kunnen ook andere overlast veroorzaken. In de buurt van een windturbine kan een (bewegende) schaduw ontstaan. Deze slagschaduw kan hinder veroorzaken als de turbine te dicht bij een woning staat. Vooral bij een laagstaande zon is dit een probleem. De schaduw wordt dan langer en bereikt ook woningen die verder weg staan. Het probleem van slagschaduwen wordt ook goed ondervangen in het geval de dichtstbijzijnde woningen op minimaal 1.000 meter van de windturbine staan.

Kwetsbaren in Zuidoost

Van belang in deze discussie is in ogenschouw te houden dat uit Regiobeeld Amsterdam, Vitaal en Gezond blijkt dat in Zuidoost 50% tot de groep 'kwetsbaren' behoort, 28% een slechte gezondheid ervaart, het percentage GGZ gebruikers het hoogste van Amsterdam is, hetgeen ook geldt voor de fysieke gezondheid, het aandeel

chronisch zieken 2x hoger is en dat er een verschil in gezonde levensverwachting is van 10 jaar.

Gemeente Amsterdam start met haar 'Gezond en Actief Leven Akkoord' (GALA) een integraal preventief beleid. Met dit beleid wil zij fors investeren om de grote verschillen tussen de stadsdelen weg te werken. Dit gaat gepaard met forse financiële investeringen. Een prima initiatief maar hoe verhoudt dit zich met gezondheidsrisico's door windturbines dicht bij woningen te plaatsen?

Let wel, onze grondwet stelt in artikel 22 dat de overheid maatregelen treft ter bevordering van de volksgezondheid!

Uit het gezondheidsonderzoek blijkt ook dat de mentale gezondheid in Zuidoost slecht scoort. Denk bijvoorbeeld aan de vele bewoners die in de 'overlevingsmodus' leven.

Belangrijk te weten, bij de discussie over gezondheid/gezondheidsrisico's en het plaatsen van windturbines in belangrijke groengebieden, is de wetenschap dat uit onderzoek blijkt dat groen bijdraagt aan een betere mentale gezondheid. Omdat een groene omgeving uitnodigt om te bewegen en ontspannen, speelt groen een rol bij de vermindering van overgewicht, diabetes type 2, hart- en vaatziekten. Ook zien de onderzoekers een gunstig effect tussen groen en hoe lang mensen leven en de werking van het immuunsysteem. Groen lijkt te zorgen voor een verbeterde nachtrust. Concentratie, geheugen en leerprestaties verbeteren bij contact met groen, met name bij kinderen. Voor veel bewoners van Zuidoost is het gebied waar mogelijk windturbines geplaatst worden juist het gebied waar zij kunnen creëren en ontspannen. Plaatsing in het groen verstoort ook dit ecosysteem voor gezondheid.

Plaatsing van de windturbines in de zoekgebieden in Zuidoost, Gein of omgeving heeft ook grote nadelige gevolgen voor flora en fauna, voor de recreatieve functie van het gebied, de waterhuishouding, en zelfs nadelige gevolgen voor het beheer van het Unesco werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Mensen zullen stellig minder recreatiemogelijkheden krijgen en met zekerheid minder recreatie plezier. Flora en Fauna zullen schade oplopen en die schade zal goeddeels blijvend en onherstelbaar blijken te zijn.

Uitgaande van het voorzorgsprincipe is onze conclusie dat, wil het college geen "onaanvaardbare risico's" nemen, zij:

- De strengste norm hanteert voor de afstand woningen - windturbines
- Geen windturbines plaatst in, voor de (mentale) gezondheid belangrijke, groene recreatiegebieden.

Geen enkel genoemd zoekgebied in Zuidoost is derhalve geschikt voor het plaatsen van windturbines.

Waar dan wel? Nergens in Zuidoost, wel in het westelijk havengebied van Amsterdam.

Ook al ligt dit buiten de reikwijdte van de stadsdeelcommissie Zuidoost, het westelijk havengebied van Amsterdam lijkt ons een geschikte locatie. Het zou mooi zijn als bewoners, ook die van Zuidoost, zouden kunnen participeren in dit project en daar de economische vruchten van zouden kunnen plukken.

1 Voorzorgsprincipe. Het voorzorgsbeginsel is een benadering van risicomanagement waarbij, als een bepaald beleid of handeling mogelijk schade kan veroorzaken aan de bevolking of het milieu en indien er nog geen wetenschappelijke overeenkomst over de kwestie bestaat, het beleid of de actie in kwestie niet mag worden uitgevoerd. Het voorzorgsprincipe is wereldwijd een belangrijk uitgangspunt in de omgang met de risico's van nieuwe technologieën.

Finaal advies DB:

Advies van het dagelijks bestuur aan het college van burgemeester en wethouders

Het dagelijks bestuur bedankt alle bewoners en commissieleden voor hun bijdrage de afgelopen periode. Voorop staat de gezondheid van onze bewoners in het stadsdeel. Hieronder geven wij ons definitieve advies aan het college. Voordat wij hier stapsgewijs op in gaan, wil het dagelijks bestuur het college verzoeken om eerst te onderzoeken of de windturbines geplaatst kunnen worden in het Westelijke havengebied. In het algemeen vindt het stadsdeel een kleiner aantal grote windturbines met meer vermogen preferabel boven een groter aantal kleine windturbines om te plaatsen in de zoekgebieden.

Gezondheid

Het stadsdeel vindt het proces dat heeft geleid tot de keuze voor de voorkeursgebieden - welk aspect zwaarder weegt t.a.v. elkaar en waardoor er keuzes zijn gemaakt - niet helder. Het college benoemt dat windturbines geplaatst kunnen worden als er geen "onaanvaardbare risico's" ontstaan. De vraag die opkomt bij veel bewoners is hoe deze "onaanvaardbare risico's" gedefinieerd worden en wat hierbij de boven-, en ondergrens is? Er dient een heldere definitie te komen van deze term om tot een goede afweging te komen van waar de windturbines worden geplaatst.

Daarnaast pleit het dagelijks bestuur voor aanvullend onderzoek naar gezondheidseffecten. Het RIVM stelt dat in Nederland nog niet zoveel onderzoek is gedaan naar de gezondheidseffecten van windturbinegeluid. Ook stelt het RIVM dat er voor het nauwkeurig schatten van gezondheidseffecten – en dus ook de afstand tussen turbine en woningen - op een specifieke locatie er meer lokale informatie nodig is via een gezondheidseffectscreening. Het dagelijks bestuur wil daarom dat er voor elk van de voorkeursgebieden (zie onder voor het advies over de voorkeurszoekgebieden) een gezondheidseffectscreening wordt gedaan. Gesteld kan worden dat vaste afstandsnormen niet geschikt zijn, omdat de geluidsproductie afhankelijk is van het type turbine en omgevingsfactoren. Desondanks bemerken wij dat de afstanden die u noemt tot grote onrust leidt, waar wij wel iets mee moeten. Wij verzoeken het college dus breder te kijken dan alleen de geluidsnormen. Kies bij het plaatsen van turbines de grootst mogelijke afstand (ten opzichte van kwetsbare objecten) die mogelijk is, ook al lijken de studies uit te wijzen dat dichterbij niet schadelijk is. Het dagelijks bestuur vindt het van belang dat een dergelijke afstandsnorm niet leidt tot een volledige uitsluiting van het plaatsen van windturbines in Zuidoost.

Sociale aspecten

Naast het Havengebied is Zuidoost het enige stadsdeel waar het college ruimte ziet om windturbines te ontwikkelen. Dat betekent dat Zuidoost het enige stadsdeel is waar mogelijk windturbines worden geplaatst vlakbij dichtbebouwd woongebied. De voorkeursgebieden in Zuidoost scoren op alle drie de onderzochte aspecten uit het rapport van de Antea groep (sociaaleconomische aspecten, ervaren woonomgeving en leefsituatie) sterk onder gemiddeld. Dit baart de bewoners grote zorgen. Voor de bewoners is het niet duidelijk genoeg hoe een aantal voorkeurszoekgebieden in Zuidoost landen terwijl de scores op de sociale aspecten sterk onder gemiddeld zijn. Andere zoekgebieden binnen de gemeente zijn juist onvoldoende beschouwd omwille van (sociaal) kwetsbare buurten. De conclusie die daaruit voortkomt is dat sociale aspecten minder sterk wegen dan de onderzochte milieueffecten voor Zuidoost. Het advies van het dagelijks bestuur is daarom ook om eerst zoveel mogelijk windturbines in het havengebied te plaatsen alvorens er gekeken wordt naar het plaatsen van turbines in Amsterdam Zuidoost. Als het college besluit dat er windturbines op de aangewezen plekken komen dan is het noodzakelijk dat deze windturbines een positieve bijdrage gaan leveren aan het stadsdeel en de huidige (sociale) leefsituatie zullen verbeteren en niet verslechteren. Daarnaast adviseren wij om eerst per zoekgebied aanvullend flora/fauna en UNESCO werelderfgoed onderzoek (Heritage impact assessment) onderzoek te doen, en indien er windturbines worden geplaatst op een ruimhartige en ambitieuze manier in te zetten op compensatie natuur.

Advies zoekgebieden:

Met inachtneming van het bovenstaande adviseert het dagelijks bestuur het volgende over de aangewezen zoekgebieden:

Zuidoostelijke oever Gaasperplas

Ondanks dat er onderzoek is gedaan naar de effecten van windturbines op de omgeving en de bewoners van het gebied zijn er vanuit Zuidoost grote bezwaren op het voorkeursalternatief Zuidoostelijke oever Gaasperplas. Het park Gaasperplas is ruim 40 jaar oud en daarmee is het hoog tijd om het gebied aan te pakken en gereed te maken voor de toekomst. Het wordt een toegankelijk park met goede verbindingen naar andere groene gebieden in de buurt, meer soorten planten en dieren en betere fiets- en wandelpaden. Een plek waar bewoners uit Zuidoost, andere Amsterdammers en inwoners uit de regio fijn kunnen sporten, spelen en ontspannen. Na een intensief participatietraject met bewoners is het ontwerp Vernieuwing Gaasperpark tot stand gekomen. Er zijn grote groepen bewoners die zich veel zorgen maken op de komst van windturbines in de Gaasperplas. Dit bleek ook tijdens de bijeenkomst die is georganiseerd door o.a. bewoners en uit de bijdragen die de insprekers deden tijdens de vergadering van de stadsdeelcommissie op 11 juni. Het dagelijks bestuur adviseert om de Zuidoostelijke oever van de Gaasperplas uit te sluiten als voorkeursalternatief omdat:

- In het gebied veel wordt geïnvesteerd in de recreatie en ecologische waarde van het gebied. Het gebied wordt verder doorontwikkeld tot een goed bereikbaar, hoogwaardig en groen recreatiegebied voor Amsterdammers. Gaasperplas heeft een toekomstplan waarbij recreatie en ecologie voorop staan. Gaasperplas is een recreatiegebied dat intensief gebruikt wordt door bewoners maar ook door de rest van de Amsterdammers en de omgeving. Het plaatsen van een windturbine doet afbreuk aan de

recreatiewaarde van het gebied;

- Het plaatsen van een windturbine op de Zuidoostelijke oever van de Gaasperplas kan een nadelige invloed hebben op de parkbeleving van het gebied rondom de plas (i.v.m. uitzicht en geluidhinder). Dit is strijdig met de ambitie om het Gaasperpark te verbeteren (Toekomstplan Gaasperpark) en met de ambitie van een groen-blauwe hotspot (omgevingsvisie);
- In Zuidoost wonen kwetsbare groepen die vaak vlak bij elkaar wonen in kwetsbare wijken. Het voorkeursgebied Gaasperplas grenst aan zo'n kwetsbare wijk. Deze kwetsbare groepen hebben vaak niet veel te besteden. Naast financiële problematiek speelt er vaak nog veel meer achter de voordeur. Het is voor deze groep extra belangrijk om fijn te kunnen recreëren en zich te kunnen onttrekken aan de dagelijkse hectiek van een kwetsbaar bestaan. Het plaatsen van een windturbine zal afbreuk doen aan de kwaliteit van recreatie en een nadelige invloed op de ontspanningsmogelijkheid van de bewoners kunnen hebben;
- Wij waarderen dat er met alle zorg naar de gekozen gebieden is gekeken. Wel maakt het dagelijks bestuur zich zorgen als het gaat om dit aangewezen gebied gezien het zeer slecht wordt beoordeeld op het aspect van leefomgeving. Dit heeft te maken met de grote aantallen woningen in de nabijheid;
- Bij plaatsing van een windturbine ter hoogte van de Zuidoostelijke oever Gaasperplas kan dit beperking hebben op de beoogde toekomstige woningbouw. In ieder geval het Oostelijke deel van de toekomstige woningbouwlocatie;
- Gaasperplas wordt op grond van de gedane onderzoeken zeer negatief beoordeeld. Dezelfde conclusie wordt ook getrokken in het Programma Windenergie Amsterdam 2030 (PWA). Desondanks wordt er gesproken van "optimalisatie en compensatie". Het is onduidelijk wat dit betekent, hoe dit vorm zou moeten krijgen en waarom er toch wordt gekozen om een deel van het Gaasperplas alsnog aan te wijzen;
- Als laatste blijft uit hoe verschillende onderzochte aspecten tegen elkaar gewogen worden en hoe aanvaardbaar de verschillende risico's zijn.

Weesperkarspel

Het programma beschrijft in dit gebied één windturbine met een tiphoogte van 211m. Het dagelijks bestuur wil dat er eerst een aanvullende gezondheidseffectscreening wordt gedaan voordat er een beslissing wordt genomen voor het plaatsen van een eventuele windturbine. Ongeacht de uitkomsten van de screening bestaan er de volgende bezwaren tegen dit zoekgebied.

Ten Noorden van Gein (en aan de Valburgdreef) is een nieuwe gemengde stadsbuurt beoogd. Het dagelijks bestuur wil daarom met klem verzoeken om goed na te gaan hoe en of een windturbine eventueel geplaatst kan worden zonder dat de geplande woningbouw daar enige ernstige hinder van ondervindt. De turbine mag geen afbreuk doen aan komst van (toekomstige) woningbouw en het woonplezier. Daarnaast nog de opmerking dat de omgevingsimpact ook zwaar weegt voor dit bijzondere gebied. Het dagelijks bestuur ziet graag een uitgebreide analyse van milieu-impact en de te nemen mitigerende maatregelen om negatieve effecten op de natuur en het landschap te minimaliseren. Een eventuele turbine heeft een grote impact op het landschapsgezicht. Als laatste wil het dagelijks bestuurde nadelige effecten van slagschaduw beperken. Het dagelijks bestuur begrijpt uit de onderzoeken dat het gaat over 1 uur per jaar slagschaduw, het advies van het dagelijks bestuur is dat er de mogelijkheid is om voor deze periode de turbine uit te zetten. Dit gebied grenst aan de provincie Utrecht/gemeente De Ronde Venen. Daarom adviseert het dagelijks bestuur het college om hierover ook in gesprek te tegen met de provincie Utrecht. Het advies is om zoveel mogelijk afstand te houden van de woningen. Het advies is tevens om een UNESCO werelderfgoed onderzoek (Heritage impact assessment) onderzoek te doen in dit gebied.

Diemerscheg:

Evenals bij Weesperkarspel wil het dagelijks bestuur dat er eerst een gezondheidseffectscreening wordt gedaan voordat er een beslissing wordt genomen over het plaatsen van een eventuele windturbine. Ongeacht de uitkomsten van de screening zijn er al een aantal bezwaren.

Zoals benoemd in het PWA is er sprake van belangrijke landschappelijke verbindingen, gelegen in het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) en de ecologische structuur van Amsterdam. Het spreekt voor zich dat hiermee zuinig moet worden omgegaan en dat bij voorkeur juist wordt ingezet op het versterken en uitbreiden van de landschappelijke verbinding. Daarnaast wil het dagelijks bestuur aankaarten dat uit eerdere

projecten en onderzoeken langs het Amsterdam-Rijnkanaal een vleermuizenroute loopt die mogelijk nadelig beïnvloed kan worden met de realisatie van de windturbines. Het MER heeft in het gebied vier windturbines als voorbeeldopstelling ingepast. Het dagelijks bestuur pleit om de potentiële locatie die het dichtst bij de volkstuinparken ligt te verwijderen uit het voorkeursgebied. Rekening moet worden gehouden met de volkstuinparken Frankendael en Linnaeus vanwege de impact op de recreatie in deze parken. Hoewel dit geen bestemming wonen maar recreatie betreft, gaat het hier om recreatiewoningen waar van april tot oktober veel bewoners overnachten en recreëren in hun tuin. Het advies is hier rekening mee te houden in relatie tot de milieu en gezondheidsaspecten en om zoveel afstand als mogelijk te houden. Er wordt dus gevraagd breder te kijken dan de geluidsnormen alleen. Het dagelijks bestuur adviseert goed te overleggen met omliggende gemeenten.

Knooppunt Holendrecht

Het dagelijks bestuur wil dat er eerst gezondheidseffectscreening wordt gedaan voordat er een beslissing wordt genomen over het plaatsen van een eventuele windturbine.

In het plan-MER is dit zoekgebied nabij knooppunt Holendrecht gunstig beoordeeld wat betreft (geluid)hinder, onder andere vanwege de grotere afstand tot woningen. Het dagelijks bestuur beschouwt deze locatie als een betere locatie voor de opwekking van windenergie en ziet dit als een duidelijke kans om bij te dragen aan de duurzame toekomst van Amsterdam. Het dagelijks bestuur is ervan overtuigd dat de plaatsing van windturbines in dit gebied de potentie heeft een positieve impact te maken op zowel de lokale gemeenschap als op de bredere doelstellingen van de stad in het kader van de energietransitie. Juist op deze plek kunnen we een belangrijke stap zetten richting een groene en duurzame toekomst. Het dagelijks bestuur adviseert goed te overleggen met omliggende gemeente(n) zoals Abcoude (De Ronde Venen).

(Financiële) participatie en coöperaties

Bij de eventuele komst van de windturbines vindt het dagelijks bestuur het essentieel dat de inwoners (en vooral omwonenden) voordeel halen uit de realisatie van de windturbines. Ook moet de eventuele komst van de windturbines bijdragen aan het ontwikkelen van het gemeenschapsgevoel in het stadsdeel. Dit kan onder andere door het coöperatief ontwikkelen van de turbines. Uit het advies over financiële participatie staat dat de gemeente zich als doel heeft gesteld om lokaal eigendom van duurzame energie te stimuleren. Vervolgens staat er dat het ondergeschikt is aan het doel om de energietransitie mogelijk te maken. Het liefst ziet het dagelijks bestuur dat de gemeente Amsterdam de bewoners helpt met de realisatie van windturbines in coöperatieve vorm. Hiervoor stelt het dagelijks bestuur de volgende uitgangspunten:

- Een goed participatieproces voor bewoners rondom het (zelf)ontwikkelen van de windturbines;
- Een breed aanbod aan trainingen en workshops om de kennis van duurzame energie onder de bewoners te vergroten en hen bewust te maken van de voordelen van het project en de energietransitie;
- Een proactieve benadering van de gemeente Amsterdam om bewoners te ondersteunen in het vormen van coöperaties of andere entiteiten om de turbines te ontwikkelen i.h.k.v. community wealth building;
- Nauwe ambtelijke en bestuurlijke betrokkenheid van stadsdeel Zuidoost bij het selecteren van (bewoners) initiatieven die mogelijk de turbines willen ontwikkelen;
- Inwoners van Zuidoost moeten als eerst de mogelijkheid krijgen om zelf de windturbines te ontwikkelen voordat ontwikkeling door andere (markt)partijen wordt verkend;
- Een initiatief moet bij voorkeur 100% bestaan uit inwoners van Zuidoost;
- Het streven is 100% lokaal eigendom, zo vindt ook het dagelijks bestuur. Het is dan juist belangrijk om niet te tenderen (aan andere (markt) partijen) maar de ontwikkelingen samen met de bewoners te ondernemen;
- De diversiteit die in Zuidoost aanwezig is moet ook terugkeren in de samenstelling van het (bewoners) initiatief dat een windturbine wil ontwikkelen;
- De borging van inclusiviteit, zodat ook kwetsbare en minderdraagkrachtige bewoners kunnen participeren

- en profiteren;
- Als het niet mogelijk is om initiatieven/coöperaties te vormen met 100% inwoners van Zuidoost is het dagelijks bestuur van mening dat geprobeerd moet worden om minimaal 51% uit inwoners te laten bestaan;
- Te allen tijde is het belangrijk dat er minstens een financiële deelneming of een andere nader te bepalen (financiële) regeling voor omwonenden is.

Communicatie

Omtrent communicatie vraagt het dagelijks bestuur het college om de afdeling communicatie van Zuidoost in een zo vroeg mogelijk stadium te betrekken bij - en volwaardig onderdeel te laten zijn van - de ontwikkeling van een opvolgende stedelijke RES-communicatiestrategie voor de periode na de definitieve besluitvorming over de aangewezen gebieden in Amsterdam Zuidoost en de daadwerkelijke ontwikkeling van windenergie in het stadsdeel. Een stevige inbreng en bredere inzet van afdeling communicatie, ook op inhoudelijk-strategisch gebied, sluit niet alleen beter aan bij de specifieke behoeften en dagelijkse beleavingswereld van bewoners in het stadsdeel, maar ook bij de visie van het dagelijks bestuur om samen met de gemeenschap te participeren in gedeelde trajecten van verkenning, ontwikkeling en besluitvorming op het gebied van windenergie. Het dagelijks bestuur constateert dat er vanuit bewoners behoefte is aan een meertalige communicatie. Het communicatieteam van Zuidoost heeft de kennis en kunde in huis die een dergelijke specialistische communicatieaanpak vereist.

Als laatste punten vindt het dagelijks bestuur het noodzakelijk de positie van de gemeente en bewoners in een vroeg stadium juridisch sterk te maken. Op het moment dat de windturbines overlast veroorzaken – terwijl dat volgens uw berekeningen niet op die manier had gemogen – moeten wij als overheid daar op kunnen handhaven. Bewoners moeten worden betrokken bij de contractuele afspraken zodat niet alleen rekenmodellen leidend zijn voor de afspraken die gemaakt wordend omtrent hinder (zoals bijvoorbeeld geluid).

Mogelijke jarenlange onzekerheid over de plaatsing van windmolens in de haven of in Zuidoost is problematisch. Het jarenlang niet weten waar ze precies komen, zal zorgen voor voortdurende onrust onder de bewoners. Het dagelijks bestuur dringt er bij het college op aan hier rekening mee te houden. Daarnaast roept het dagelijks bestuur op om te bekijken hoe het nemen van een definitieve beslissing versneld kan worden: een go/no-go-moment met betrekking tot Zuidoost. Een lange periode van onduidelijkheid en onzekerheid schaadt het vertrouwen in de overheid. Ongeacht de noodzaak om de klimaatdoelstellingen te halen, hebben we ernstig rekening te houden met de impact van deze onzekerheid op de gemeenschap.

Met inachtneming van al het bovenstaande ondersteunt het dagelijks bestuur de ambitie om ook met windenergie bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen.

C.6 Ongevraagd advies Stadsdeelcommissie Zuidoost

Stadsdeel:	Zuidoost
Portefeuille:	Ruimtelijke ordening
Opgesteld door (leden commissie):	P.A. van Eerden (Bewoners Amsterdam Zuidoost/BAZ)
Gericht aan:	Dagelijks bestuur
Datum commissievergadering:	11 juni & 25 juni 2024
Datum dagelijks bestuur:	16 juli 2024

Over ongevraagde adviezen:

De toelichting op de verordening (art. 19) stelt dat de stadsdeelcommissie het DB ongevraagd kan adviseren. Deze adviezen kunnen ook de bevoegdheden van B&W en raad betreffen (toelichting art. 30), de twee organen aan wie de commissie niet direct adviseert. Als het ongevraagd advies de taken en verantwoordelijkheden betreft die B&W niet aan het DB heeft gemandateerd, geleidt het DB het ongevraagd advies via de betreffende wethouder door aan het college van B&W.

Ongevraagd advies stadsdeelcommissie: Minimale afstand woningen windturbines**Toelichting**

Er bestaan grote ambities voor het stadsdeel Zuidoost. Er is een groei voorzien van het inwoneraantal tot 160.000, vergelijkbaar met steden als Haarlem en Nijmegen. Het verschil met die gemeenten is echter dat die een oppervlakte beslaan van minimaal ruim 2X de oppervlakte van stadsdeel Zuidoost welke ongeveer 22 km² beslaat. Zuidoost zal op termijn een, in nationaal zowel als in internationaal perspectief, zeer hoge bevolkingsdichtheid hebben.

Negatieve gevolgen van de groei zijn voor inwoners en andere stakeholders nu al voelbaar, bijvoorbeeld in parkeerproblematiek. Midden jaren zestig voorzagen de planologische plannen in een parkeerratio van ongeveer 1,5 per woning/huishouden. Als de plannen voor nieuwbouw tot aan het beoogde aantal van 160.000 inwoners niet zullen worden gewijzigd dan eindigt ons stadsdeel met een parkeerratio van ongeveer 0,5, dus een factor 3 minder. Sinds de jaren zestig is automobilititeit juist nog in betekenis toegenomen en inmiddels rijden er in aantal woningen/huishoudens met 10% overtreft.

Tegelijk bestaat er ook een ambitie om in het stadsdeel voldoende groen, voldoende open water, en voldoende recreatiemogelijkheden te behouden. Stadsdeel Zuidoost zal ook de thuisbasis voor grotere evenementen (Kwaku Summer Festival e.a.) moeten blijven.

Gelet op al het vorenstaande is het duidelijk dat er in ons stadsdeel geen ruimte meer is voor de plaatsing van méér windturbines, laat staan hele windturbineparken. Tot ontzetting van bewoners zijn er nu toch een aantal, vooral aan de zijde van onze buurgemeente De Ronde Venen, ingepland.

Deze intekening van windturbines is alleen maar mogelijk doordat er in Nederland zo weinig regels bestaan ten aanzien van allerlei kwaliteitsaspecten rondom de plaatsing van zulke windturbines.

Feitelijk is veiligheid het enige criterium van belang dat wordt gehanteerd. Eenvoudig gesteld: als er iets misgaat zoals bijvoorbeeld het afbreken van een rotorblad dan mag de kans dat zo een rotorblad neerkomt op een woning of op een mensenhoofd niet al te groot zijn. Dit maakt dat windturbines al geplaatst kunnen worden op een afstand van woningen die niet of nauwelijks méér bedraagt dan de tiphoogte van die windturbine.

Binnen de Europese Unie wordt er ten aanzien van windturbines gelukkig veelal een ander criterium dan alleen veiligheid gehanteerd, namelijk het welzijns criterium. Onze Oosterburen hanteren een minimale afstand windturbine-woning van 1000 meter. Dit betreft nog altijd geen luxe maar reduceert (mogelijke) overlastproblemen, in de vorm van visuele vervuiling, geluid, schaduwwerping en dergelijke, aanzienlijk en beperkt deze problemen tot een voor (bijna) iedereen aanvaardbaar niveau.

Hantering van de 1000 meter afstandsnorm zal ertoe leiden dat er geen windturbines meer bijgeplaatst kunnen worden in Zuidoost ook al omdat deze afstand in alle windrichtingen gerespecteerd zal moeten worden. Dit betreft dus ook de afstand van zo een windturbine tot woningen of andere voorzieningen in een naburige gemeente als De Ronde Venen. De plannen met de geprojecteerde windturbines zoals die nu voorliggen getuigen van geen enkel respect voor de inwoners van Zuidoost (vooral die in Gein) maar getuigen ook van slecht nabuurschap.

Advies

De stadsdeelcommissie adviseert het dagelijks bestuur om bij plaatsing van nieuwe windturbines het criterium van een minimale afstand tot woningen of voorzieningen te hanteren van 1.000 meter.

Reactie DB op ongevraagd advies stadsdeelcommissie:

Het dagelijks bestuur (DB) bedankt u allereerst voor uw advies. U vraagt het DB om bij de plaatsing van windturbines een minimale afstand tot woningen en/of voorzieningen te hanteren van 1000 meter. Het DB vindt geluidsnormen en het voorkomen van geluidsoverlast i.v.m. gezondheidsrisico's het uitgangspunt. Daarbij hoeft het afstandscriterium niet allesbepalend te zijn. U vindt het gehele advies hierover terug in de adviesaanvraag aan het stadsdeel over het Programma Wind Amsterdam (PWA). Daarin leest u o.a. dat het dagelijks bestuur constateert dat er vanuit de samenleving wordt gepleit om een grotere afstand te hanteren. Het DB verzoekt daarom in het finale advies naar het college om de grootst mogelijke afstand in acht te

nemen en breder te kijken dan geluidsnormen alleen. Echter is vaststellen van criteria niet een bevoegdheid van het dagelijks bestuur. Het bepalen van criteria voor het ontwikkelen van windturbines is namelijk een aangelegenheid van het College B&W. Daarom geleidt het dagelijks bestuur uw ongevraagde advies, samen met de adviesaanvraag programma windenergie Amsterdam, door naar het college B&W.

Vastgesteld door het dagelijks bestuur

op 16 juli 2024

M. Chen
Secretaris

T. Jadnanansing
Voorzitter

